1. VALS

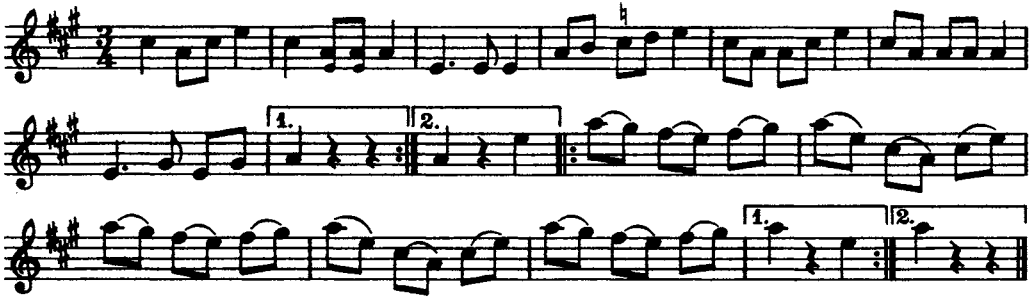

Grönkvist var fyra år gammal då han lärde denna vals. Modern hade burit honom till en dansstuga, och här fick han för första gången höra *Anders i Kråkemåla.* Denne spelade överallt, bara han fick brännvin. »Man hade inte kaffe då», säger Grönkvist, »men när det infördes tyckte man det var besvärligt att laga till. Tacka vill ja' en sup, sa' käringen, dansa' sen så kjortlarna flög».

2. POLSKA

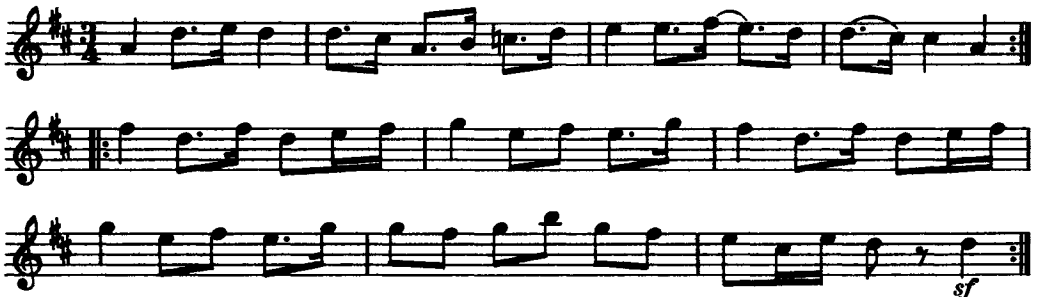

Grönkvist kallade låten för Gubbapolska och hade den efter Anders i Kråkemåla.

3. POLSKA

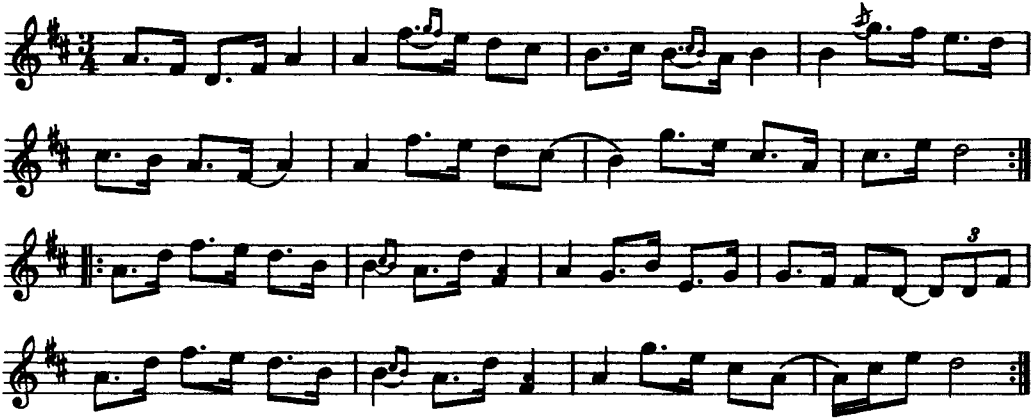

Första takten togs ibland så här:

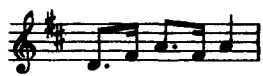

Polskan var efter Janne Karlsson i Norra Hunna, Snavlunda socken.

4. POLSKA

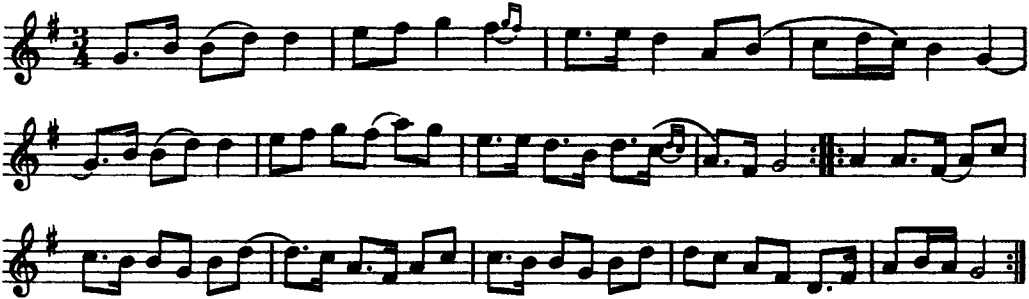

Låten var efter en spelman, *Paulus Blom*, som endast kunde denna polska och en vals. »Med dessa förtjänte han en gång vid en dans fyrtiofyra skilling», säger Grönkvist.

5. VALS

efter Paulus Blom

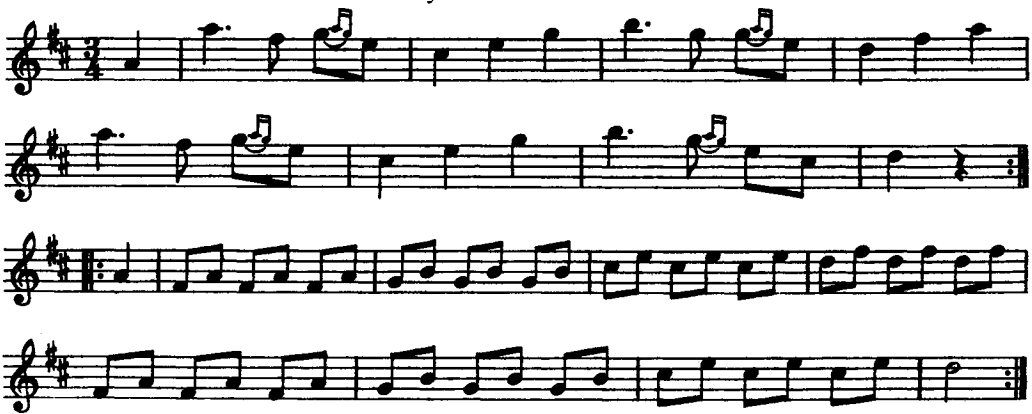

Se anmärkningen till föregående nummer.

6. MARSCH

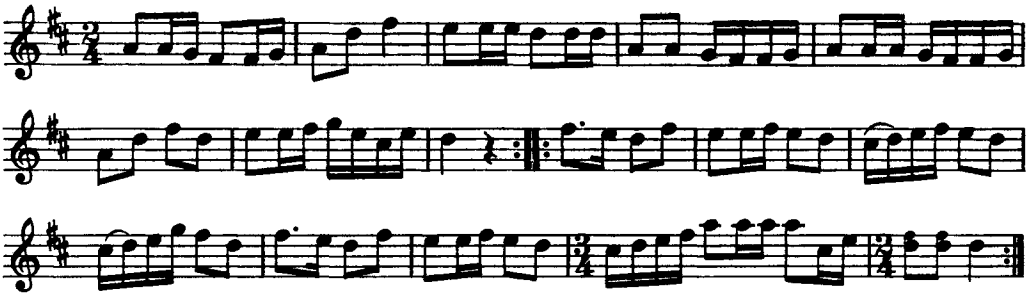

En dräng, som hette *Anders Moses*, spelade marschen.

7. VALS

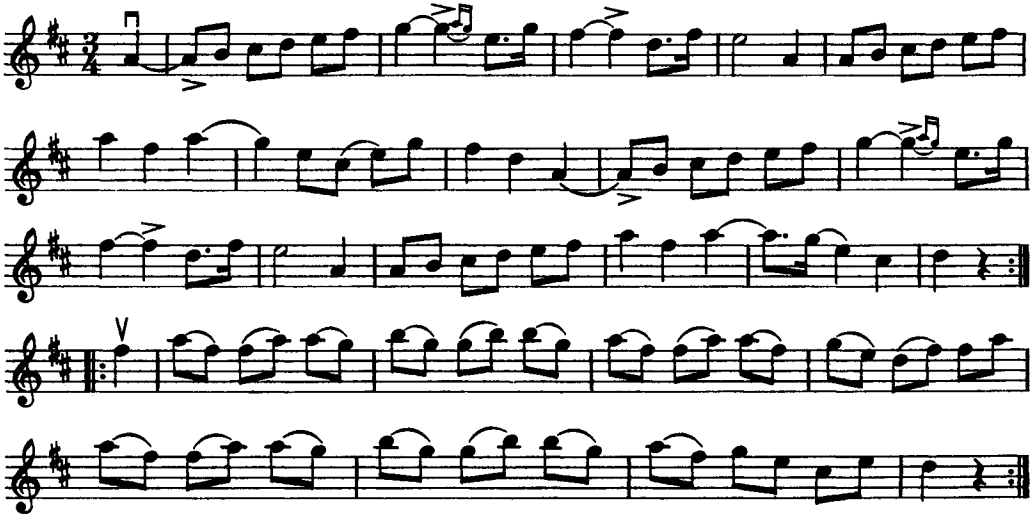

Valsen var efter *Johan Andersson* i Björkelund, Snavlunda socken.

8. POLSKA

Hamburska

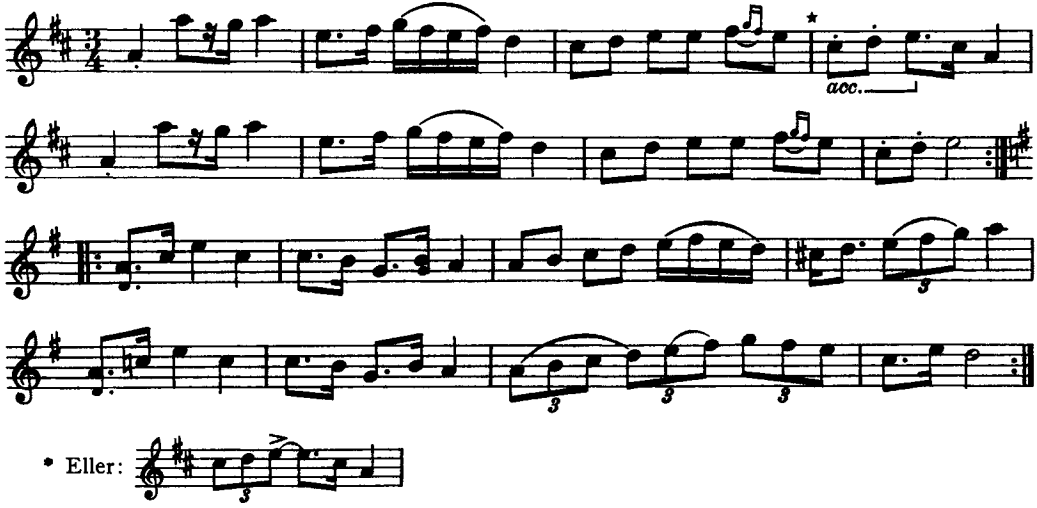

* Eller:

Grönkvist sade sig ha lärt polskan av ett kvinnfolk, som gick i gårdarna och drev handel. »Men sen spelade 'Björkelundaren' den också», tillägger han.

9. POLSKA

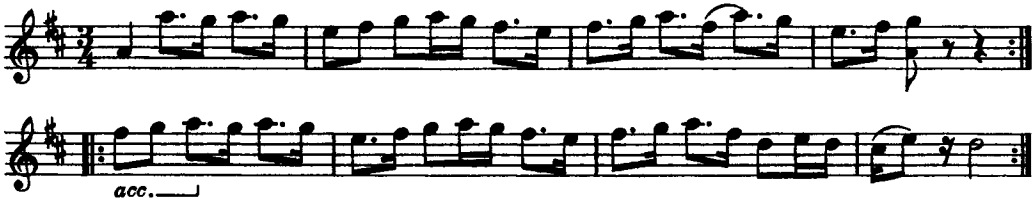

Text: »Du gick till mej, och jag gick till dej».

Grönkvist hade lärt polskan av *Maja i Sandfallet*, som var musikalisk och spelade handklaver. Hon var syster till Anders Gustaf Nilsson.

10. VALS

efter Broström

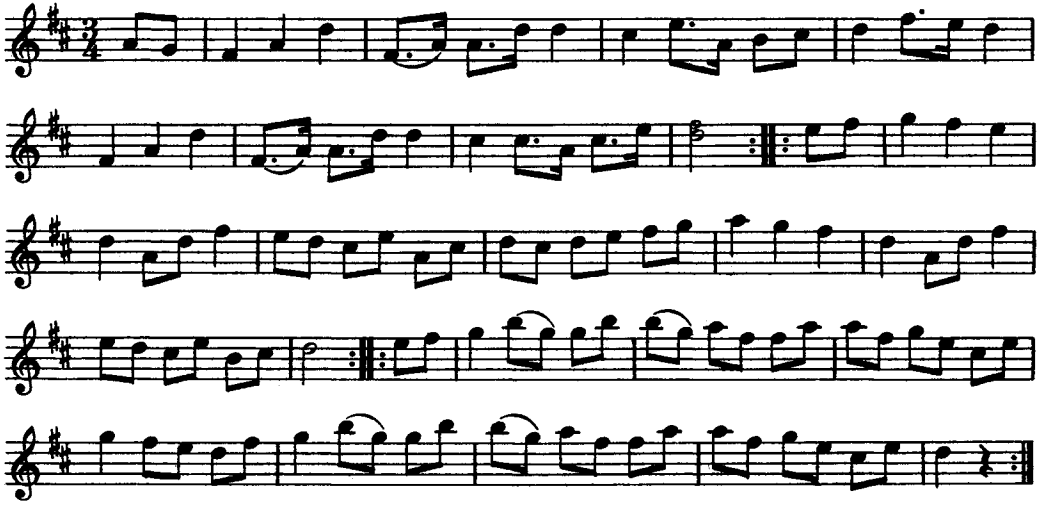

II. POLSKA

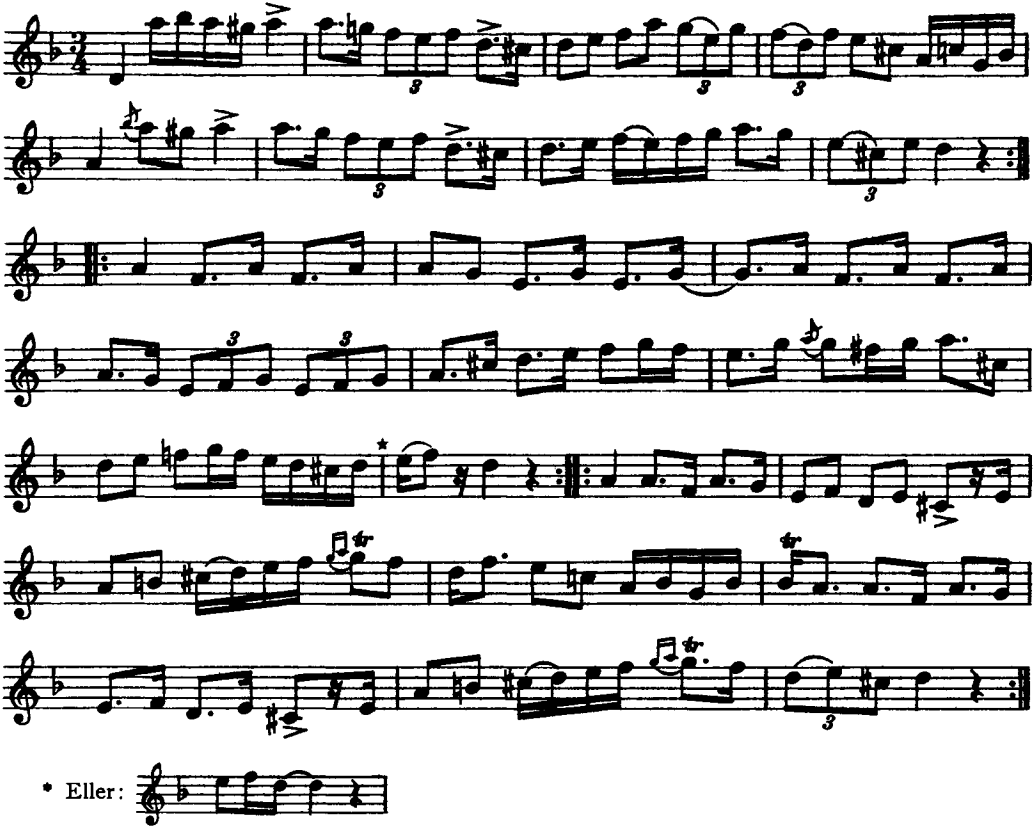

* Eller:

Polskan gick under benämningen 'Lilla nåden'. Johan Andersson försäkrade att den var 'minst etthundrafemtio år gammal'.

(W. B.)

12. POLSKA

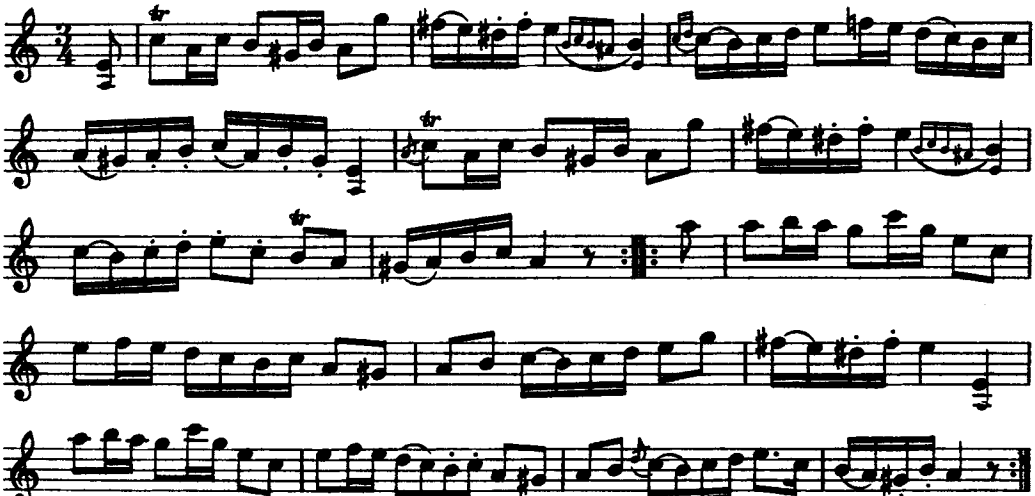

Denna polska kallades 'Huggaremamma' efter en gammal käring med detta öknamn. Hon brukade leda en gammal blind spelman vid namn *Nyberg*.

(W. B.)

13. POLSKA

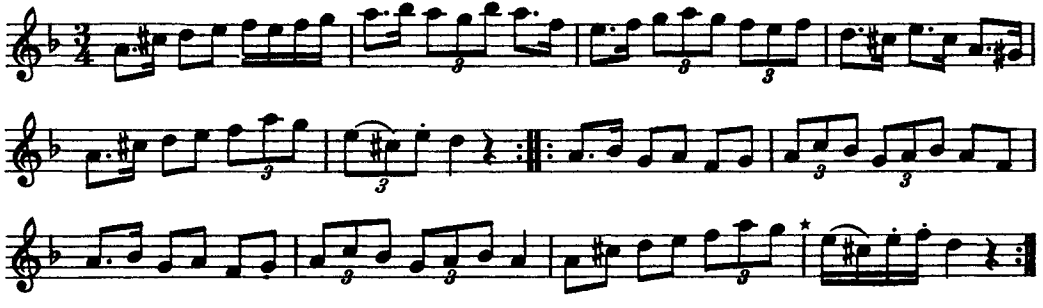

* Eller:

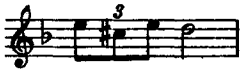

Polskan hette 'Bunka Lina' efter en gammal gumma som sjöng melodien för Spel Petter i hans barndom. Johan Andersson hade den från Spel Petter.

(W. B.)

14. POLSKA

Travare

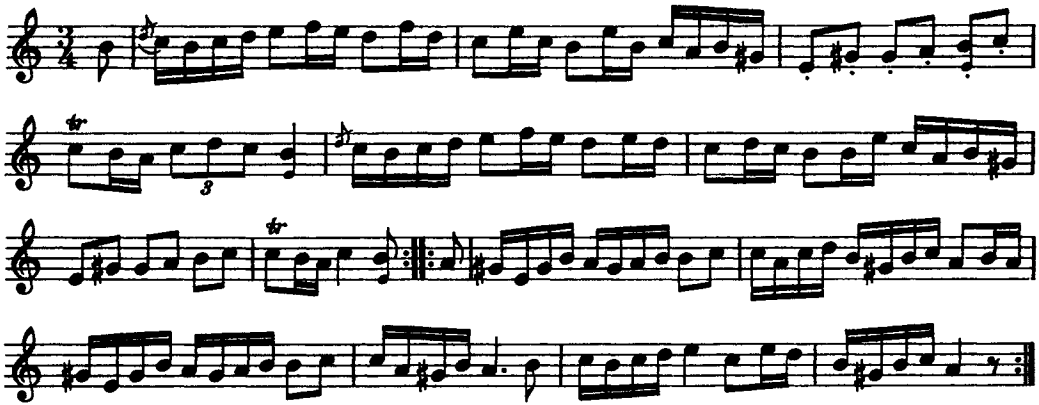

Polskan uppgavs vara en äkta Närkestravare. Den härstammade från en känd spelman, som gemenligen kallades *Spel Kula.*

(W. B.)

Beträffande »travare» se Carl Gustaf Holmbergs biografi nedan.

Melodien är en intressant variant av en i Jämtland upptecknad polska. Jfr Svenska Låtar, Jämtland och Härjedalen, h. II, n:r 627.

15. POLSKA

efter Spel Petter

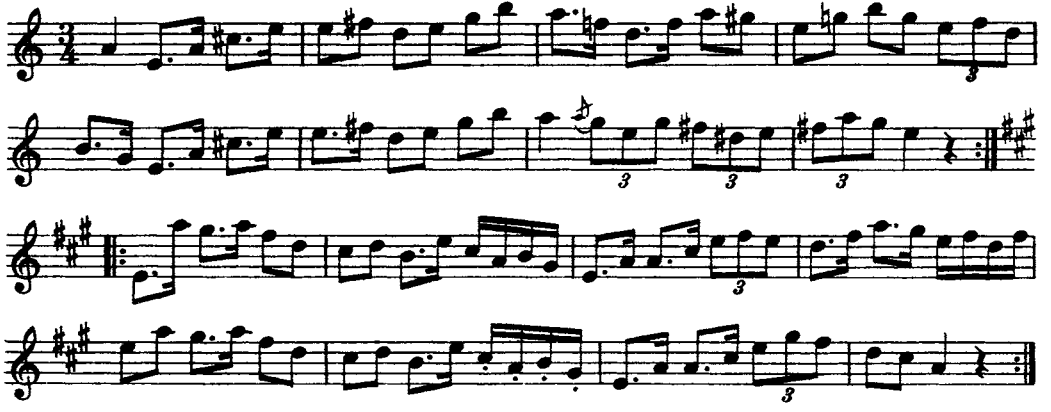

16. POLSKA

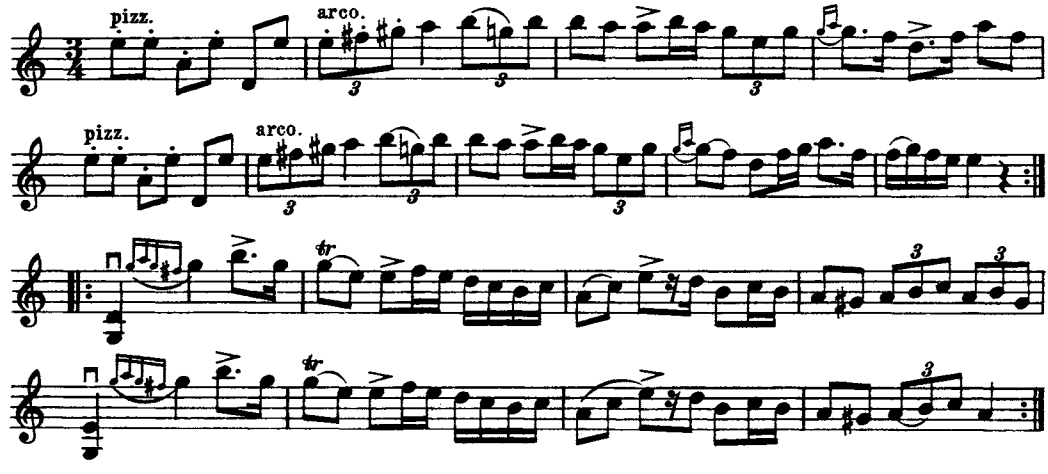

17. POLSKA

efter Spel Petter

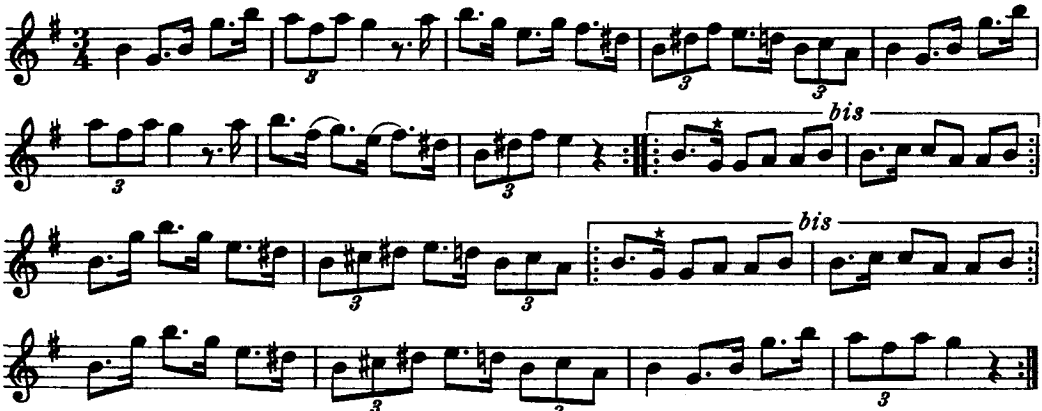

* Första gången takten spelades togs här *g*, vid upprepningen *giss*.

Låten uppgavs vara mycket gammal.

18. POLSKA

efter Spel Petter

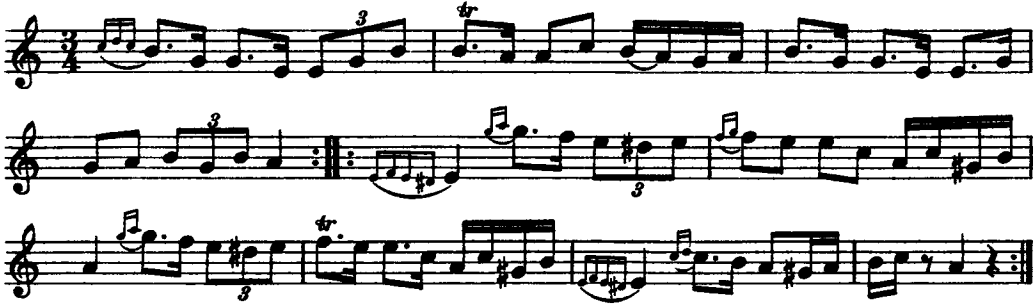

Spel Petter trodde, att han lärt polskan av Spel Kula och att den antagligen gick tillbaka till 1700-talet.

(W. B.)

Spel Kulas namn var *Petter Ersson.* Han var från Älvhyttan, Vikers socken i Västmanland.

19. POLSKA

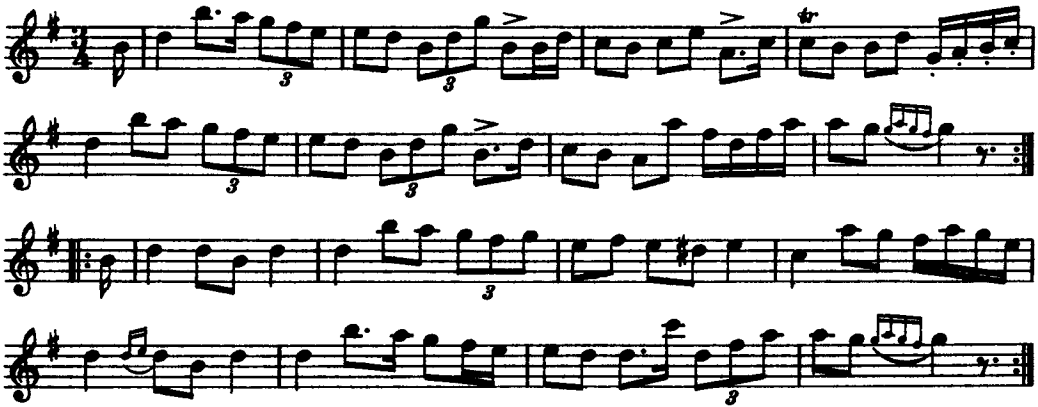

20. POLSKA

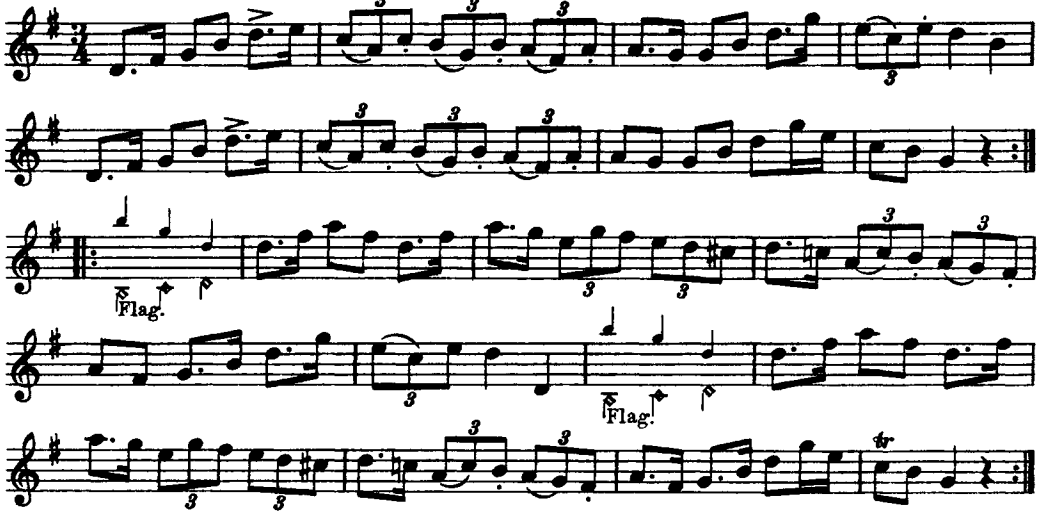

21. POLSKA

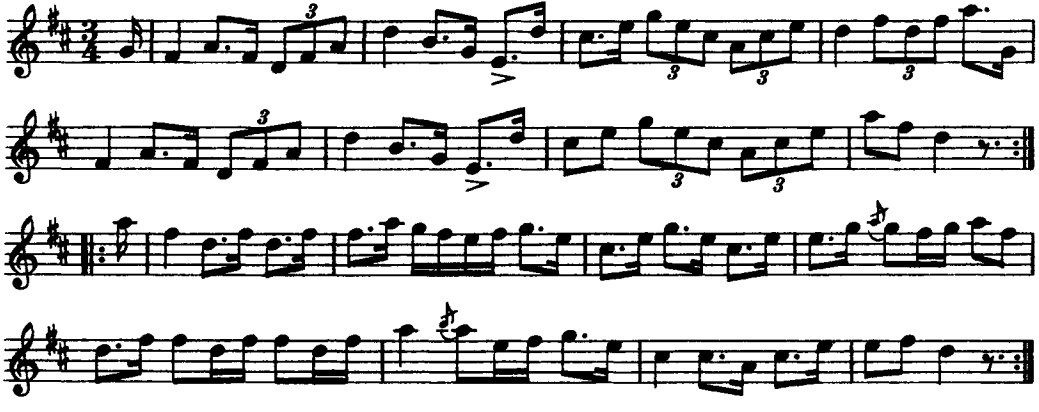

22. POLSKA

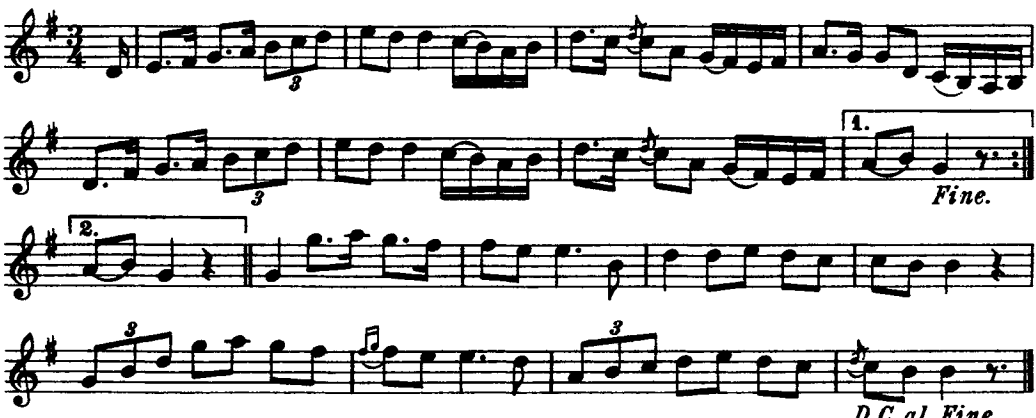

Låten var känd under namnet 'Kyrkvärdens polska'.

(W. B.)

23. POLSKA

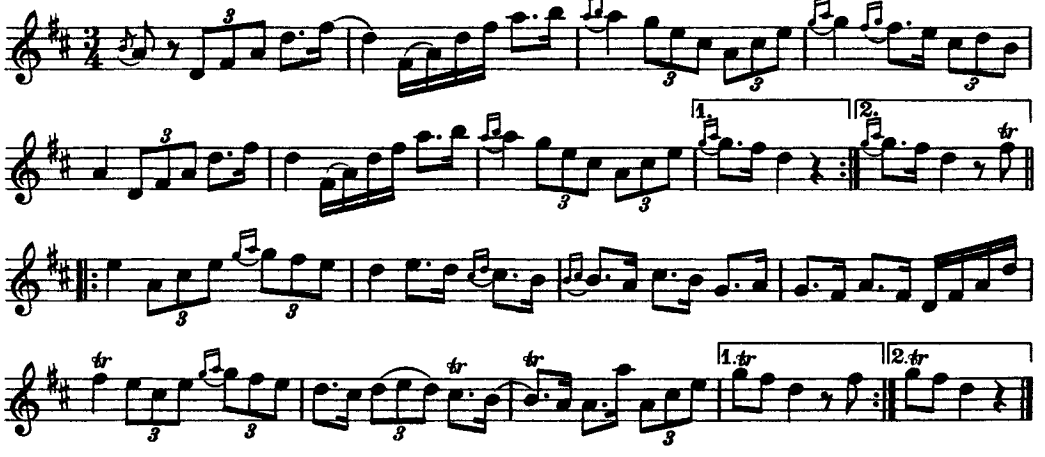

Jfr Rulin n:r 145.

24. POLSKA

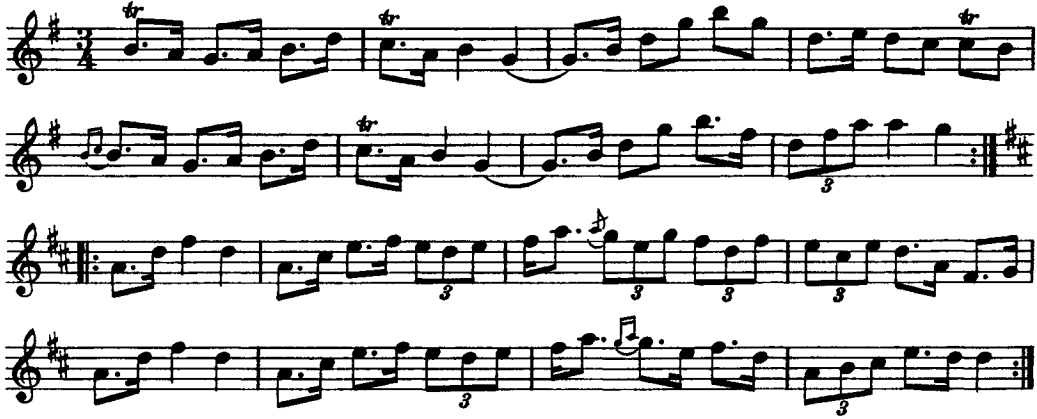

Johan Andersson kallade låten för 'Lagbergs storända'. *Lagberg* var klockare.

(W. B.)

25. POLSKA

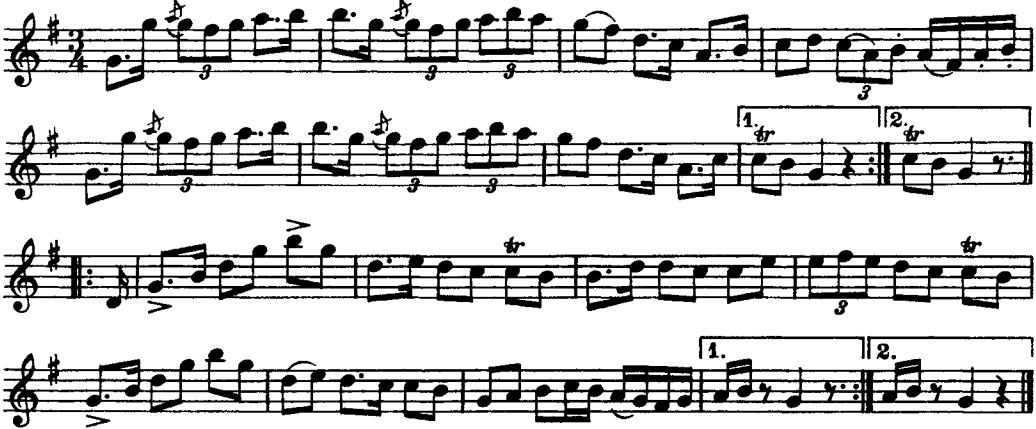

26. POLSKA

efter Spel Petter

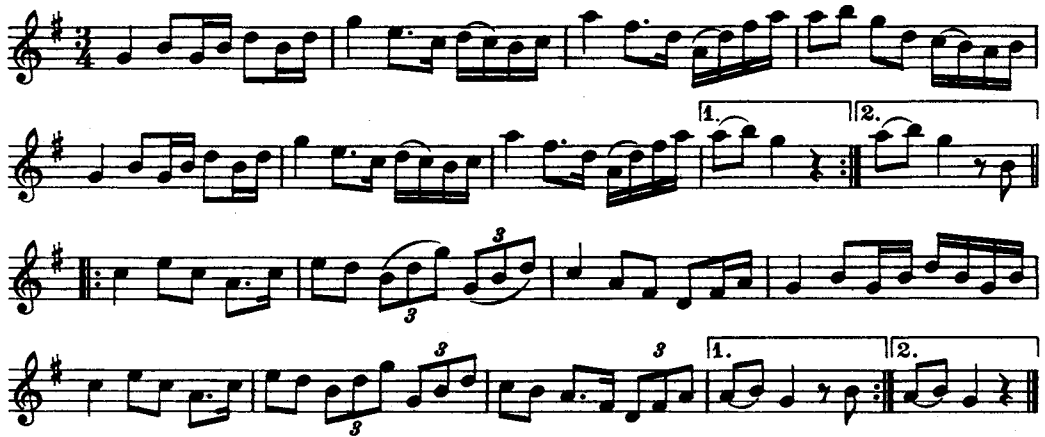

27 a. POLSKA

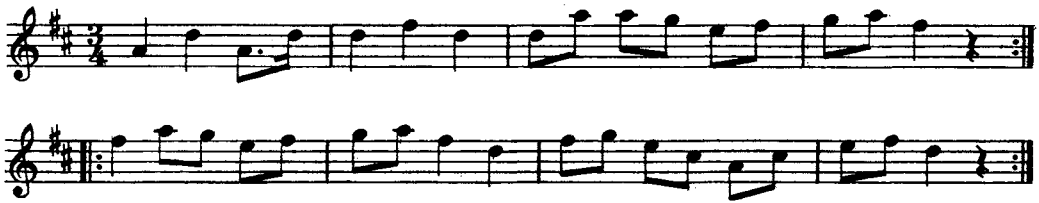

Låten kallades vanligen 'Skomakarn'. På ett ställe, som hette Månaskin, bodde en skräddare som kallades Skräddar Erker med sina tvänne döttrar. Mitt emot låg ett annat ställe, som hette Skuggan, på vilket en skomakare bodde. Hans gesäller sjöngo:

Skomakarn, skolåda, lästknippa å pinnasyln,
Sulehandsken å tummaringen. Vi gå te flicker'a i Månaskin.

(W. B.)

Melodien är spridd i olika landskap. Jfr t. ex. Svenska Låtar, Västergötland, n:r 64.

En variant av melodien spelades på följande sätt:

27 b. POLSKA

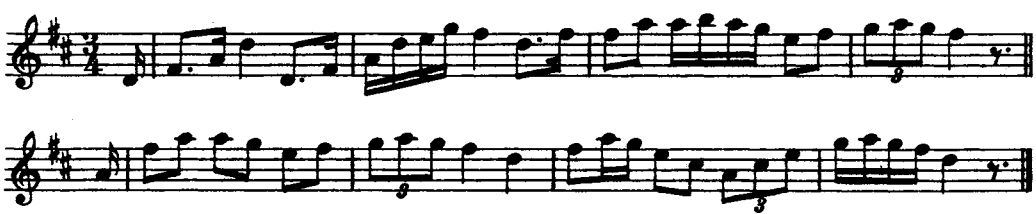

28 a. POLSKA

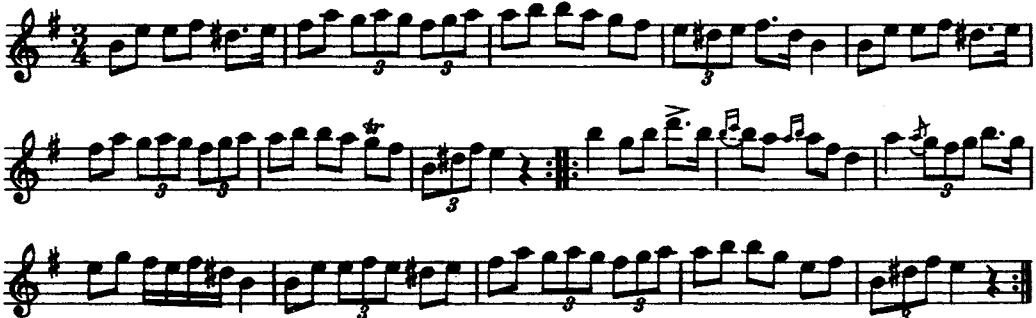

Polskan spelades även på följande sätt:

28 b. POLSKA

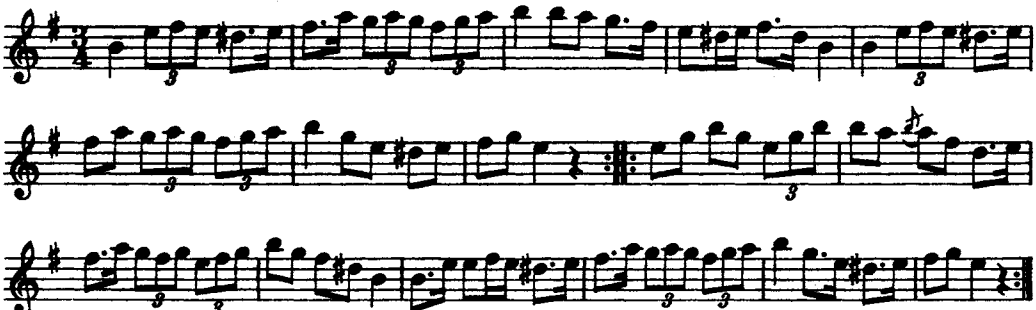

I Karlskoga spelas polskan på följande sätt:

28 c. POLSKA

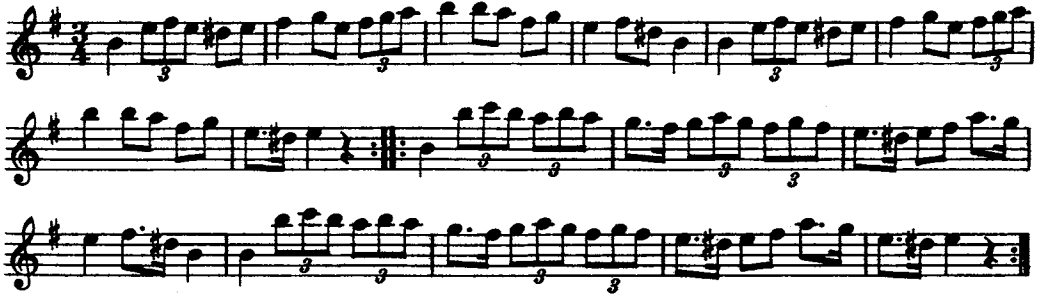

Melodien föreligger i en mångfald varianter, som alla hänföra sig till 'Strömkarlen spelar'.

29. POLSKA

efter klockare Lagberg

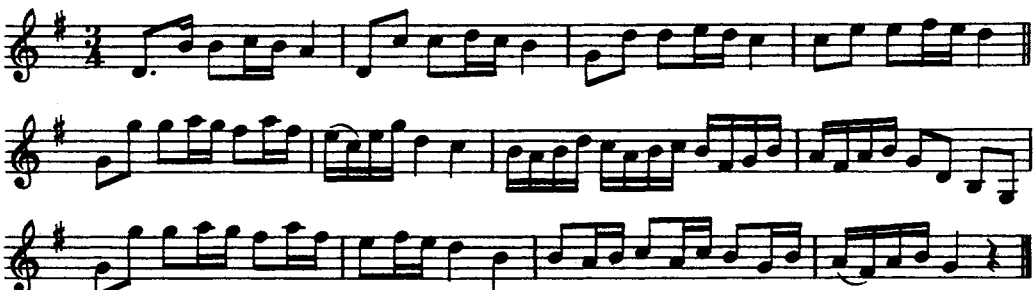

Polskan var mycket spridd under 1700-talet och senare, och har påträffats i flera handskrifter från olika delar av landet. Särskilt i Närke och andra landskap från mellersta Sverige har den varit populär. I en handskrift från Ekeby i Kumla socken i Närke, märkt 'Olof Larsson 1810', och skänkt till Nordiska Museet av apotekaren J. J. Ulmgren i Örebro, förekomma fyra varianter av polskan. Den äldsta kända versionen är från Närke och finnes i en handskrift från 1731 som tillhört spelmannen C. V. Rulin i Folketorp.

Jfr Erik Holmberg n:r 364 och Bagge: 76 polskor från Östergötland, n:r 60 och 73.

30. POLSKA

Travare

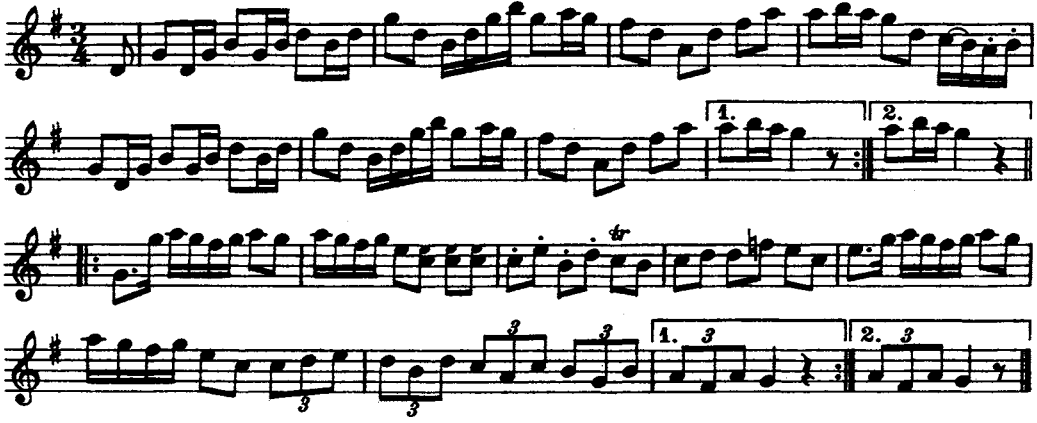

31. POLSKA

Travare

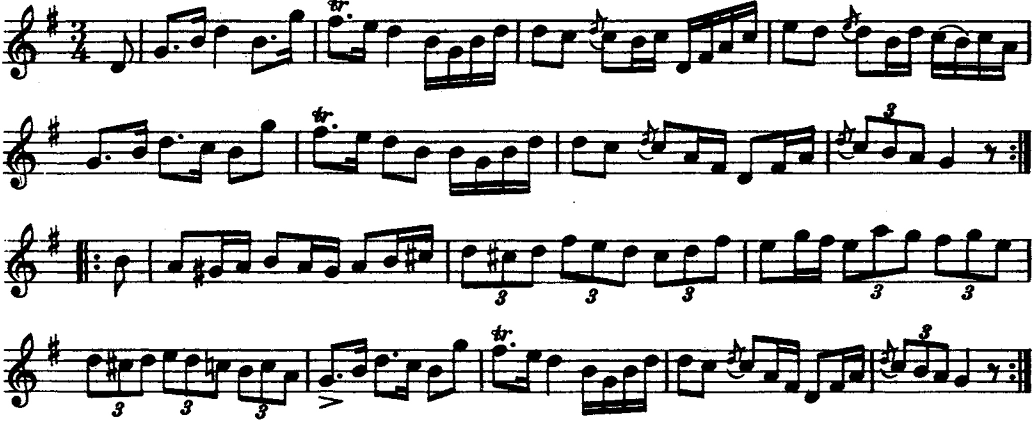

Jfr Rulin n:r 129.

32. POLSKA

Travare

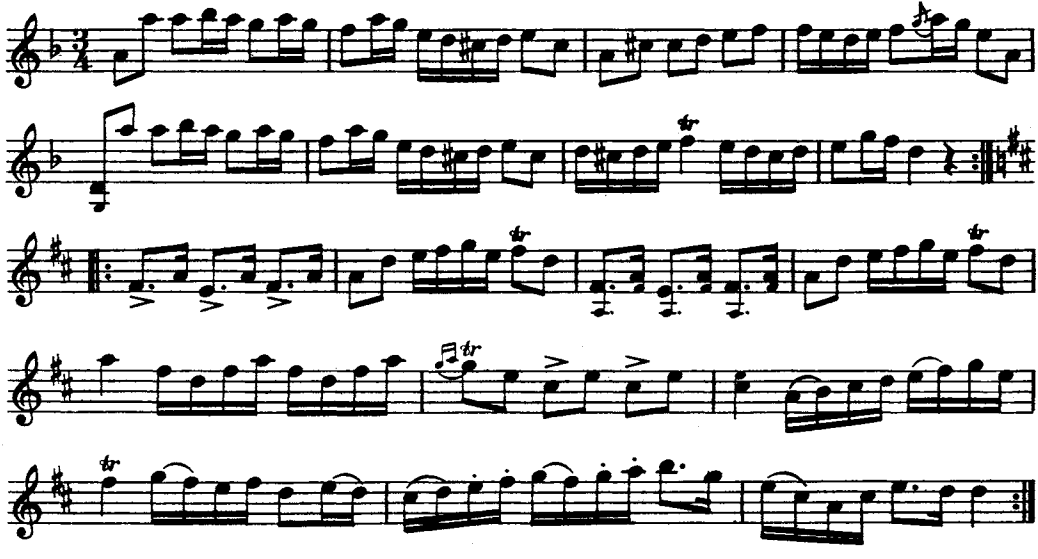

Jfr Rulin n:r 52 och 161.

33. POLSKA

Travare

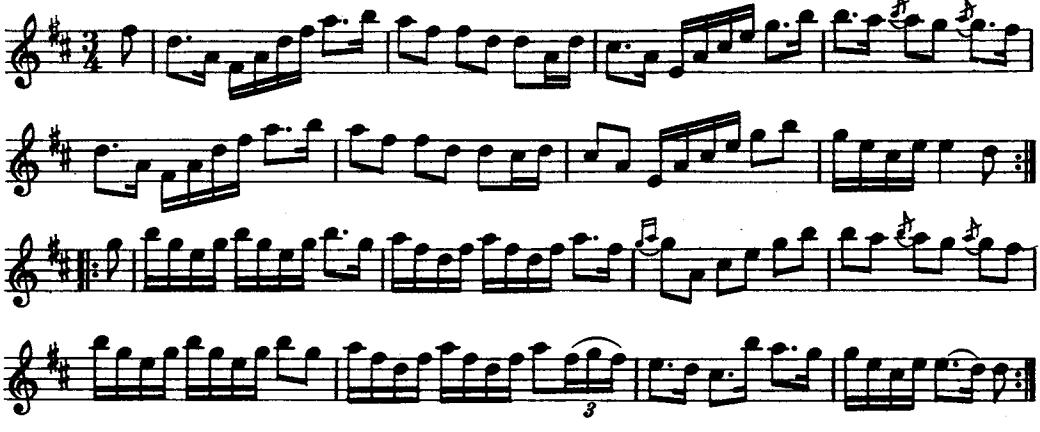

34. POLSKA

Travare

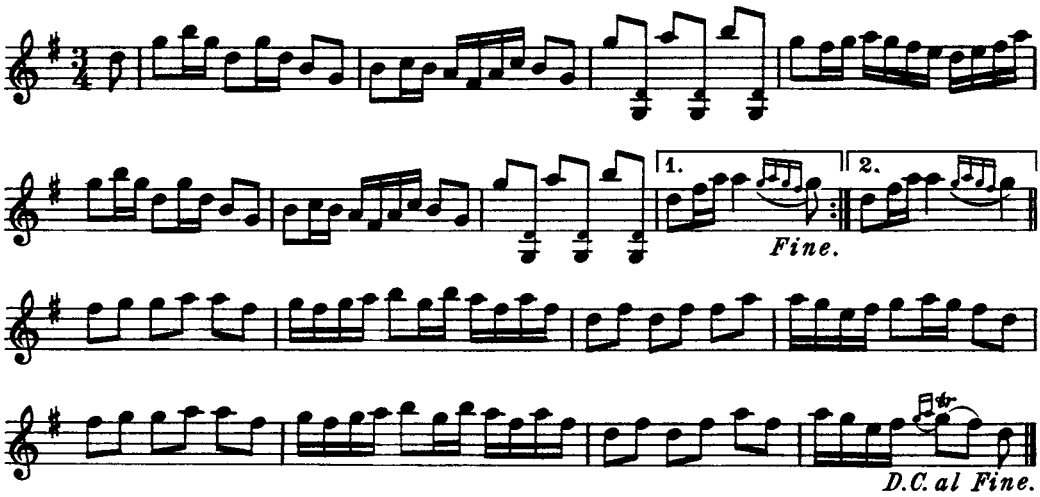

35. BRUDMARSCH

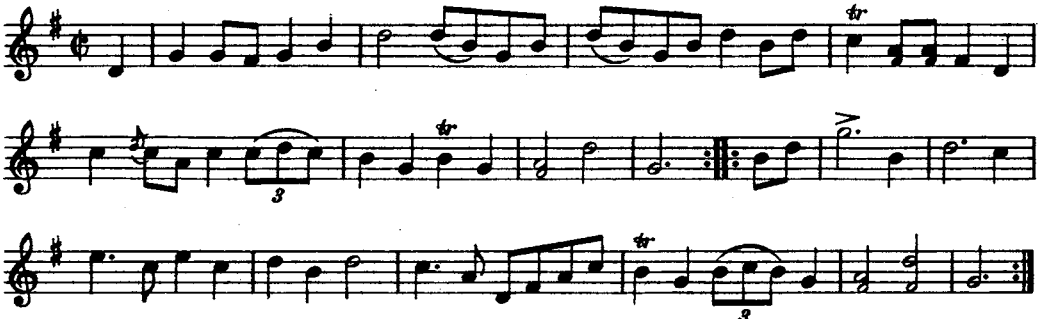

Marschen spelades vid bröllopshögtidligheterna, dels när gästerna kommo och dels när de foro hem. År 1881 spelade Johan Andersson denna låt i Snavlunda kyrka och gick då före brudståten.

(W. B.)

36. GÅNGLÅT

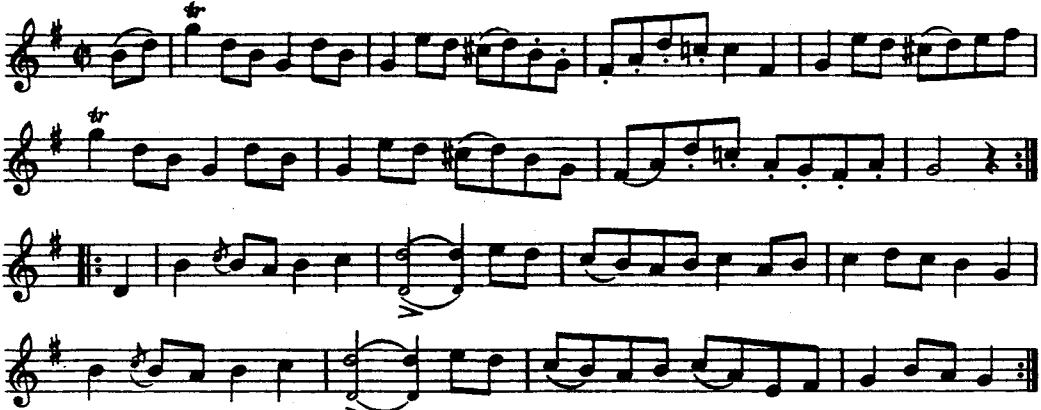

37. GÅNGLÅT

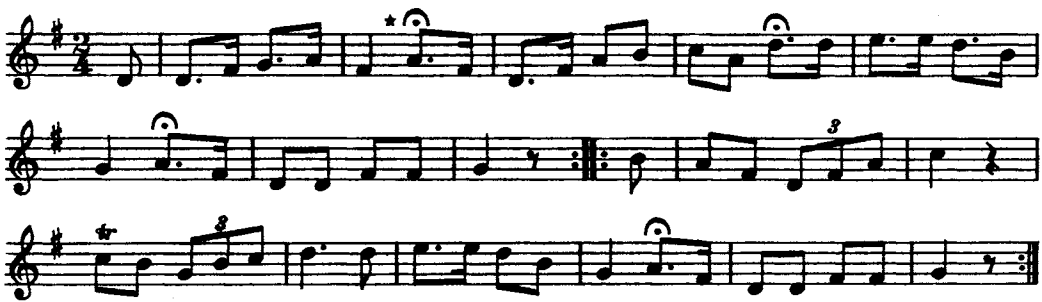

*Här och på liknande ställen drogs tonen ut, ibland med en fjärdedels, ibland med en halvnots tidsvärde.

Melodien användes som gånglåt, men var ursprungligen en visa. Till densamma hörde följande text:

Ja' kruser ej för Mamma,
om ja' ger bort en kyss, en kyss.
För hon har gjort detsamma,
fast d'inte va' så nyss. *(W.B.)*

38 a. POLSKA

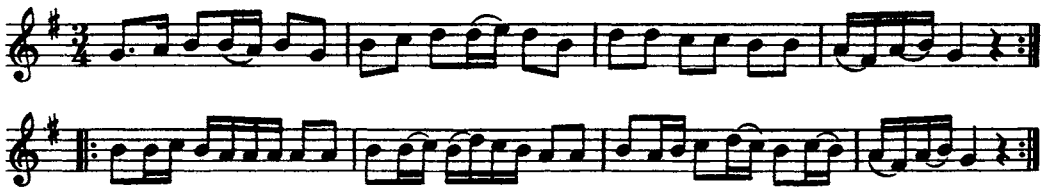

Till polskan sjöngs följande text:

När ja' gick å fria te min första flecka,
då va' ho' så dum, så ho' sa' nej.
När inte fleckera vill ha mej,
då får gummera ta mej.
Hopp falleralla ralla rallanlej.
När då inte gummera vill ha mej,
då får fleckera ta mej,
och då får de återta sitt nej.

Olika versioner av melodien, som vanligen benämnes 'Skräddarepolskan' men även är känd under namnet 'All världens polska', 'Prinsens polska' m. fl., förekomma i de flesta landskap. Se t. ex. Svenska Låtar, Dalarna, h. I n:r 49, Hälsingland och Gästrikland, h. I n:r 197, och h. II n:r 546 och 582, samt Fredin, Gotlandstoner, n:r 176, 293 och 406. Den är känd i hela Norden, och i vårt land har den spelats sedan början av 1700-talet. Varianter av polskan finnas i ett flertal handskrifter, och som jämförelse medtages här en version ur Rulins samling från 1731.

38 b.

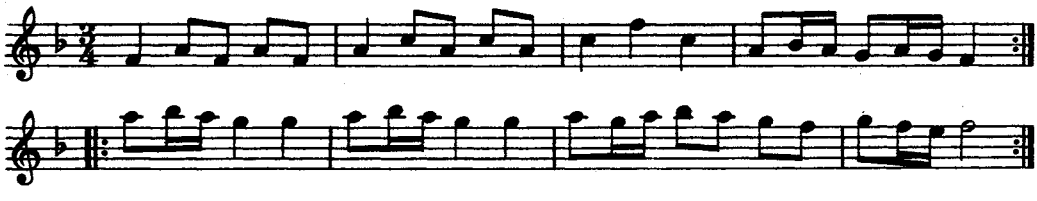

39. *VISA*

efter fadern

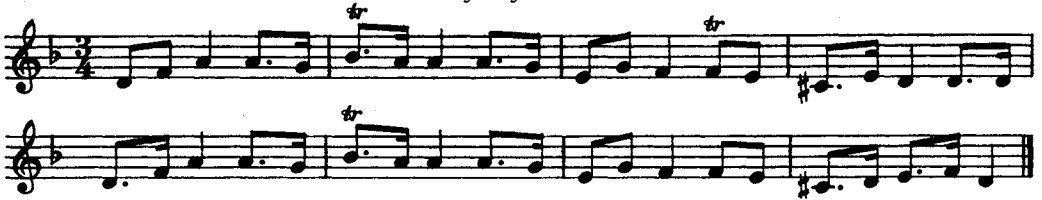

Johan Anderssons fader, *Anders Larsson*, hade visan efter en husar som hette *Klejs*. Den handlade om knektar och bönder i Frösvi och Kräklinge under 1840-talet. Texten var av följande lydelse:

Gamla Hjule å Ure-väre å Söllingen å Samsingen
å unge Norman å Sandringen
å gamle Schasen å Schasa-Kajsa mä.
Anders Svensse, Lars Nilsse å Anders Larsse å Petter Persson
å Petter Andersson å Petter Larsson
å Petter Ersson å Petter Erssa mä. *(W. B.)*

40. VISA

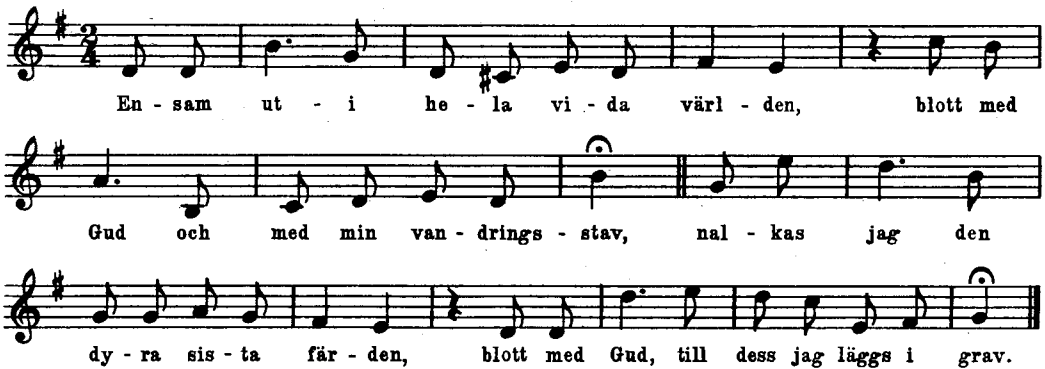

Johan Andersson lärde sig visan som ung pojke.

(W. B.)

41. VALS

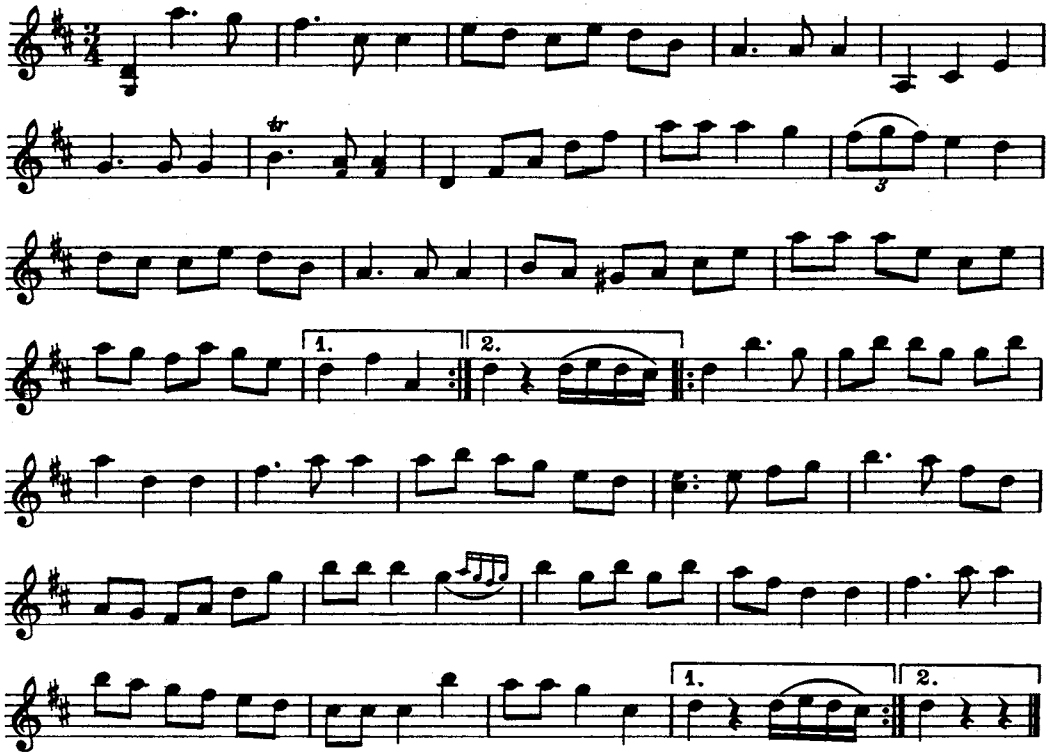

Valsen är komponerad av Johan Andersson.

(W. B.)

42. GÅNGLÅT

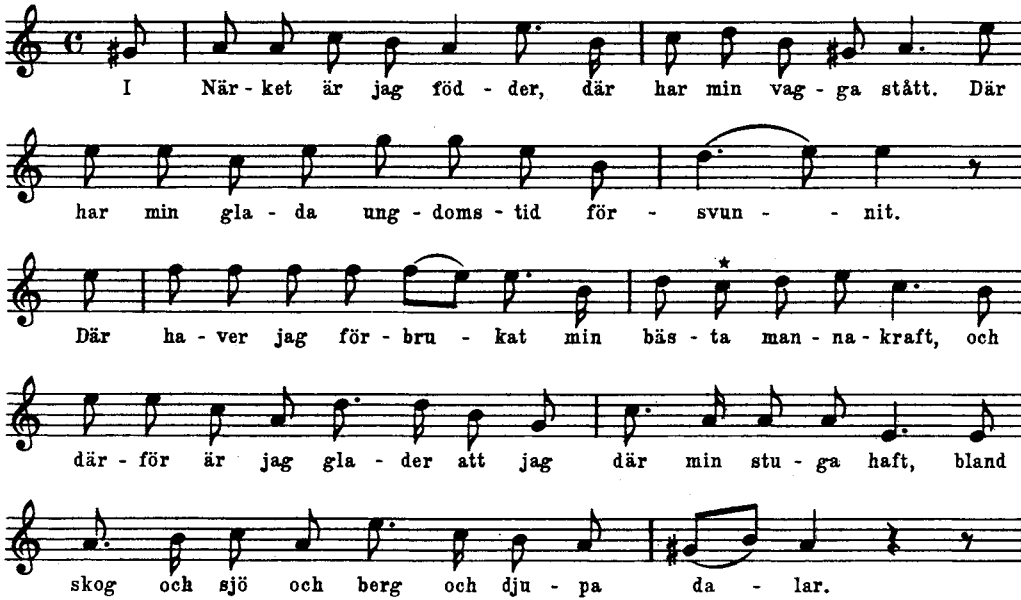

* Ibland togs här *c*, ibland *ciss*.

Johan Andersson lärde melodien vid åtta års ålder av sin fader, som brukade sjunga den. Texten har Andersson själv diktat.

43. POLSKA

från Svennevad

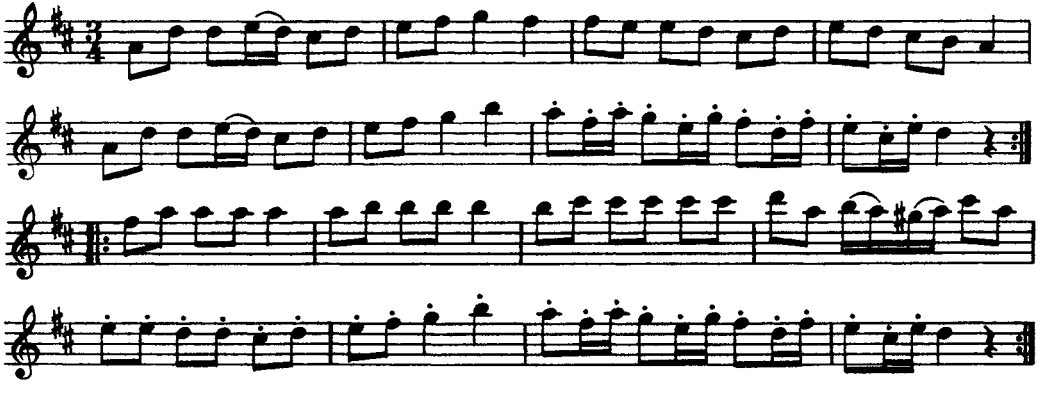

44. POLSKA

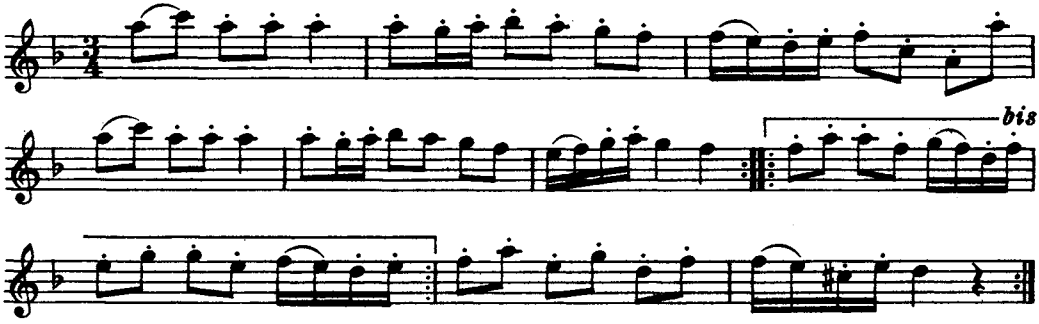

Rulin hade polskan efter en klarinettist vid Närkes regemente vid namn *P. Pettersson.*

45. POLSKA

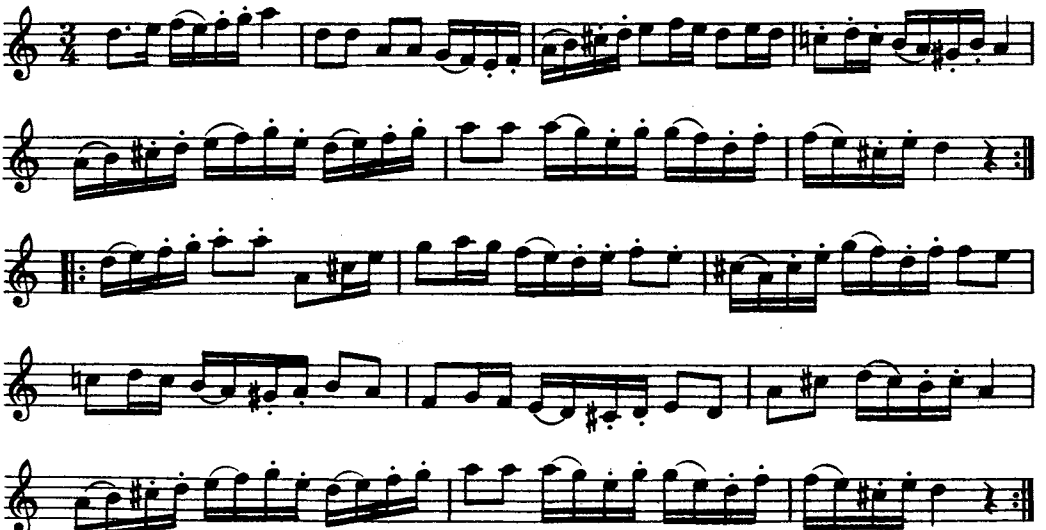

Låten kallades 'Blinda Pelles polska' efter en gammal fiolspelman från Närke.

46. POLSKA

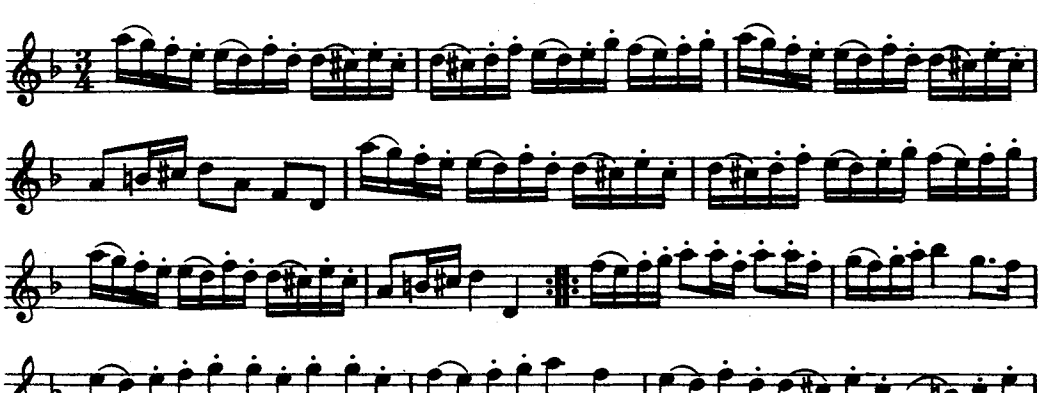

Låten benämndes 'Vesterdahls polska' efter en organist i Svennevad med detta namn. *Vesterdahl* var en beryktad spelman, och Olaus Persson, Rulins fader, berömde honom för hans 'stråktag'.

Melodien är en variant av en känd polska.

47. VALS

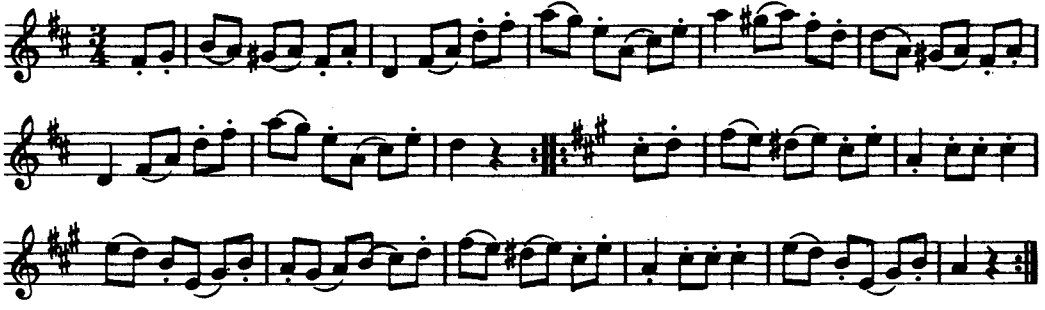

48. POLSKA

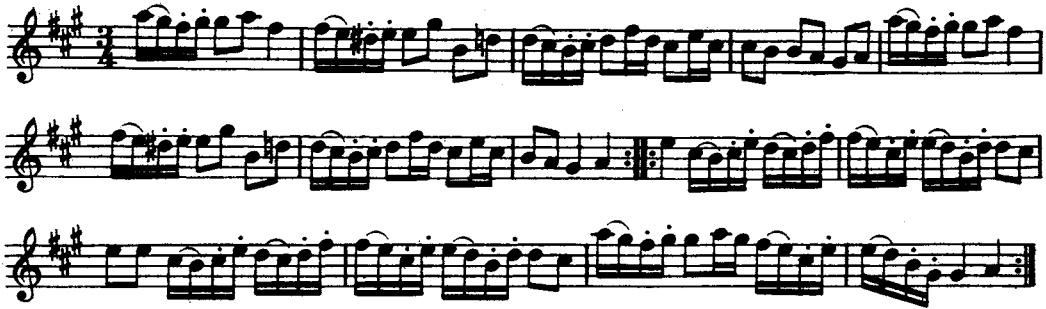

Polskan kallades 'Nybergs liv'. Nyberg var en gammal blind fiolspelman som en gång haft anställning i musiken vid Närkes regemente. Han var bonde i Bengtstorp och spelade mycket tillsammans med Olaus Persson.

49. POLSKA

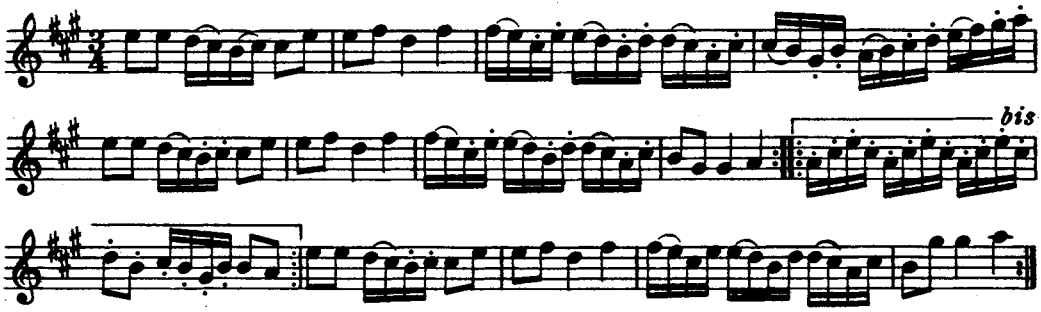

Polskan var efter en spelman som kallades *Tolvskillings Lasse* och vars rätta namn var *Lars Lindholm.*

Jfr Svenska Låtar, Hälsingland och Gästrikland, h. I, n:r 309, samt Rosenberg, 160 Polskor visor och danslekar, n:r 31.

50. VALS

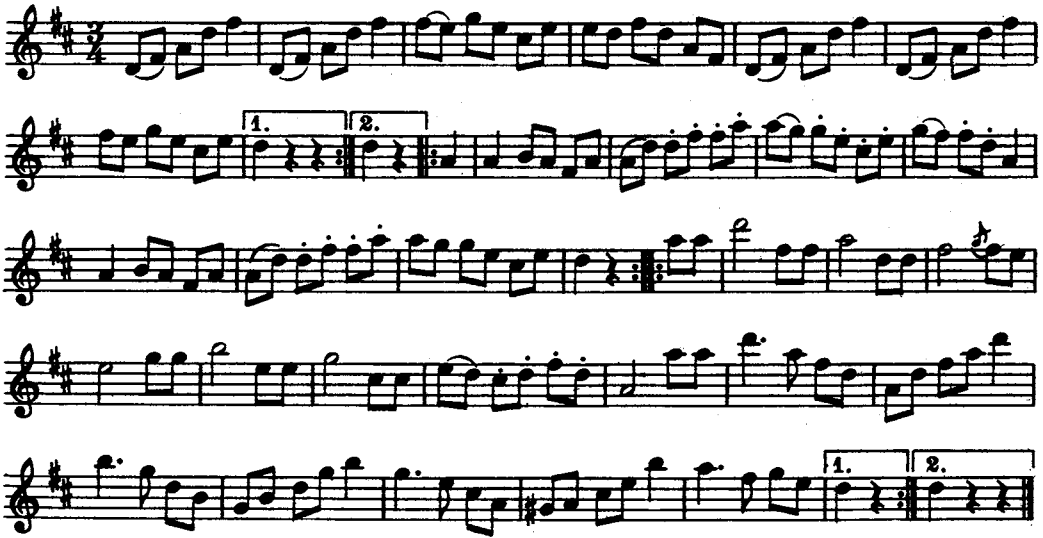

51. POLSKA

efter P. Pettersson

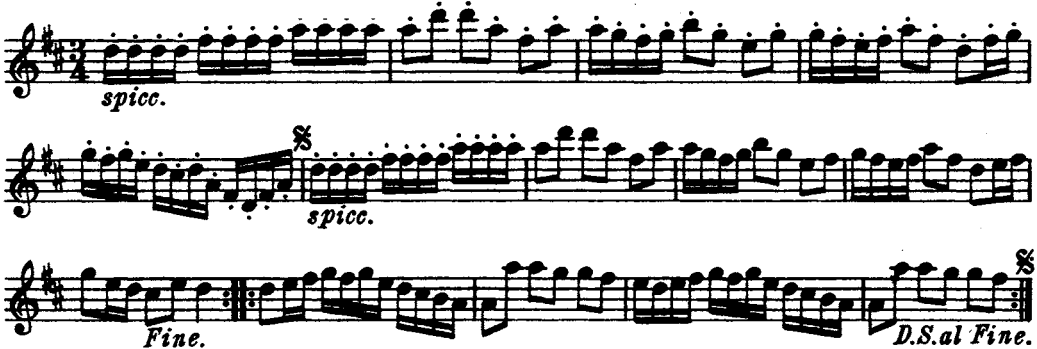

52. POLSKA

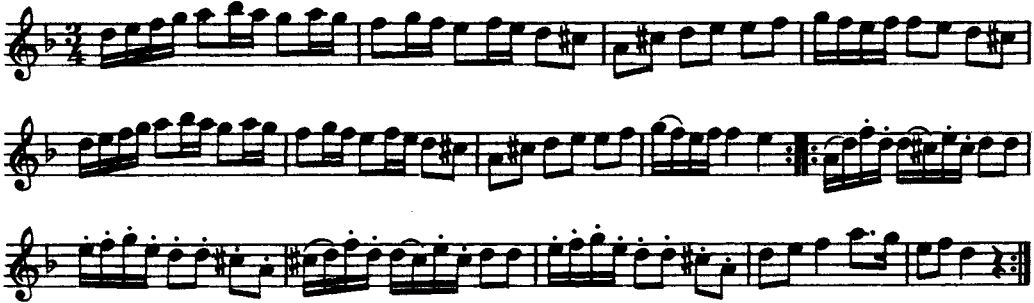

Låten kallades 'Sotare Jans polska' efter en gammal spelman som gemenligen gick under detta namn.

Jfr Johan Andersson, n:r 32 första reprisen. Se även n:r 161 och 174 samt Svenska Låtar, Hälsingland och Gästrikland, h. I, n:r 300, och Jämtland och Härjedalen, h. II, n:r 627.

53. POLSKA

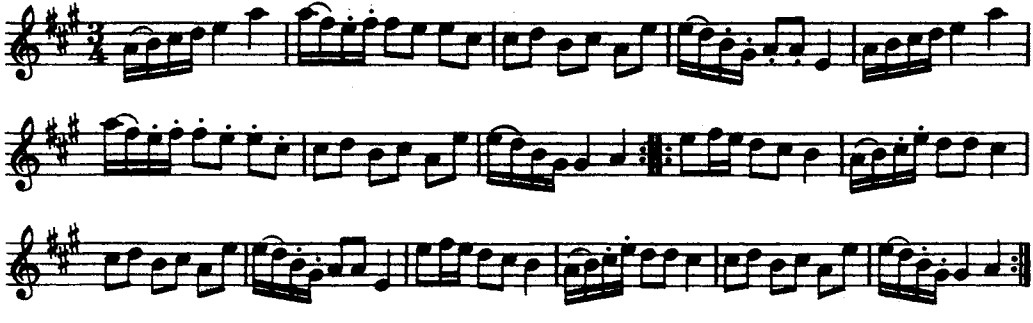

Låten var nämndeman Carl Erssons i Folketorp favoritpolska och kallades därför 'Carl Erssons polska'.

54. VALS

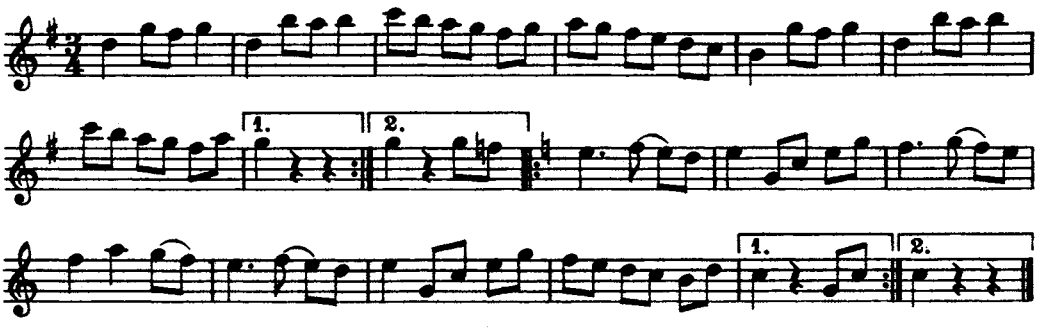

55. *POLSKA*

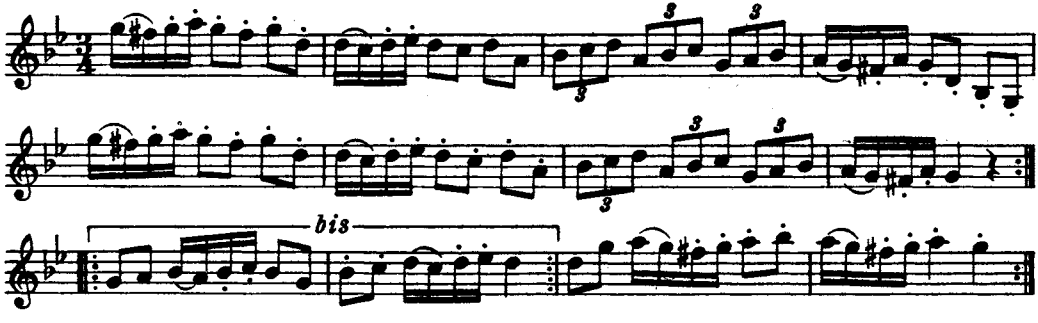

Efter en gammal spelman, kallad *Nisse i Hamra.*

56. POLSKA

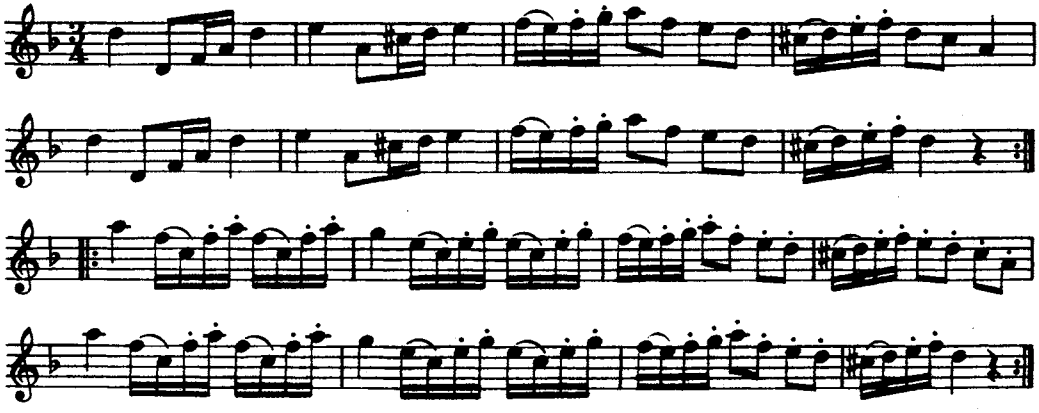

Rulin hade fått polskan från östra Närke.

Melodien spelas i olika landskap. Jfr Svenska Låtar, Dalarna, h. III n:r 1 000 och Fredin, Gotlandstoner, n:r 351.

57. POLSKA

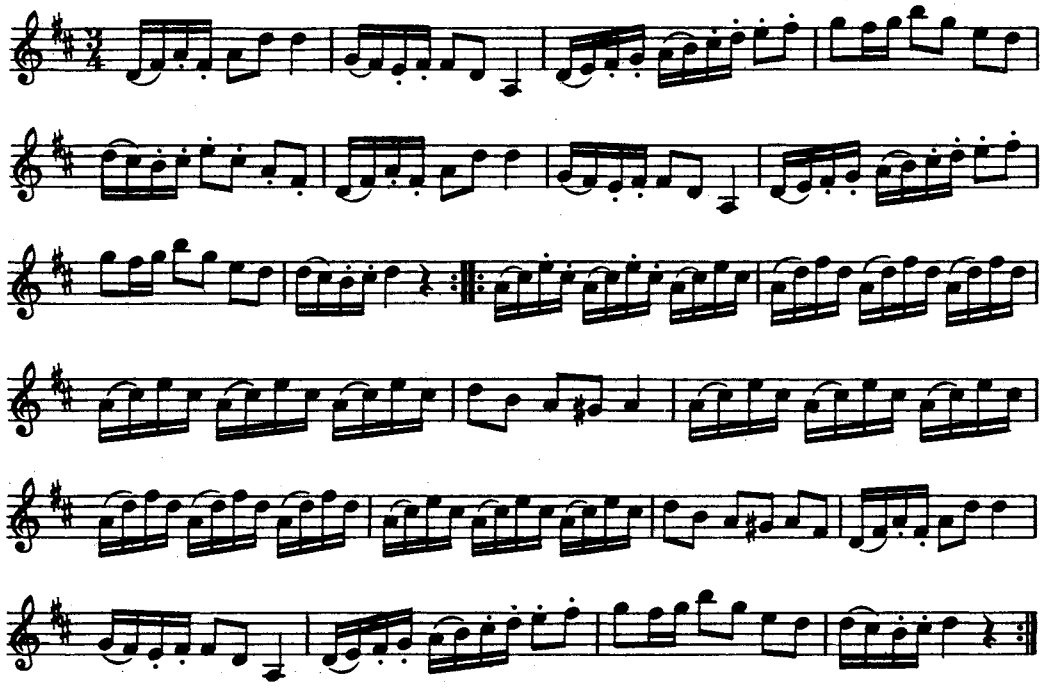

Polskan skall, enligt Rulin, vara komponerad av fadern, Olaus Persson i Folketorp.

58. POLSKA

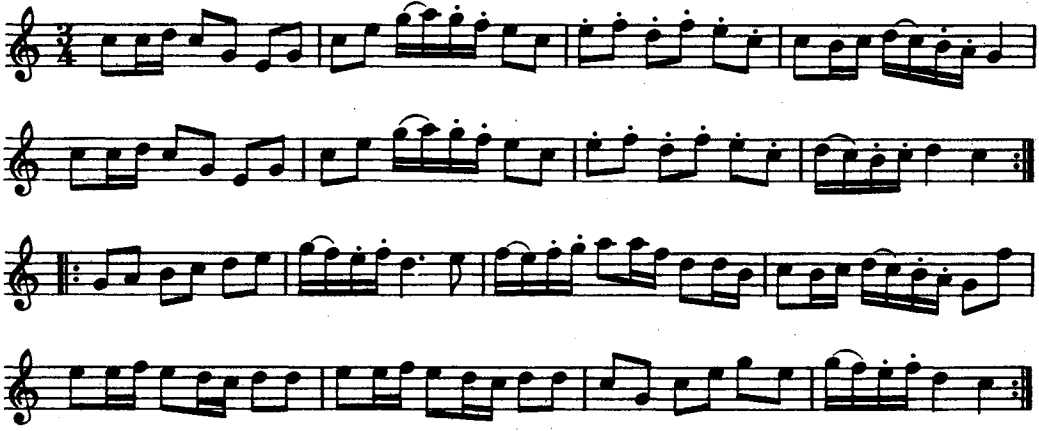

Rulin kallade låten för 'Hammarbergs polska' efter en klockare i Lerbäck med detta namn.

59. VALS

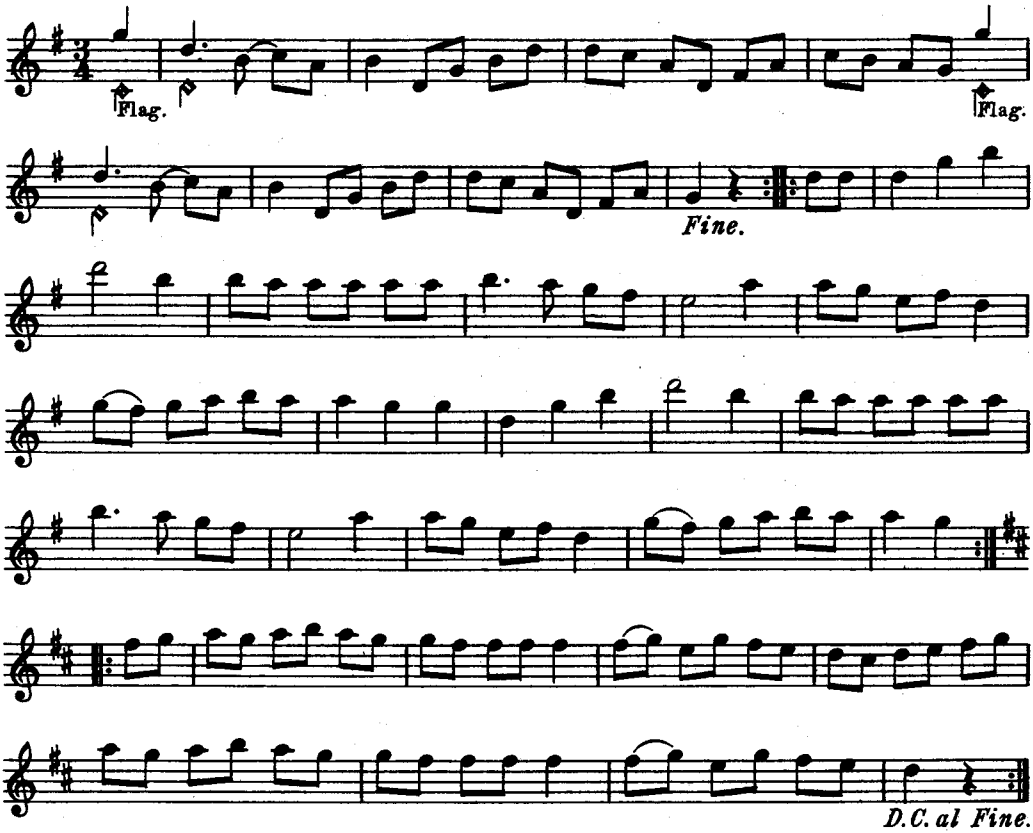

60. POLSKA

komp. av fadern

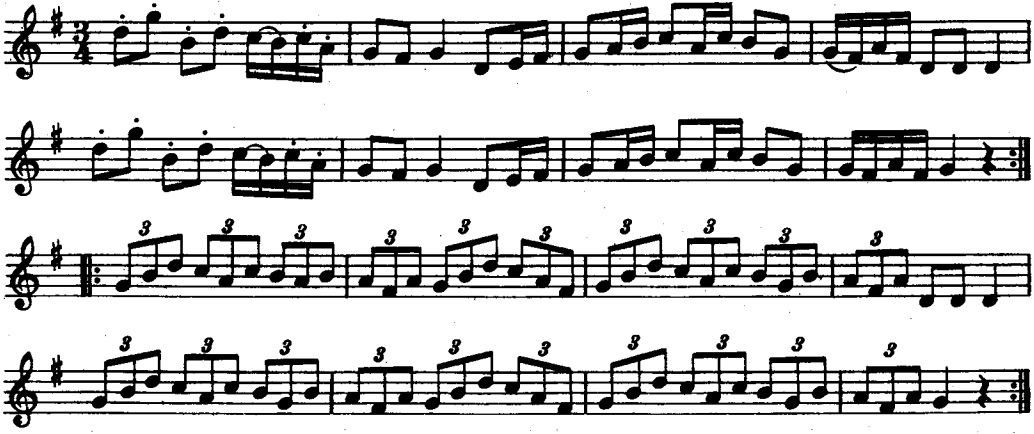

61. POLSKA

efter Blinda Pelle

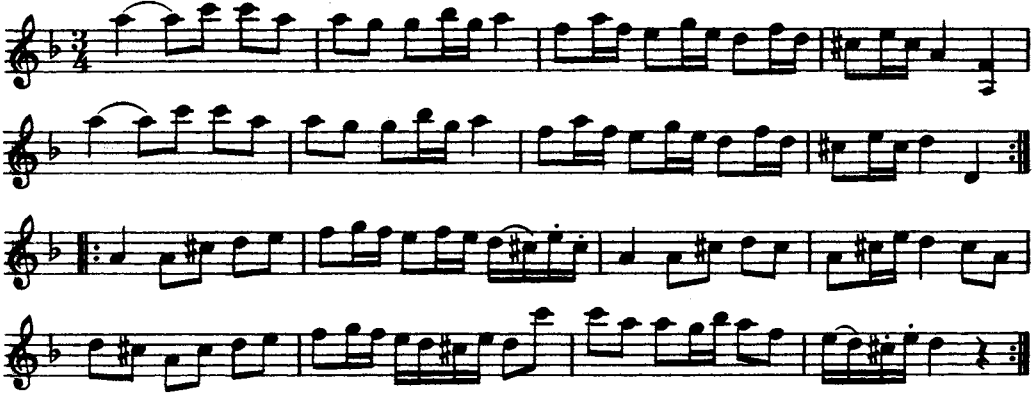

Varianter av denna och efterföljande polska ingå i den under n:r 29 omnämnda handskriften från Kumla, märkt 'Olof Larsson 1810'.

62. POLSKA

efter Blinda Pelle

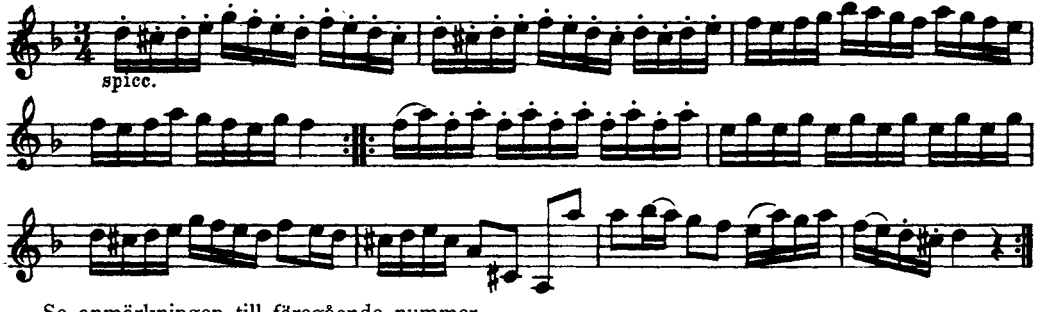

Se anmärkningen till föregående nummer.

63. VALS

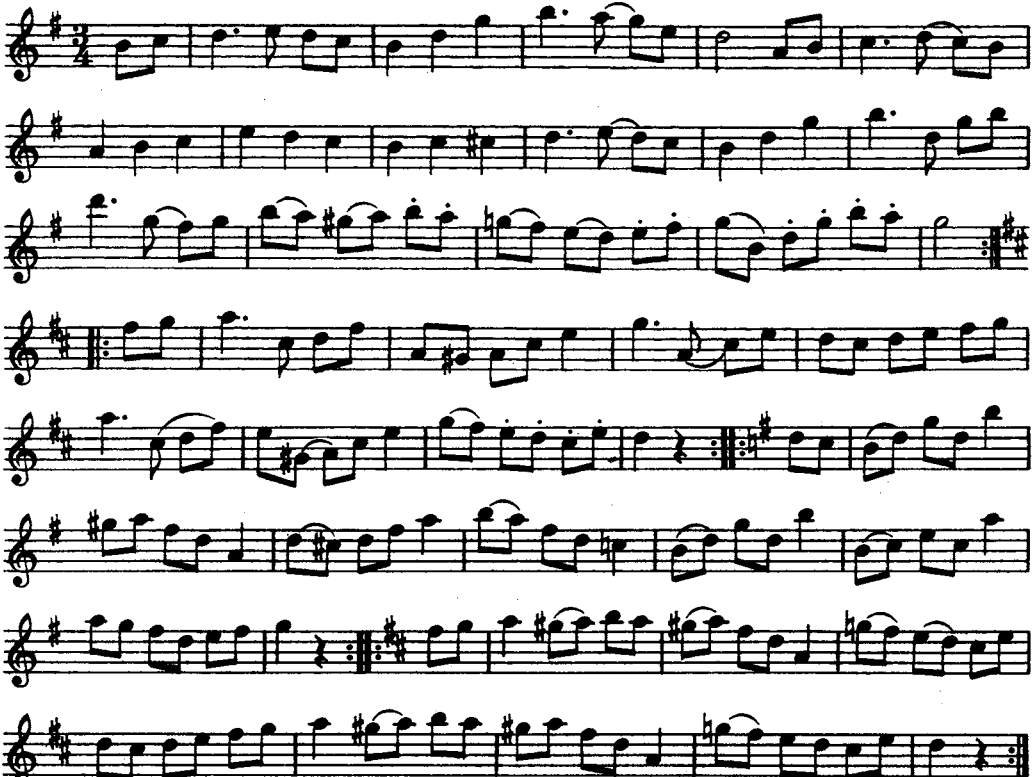

Valsen spelades av en skollärare och spelman vid namn *Hagholm* i Godegård, Östergötland.

64. POLSKA

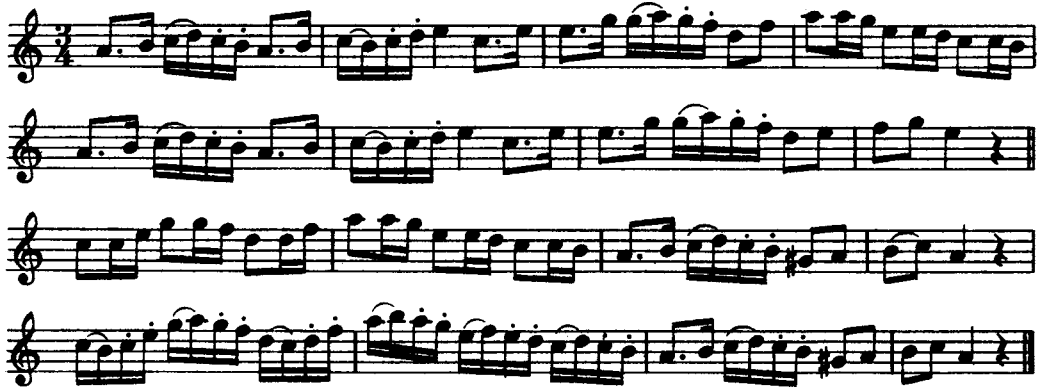

Rulin hade låten från östra Närke.

Polskan är känd från olika landskap. Jfr t. ex. Bagge, 76 polskor från Östergötland, n:r 32.

65. POLSKA

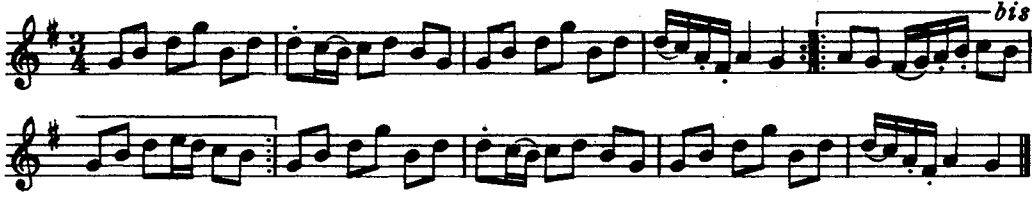

Rulin hade melodien från Stora Forsa i Hammars socken. Här funnos tvenne duktiga spelmän, från vilka Rulin lärt många låtar.

66. POLSKA

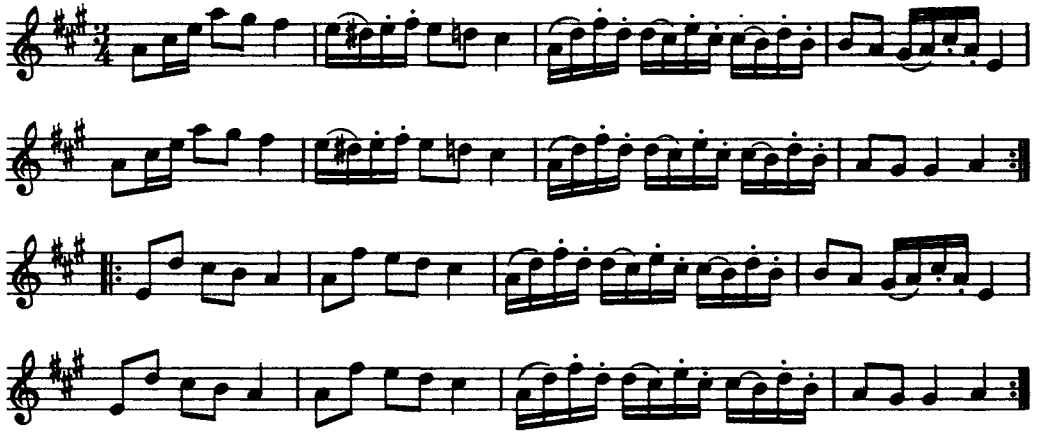

Polskan spelades av *Jakob i Ugglebråten*, Godegårds socken i Östergötland.

67. POLSKA

från östra Närke

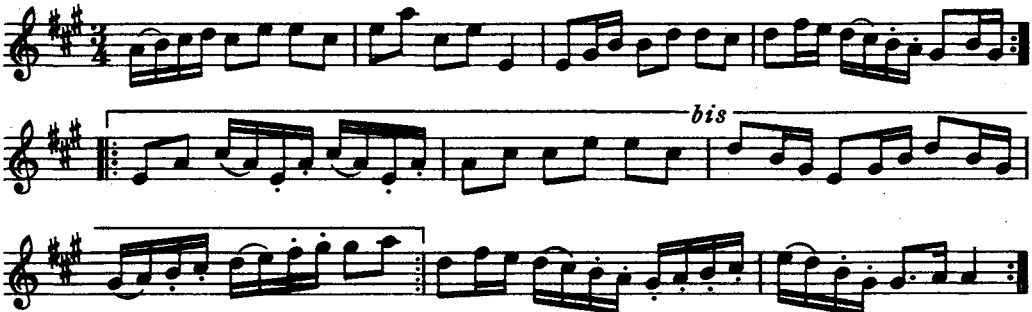

68. VALS

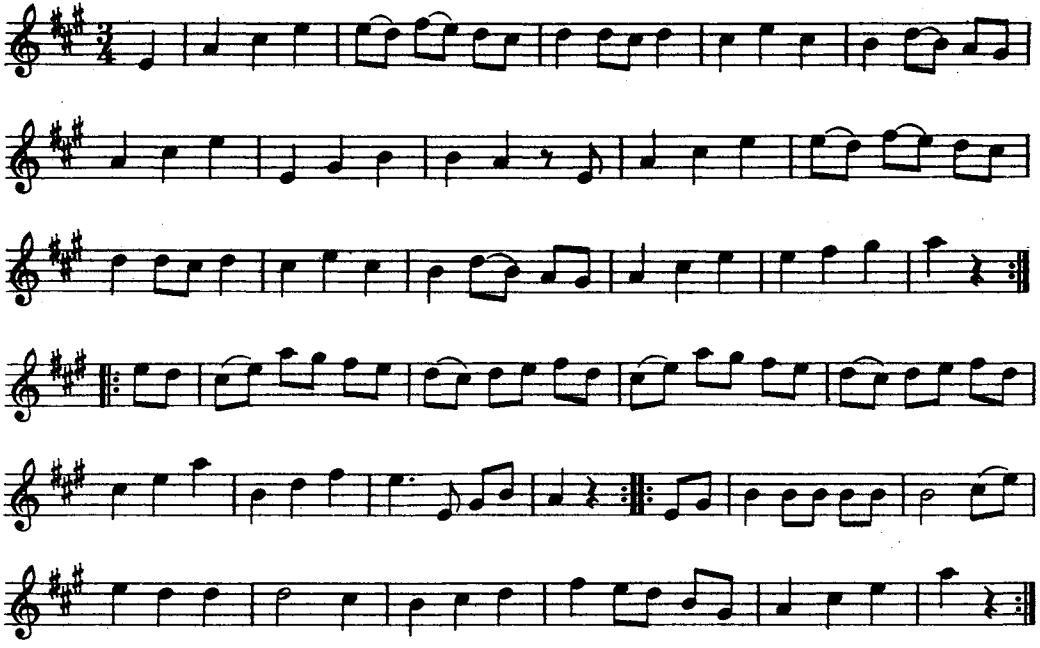

Låten gick under benämningen 'Anna Kajsas vals'.

69. POLSKA

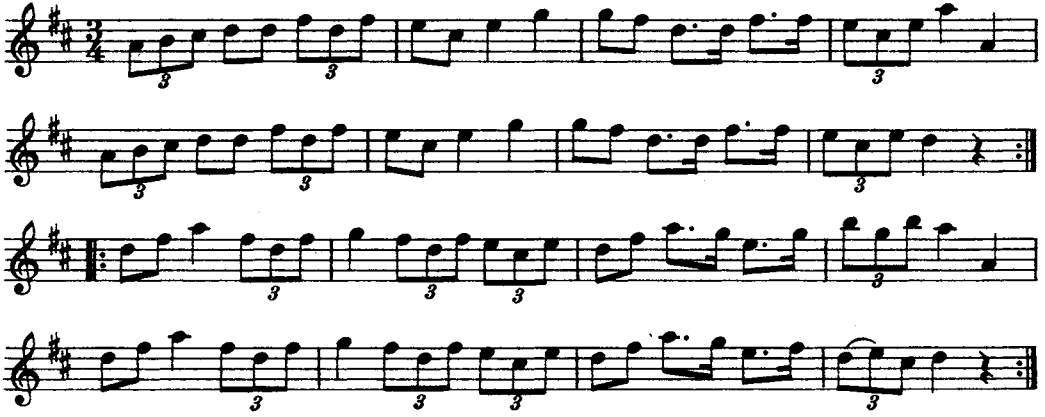

70. POLSKA

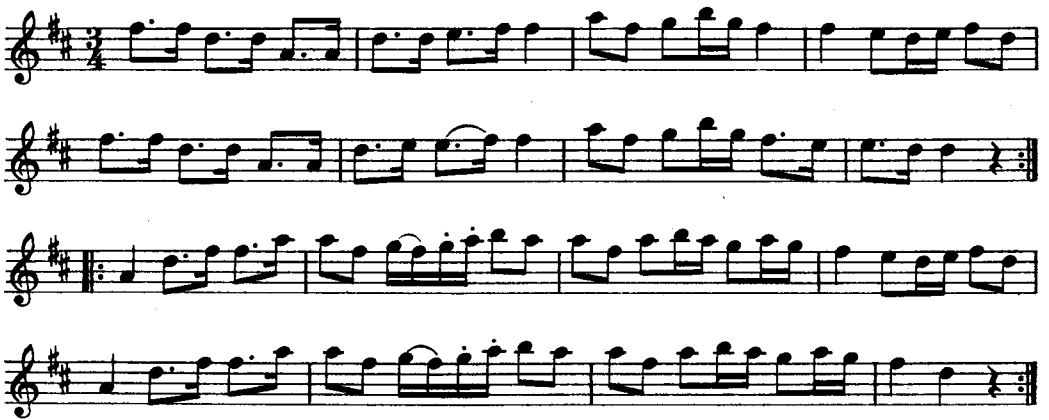

Polskan kallades 'Klockspelet'.

71. POLSKA

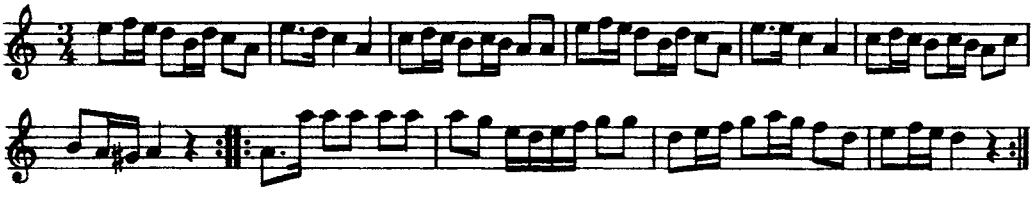

Låten kallades 'Mäster Ekholms polska' efter en skomakare och spelman i Lerbäck. *Ekholm* påstod, att polskan var komponerad av abbé Vogler och spelades i tolv oktaver och tjugofyra variationer.

72. POLSKA

efter fadern

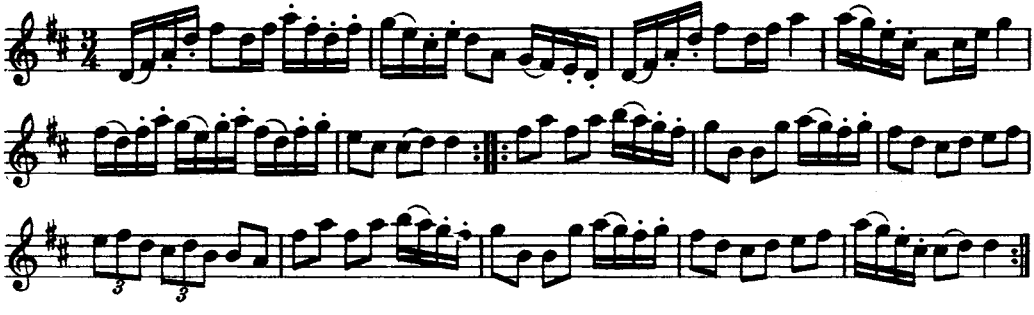

Jfr Nils Andersson, Skånska melodier, n:r 419.

73. VALS

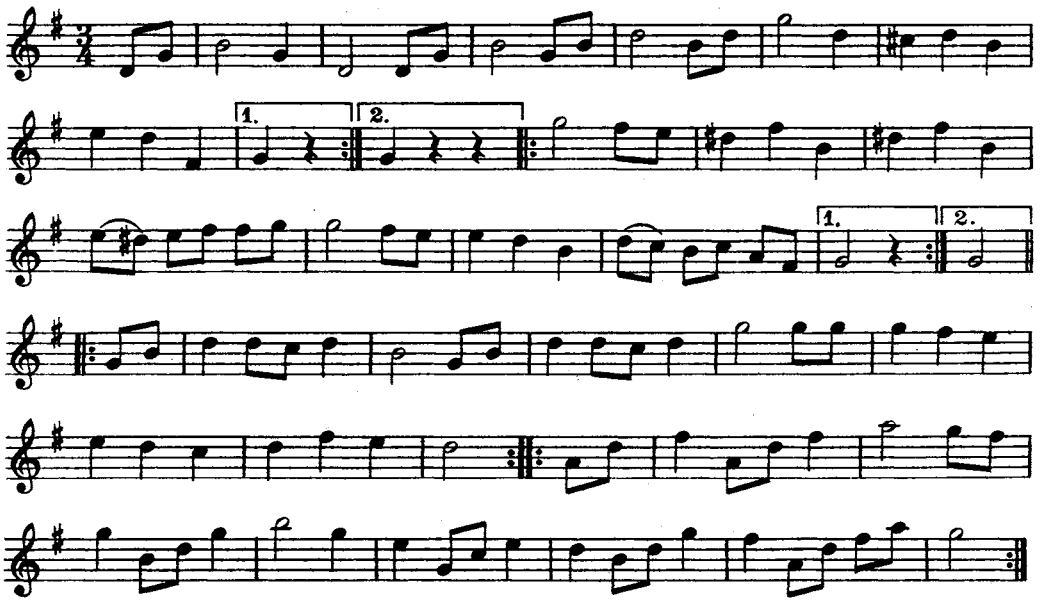

Rulin hade valsen efter en folkskollärare *A. Molin* i Mariedam.

74. POLSKA

efter mäster Ekholm

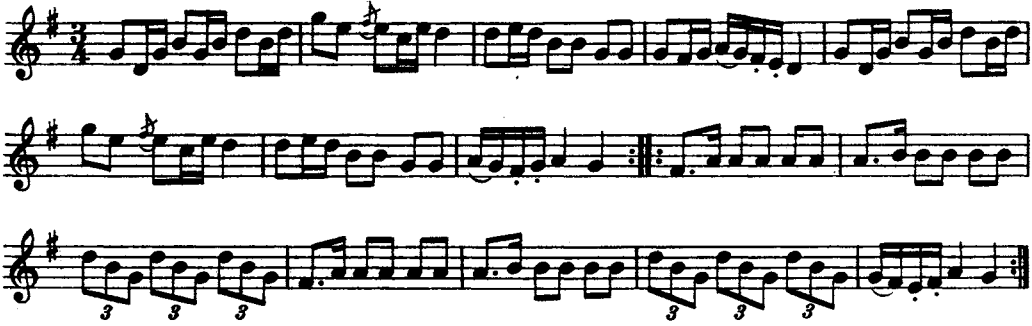

Första reprisen ingår i en polska, upptecknad i Hälsingland. Jfr Svenska låtar, Hälsingland och Gästrikland, h. II, n:r 551. Se även Rosenberg, 160 polskor, visor och danslekar, n:r 11.

75. POLSKA

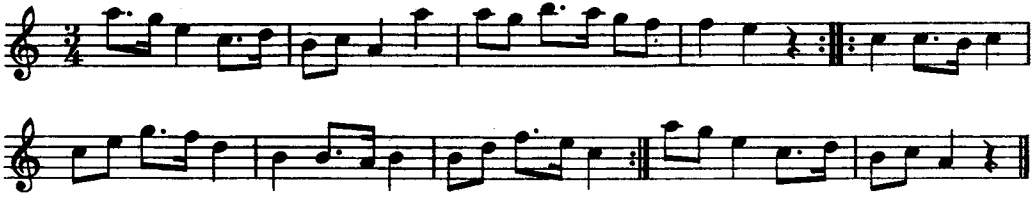

76. POLSKA

efter P. Pettersson

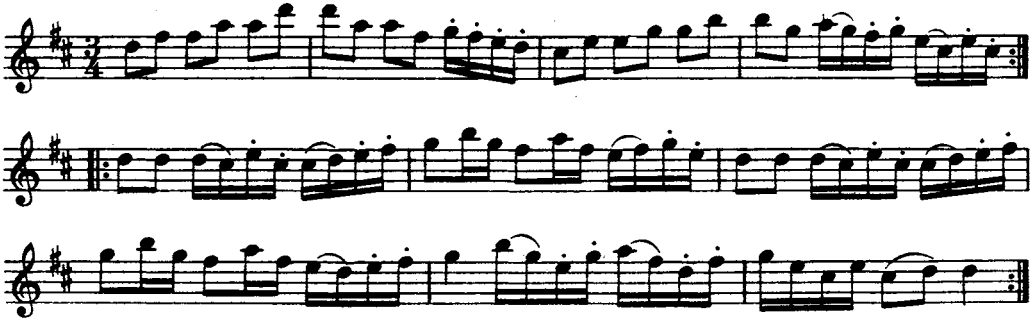

Jfr Svenska Låtar, Hälsingland och Gästrikland, h. I, n:r 279.

77. POLSKA

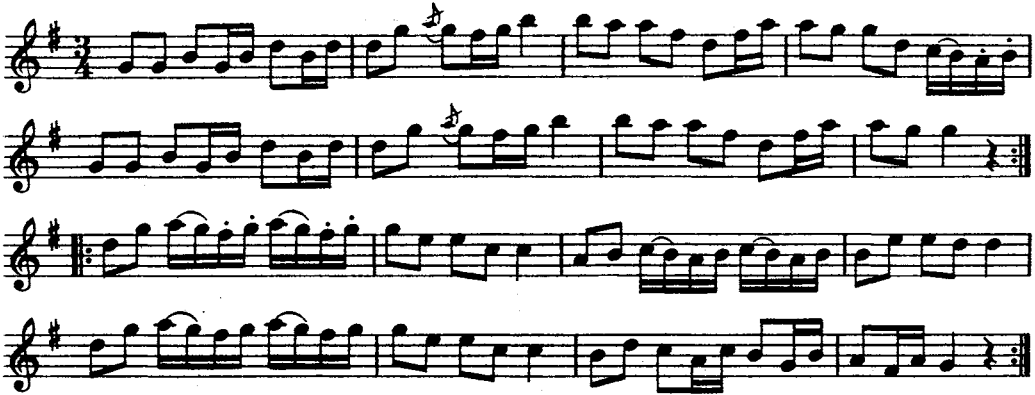

Polskan uppgavs ha kommit från Östergötland.

78. POLSKA

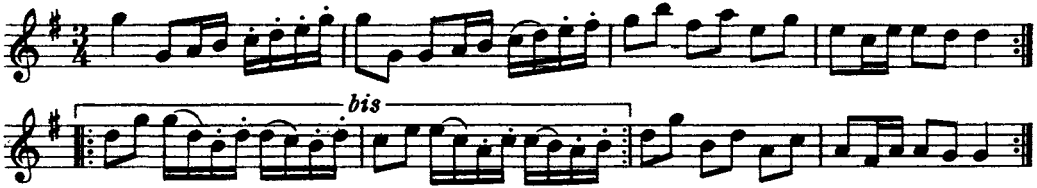

Låten benämndes 'Sparr Olles polska' efter en torpare, kallad *Sparr Olle*, på gården Sparhult i Folketorps by.

Polskan spelades även i Östergötland.

79. POLSKA

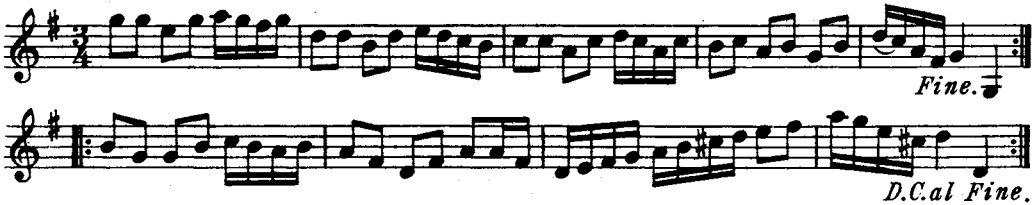

En bonde i Bengtstorp, Lerbäcks socken, vid namn Jan Gösta hade låten till favoritpolska. Den kallades därför 'Jan Göstas polska'.

Jfr Fredin, Gotlandstoner, n:r 256.

80. VALS

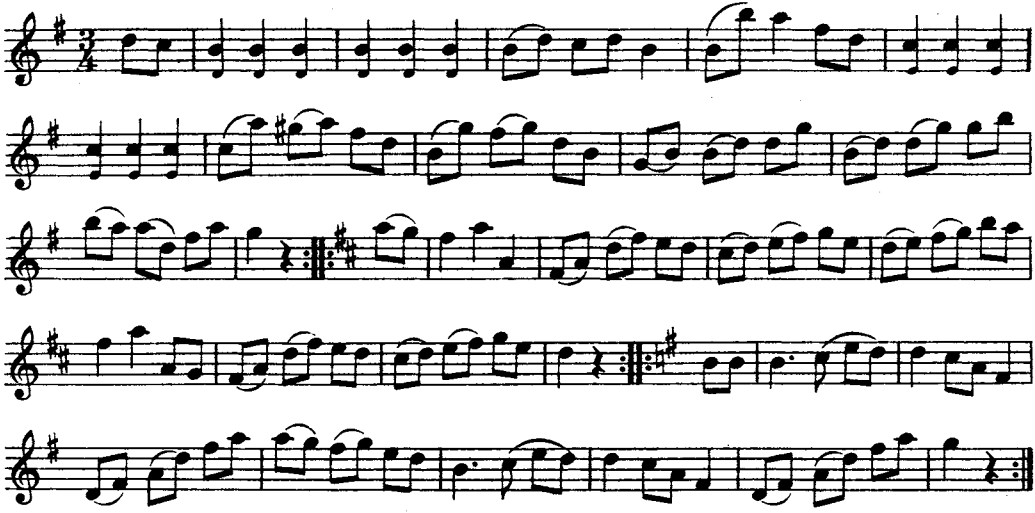

Valsen har Rulin fått från Södermanland.

81. POLSKA

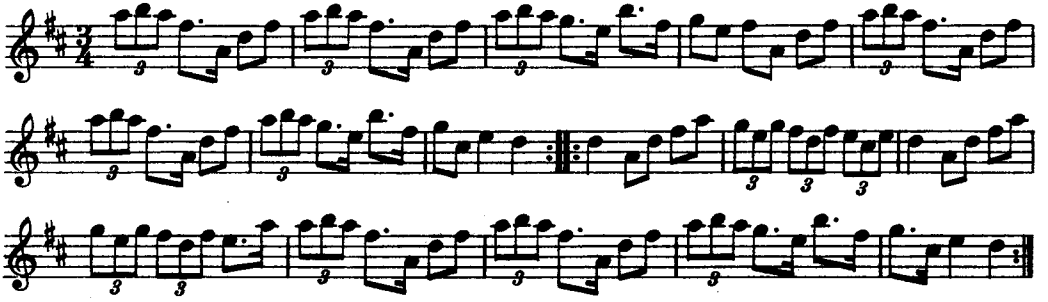

Polskan var från Stora Forsa i Hammars socken.

82. VALS

komp. av Rulin

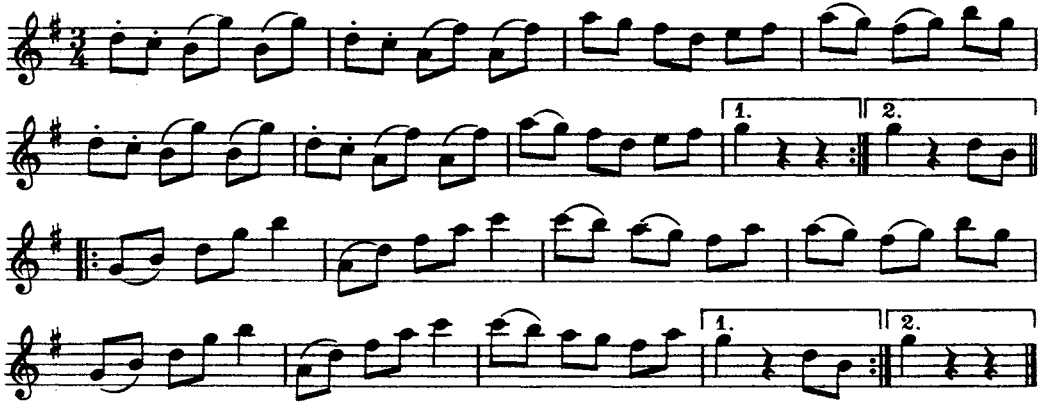

83. POLSKA

efter Tolvskillings Lasse

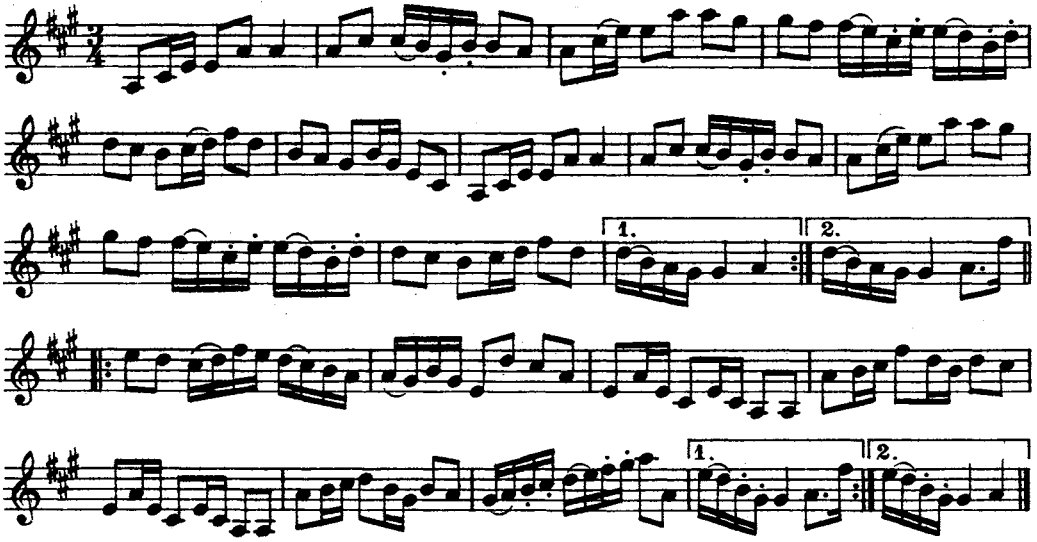

Jfr Svenska Låtar, Hälsingland och Gästrikland, h. I, n:r 282.

84. POLSKA

komp. av fadern

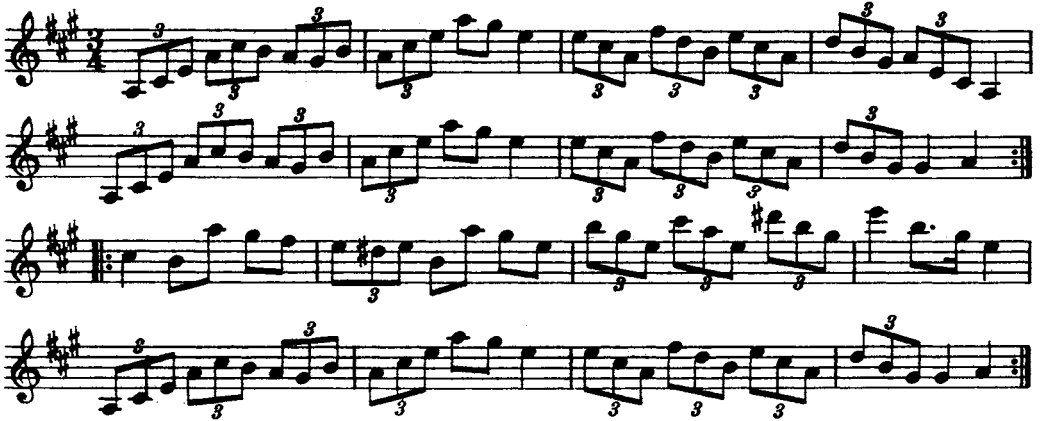

85. POLSKA

komp. av fadern

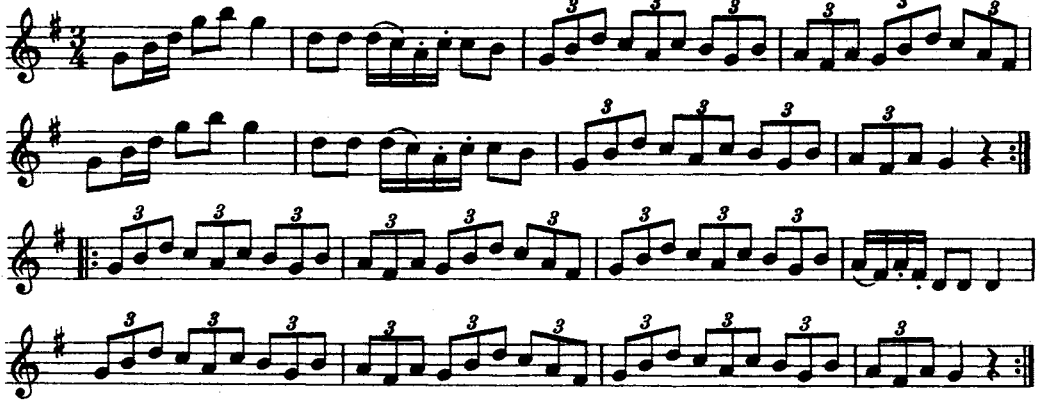

86. VALS

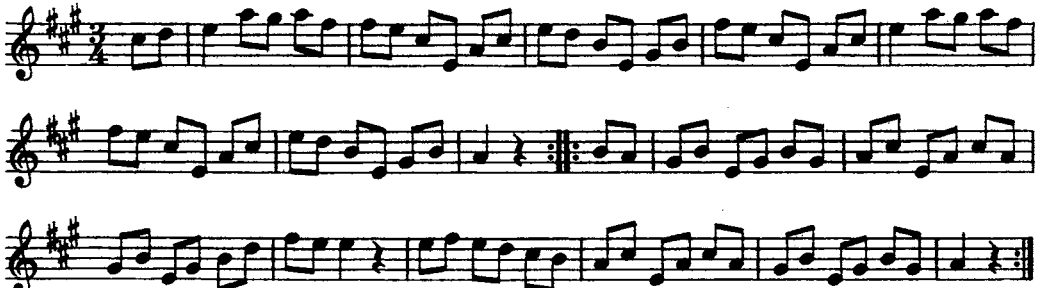

87. POLSKA

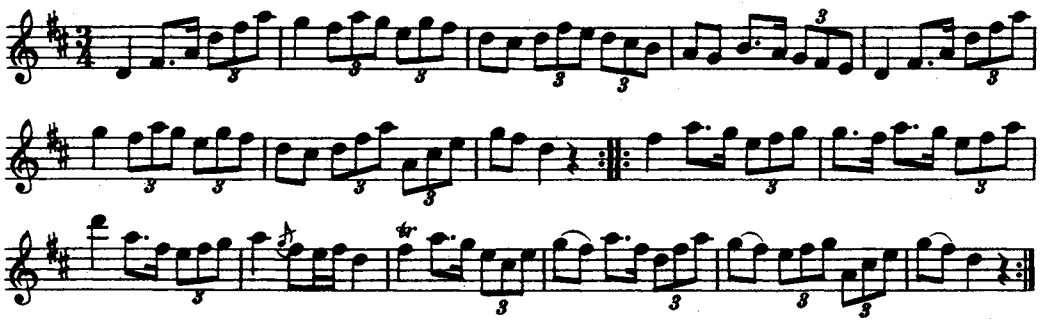

88. POLSKA

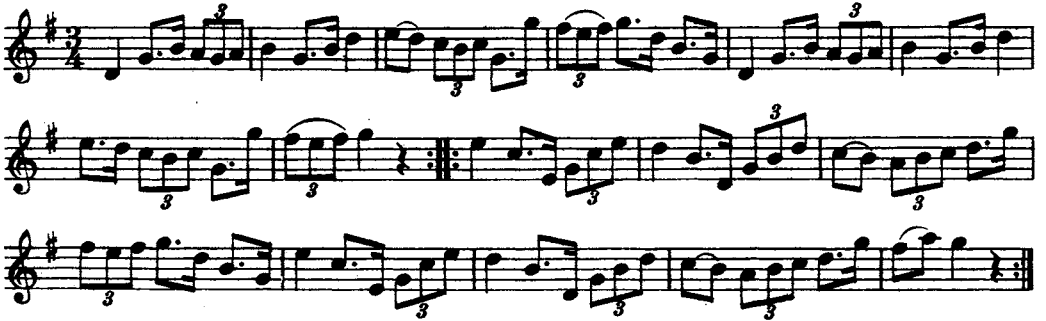

Polskan uppgavs ha kommit från Uppland.

89. POLSKA

efter Blinda Kalle

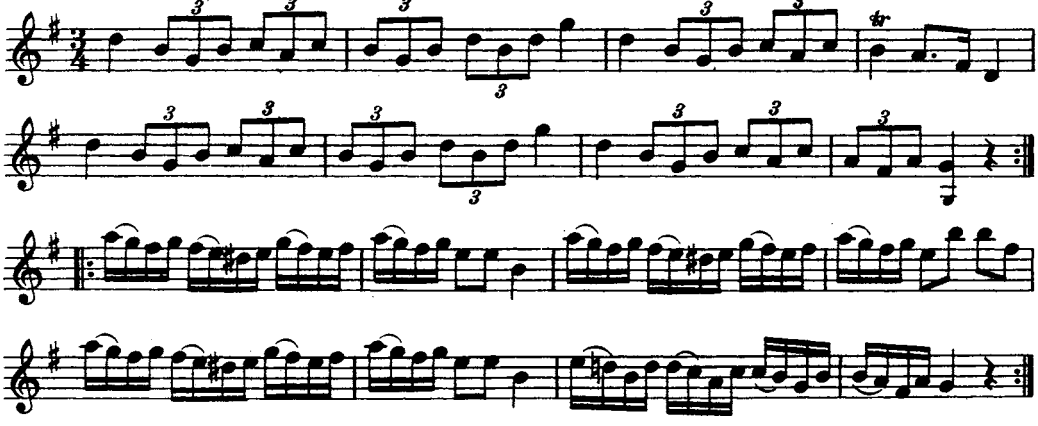

Melodien är en variant av den s. k. Jössehäradspolskan.

90. POLSKA

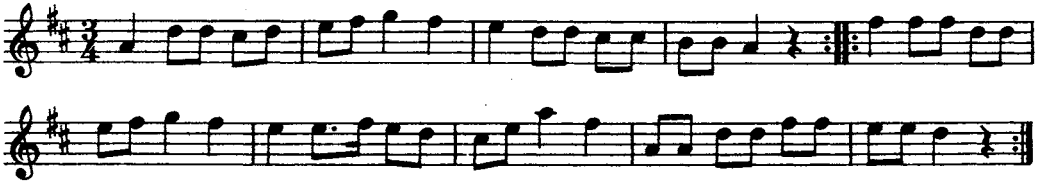

91. VALS

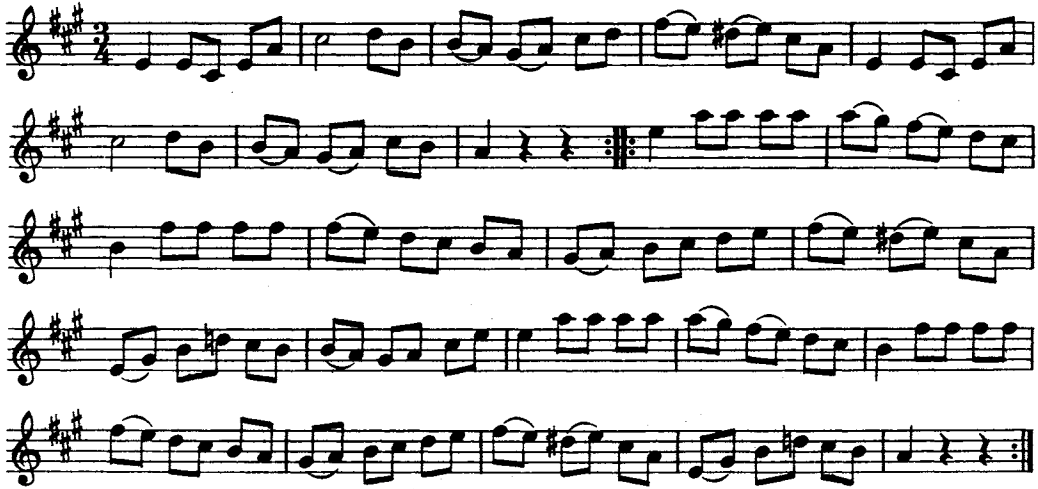

Låten benämndes 'Abraham Sundins vals'.

92. POLSKA

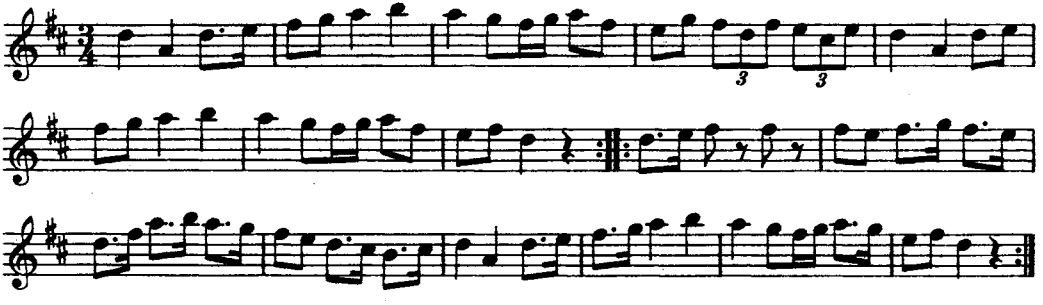

Låten skall enligt Rulin ha kommit från Värmland.

93. POLSKA

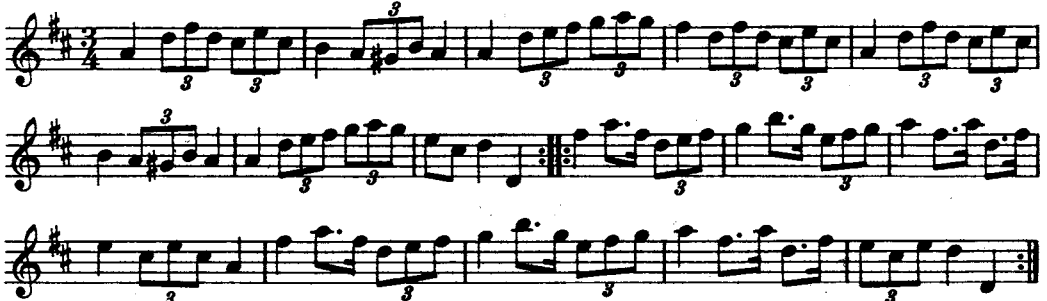

94. VALS

efter fadern

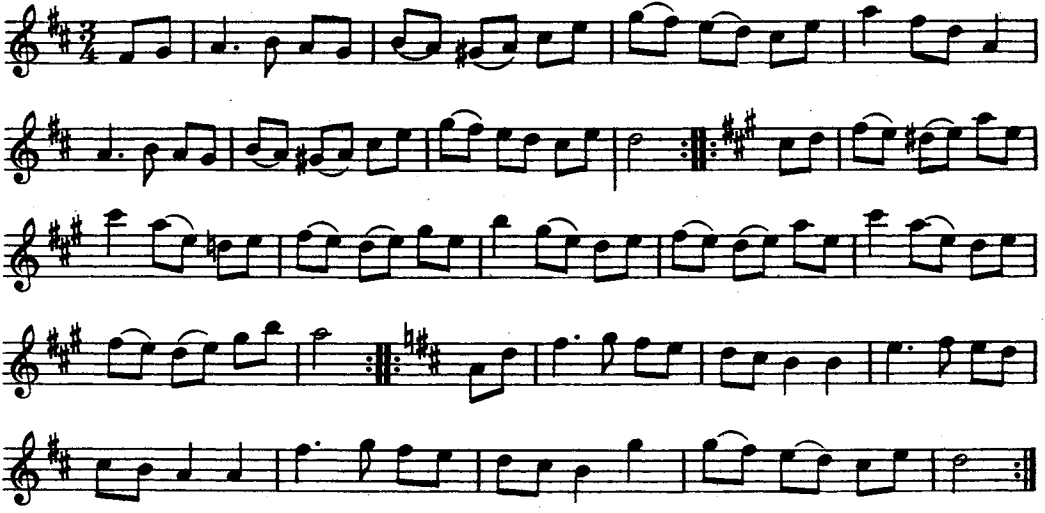

95. POLSKA

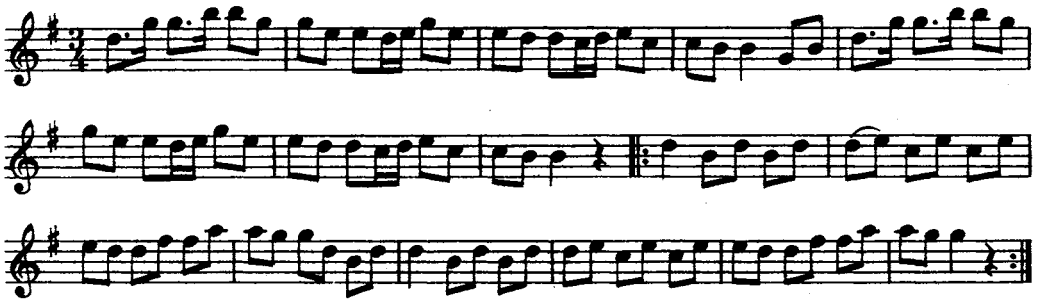

Till melodien sjöngs en text, som dock ej lämpar sig för publicering.

Jfr Svenska Låtar, Värmland n:r 386, Västergötland, n:r 108 och 189, samt Rosenberg, 160 polskor, visor och danslekar, n:r 42, och Bagge, 75 polskor från Uppland och Södermanland, n:r 23.

96. POLSKA

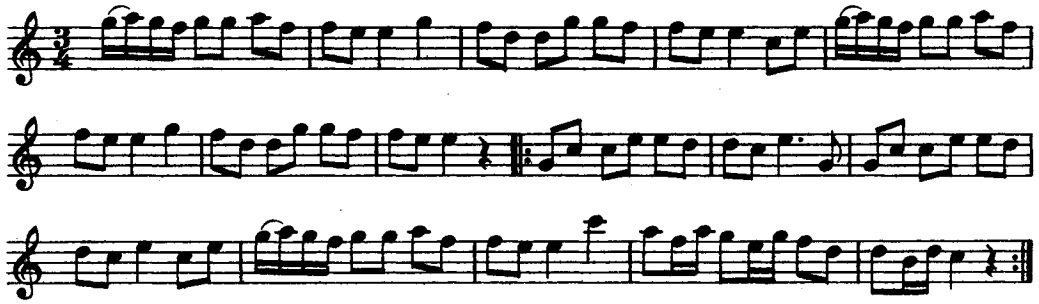

Låten kallades 'Lars Larssons polska'. Till densamma sjöngs en text, med början:

När jag var i mina unga år,
då jag var liten och nätter..

Melodien företer vissa likheter med en i Dalarna och Hälsingland upptecknad polska. Jfr Svenska Låtar, Hälsingland och Gästrikland, h. II, n:r 729.

97. POLSKA

efter Tolvskillings Lasse

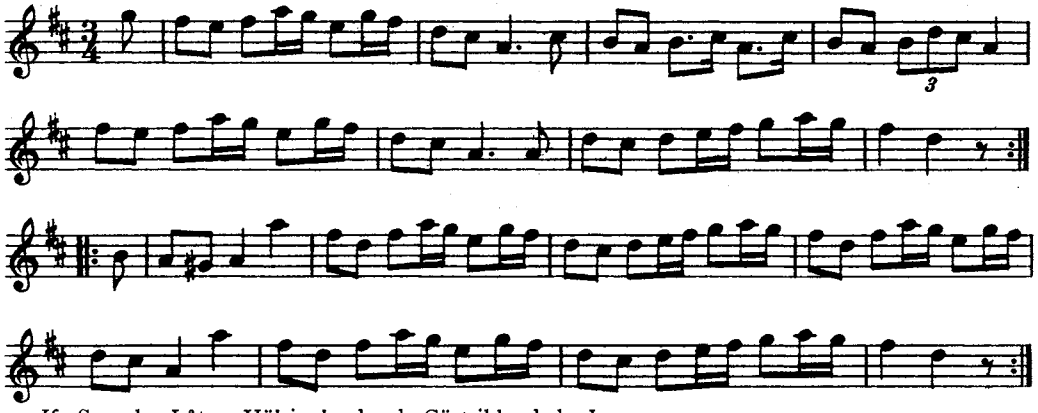

Jfr Svenska Låtar, Hälsingland och Gästrikland, h. I, n:r 240.

98. POLSKA

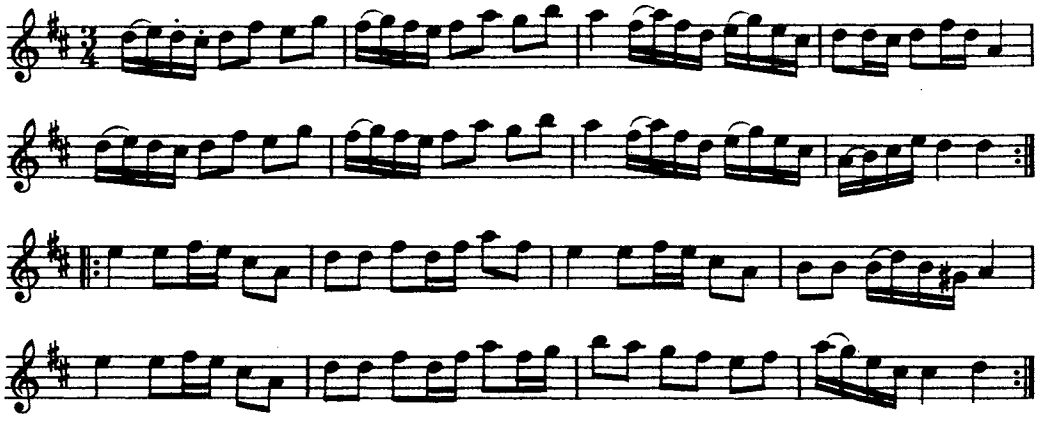

Rulin hade lärt polskan av en nyckelharpspelare *Berg* från Vingåker.

99. POLSKA

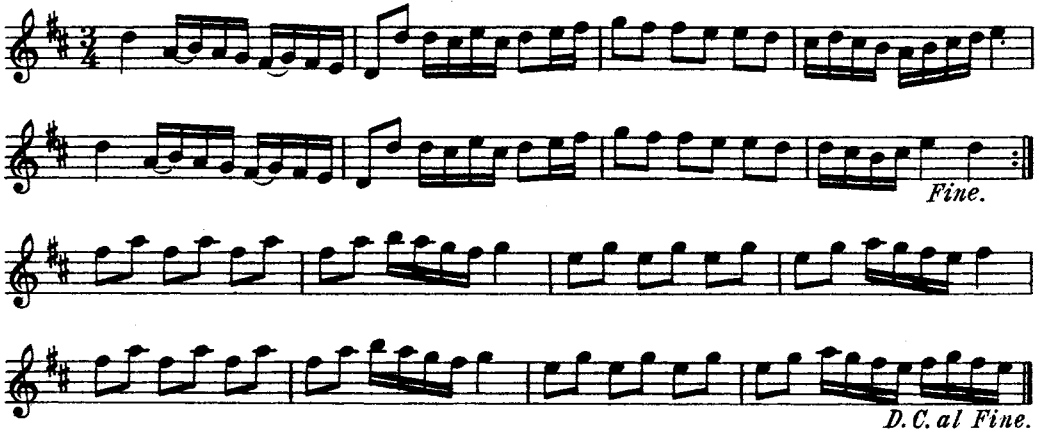

Rulin hade fått polskan från Östergötland.

Jfr Bagge, 73 polskor och högtidsstycken från Gottland, n:r 7, Fredin, Gotlandstoner, n:r 248 samt Svenska Låtar, Hälsingland och Gästrikland, h. II, n:r 570.

100. POLSKA

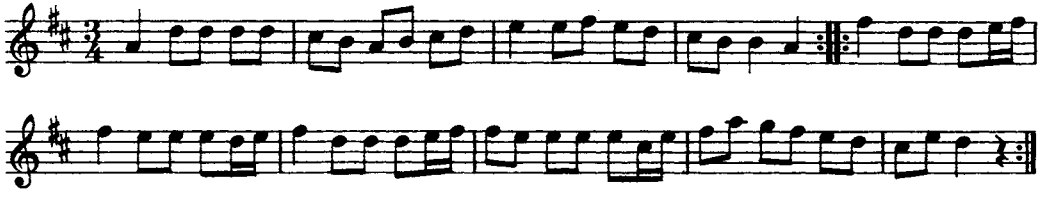

Låten kallades 'Svengubbens polska'.

101. POLSKA

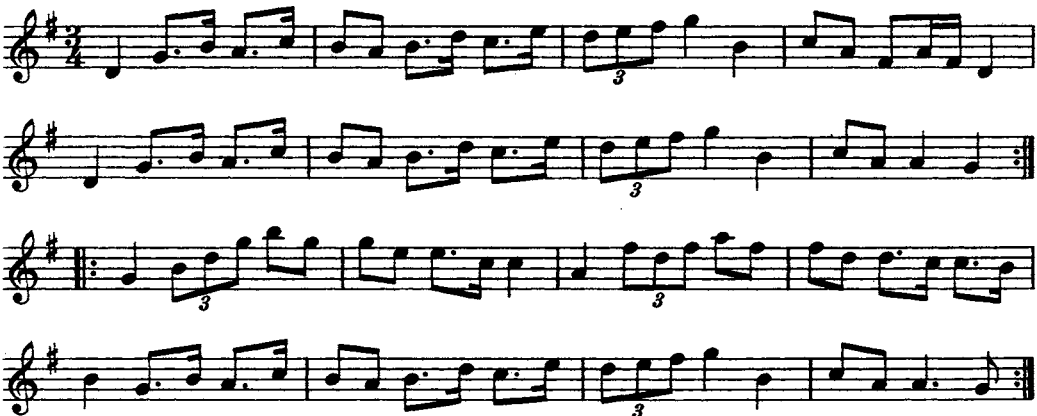

102. VALS

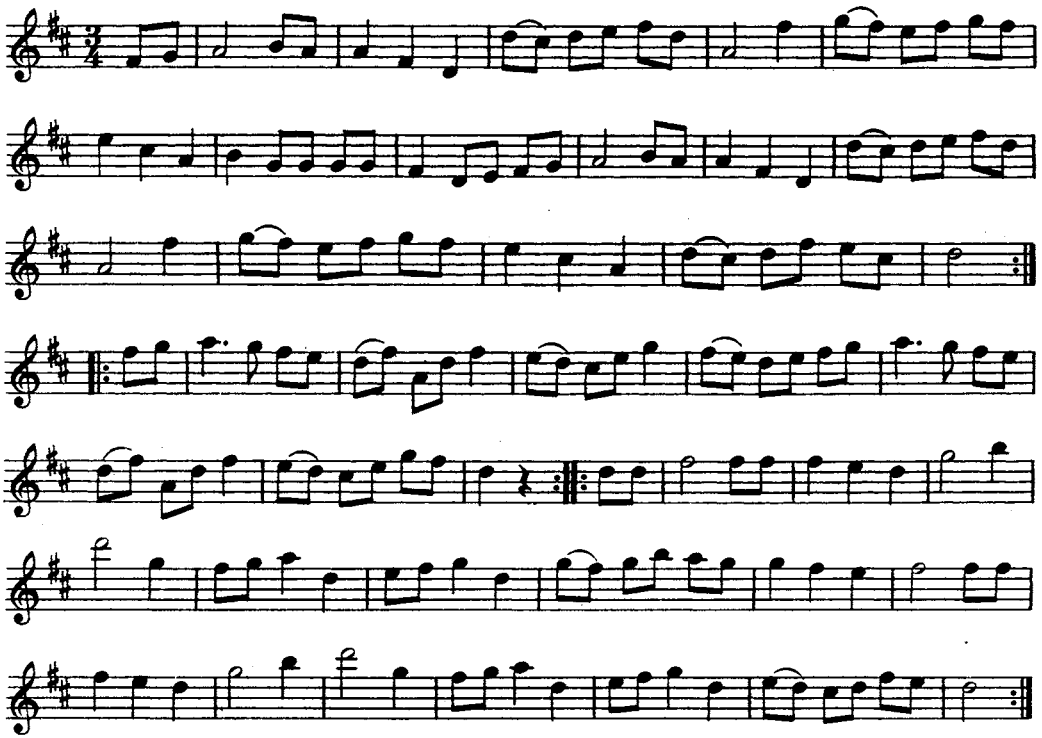

Låten kallades 'Pelle Kroms vals' efter en spelman med detta namn. Den gick även under benämningen 'Hönshoppet'.

103. POLSKA

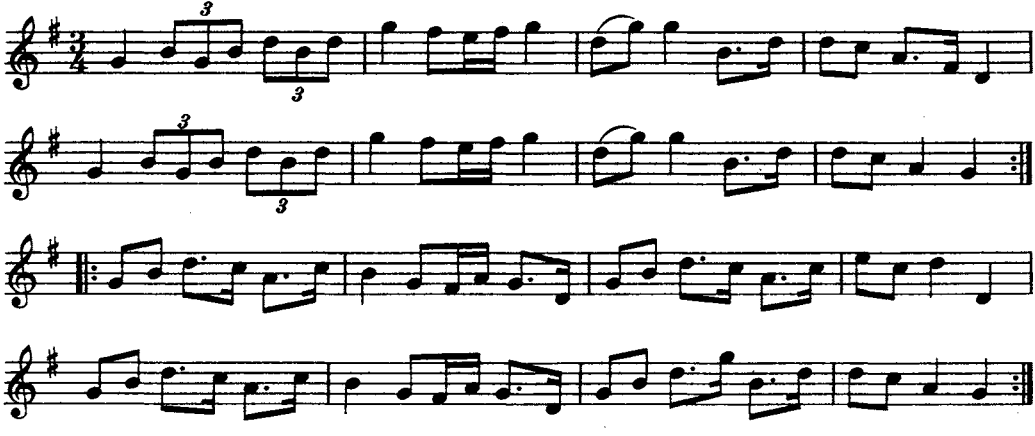

Rulin hade polskan från Stora Forsa i Hammars socken.

104. POLSKA

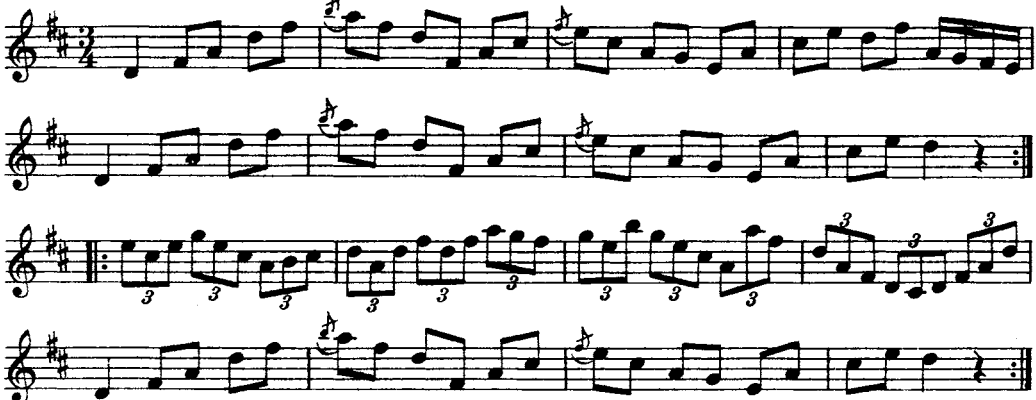

Polskan uppgavs vara komponerad av Rulin.

105. POLSKA

komp. av fadern

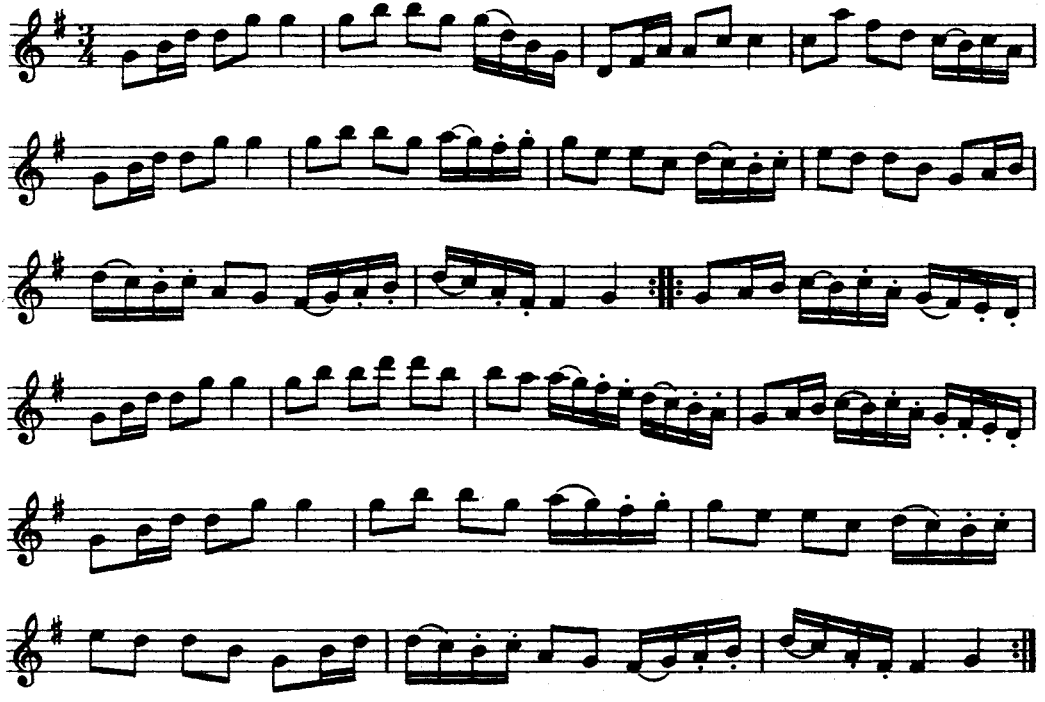

106. POLSKA

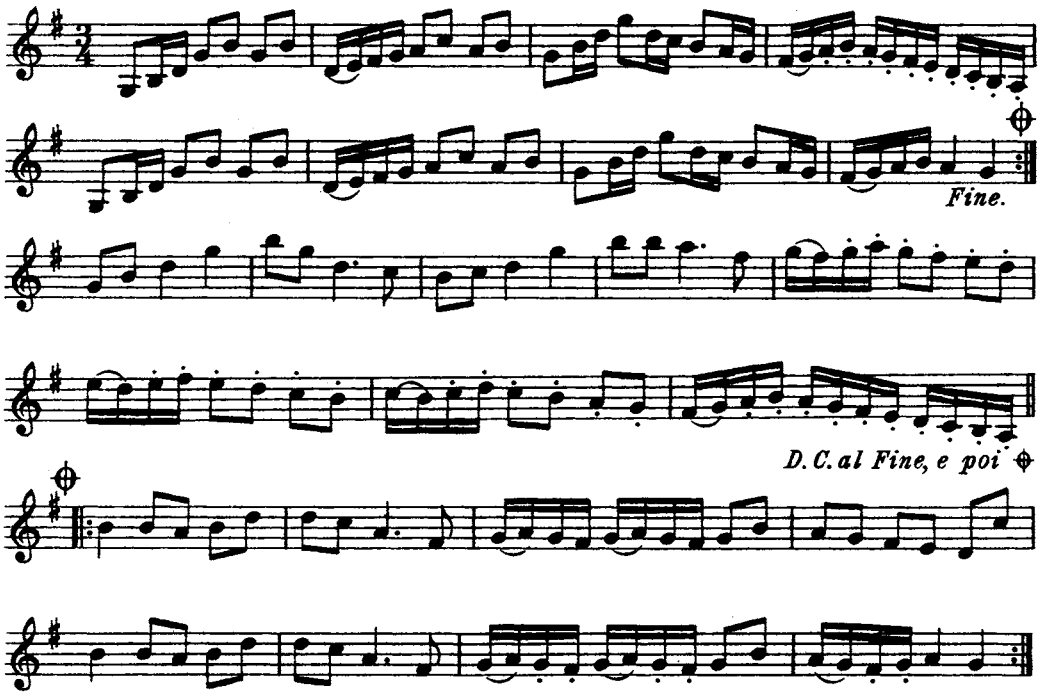

Låten spelades av *J. G. Stavelius*, kyrkoherde i Lerbäcks socken. Denne dog omkring 1863.

107. POLSKA

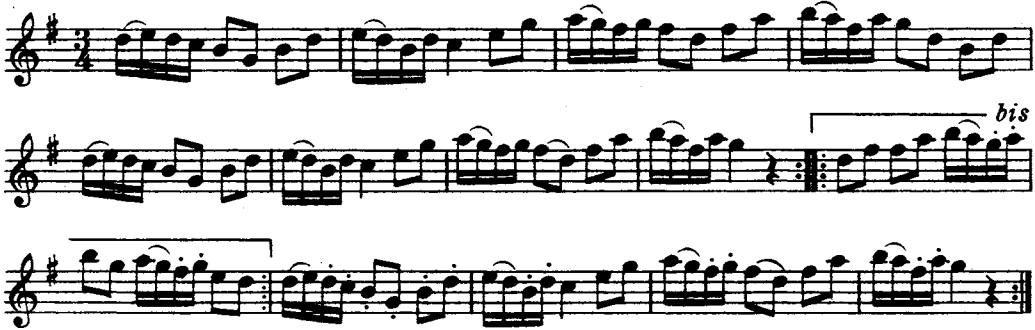

Till låten sjöngs en text, med början:

»Liten Karin, var har du varit? . . .»

Jfr Rosenberg, 160 polskor, visor och danslekar, n:r 132.

108. POLSKA

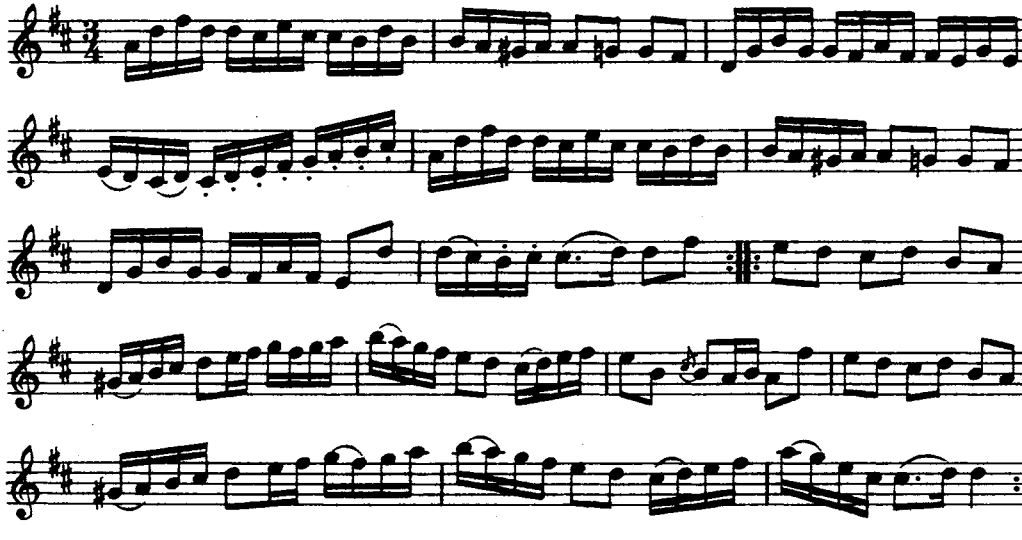

Jfr n:r 287 och Svenska Låtar, Hälsingland och Gästrikland, h. I, n:r 275.

109. POLSKA

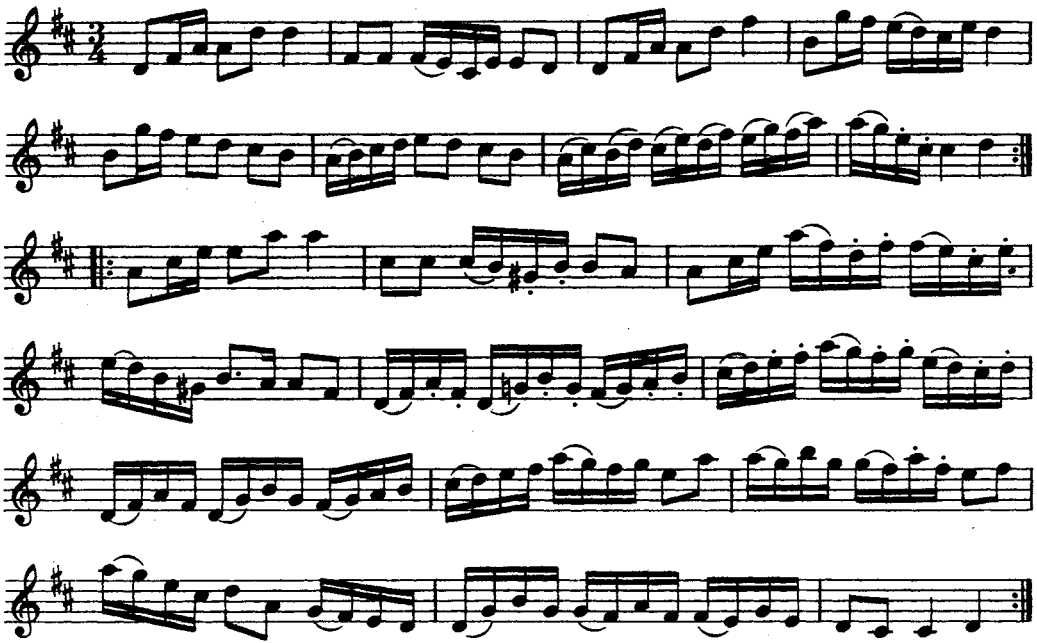

110. POLSKA

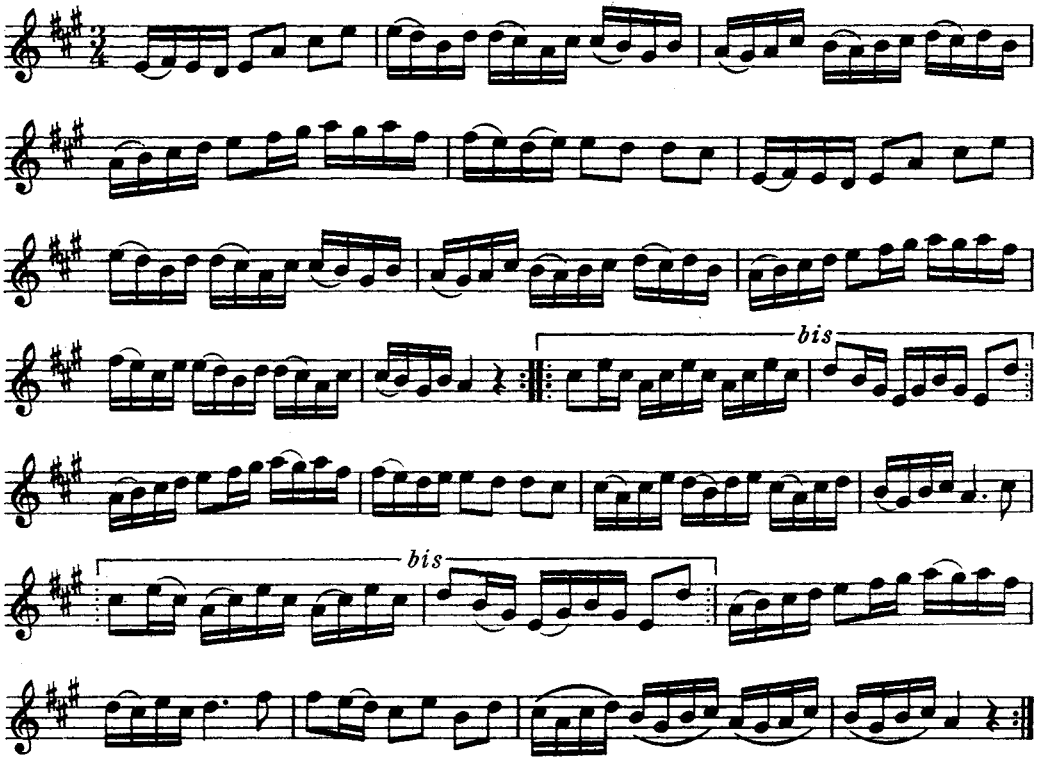

Polskan gick under benämningen 'Nybergs långbyxor' efter den förut nämnde blinde spelmannen.

Jfr Svenska Låtar, Hälsingland och Gästrikland, h. I, n:r 308. Låten har även upptecknats i Östergötland.

III. POLSKA

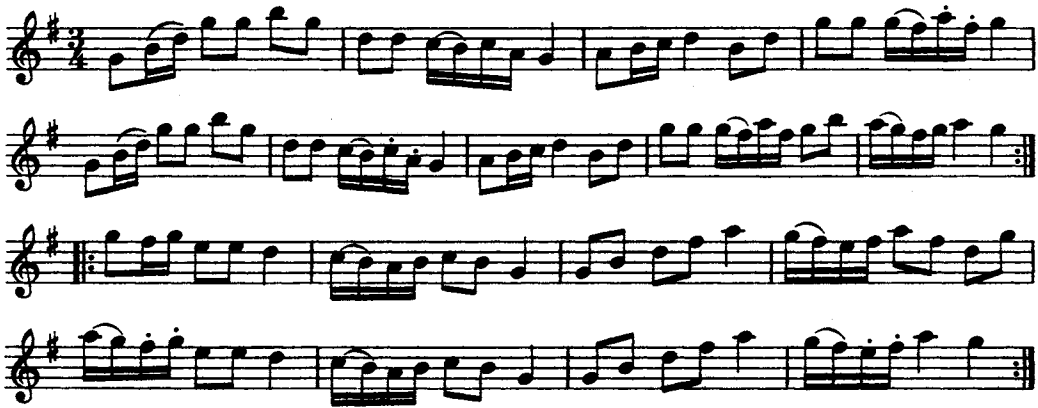

Efter en spelman i Lerbäck vid namn *G. Lugnström*, vilken ofta spelade tillsammans med Rulins fader.

112. VALS

efter G. Lugnström

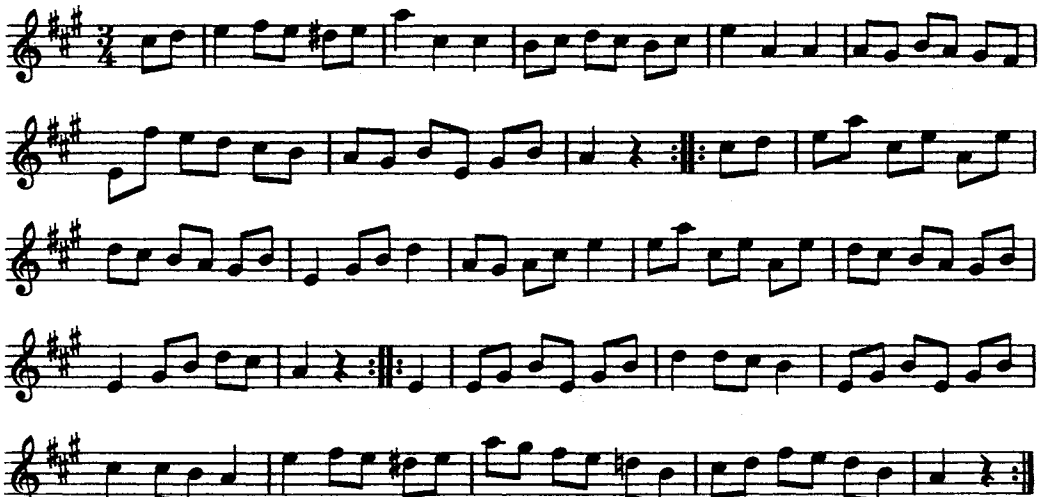

113. POLSKA

från Stora Forsa

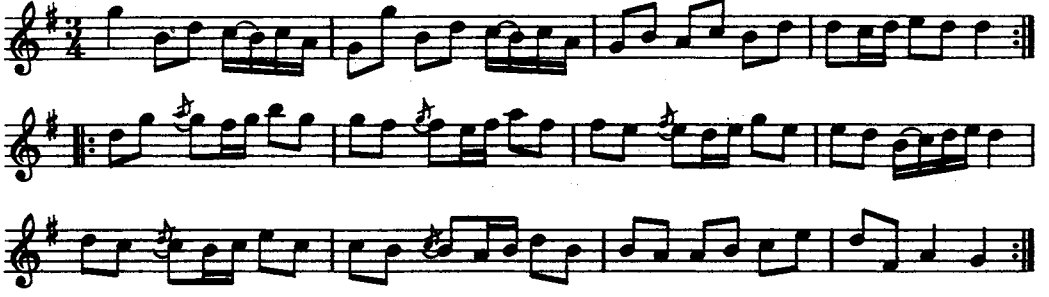

114. POLSKA

komp. av fadern

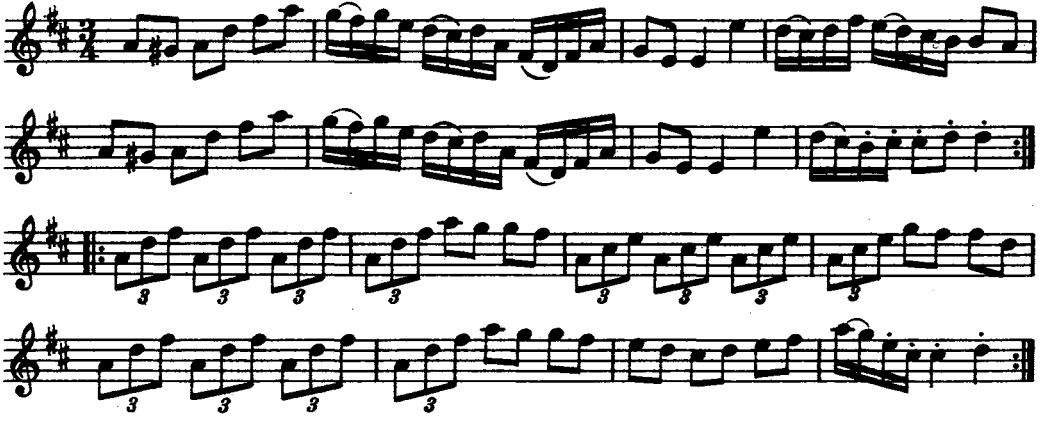

115. POLSKA

komp. av fadern

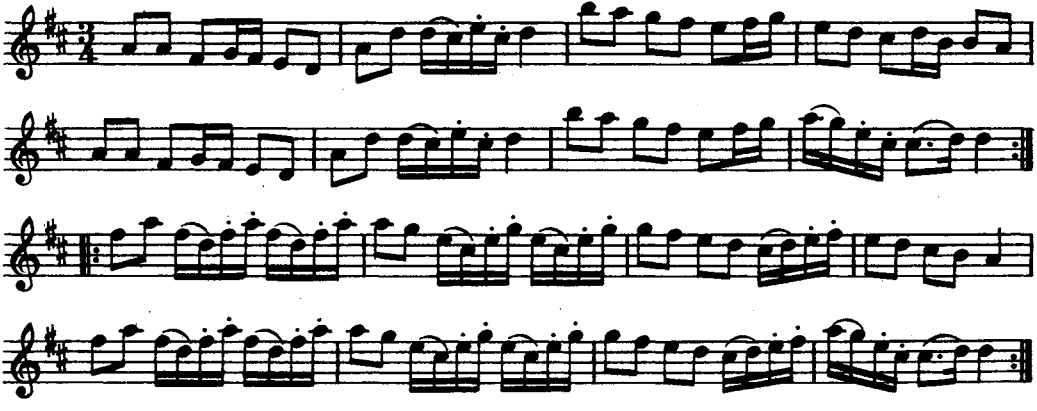

116. VALS

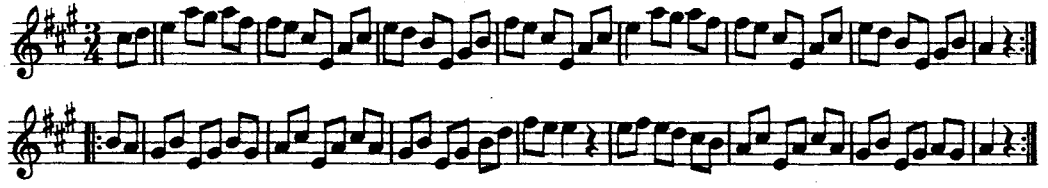

Rulin blåste valsen på klarinett.

Jfr Nils Andersson, Skånska Melodier, n:r 296.

117. POLSKA

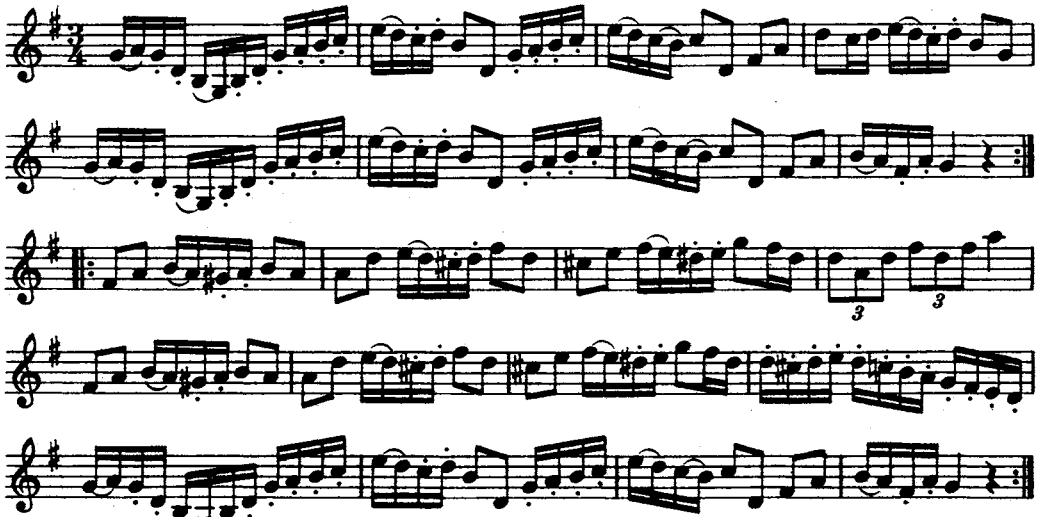

Rulin brukade blåsa polskan på klarinett.

118. POLSKA

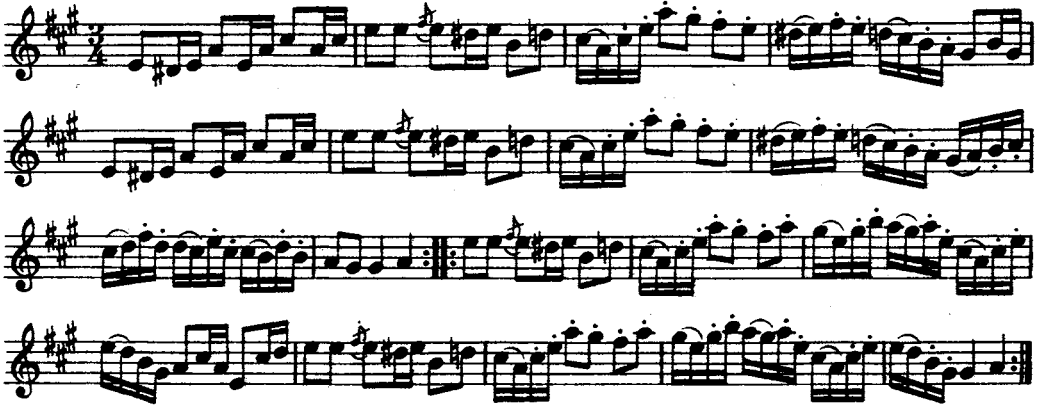

119. POLSKA

efter G, Lugnström

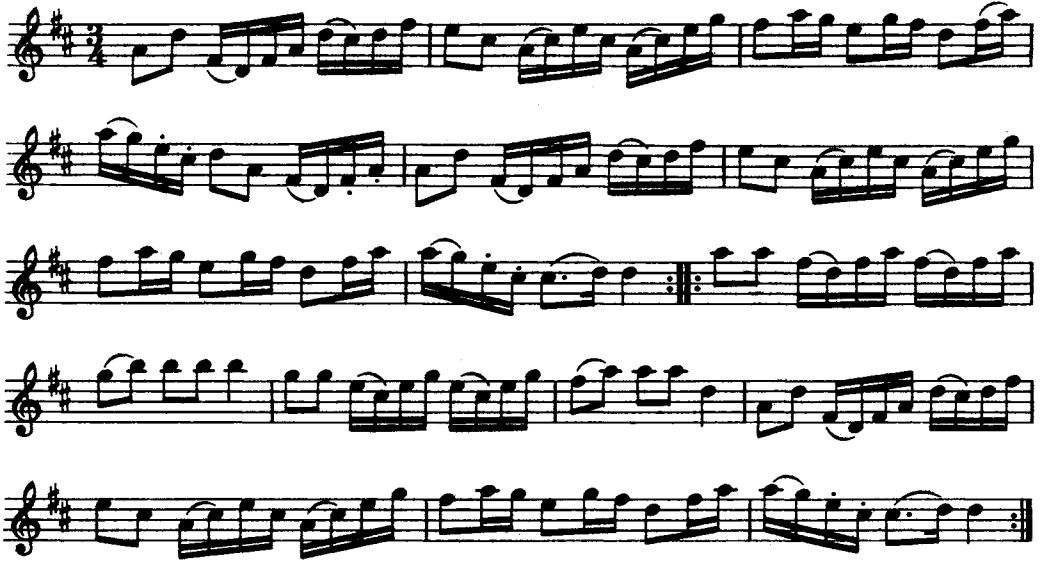

120. POLSKA

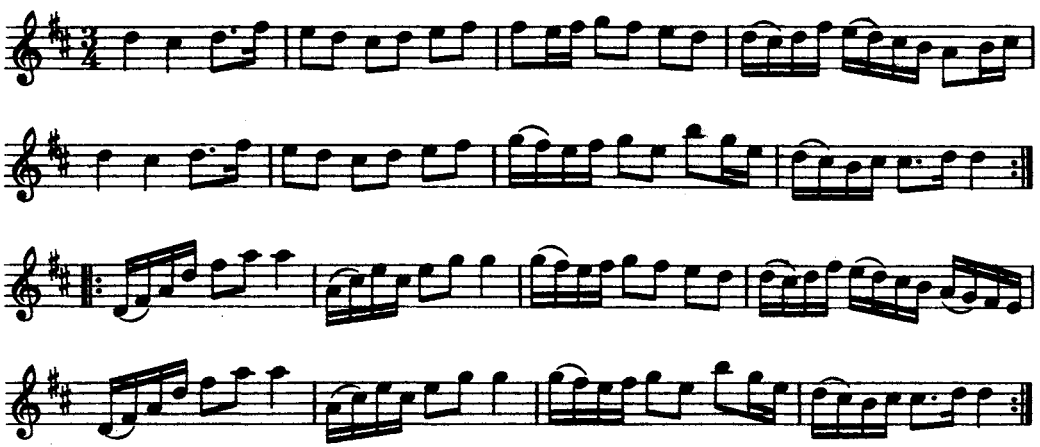

Till polskan, som användes som brännvinslåt, sjöngs text med början:

»En sup till, det tål vi fälle vid,
och får vi inte det, så orkar vi ej mer.»

Melodien är spridd i de flesta landskap. Jfr Svenska Låtar, Dalarna, h. III n:r 1022, h. IV n:r 1106, 1125 och 1216, Hälsingland och Gästrikland, h. I n:r 177, Värmland n:r 118 och 144, Västergötland n:r 23 samt Fredin, Gotlandstoner, n:r 215 m. fl.

121. VALS

efter Lugnström

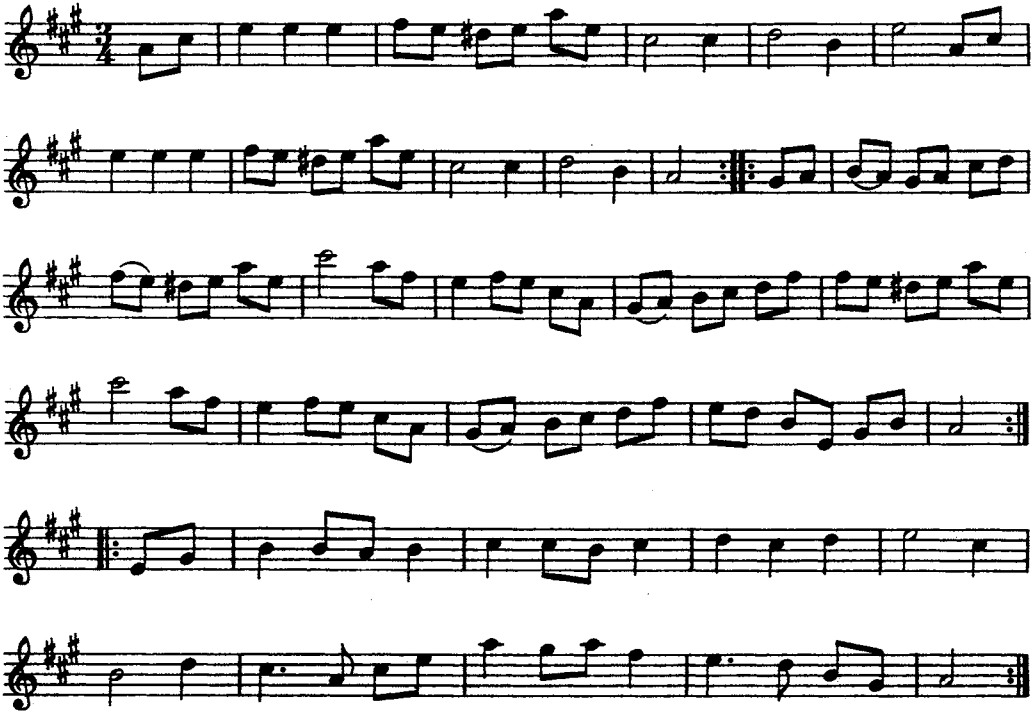

122. POLSKA

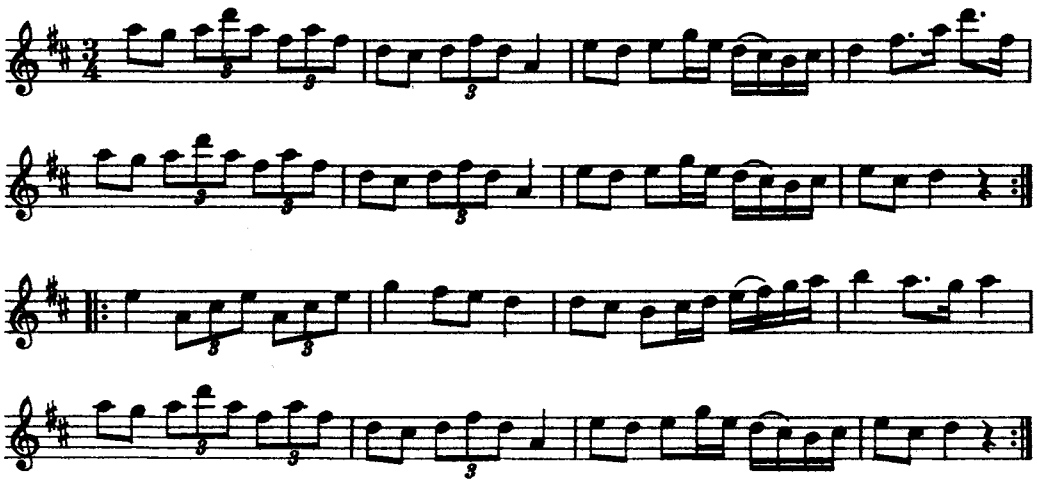

Rulin hade polskan efter en vid Närkes regementes musikkår anställd person vid namn *Eriksson*.

123. POLSKA

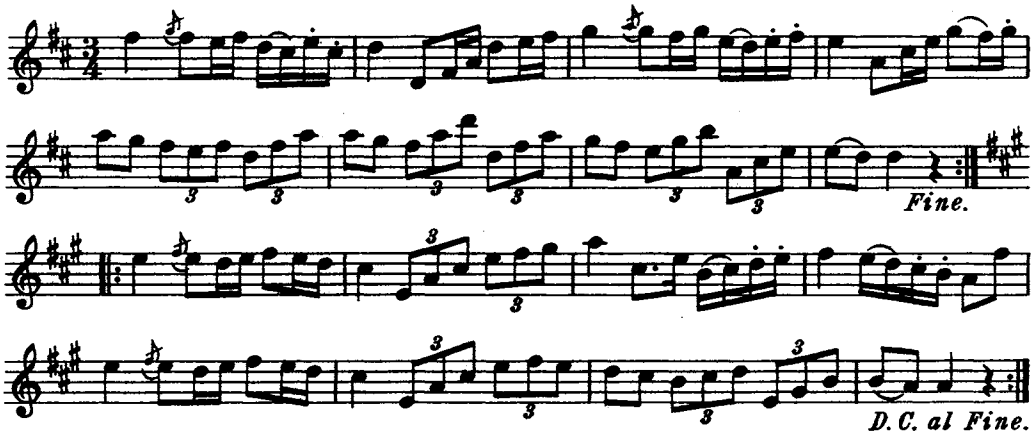

Låten spelades av en smed vid namn *Pärlström.*

Polskan skall, enligt uppgift av spelmannen Per Erik Ohlsson i Hidinge vilken även hade låten i sin repertoar, vara komponerad av författaren till »Närkingarna», *Carl Axel Anrep*, född 1835 i Knista och död 1897 i Stockholm.

124. POLSKA

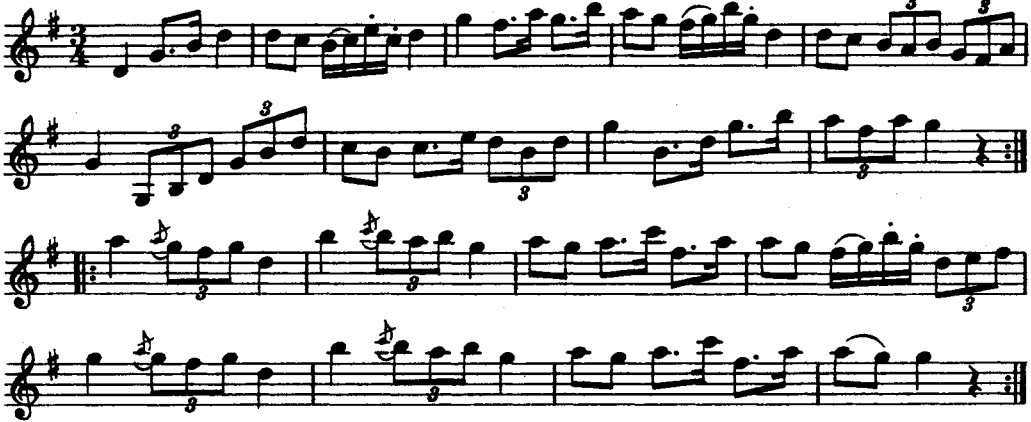

Jfr Per Erik Ohlsson n:r 194.

125. POLSKA

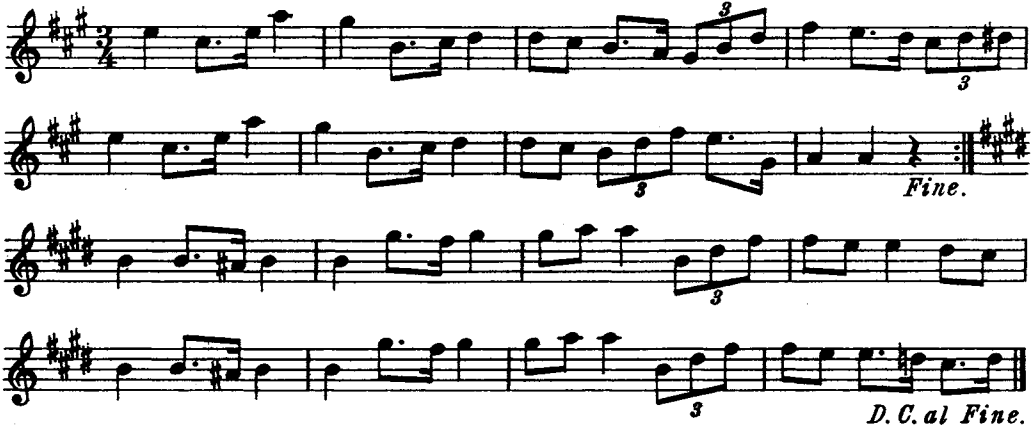

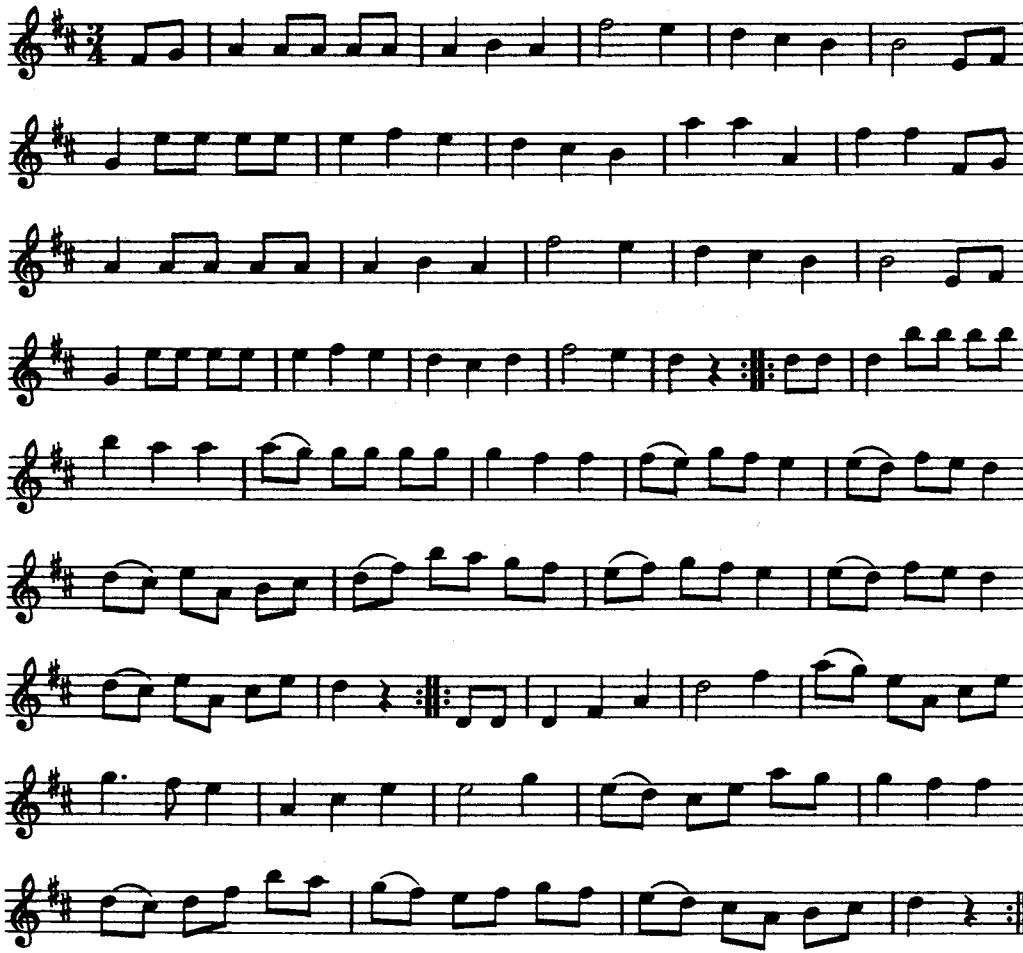

Valsen spelades av *C. Svedin.* Den var känd under namnet 'Torparflickan'.

127. POLSKA

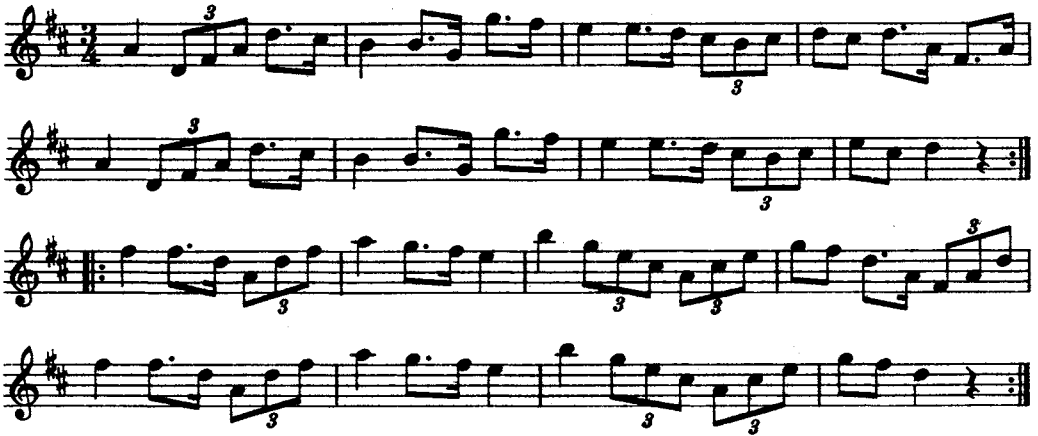

128. POLSKA

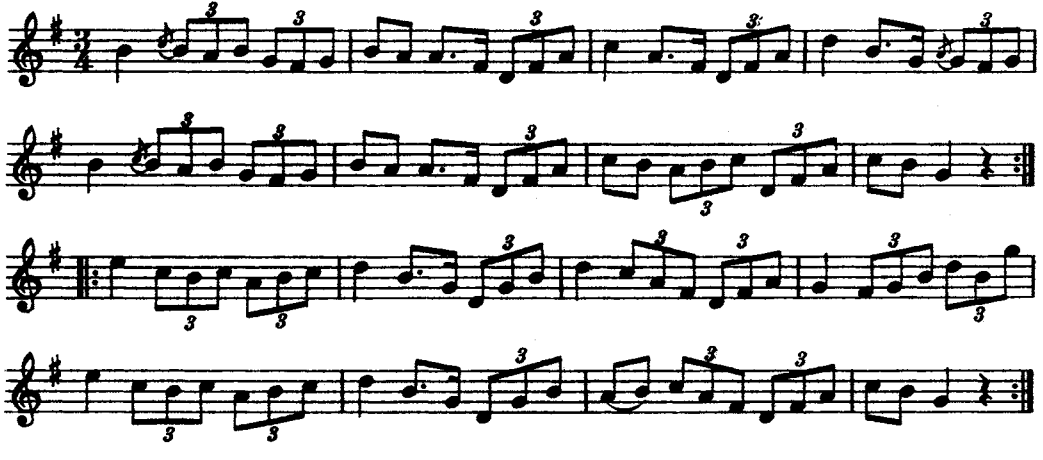

129. POLSKA

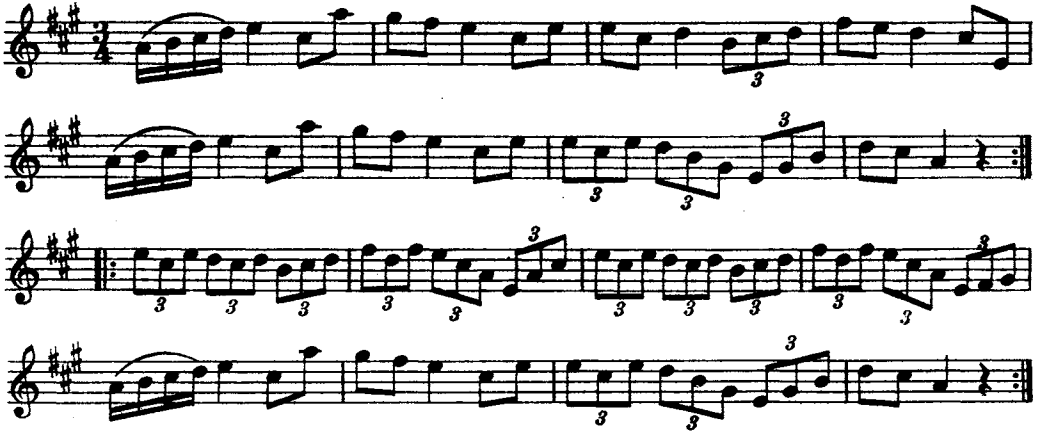

Rulin blåste polskan på klarinett.

Jfr Johan Andersson n:r 31.

130. POLSKA

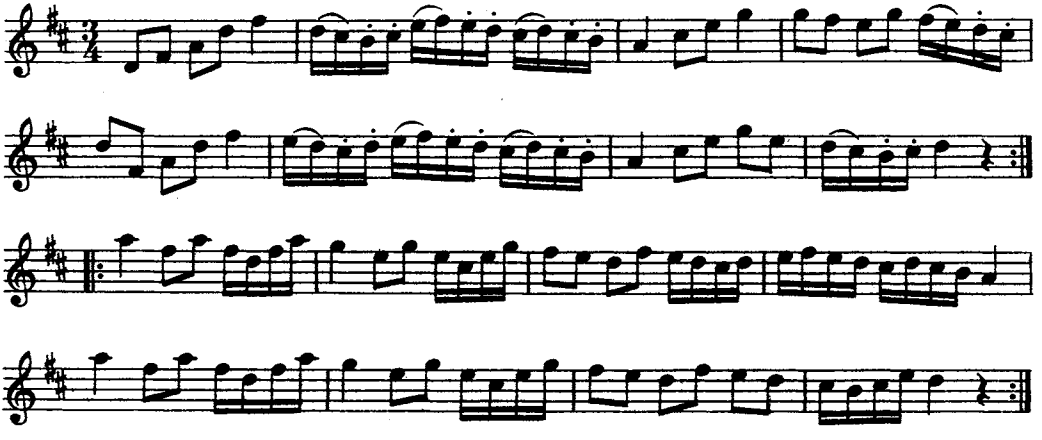

Rulin hade polskan efter fanjunkaren vid Närkes regemente, Erik Velin.

131. POLSKA

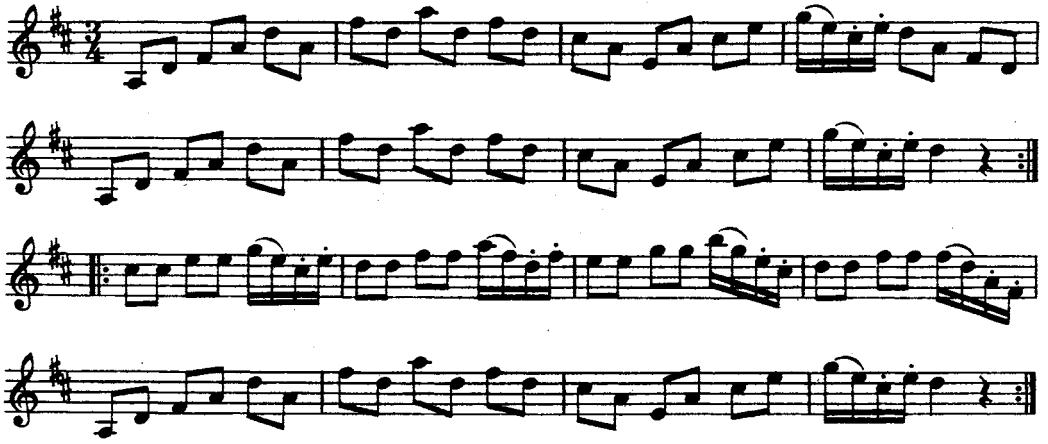

Polskan uppgavs vara komponerad av Rulin.

132. POLSKA

efter Erik Velin

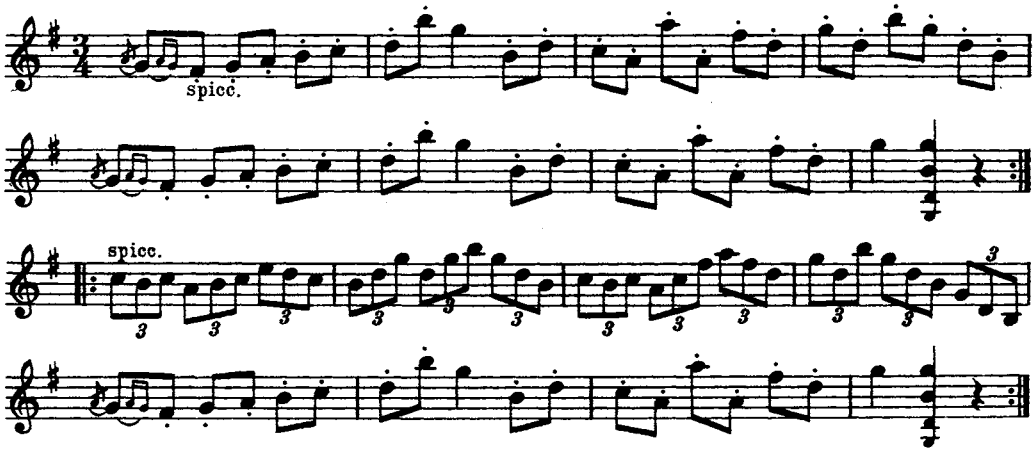

Polskan spelades även av Carl Gustaf Holmberg och Per Erik Ohlsson, vilken senare kallade den 'Stor Johan'.

133. POLSKA

efter Tolvskillings Lasse

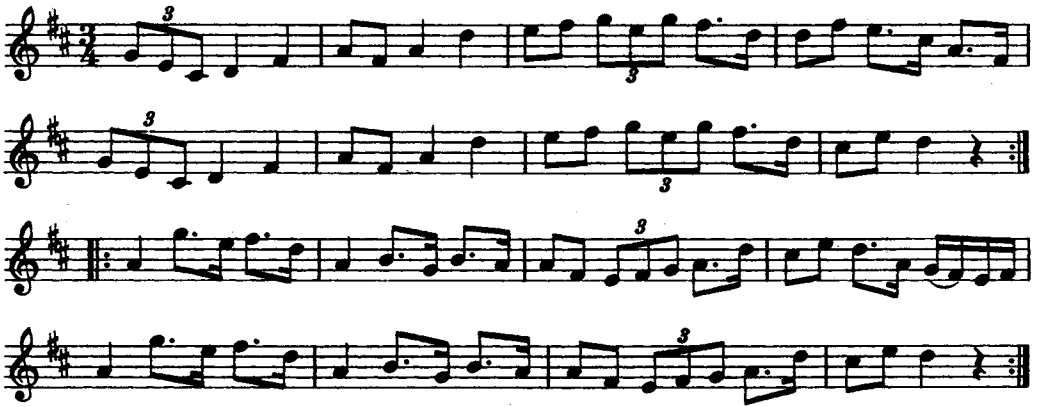

134. POLSKA

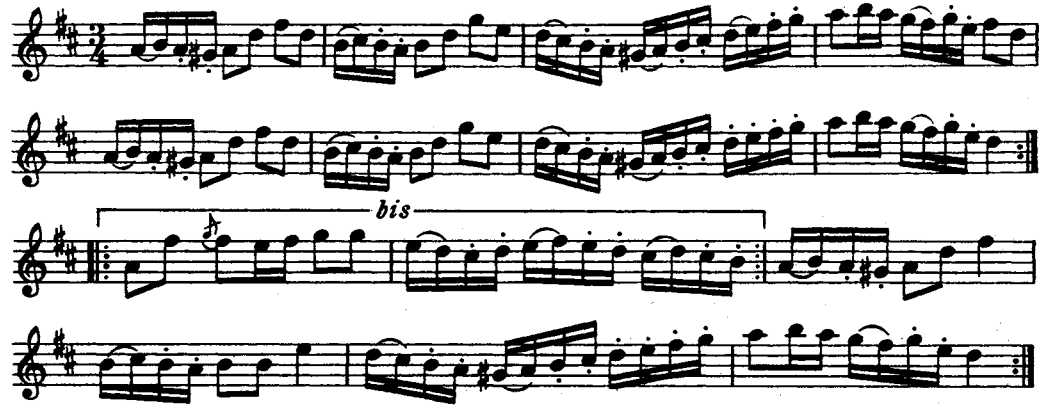

Låten användes som brännvinspolska. Till densamma sjöngs följande text:

»Det kliar i brännvinshålet,
Gu' vet, hur ja' tål'et».

135. POLSKA

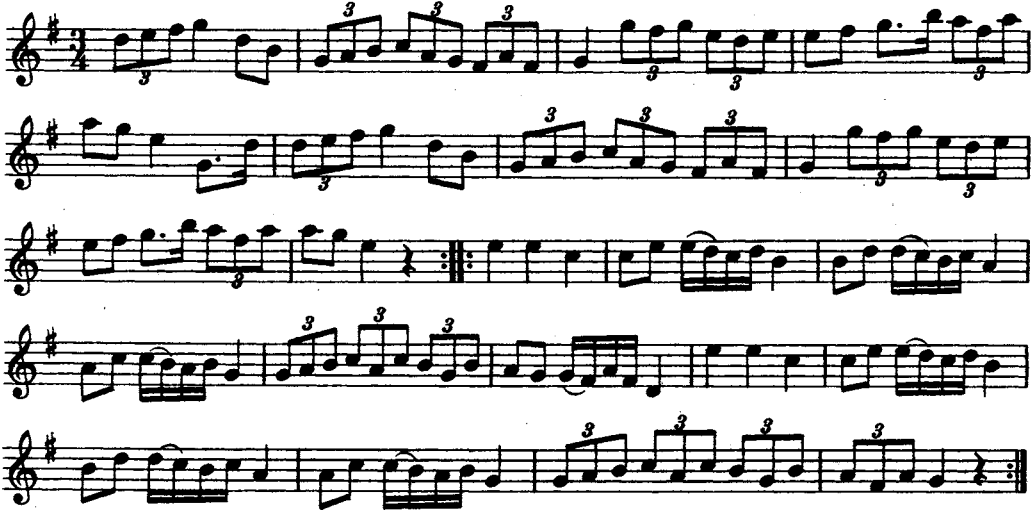

Rulin hade polskan efter en spelman vid namn *Jan Petter* från Kärnskogen i Östergötland.

136. POLSKA

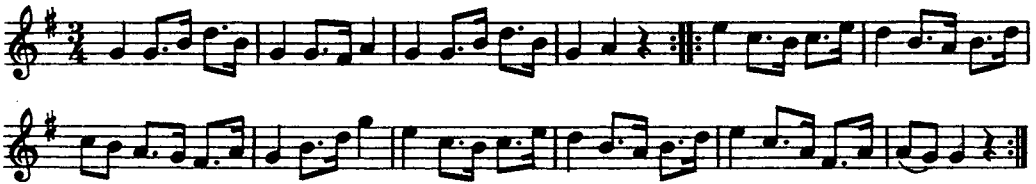

Text:

»Gubben han gick åt Alonekärr, barkade käppar vita,
gumman hon svor i ära och tro: dem skall du själv få slita.»

137. POLSKA

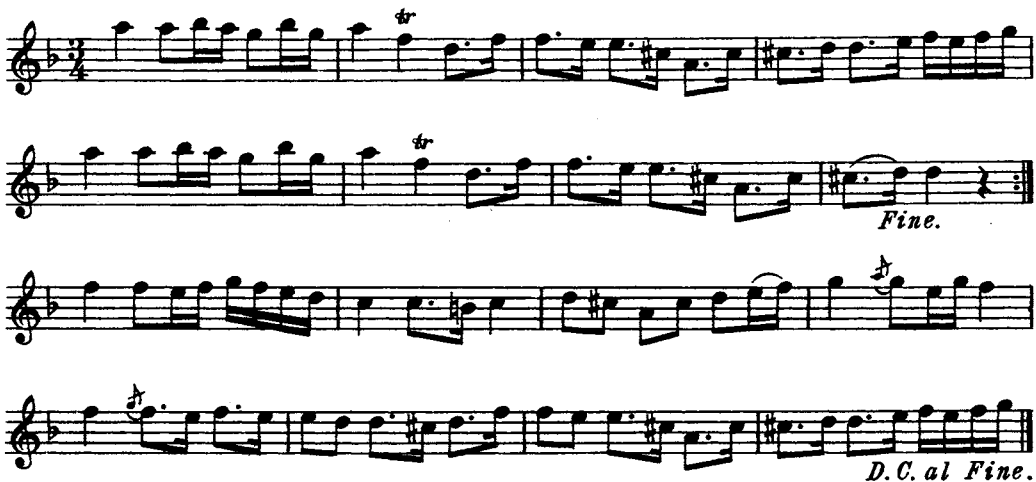

Låten kallades 'Erik Jönssons polska'. Jönsson var från Folketorp.

138. POLSKA

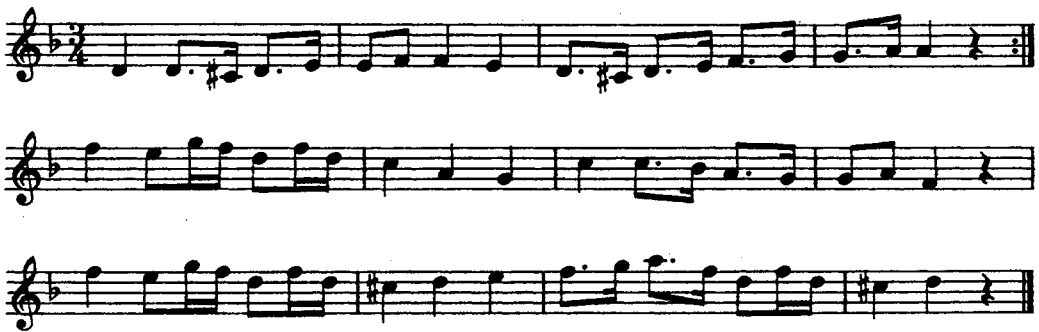

Enligt Rulin var låten Erik Perssons i Folketorp favoritpolska.

139. POLSKA

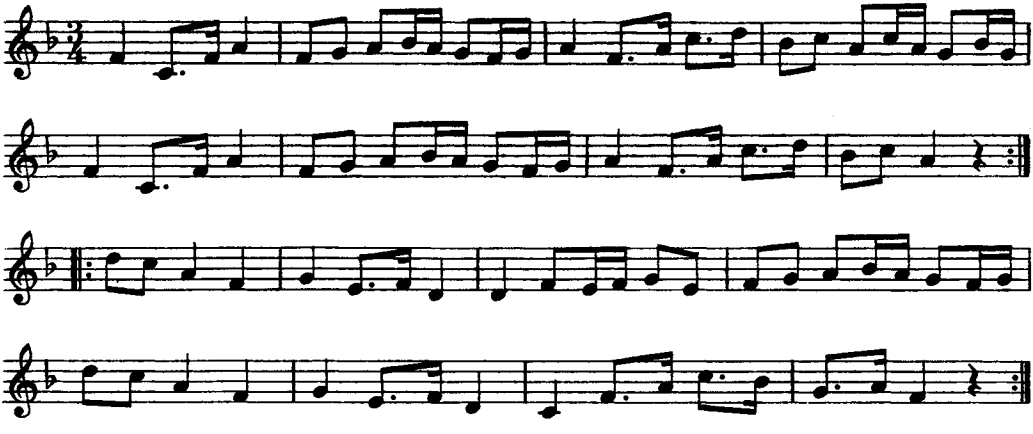

Låten uppgavs vara Johannes Bergströms favoritmelodi.

En uppteckning av polskan, i *c-dur*, finnes från Godegårds socken i Östergötland.

140. POLSKA

efter Tolvskillings Lasse

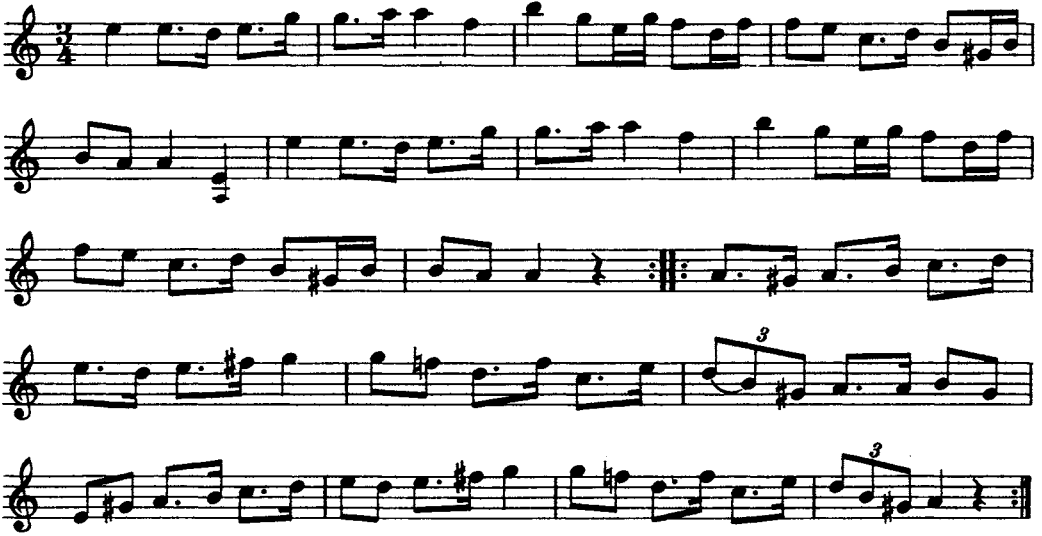

141. POLSKA

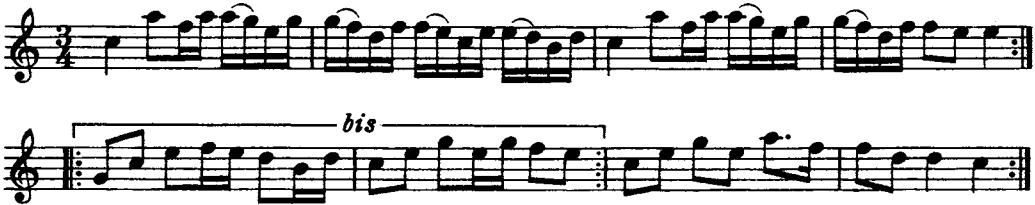

Rulin hade låten efter en skicklig polskspelare vid namn *Fredrik Vilhelm Grill*, »som skall ha varit vid hovet».

Melodien är en variant av en i Jämtland spelad polska. Jfr Svenska Låtar, Jämtland och Härjedalen, h. I, n:r 124, samt Sahlin—Peterson-Berger, 20 Jämtpolskor, n:r 18.

142. VALS

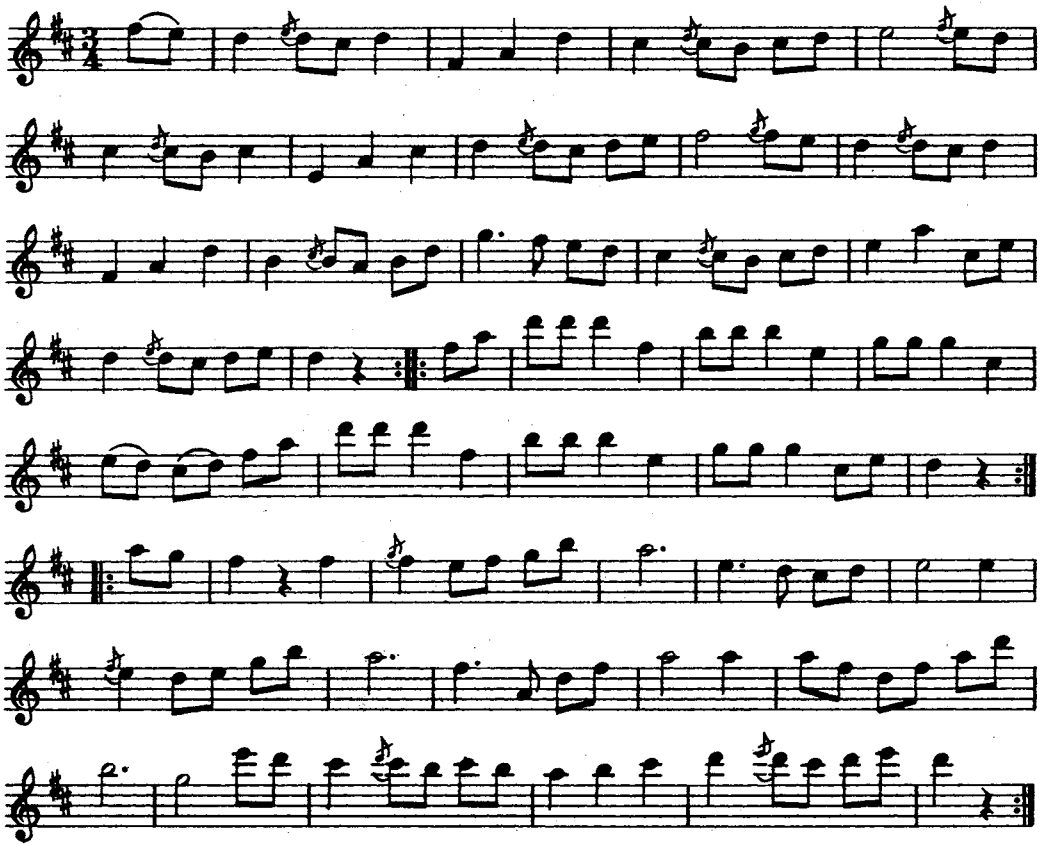

Rulin hade valsen från en beryktad spelman i Floda vid namn *Vidmark*. Den kallades gemenligen för 'Flodavalsen'.

Melodien är en variant av den omkring sekelskiftet så populära Kväsarvalsen.

143. POLSKA

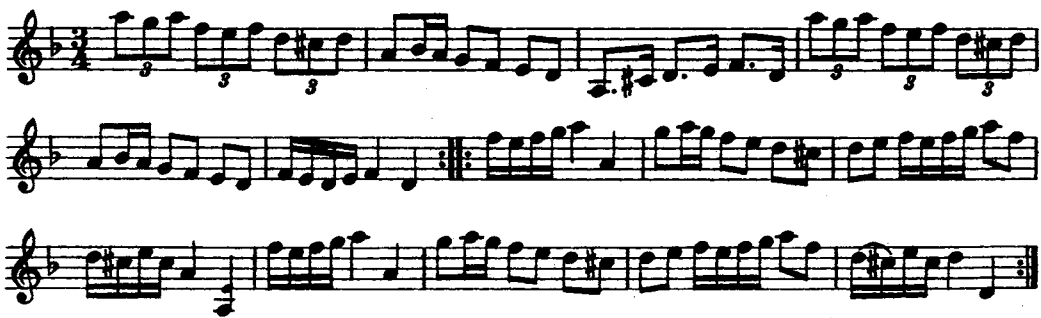

144. POLSKA

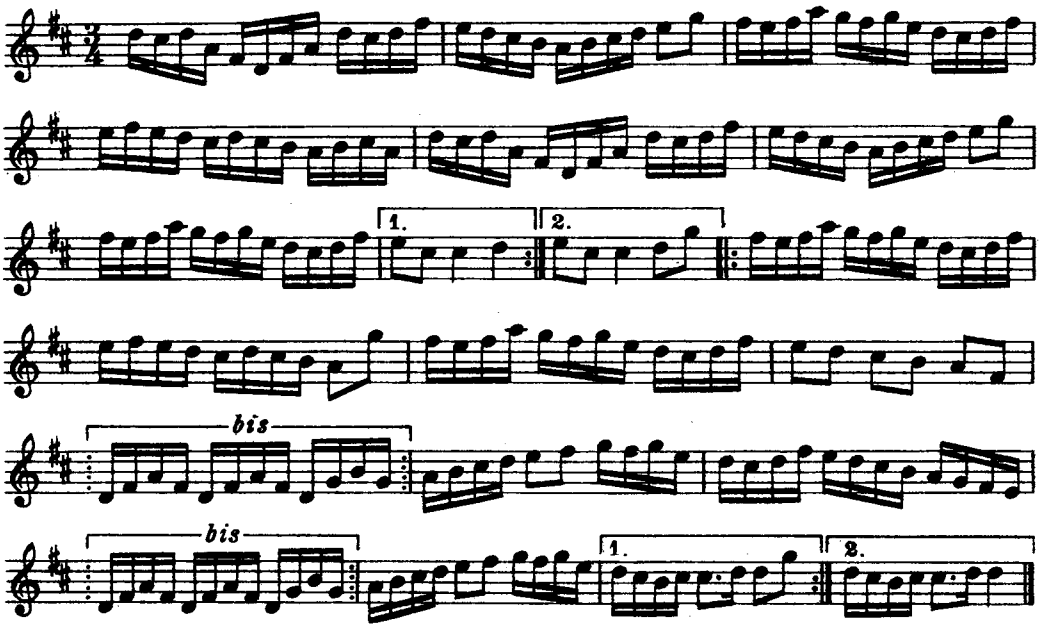

Melodien synes vara besläktad med en på Gotland spelad polska, kallad 'Rovpolskan'. Jfr Fredin, Gotlandstoner, n:r 321. Varianter av polskan finnas även i Dalarna och Halland (se Svenska Låtar, Dalarna, h. III n:r 886 och Bohuslän och Halland n:r 224) samt i tvenne handskrifter från Skåne och Småland, märkta 'Blomgren 1780' och 'Donat 1780'.

145. POLSKA

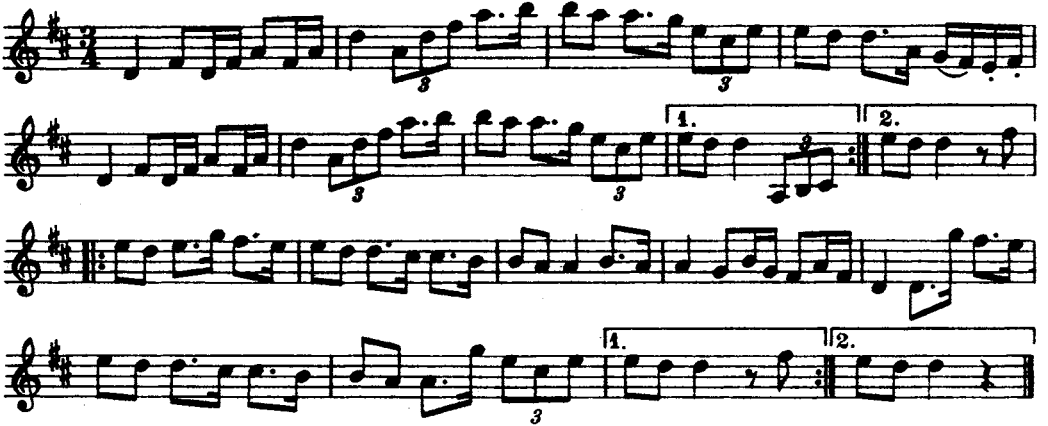

Polskan är spridd i Närke och har anträffats i åtskilliga varianter. Även Per Erik Ohlsson spelade den.

Jfr Johan Andersson n:r 23.

146. POLSKA

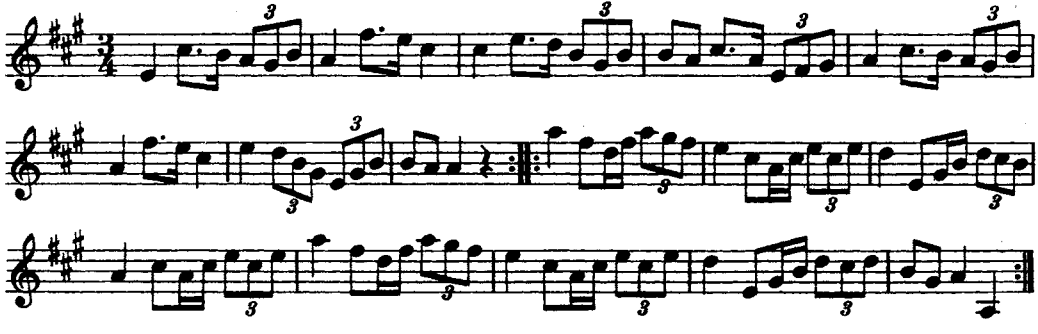

Rulin hade polskan efter en spelman och bonde från Trollhult i Bo socken, vanligen kallad *Lasse i Trollhult.*

147. POLSKA

efter Lasse i Trollhult

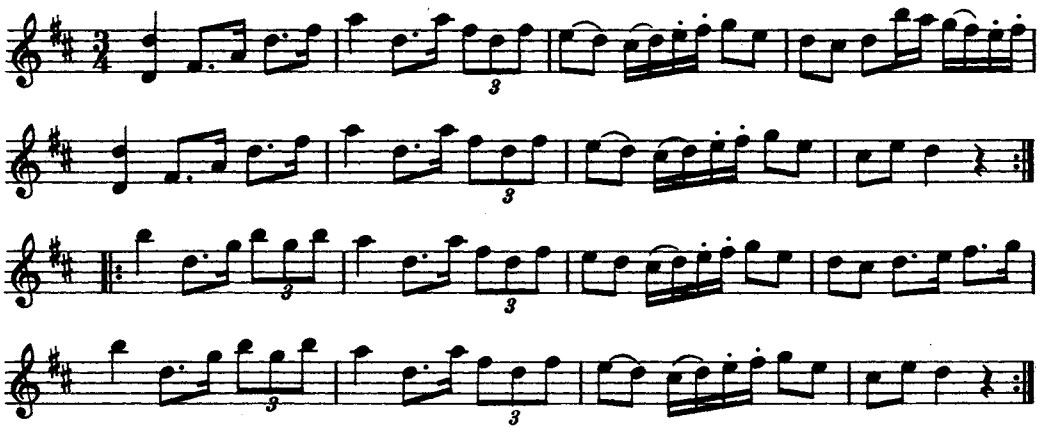

148. POLSKA

efter Tolvskillings Lasse

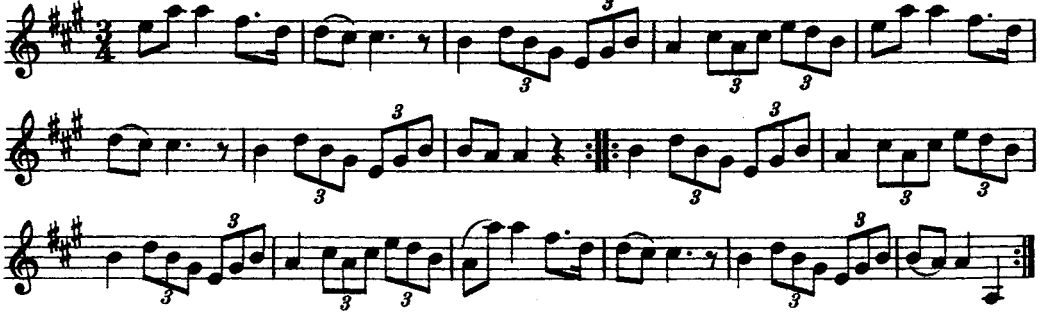

149. POLSKA

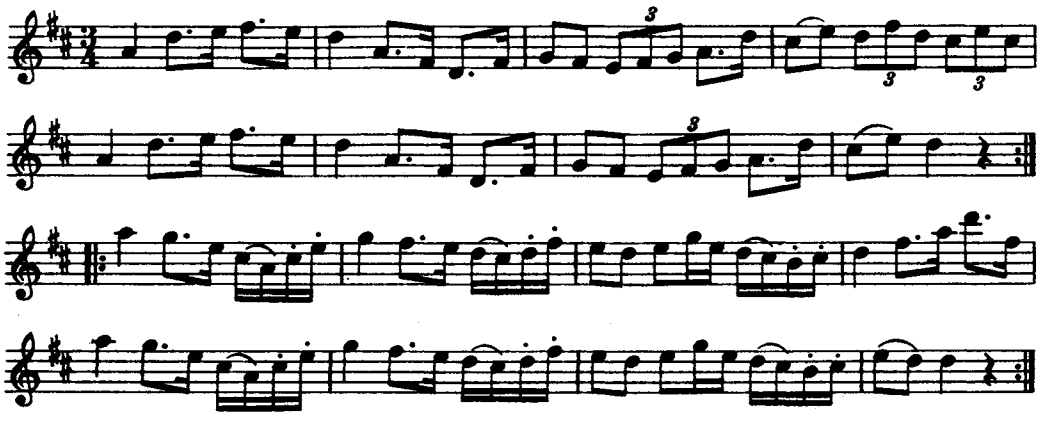

151. POLSKA

efter Tolvskillings Lasse

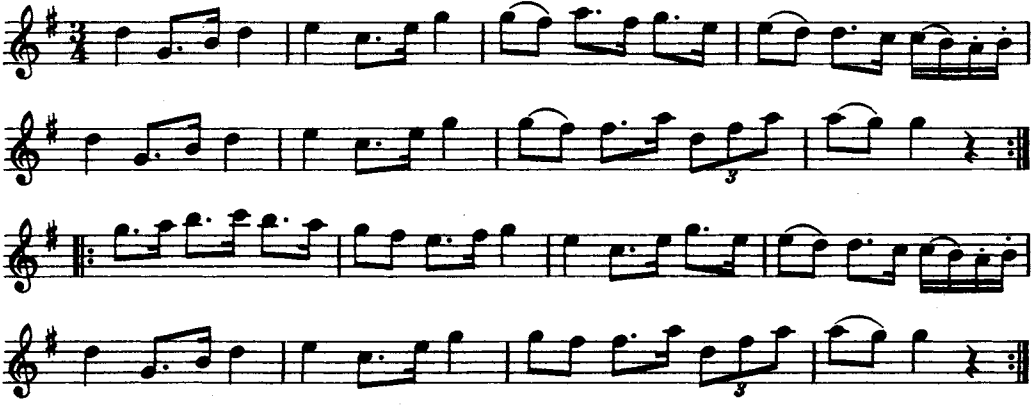

150. VALS

komp. av Rulin

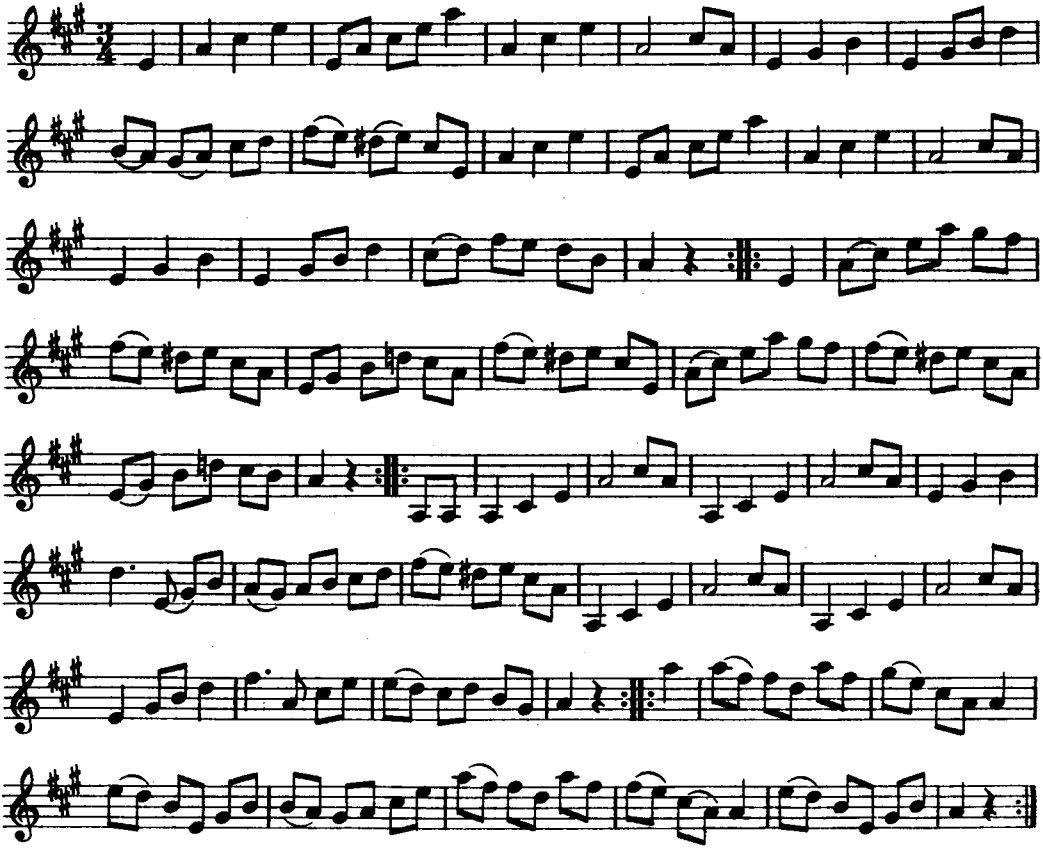

152. POLSKA

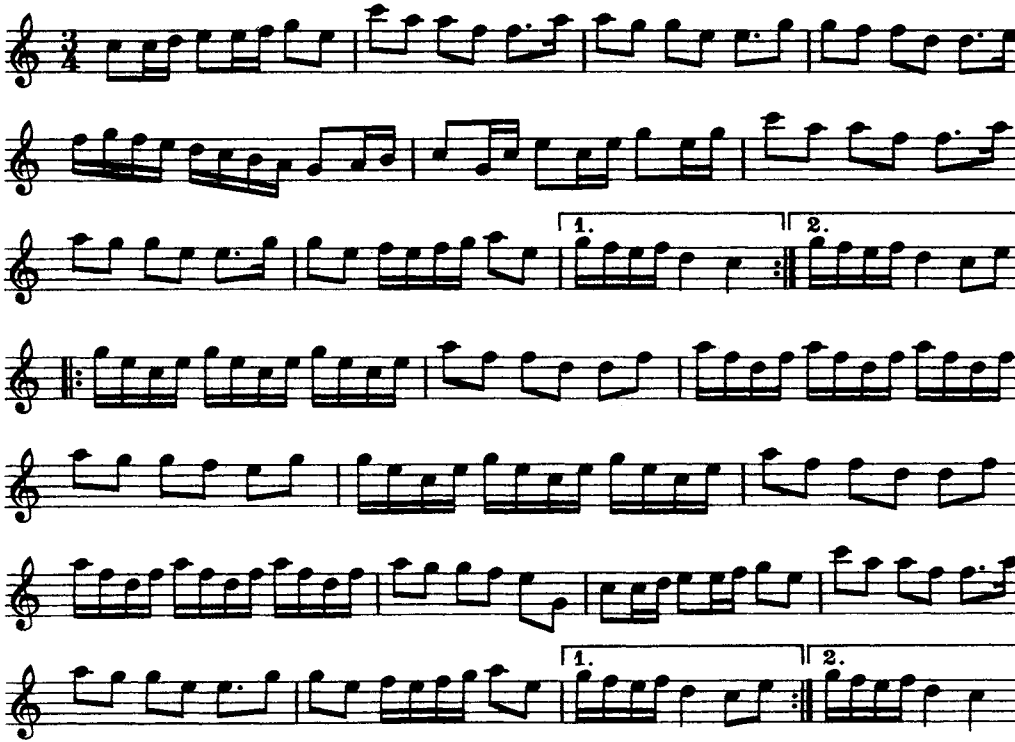

Polskan var efter folkskolläraren A. Molin i Mariedam.

Jfr Svenska Låtar, Hälsingland och Gästrikland, h. I, n:r 261. Den ingår även i den vid n:r 29 omnämnda handskriften från 1810, märkt 'Olof Larsson, Kumla'.

153. POLSKA

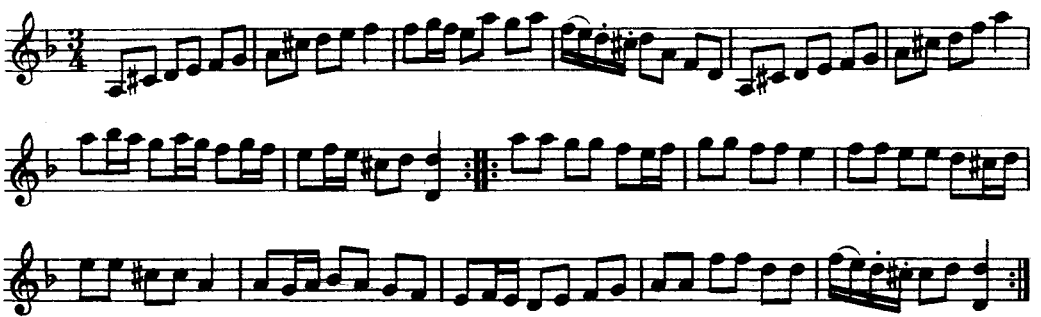

Polskan uppgavs vara komponerad »i mycket gammal stil» av Rulin.

154. POLSKA

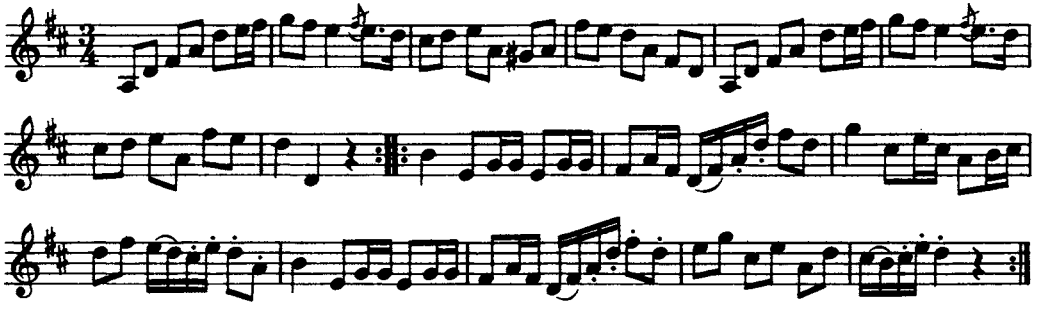

Rulin hade hört polskan spelas av *Kumfelt* och *Kant*.

155. POLSKA

efter Vistrand

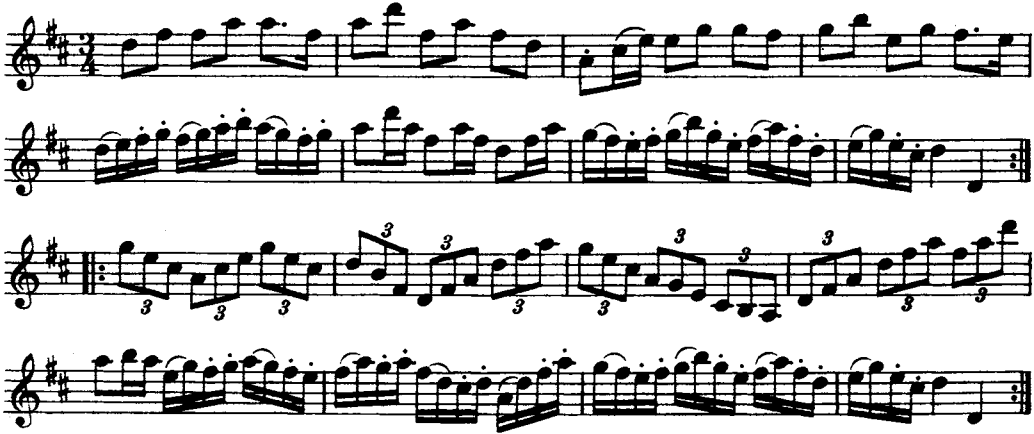

156. POLSKA

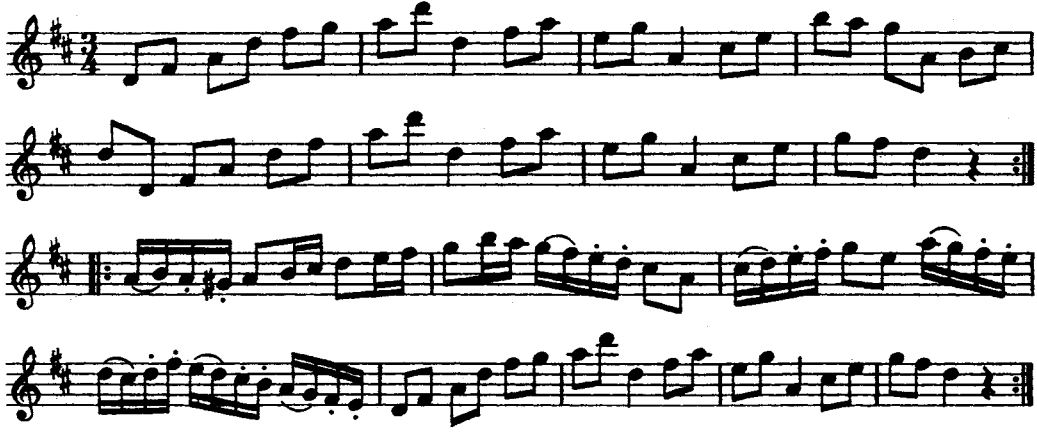

Polskan gick under benämningen 'Gamla stutalivet'. Rulin hade den efter musikfanjunkaren vid Närkes regemente, Erik Velin.

157. POLSKA

efter Erik Velin

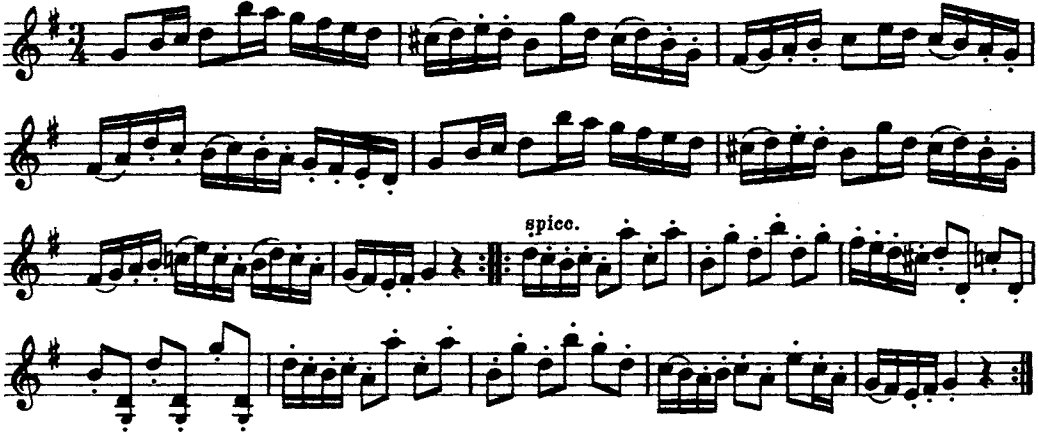

158. VALS

efter Lasse i Trollhult

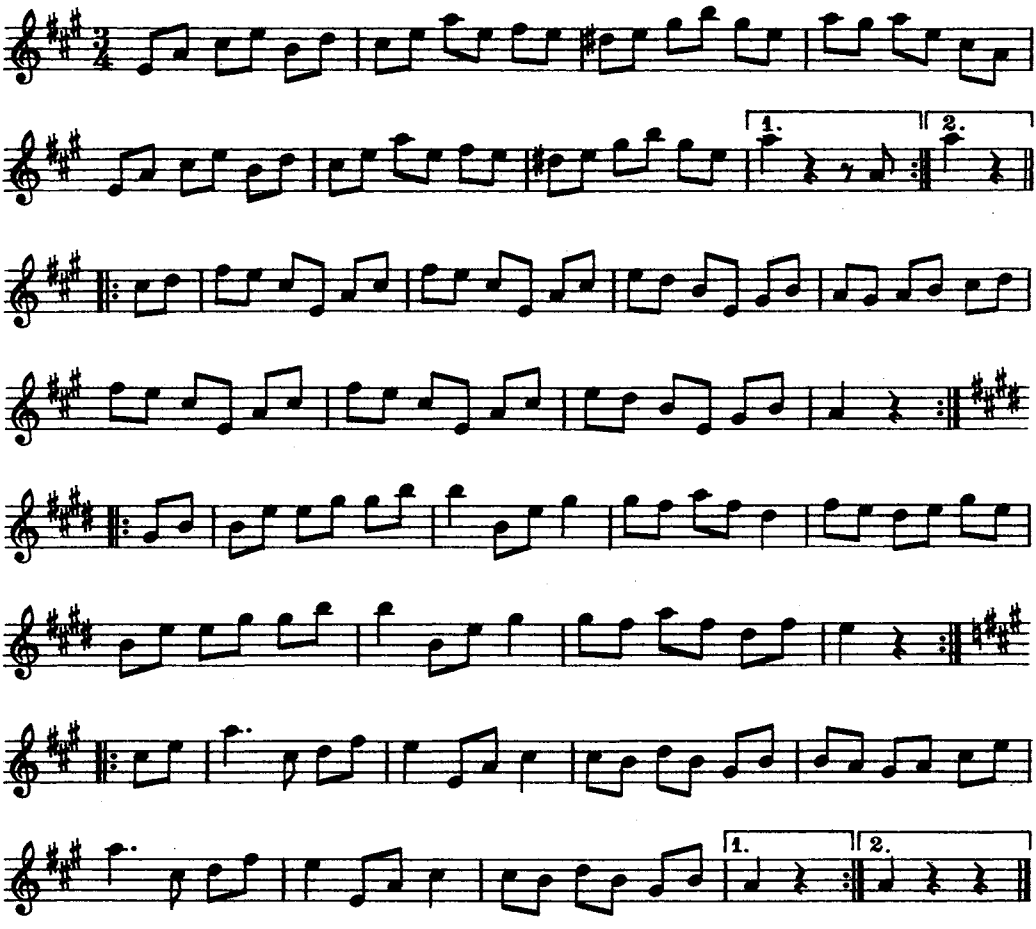

159. POLSKA

efter Erik Velin

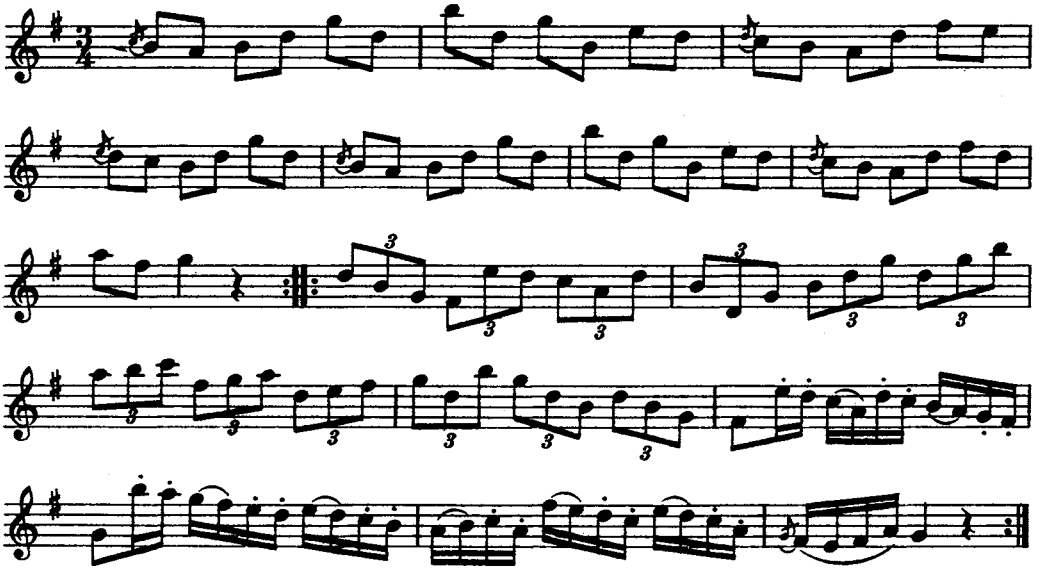

Denna polska kallades 'Nya stutalivet'.

160. POLSKA

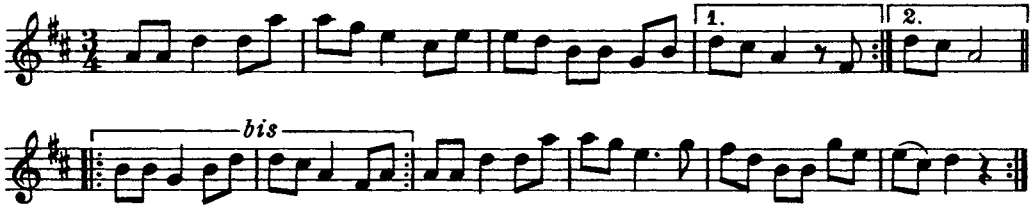

En variant av melodien har upptecknats i Dalarna. Jfr Svenska Låtar, Dalarna, h. IV, n:r 1103.

Låten kallades 'Gråbergs polska'. Till densamma sjöngs följande text:

»Vetekakan och kringleknosen det var det första jag fick av Sven.
Ja' vågar om han vore bose* så får han likväl förbli min vän.»

Gråberg var från Berg i Lerbäck. Han var något spelkunnig, tyckte om brännvin och var gärna med där det bjöds förtäring.

(* = rackare)

161. POLSKA

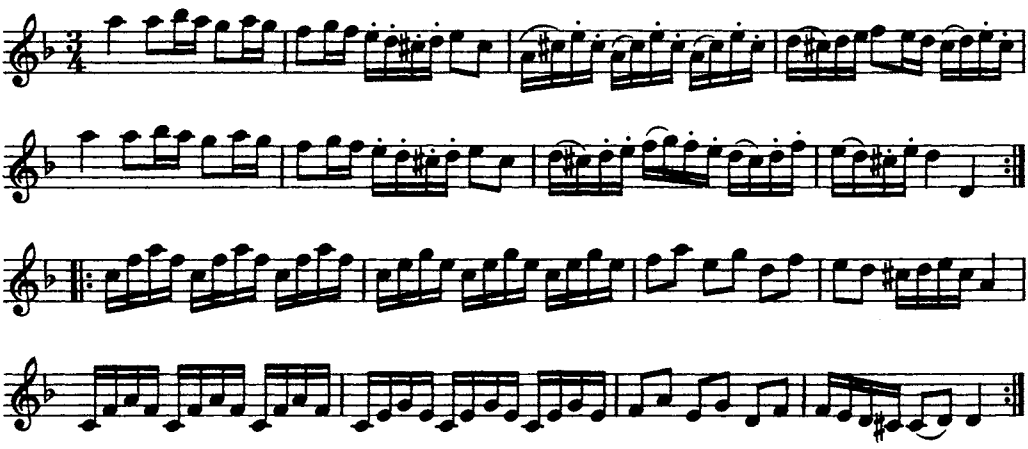

Se n:r 52 och 174.

162. POLSKA

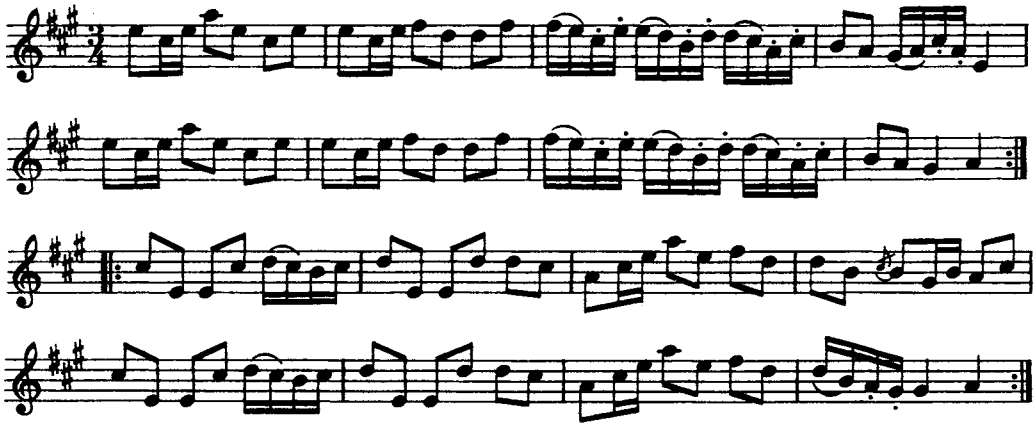

Polskan uppgavs vara komponerad av fadern.

163. POLSKA

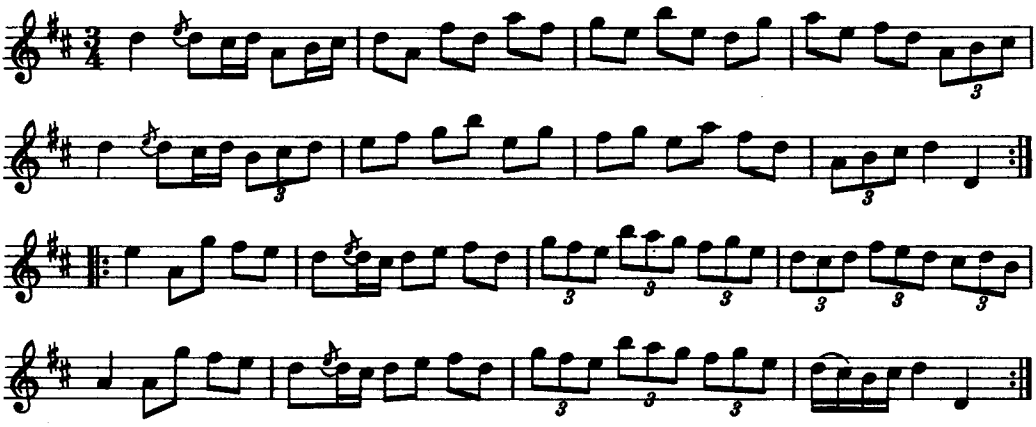

Rulin hade polskan efter A. Halldin, klarinettist vid Närkes regemente och mycket skicklig på instrumentet. Halldin var från Hardemo och dog i slutet av 1880-talet.

164. VALS

efter A. Halldin

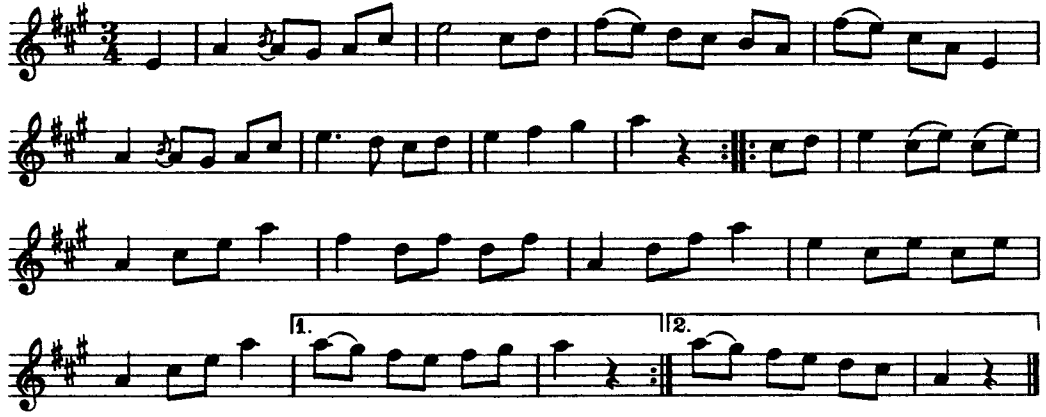

165. POLSKA

efter Erik Velin

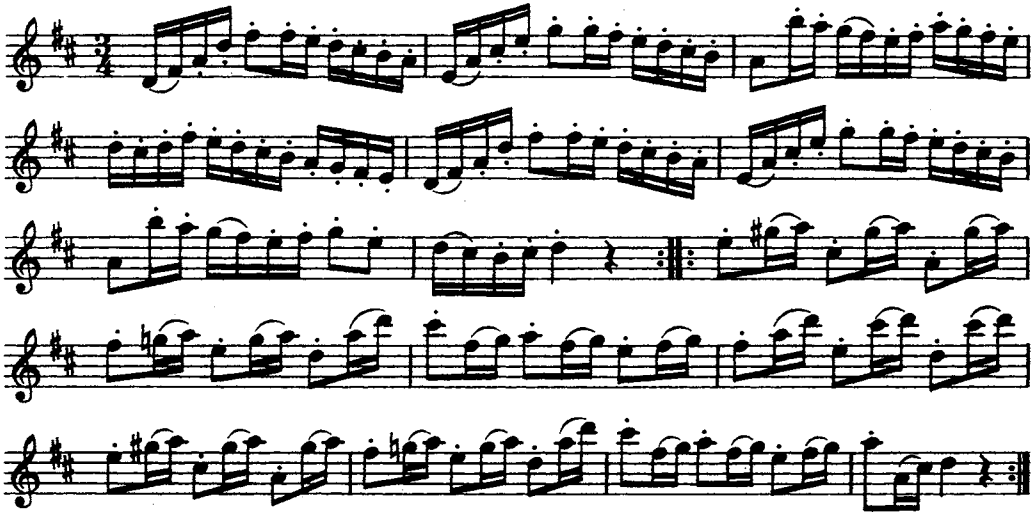

166. VALS

efter Axel Stavelius

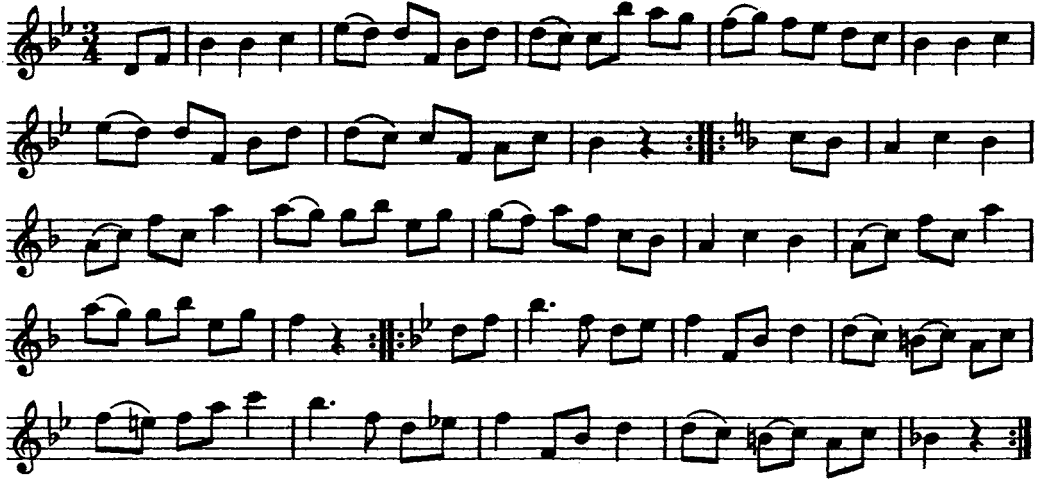

167. POLSKA

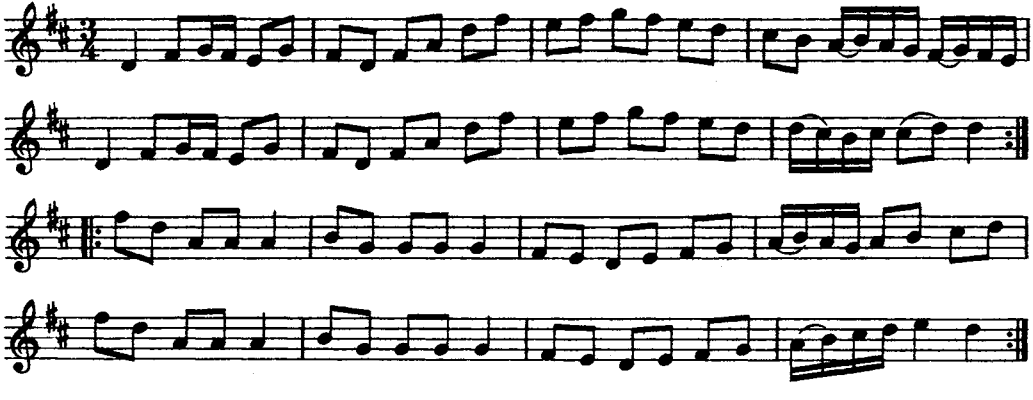

168. POLSKA

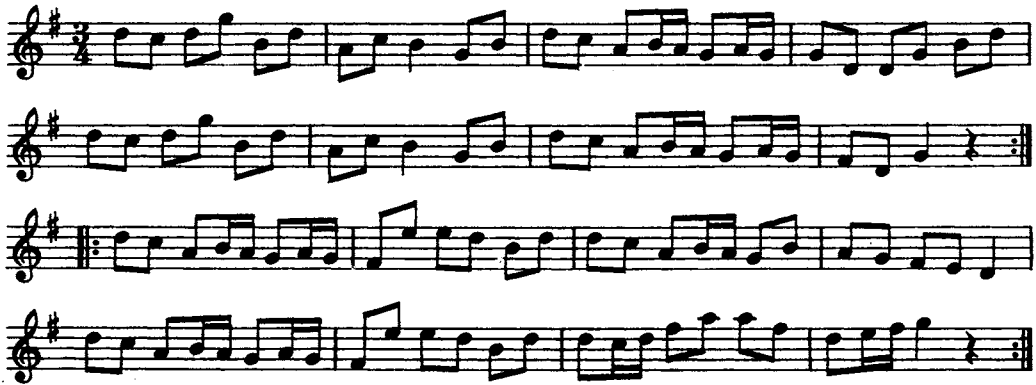

Polskan uppgavs höra hemma i östra Närke.

169. VALS

efter G. Lugnström

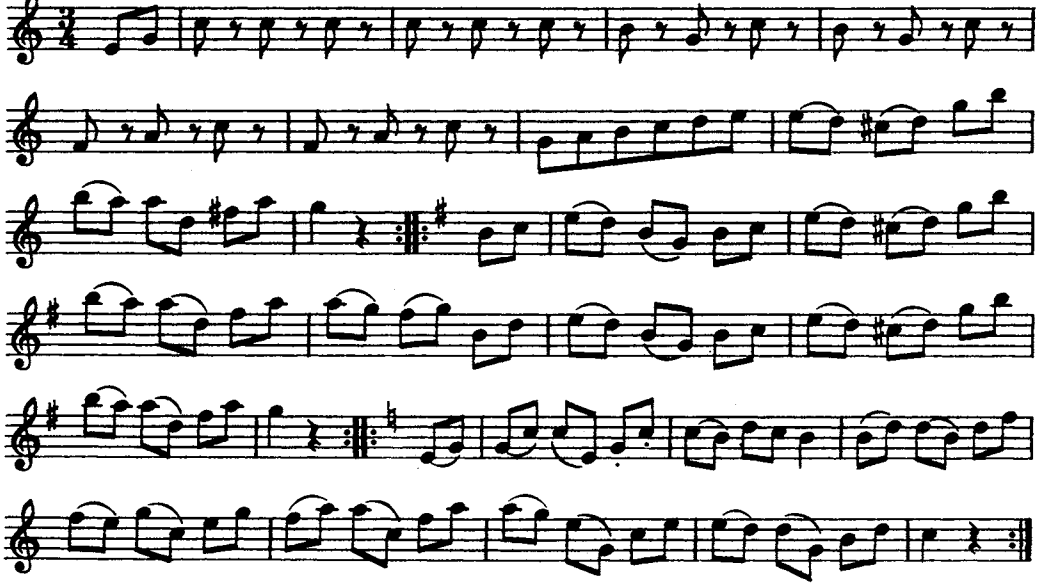

170. POLSKA

efter Tolvskillings Lasse

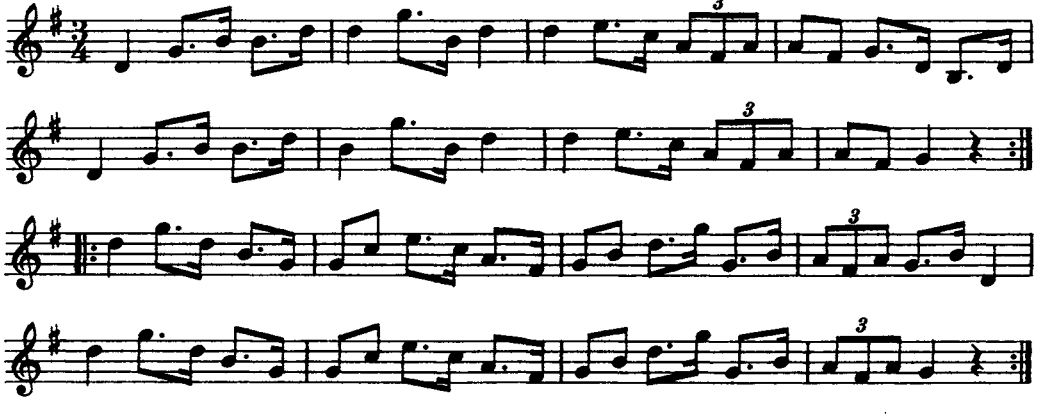

171. VALS

efter C. Sjöberg

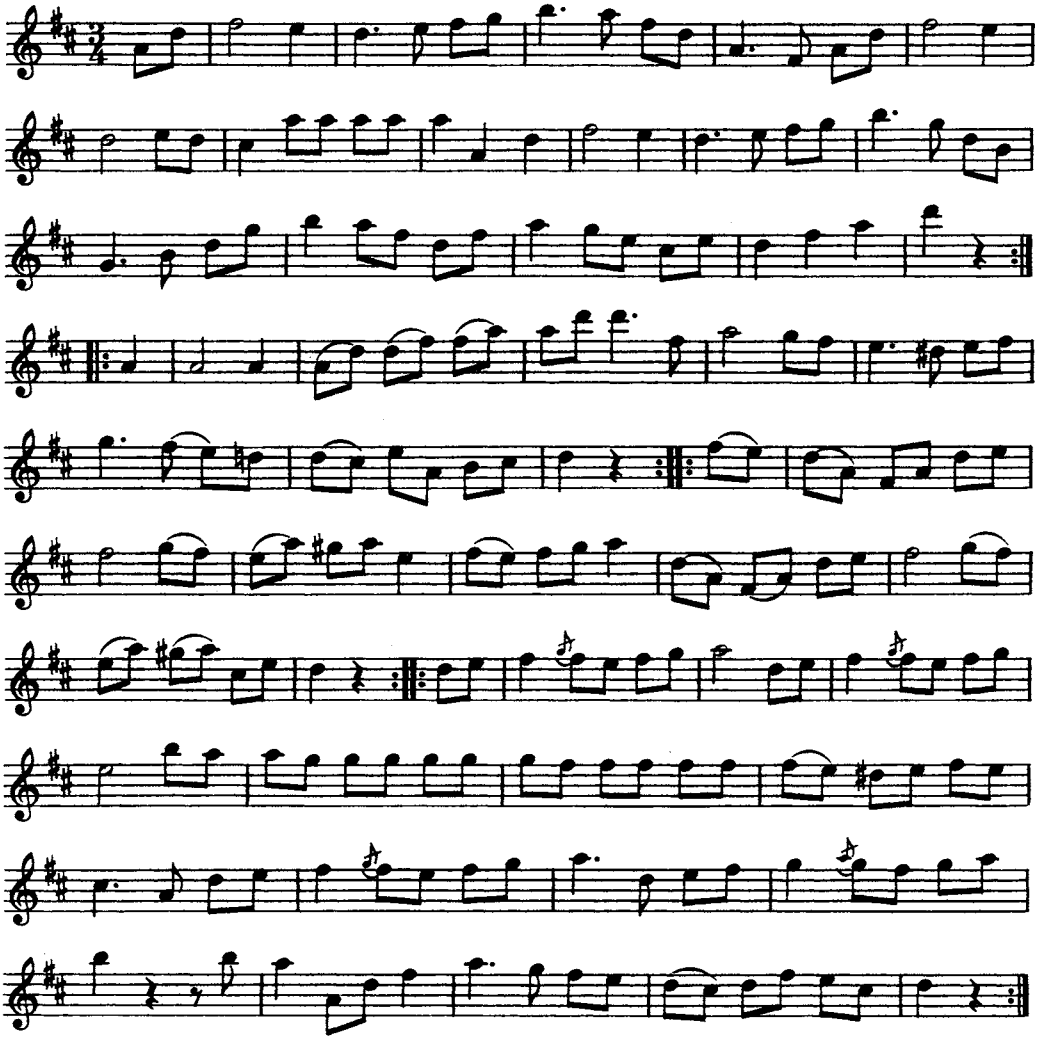

172. POLSKA

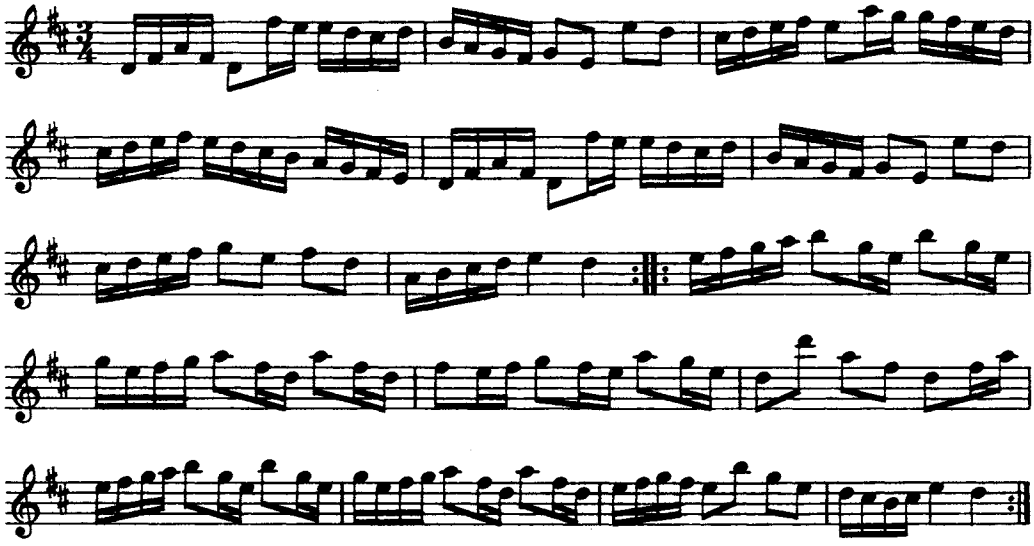

Jfr Per Erik Ohlsson n:r 192.

173. POLSKA

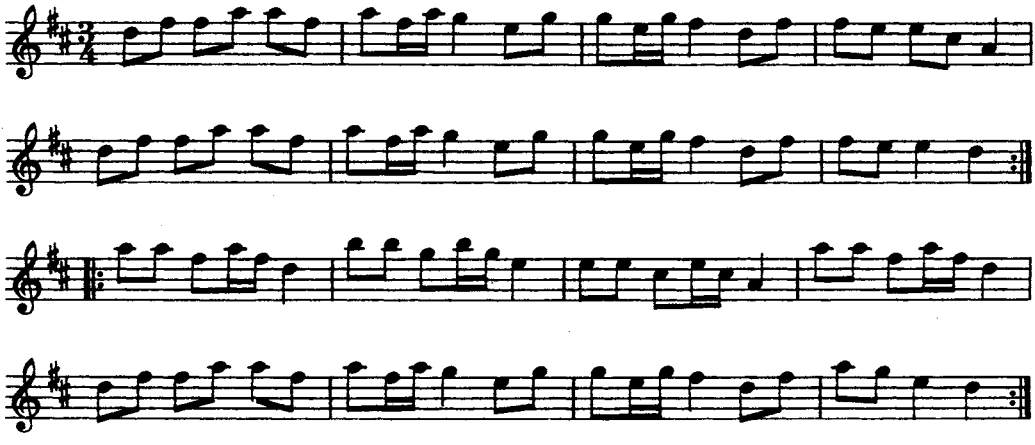

174. POLSKA

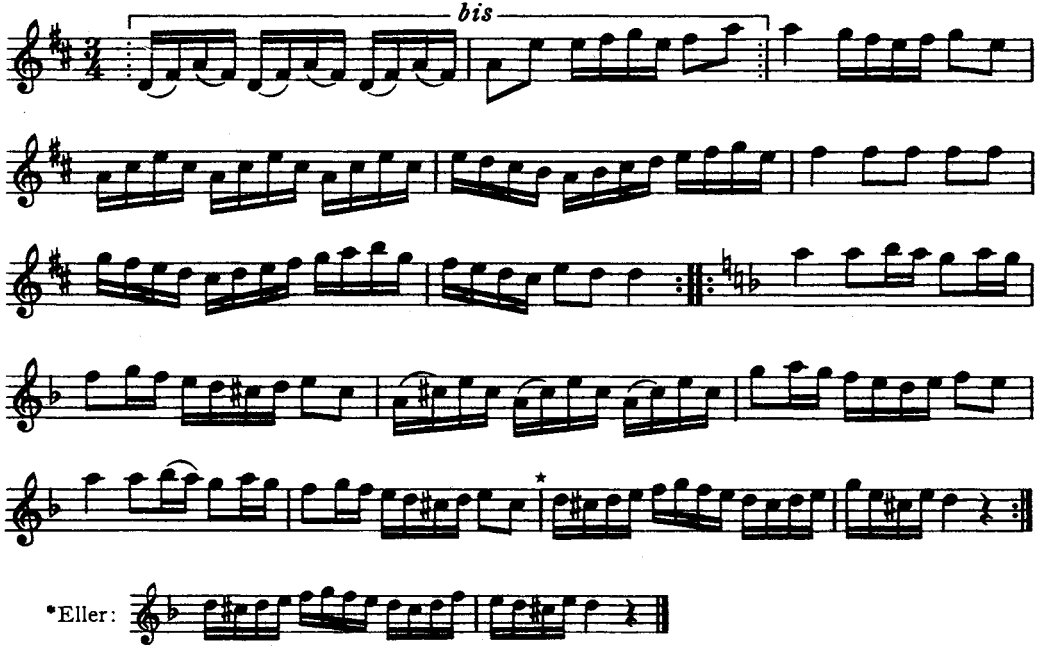

Jfr n:r 52 och 161 samt Svenska Låtar, Hälsingland och Gästrikland, h. I, n:r 241.

175. POLSKA

efter J. P. Lindahl

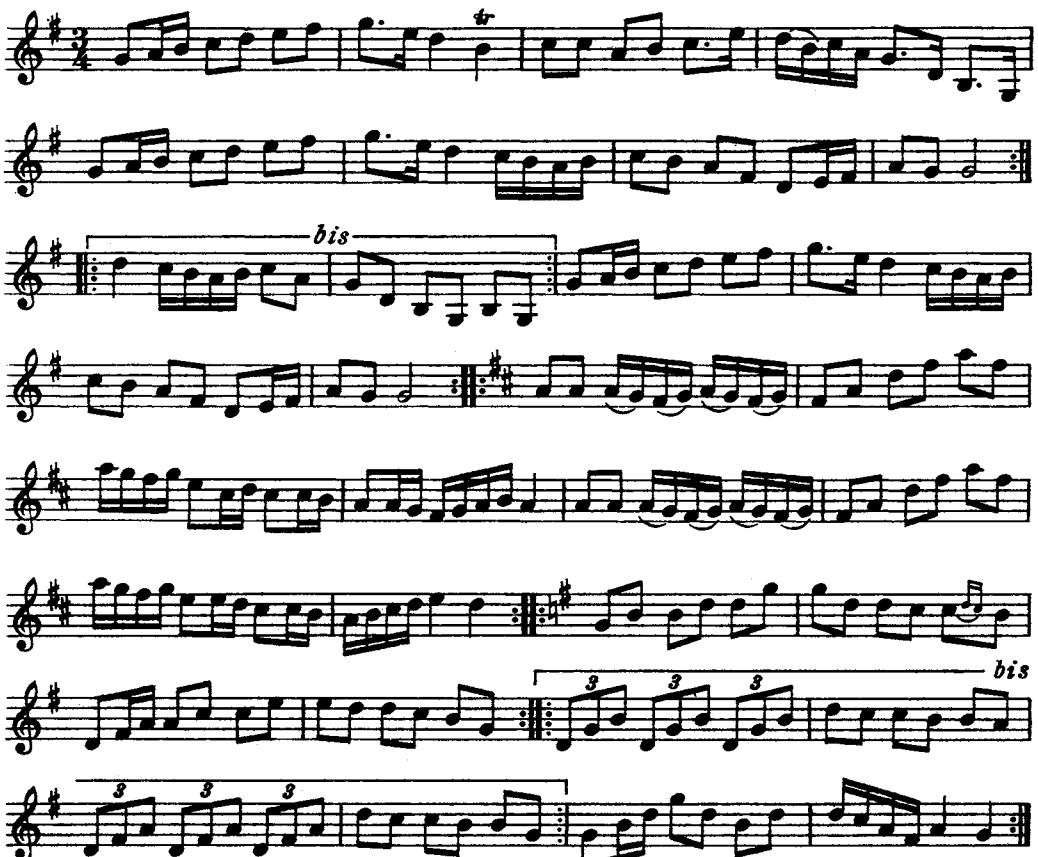

Lindahl var klarinettist vid Närkes regemente.

Tredje reprisen ingår i en annan av Rulins polskor. Se n:r 76.

176. POLSKA

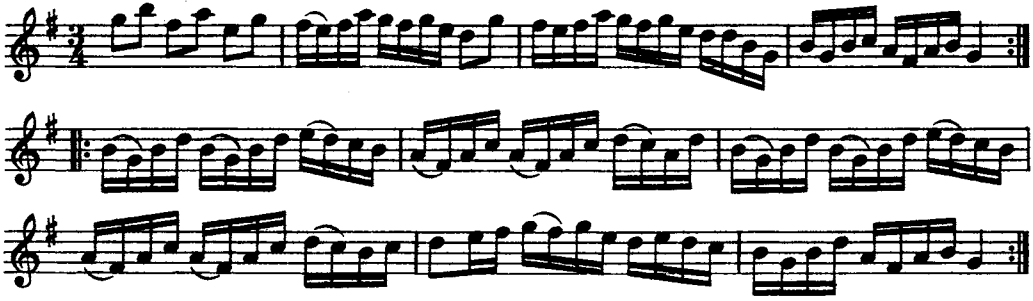

Låten kallades 'Niklas' gravölspolska i Plågan'. Niklas, som var boende på ett torp under Gårdsjö som hette Plågan, firade gravöl efter sin hustru. Det blev allmän livaktighet på kvällen, varvid denna polska dansades.

(A. B.)

177. POLSKA

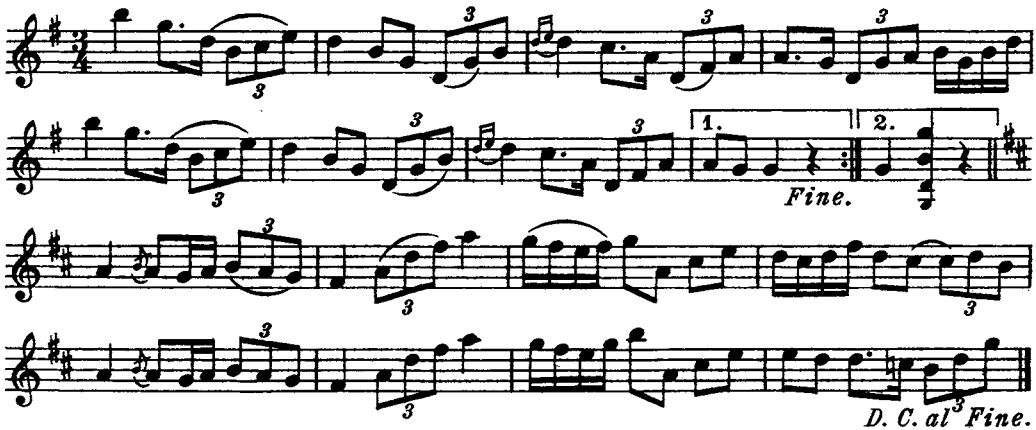

178. VALS

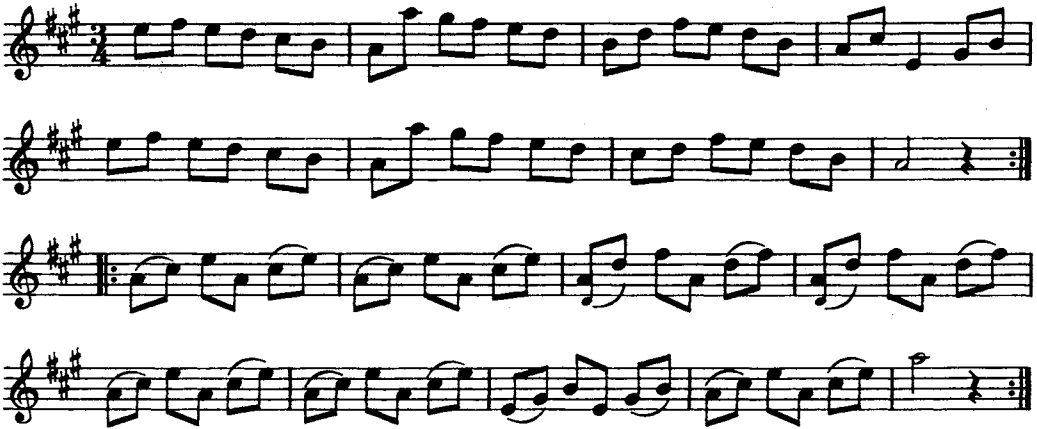

179. POLSKA

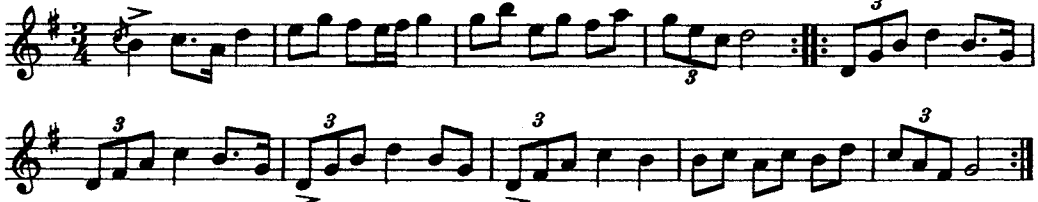

180 a. STENBOCKENS VALS

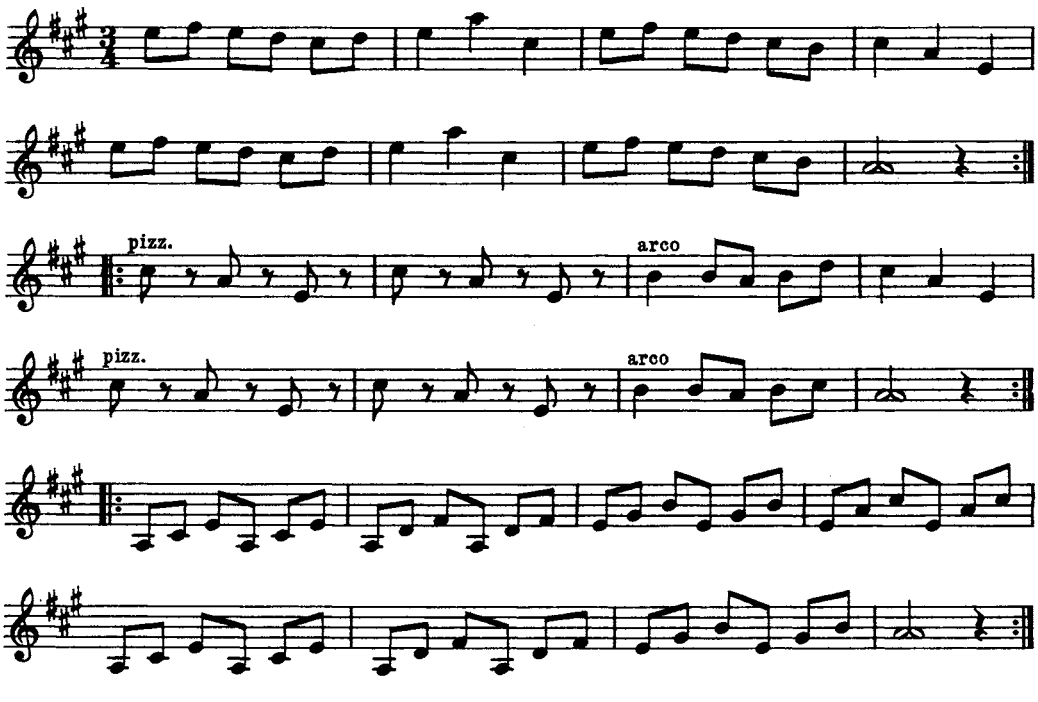

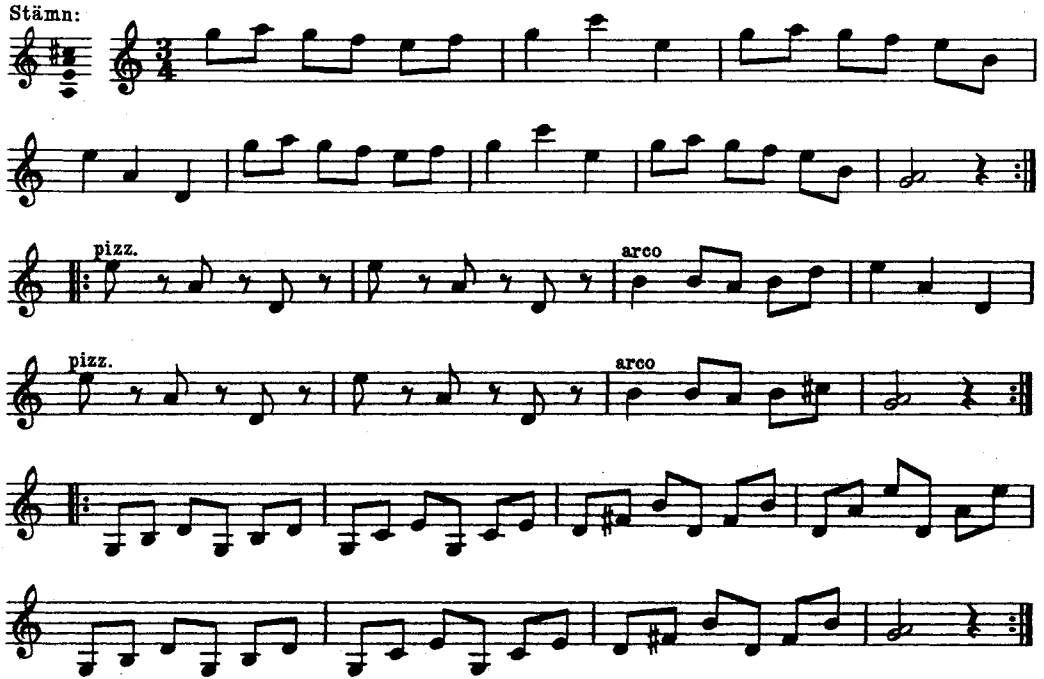

Vikström har lärt valsen av Erik Gustaf Lindström.

181. POLSKA

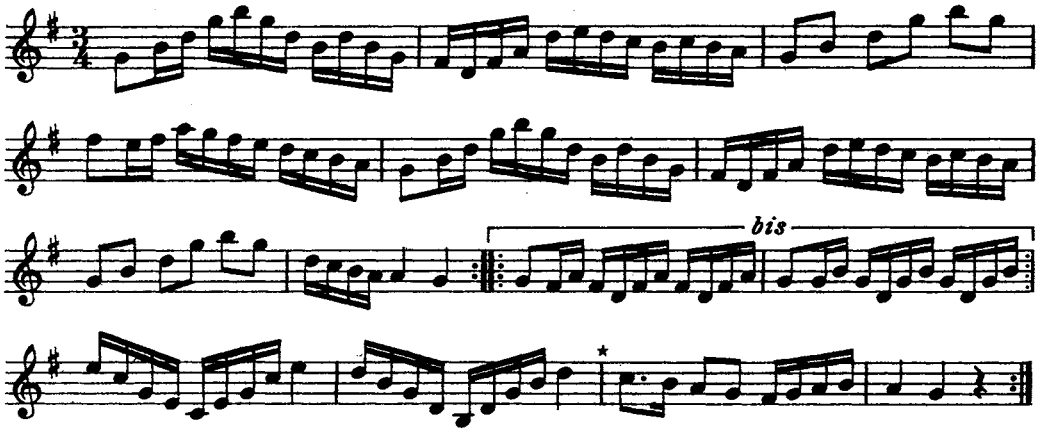

* Vikström trodde att en taktdel borttappats här, och att slutet i stället haft ungefär följande lydelse:

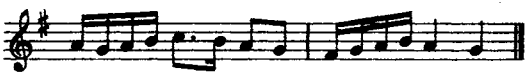

Polskan spelades av fadern, Erik Vilhelm Vikström.

182. POLSKA

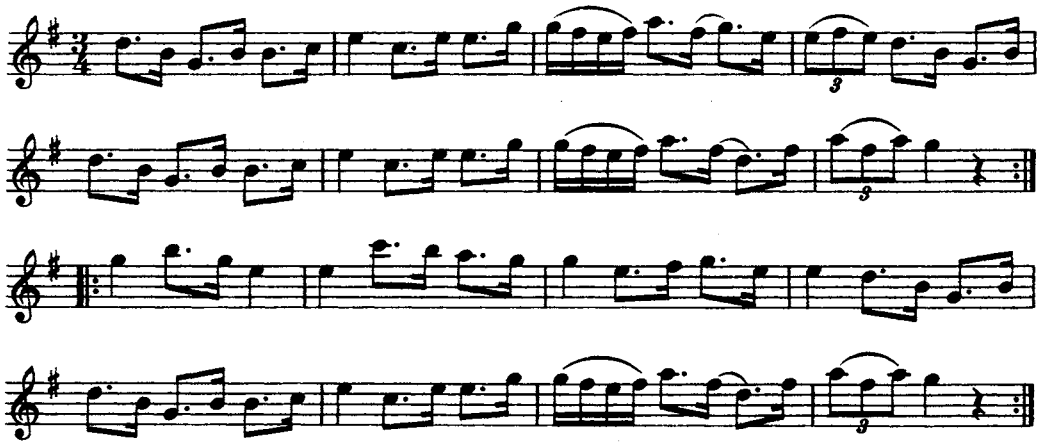

Östlund hade polskan efter en skräddare i Brevens bruk vid namn *Fredrik Lindberg*, död på 1890-talet omkring sjuttio år gammal. Till melodien sjöngs följande text:

Däjeliga flicka, säg mig din mening
om jag har gjort dig något emot?
Säg mig orsaken varför du plågar mig med de stolta ord.
Eller varför är du så sky,
liksom du ville från mig bortfly?
Jag har dig trolovat, aldrig bedragit,
änskönt jag fattig är.

183. POLSKA

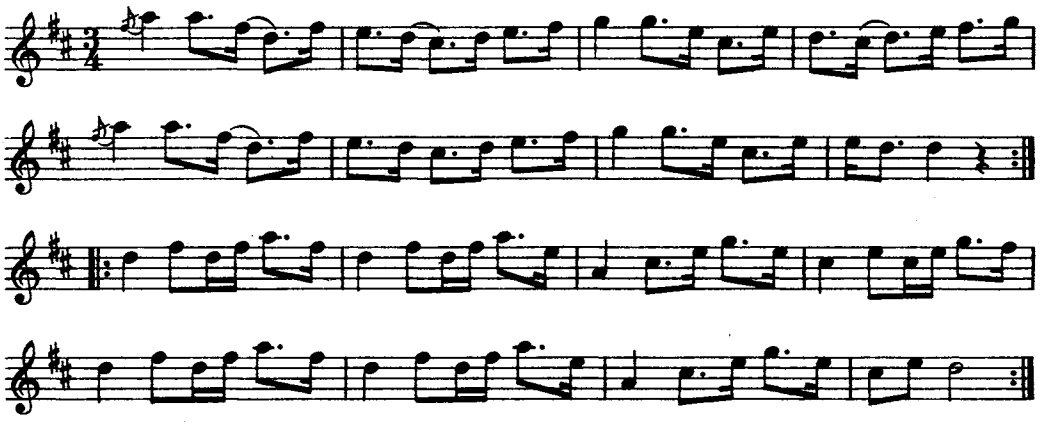

Östlund hade lärt polskan av en magister *Thunberg* i Högsjö.

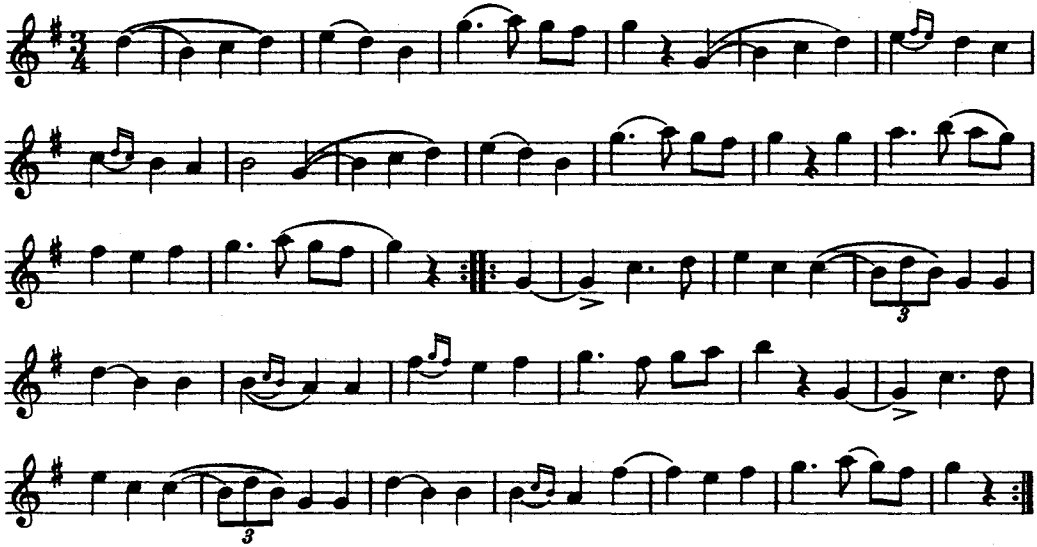
3
3

185. POLSKA

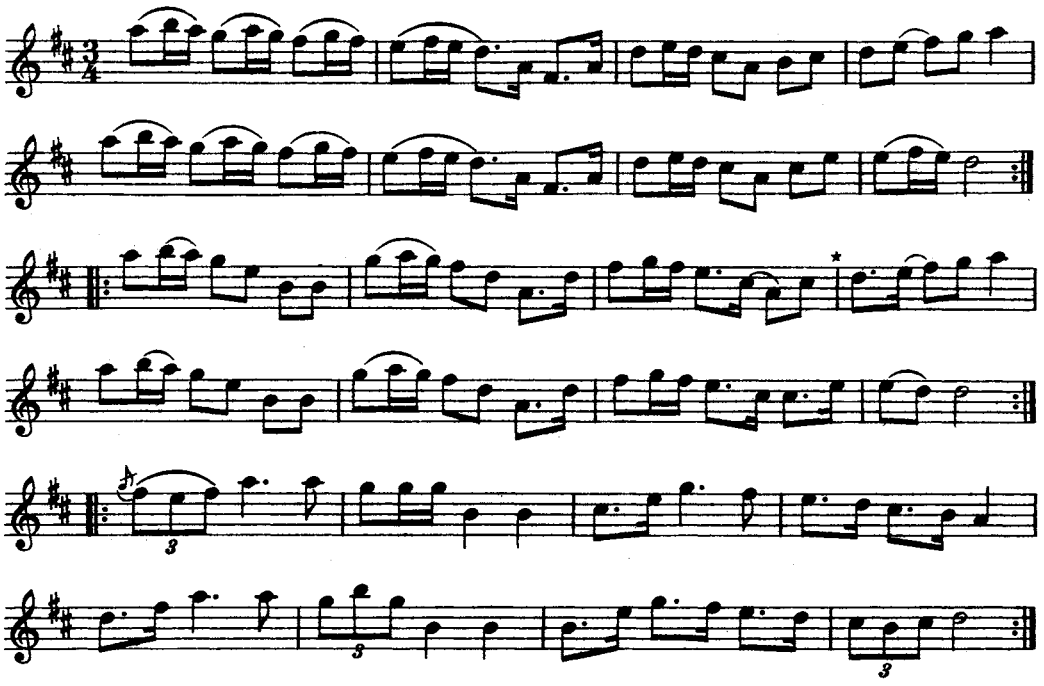

* Eller:

Polskan spelades av en präst vid namn *Klingberg*.

186. POLSKA

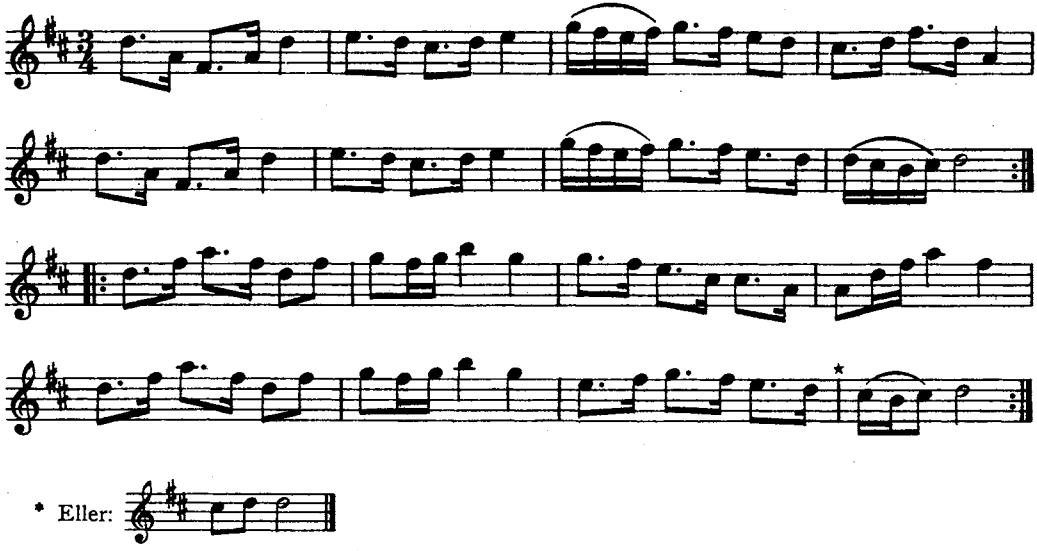

Efter en spelman i Asker vid namn *Blom*. »En sabla spelman. När han var i farten, fick man ej svar från honom», säger Östlund.

Varianter av melodien ha upptecknats från skilda håll. Se t. ex. Svenska Låtar, Dalsland, n:r 21 och 60.

187. POLSKA

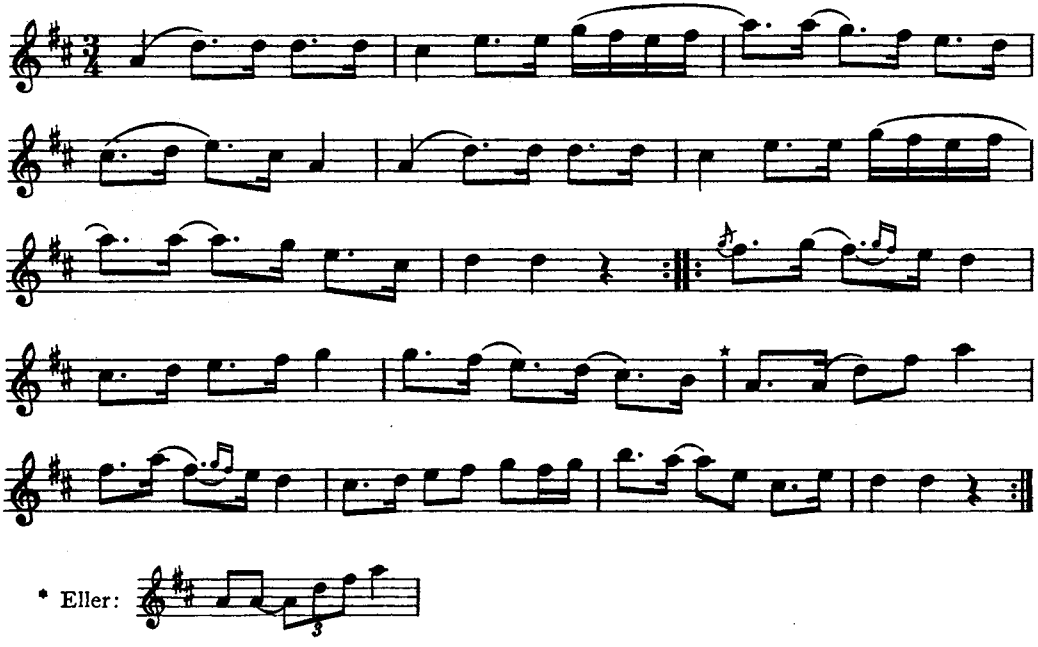

Melodien brukade spelas av en gammal sockenspelman från Stora Mellösa.

188. VALS

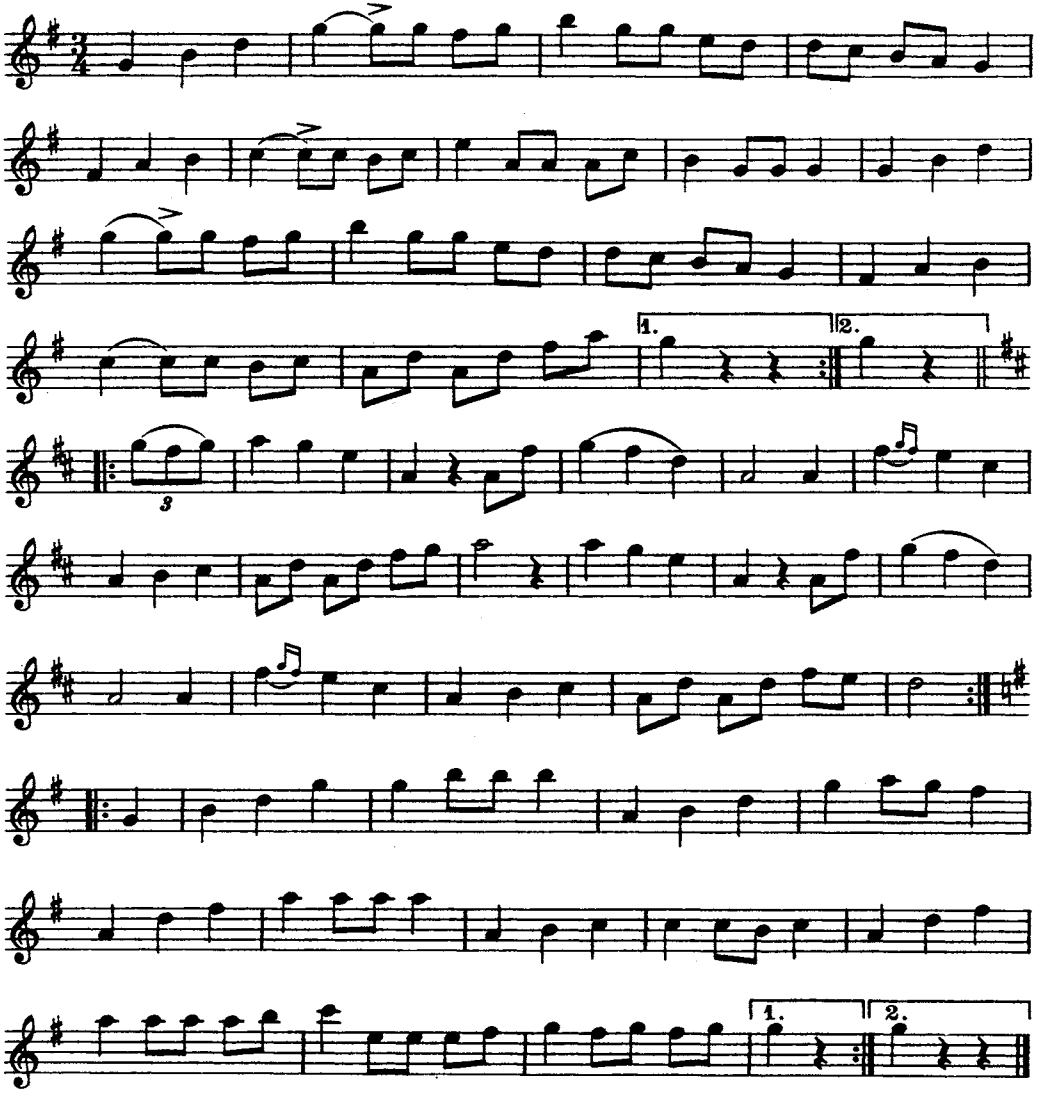

Valsen spelades av Klingberg, den förste prästen i Breven. Karlsson hade den efter en person som lärt den av Klingberg.

189. POLSKA

Travare

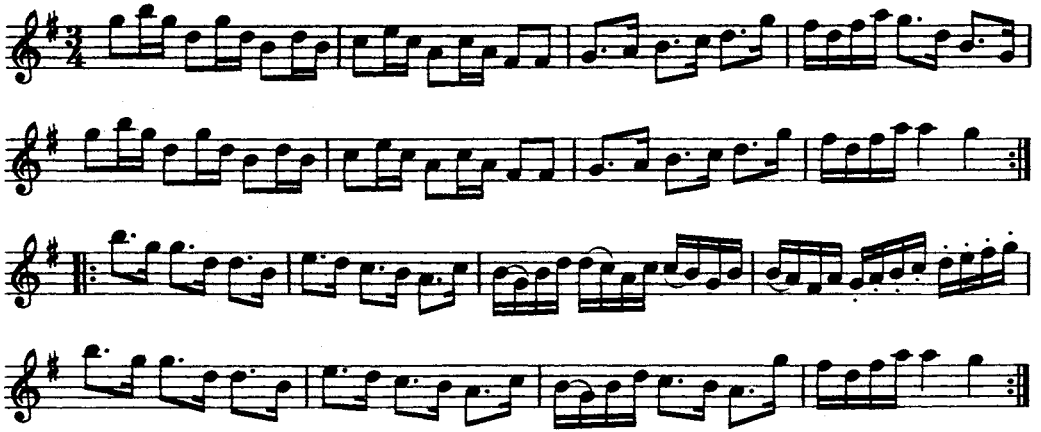

190. POLSKA

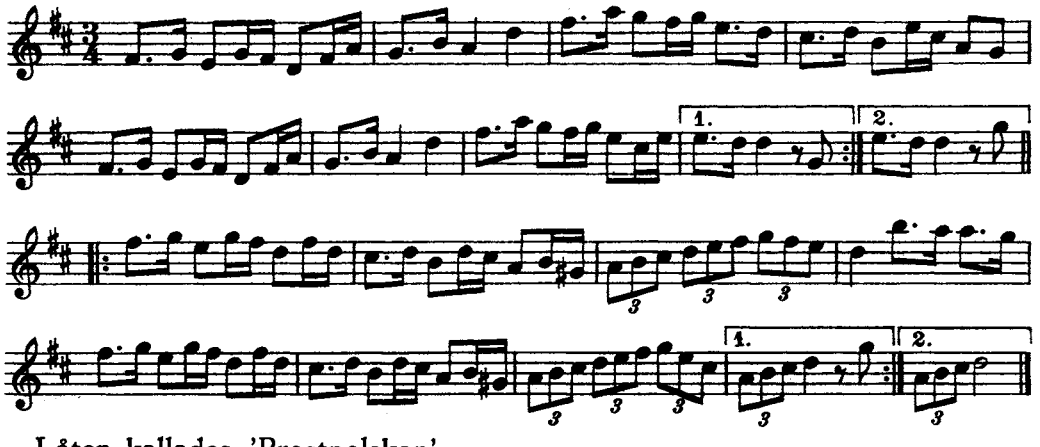

Låten kallades 'Prostpolskan'.

191. POLSKA

Travare

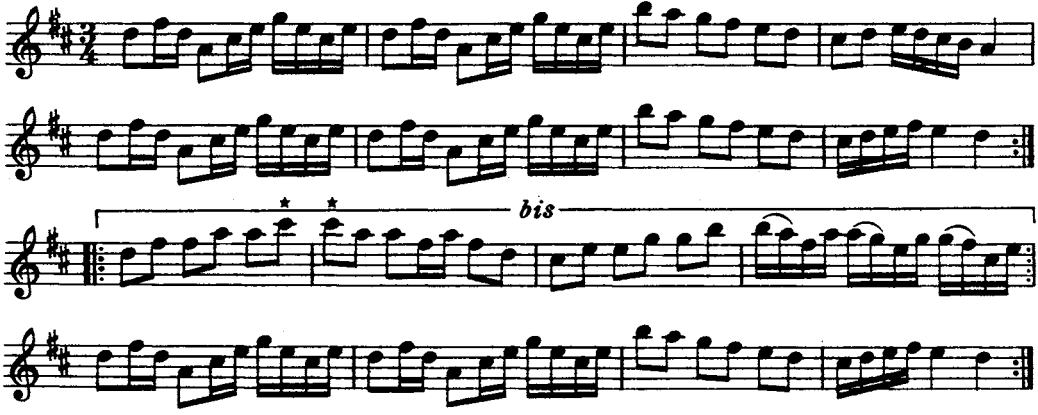

* I andra versioner spelas *d* här. Jfr Rulin n:r 76.

192. POLSKA

Travare

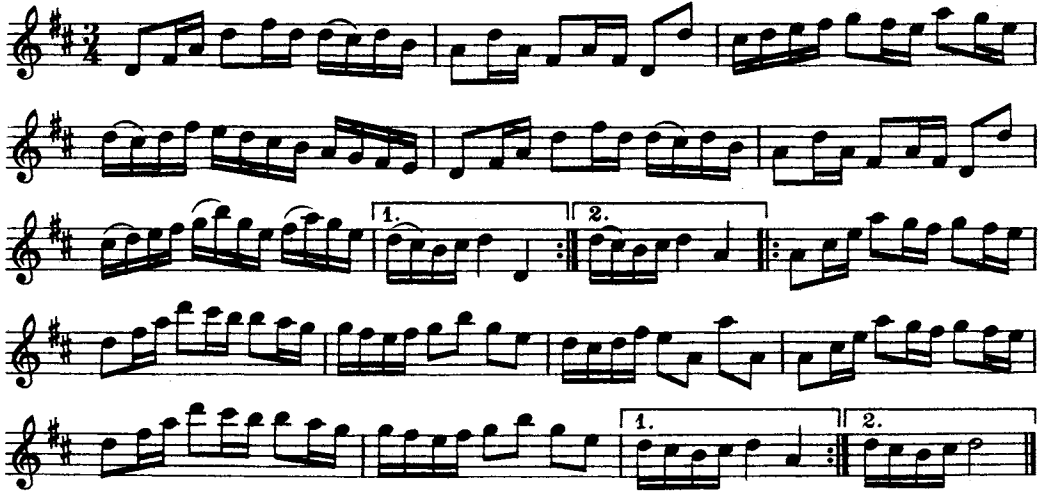

Jfr Rulin n:r 172.

193. VALS

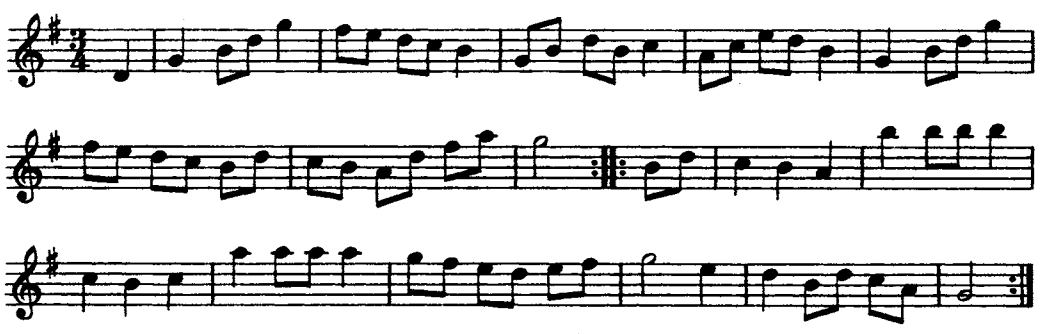

194. POLSKA

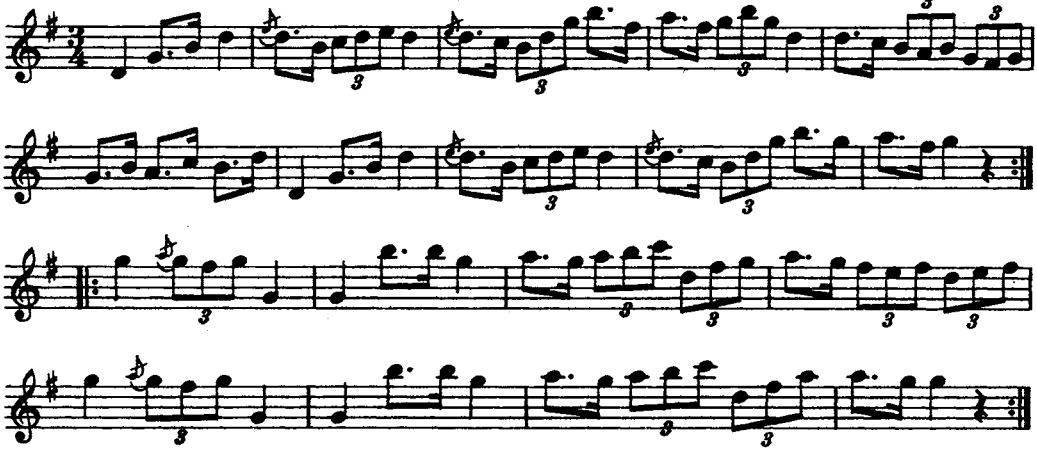

Jfr Rulin n:r 124.

195. POLSKA

Travare

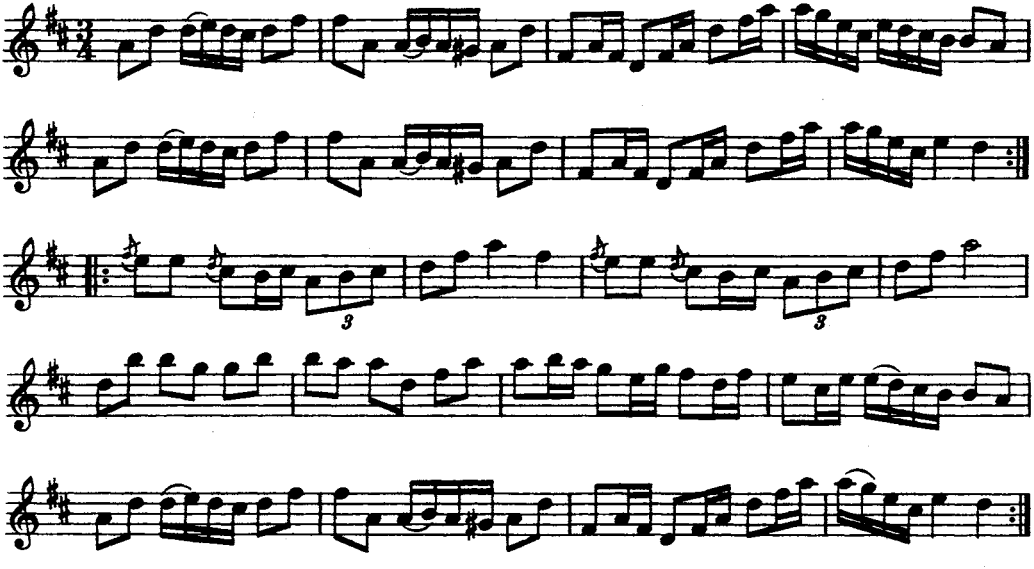

196. POLSKA

Hambo

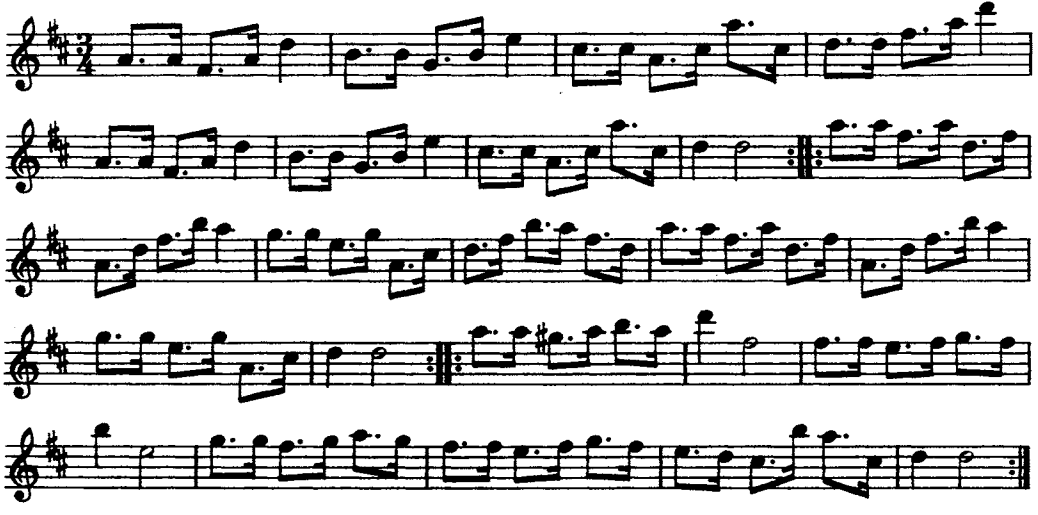

197. POLSKA

efter Kalle vid åa

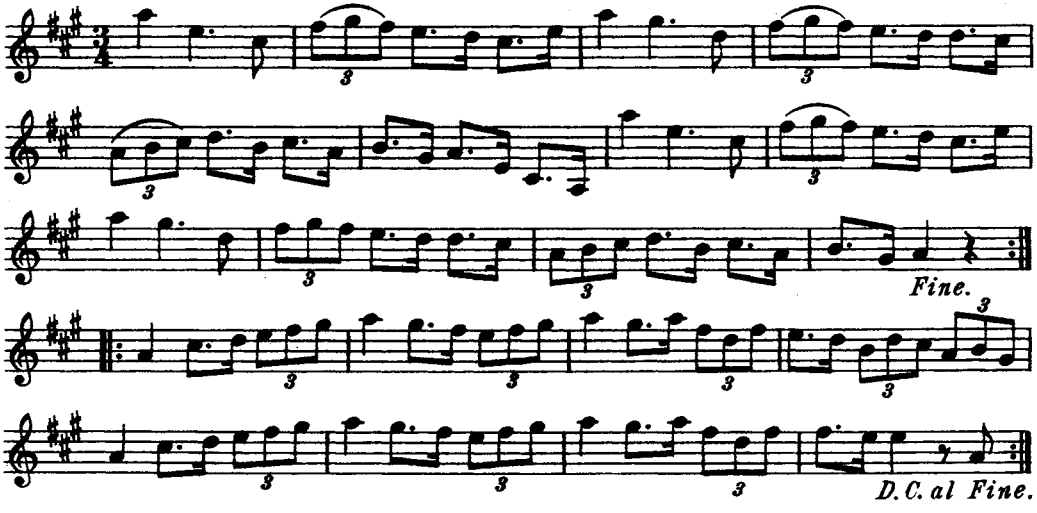

198. POLSKA

efter Kalle vid da

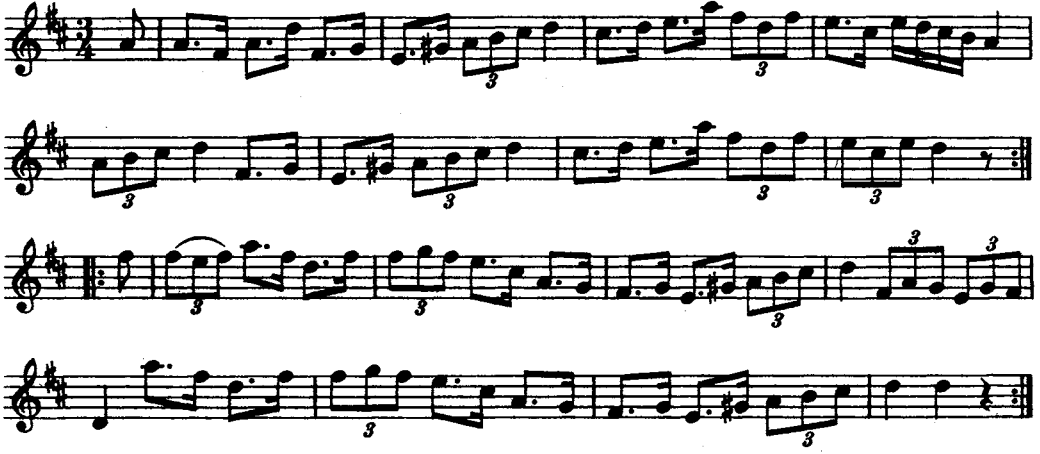

199. POLSKA

efter Spel Petter

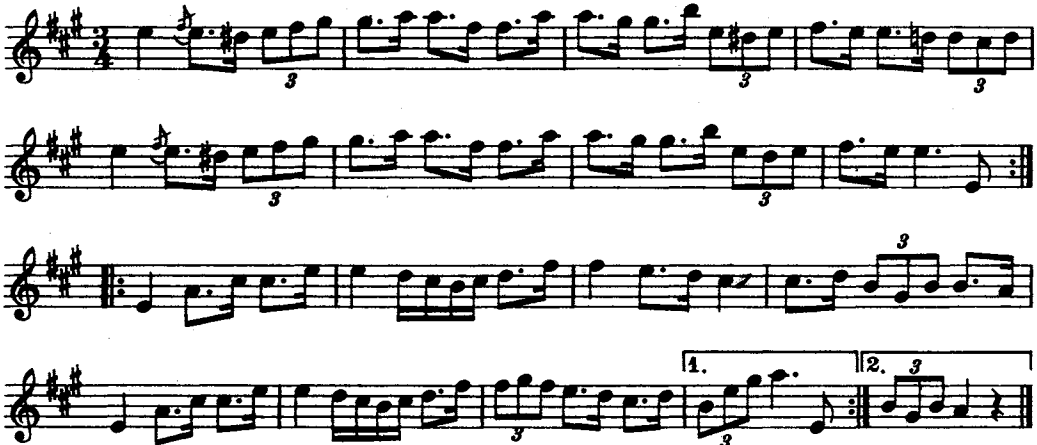

200. *POLSKA*

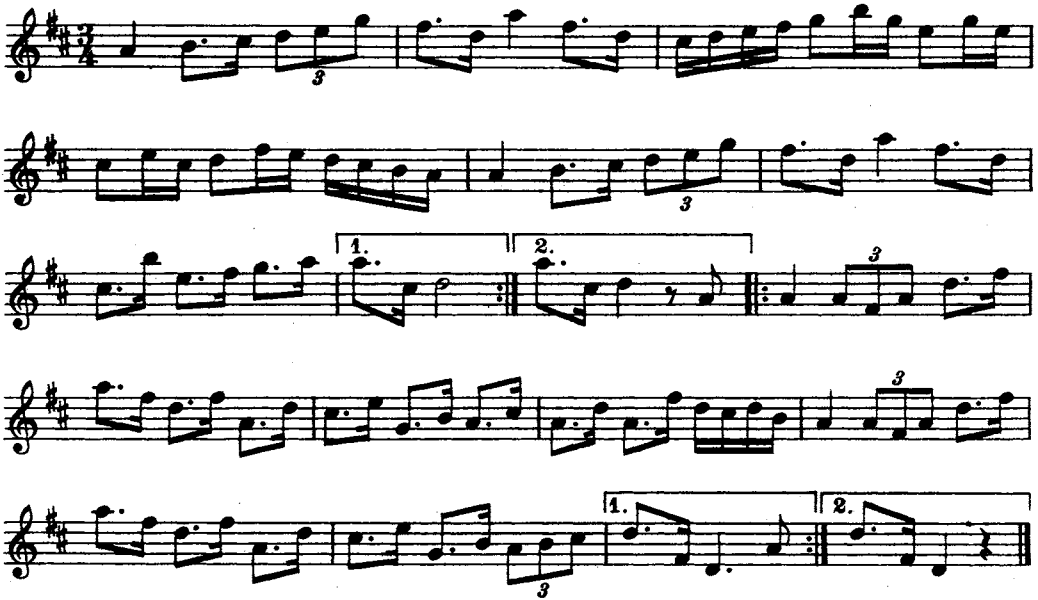

Polskan spelades av en skollärare och klockare *Larsson* från Knista. Han brukade spela på bröllop tillsammans med skollärare *Ekholm*, kallad *Snus Lasse*, »en riktig storspelman» från Tysslinge socken.

201. VALS

efter Larsson

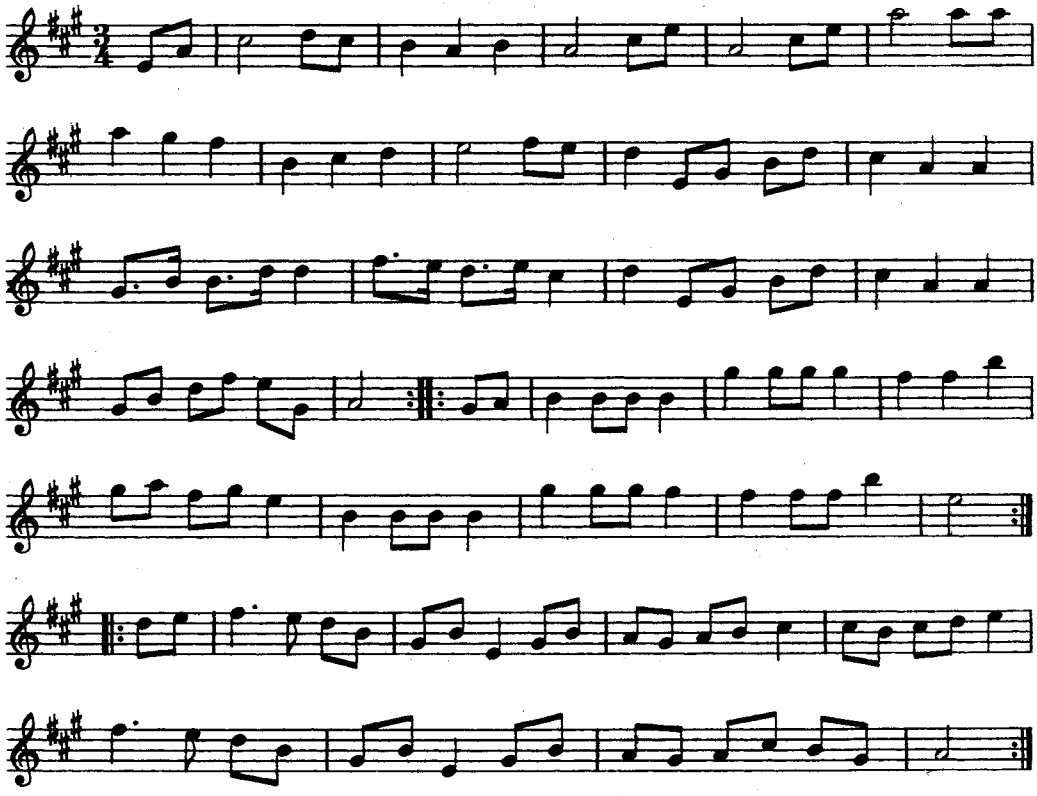

202. POLSKA

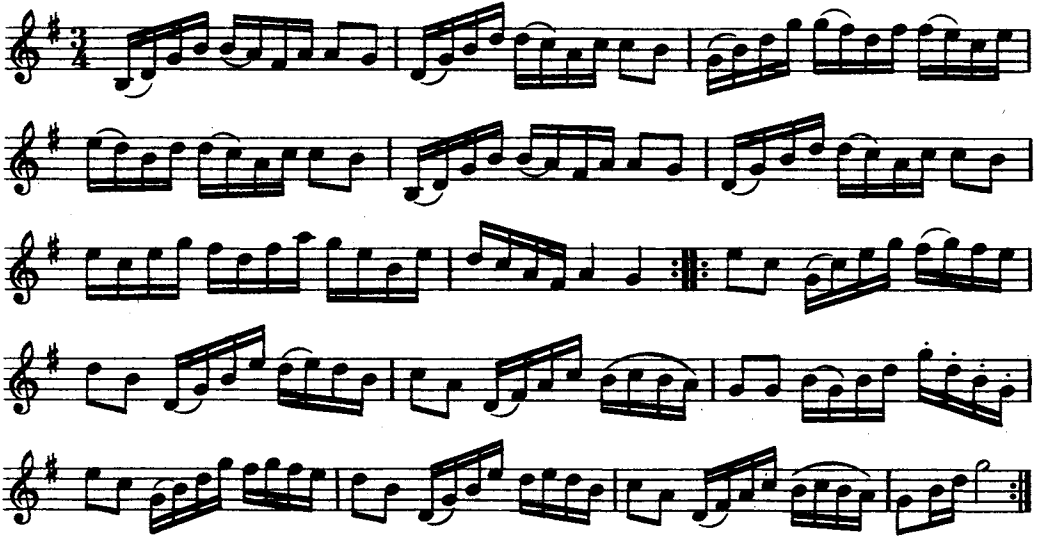

203. POLSKA

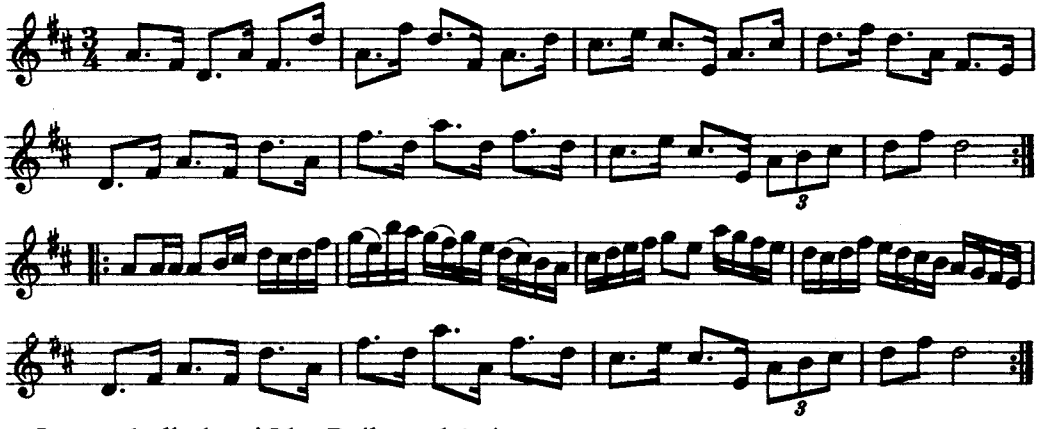

Låten kallades 'Ole Bulls polska'.

204. POLSKA

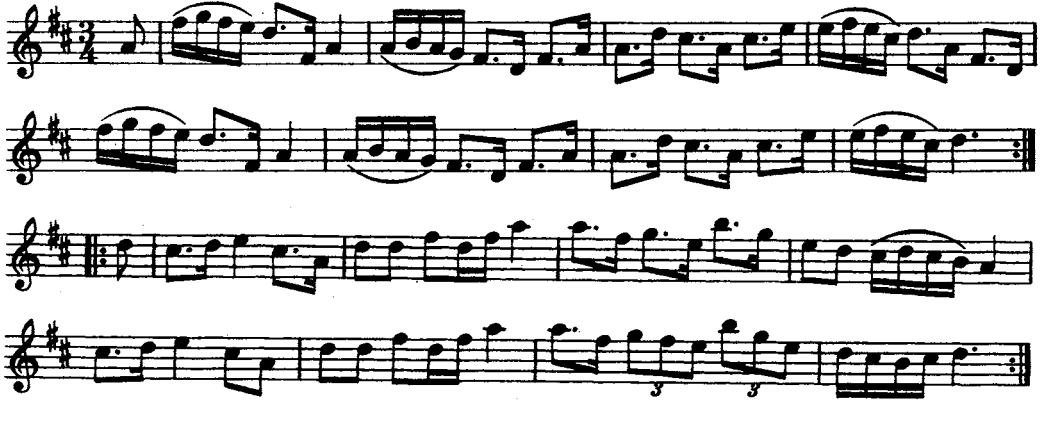

205. POLSKA

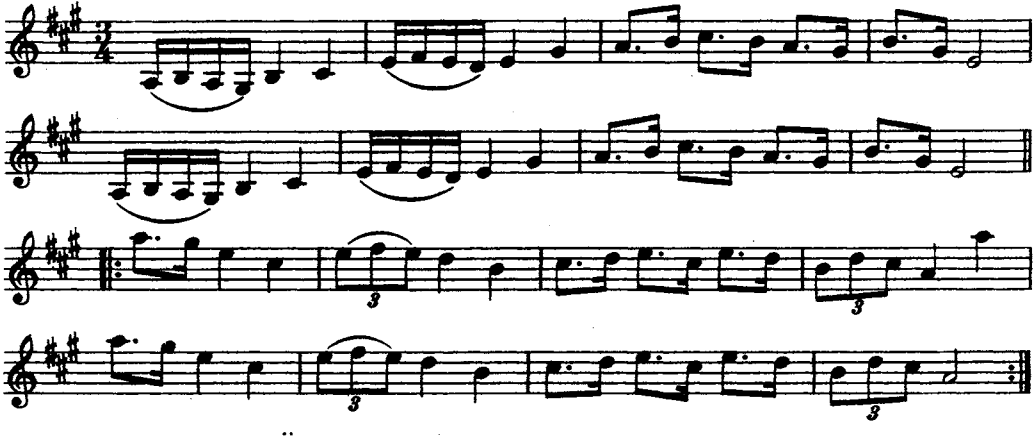

En kyrkvaktare *Östing* från Knista brukade spela polskan.

206. VALS

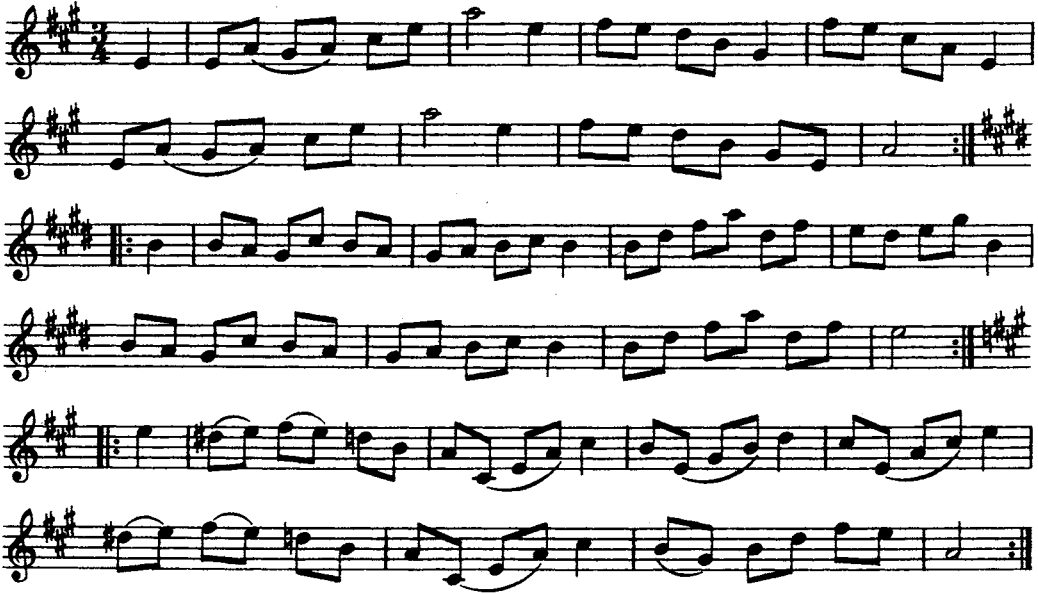

207. POLSKA

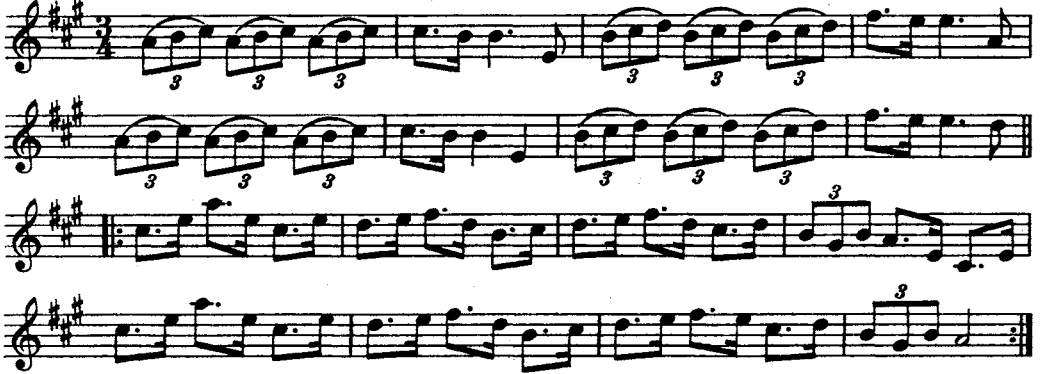

208. POLSKA

efter Spel Petter

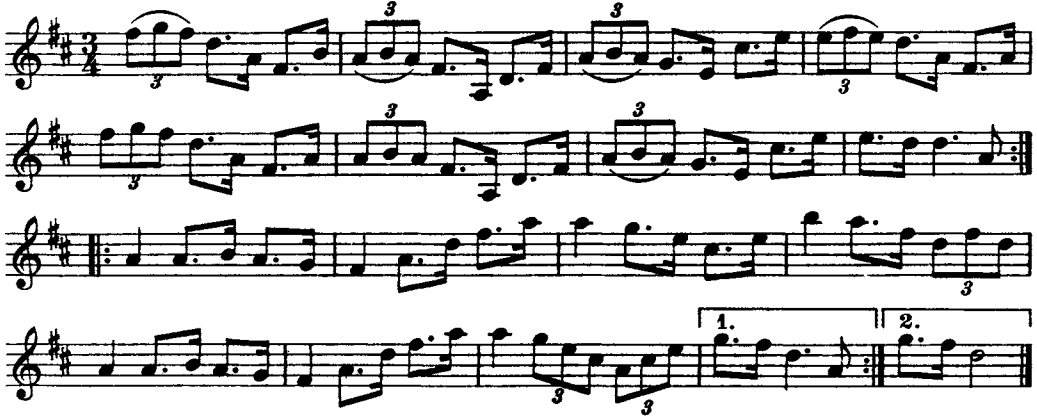

Jfr n:r 204.

209. VALS

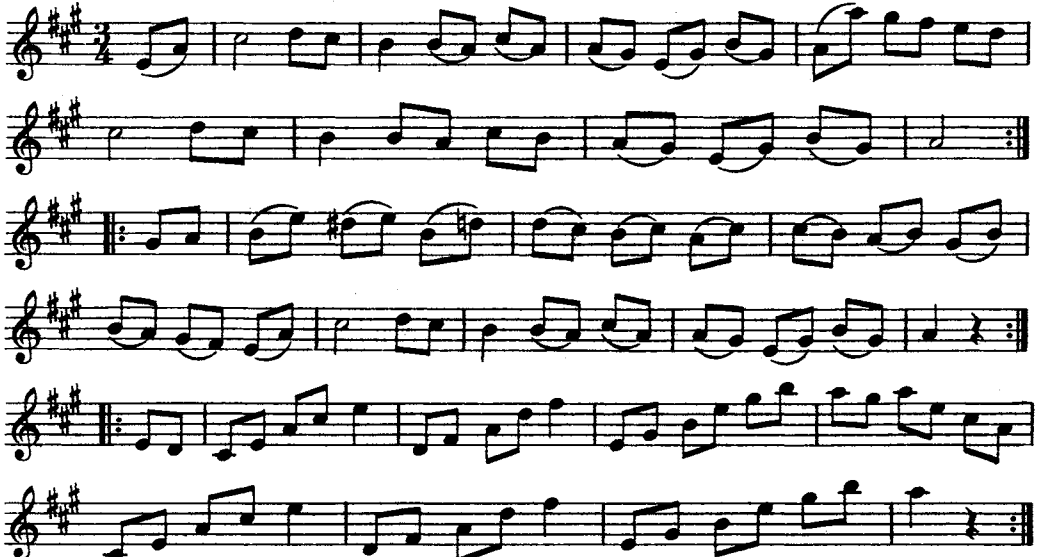

210. POLSKA

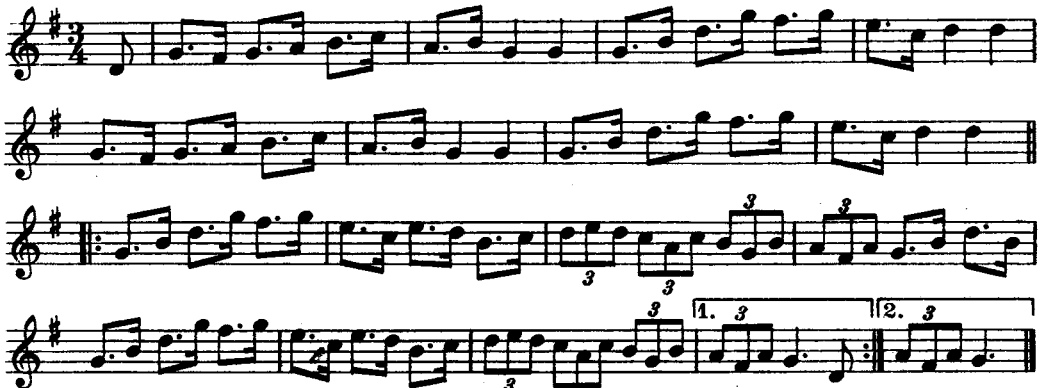

211. KADRILY

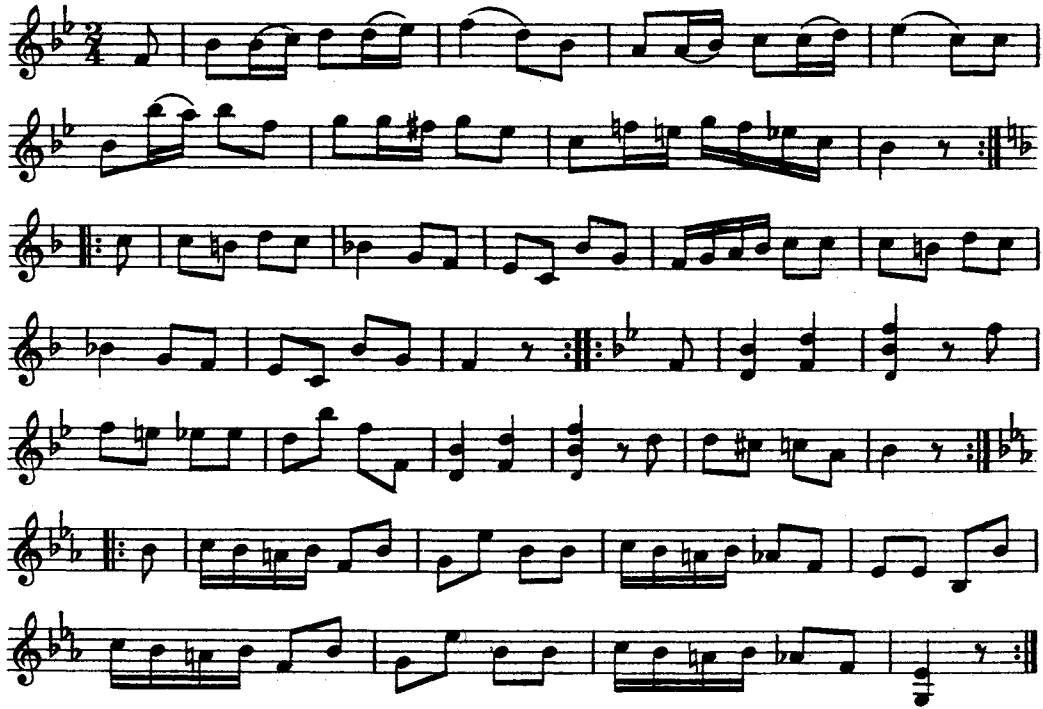

212. POLSKA

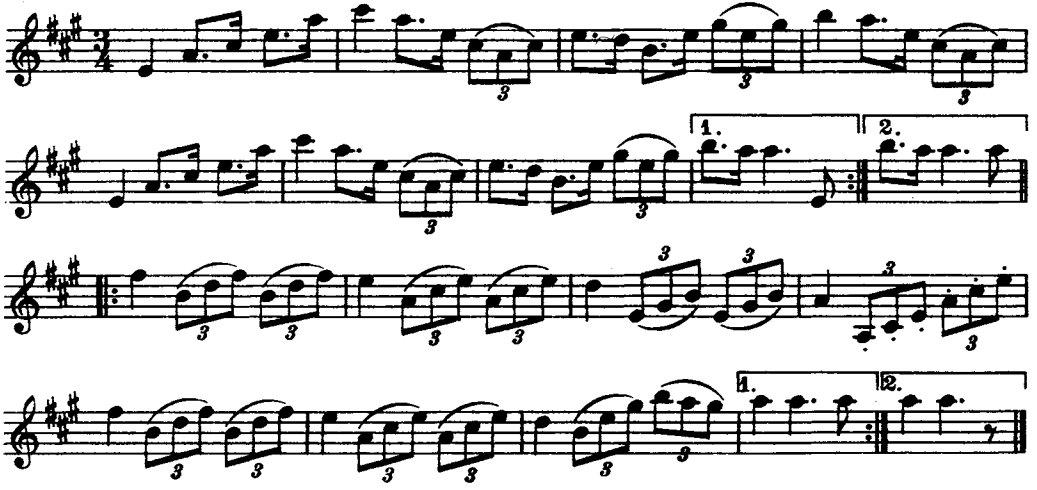

213. POLSKA

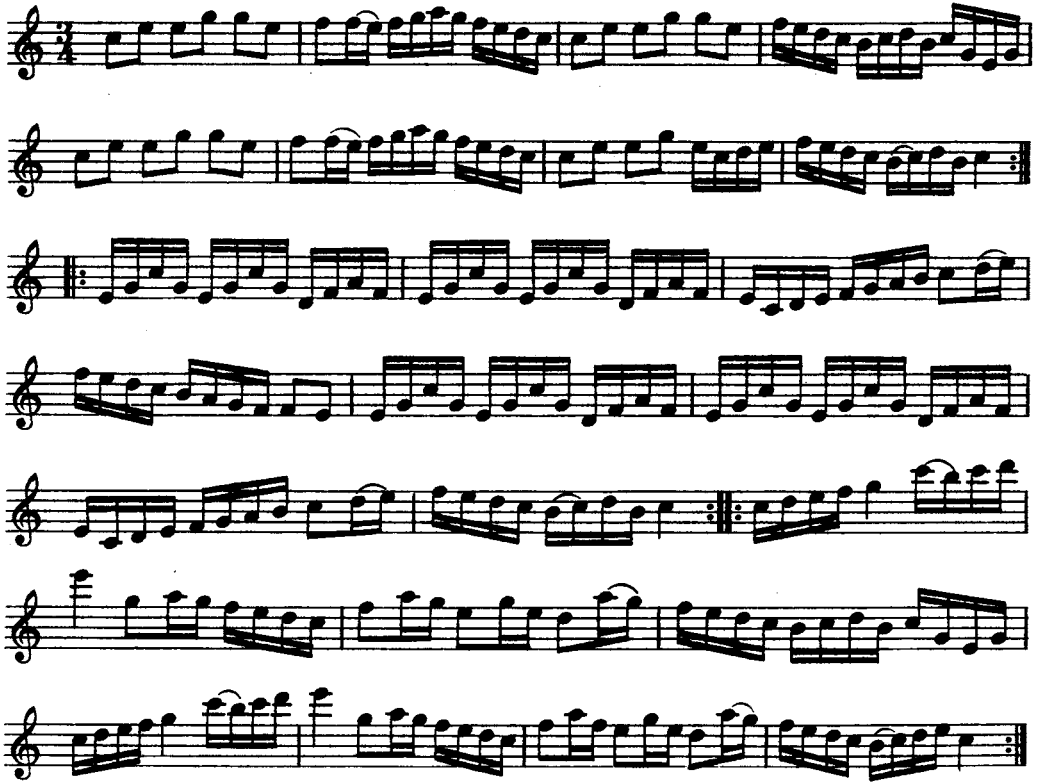

214. POLSKA

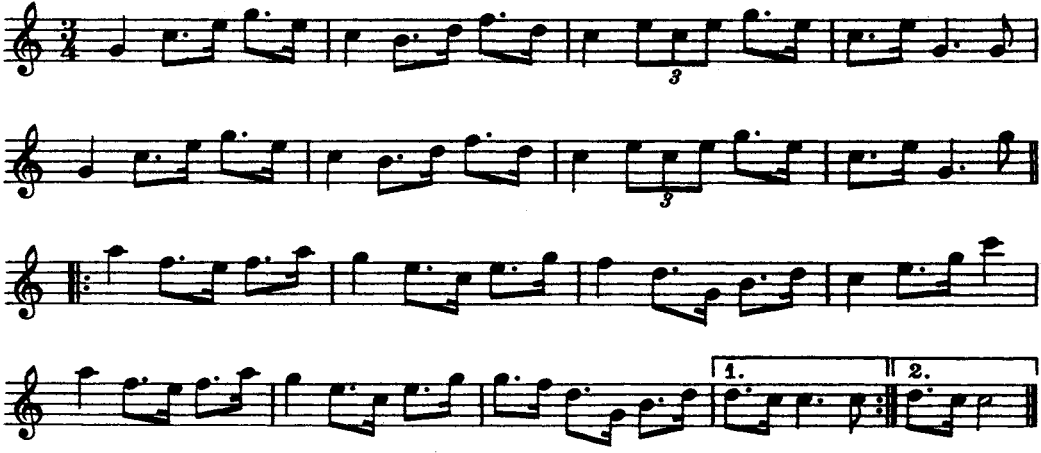

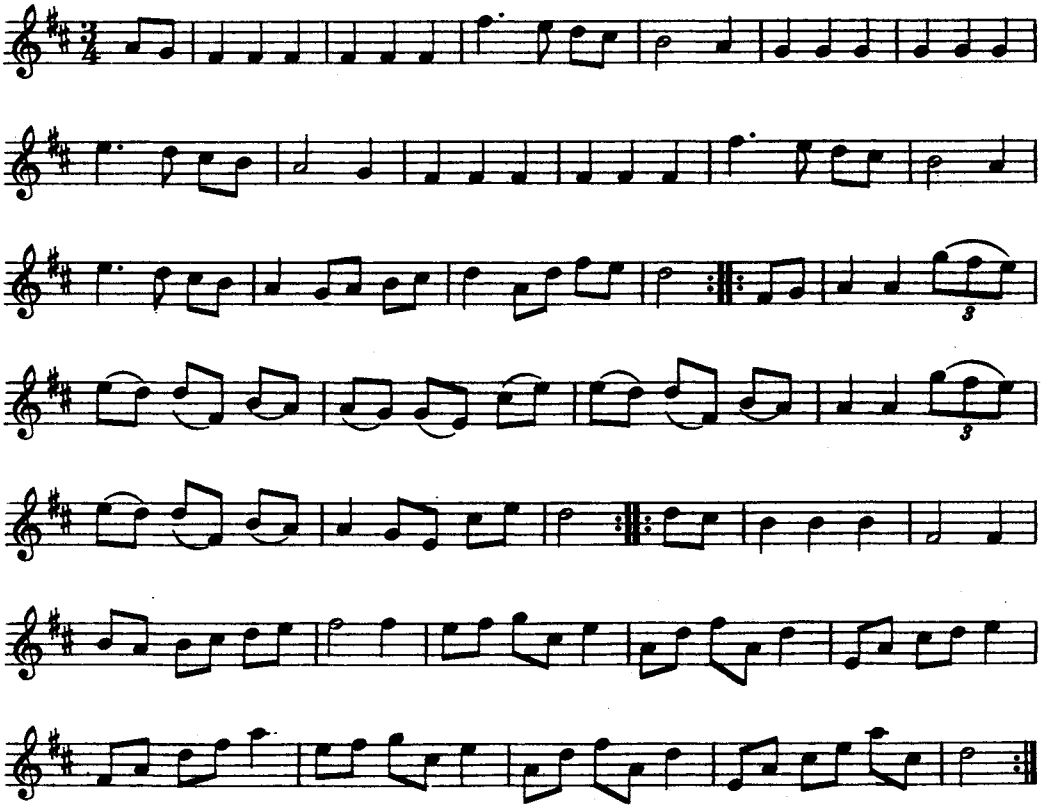

216. BRÖLLOPSMARSCH

efter Spel Petter

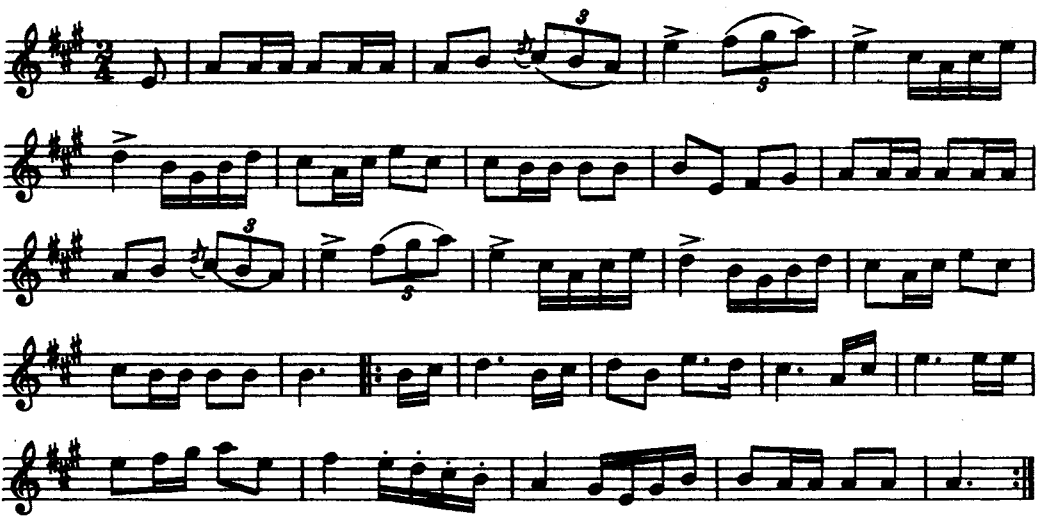

Spel Petter blåste marschen på klarinett.

217. VALS

efter Kalle vid åa

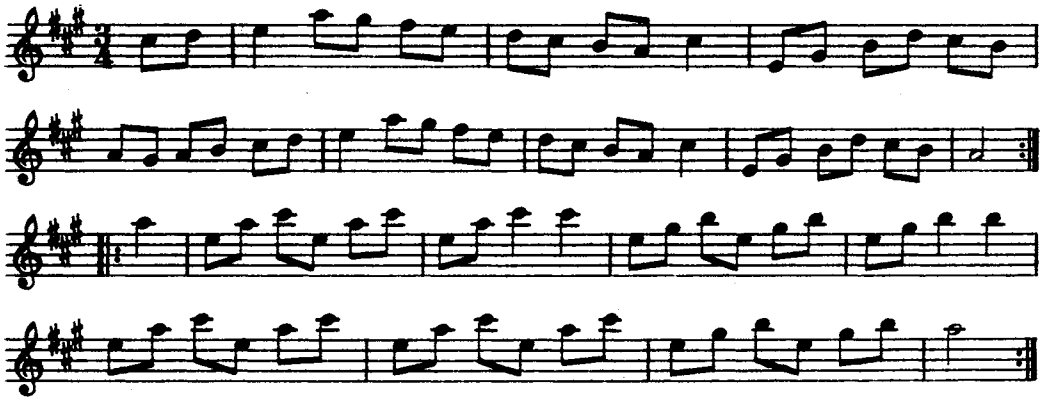

218. POLSKA

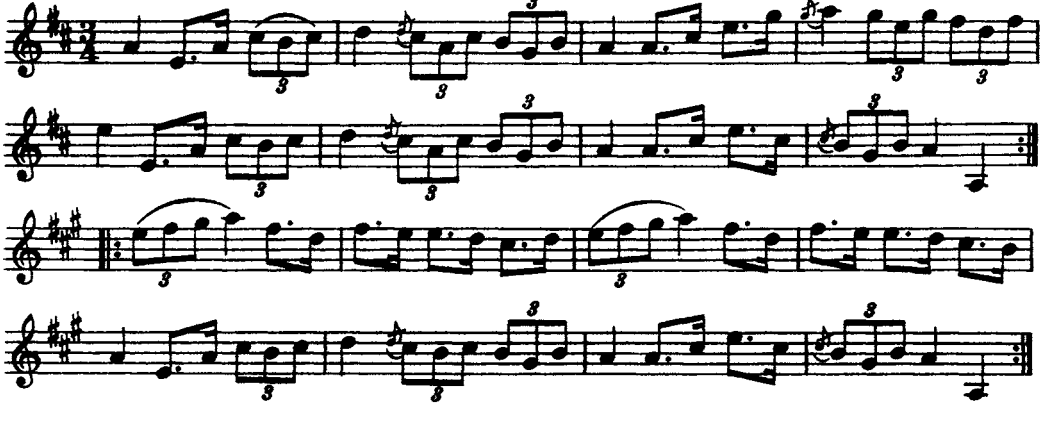

219. POLSKA

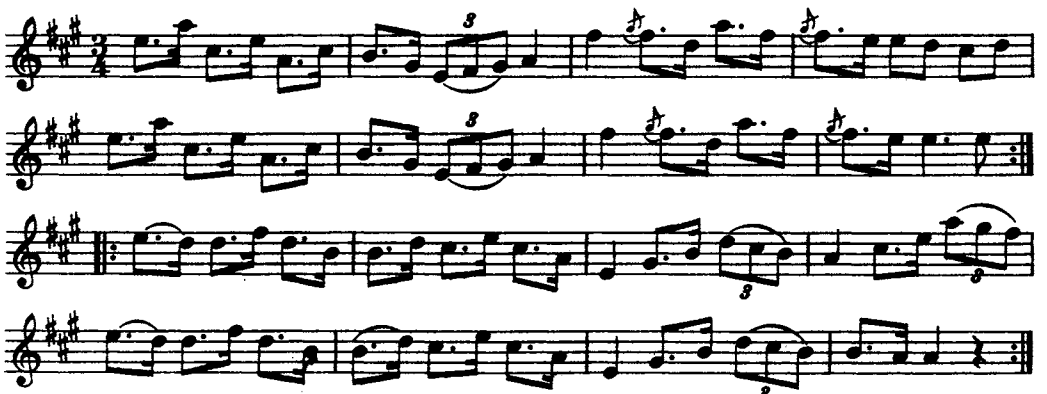

220. KADRILY

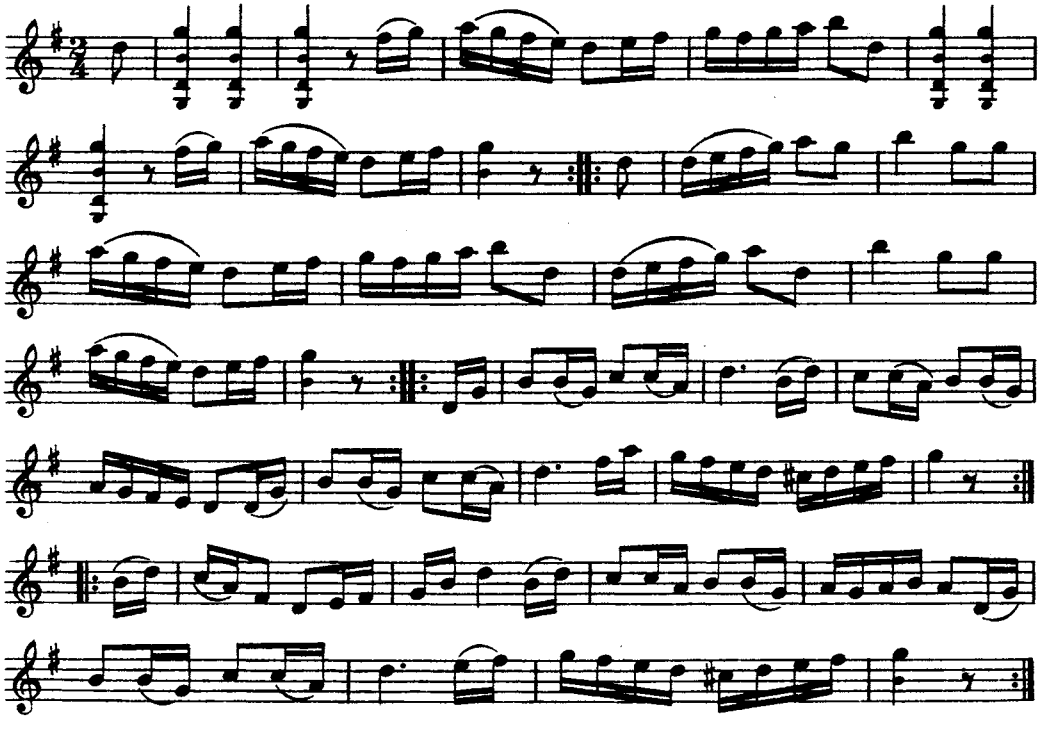

221. POLSKA

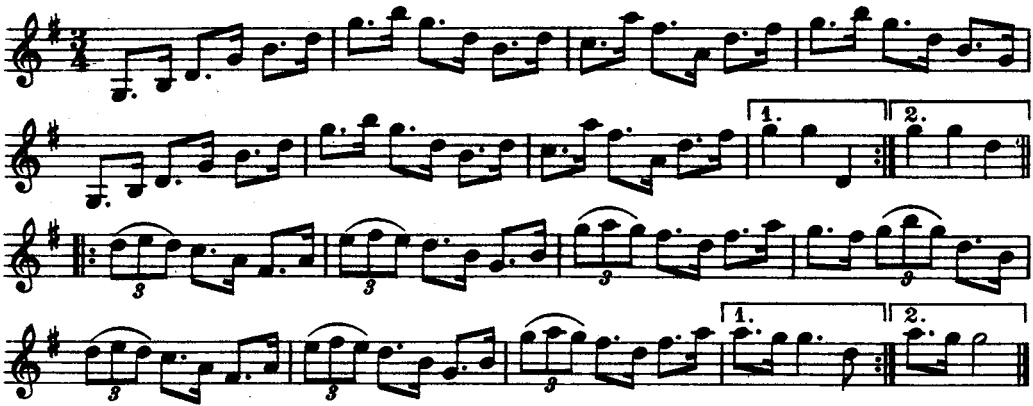

Låten gick under benämningen 'Svalans middagssovel'. En spelman som hette *Svala* kom hem från sitt arbete till middagen, men fann ingen mat hemma och satte sig då och knåpade ihop denna polska.

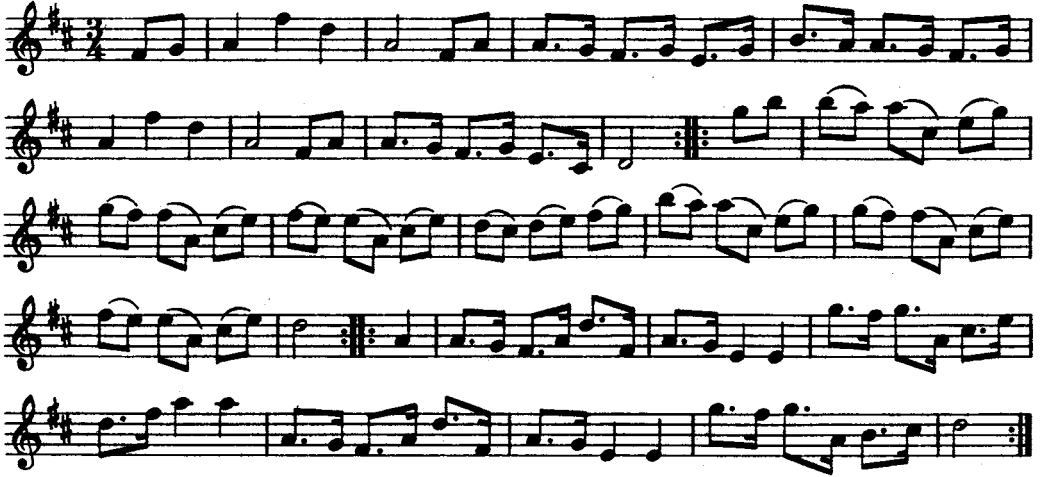

223. POLSKA

komp. av Ohlsson

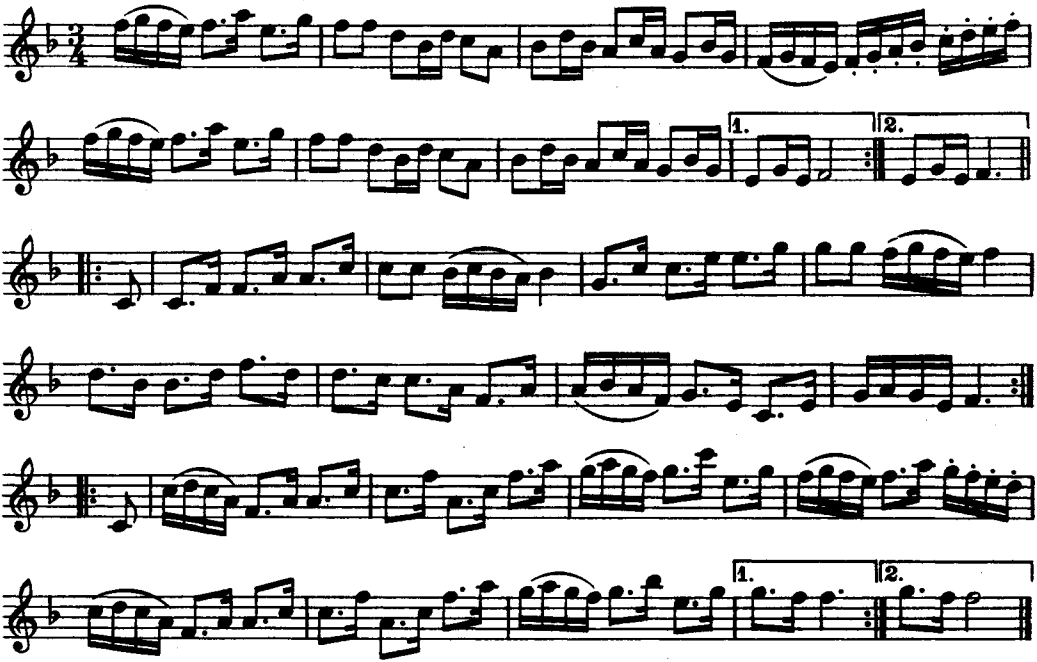

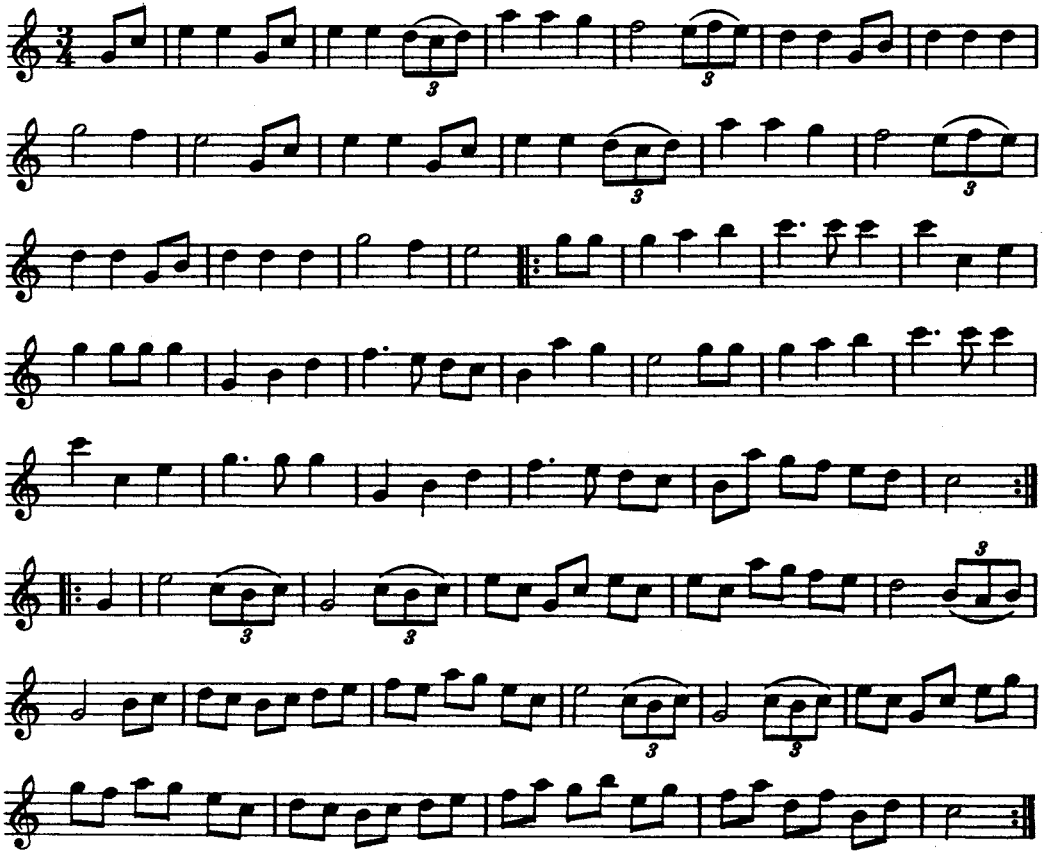

Valsen spelades av Kalle vid åa, som helst utförde den på klarinett.

225. POLSKA

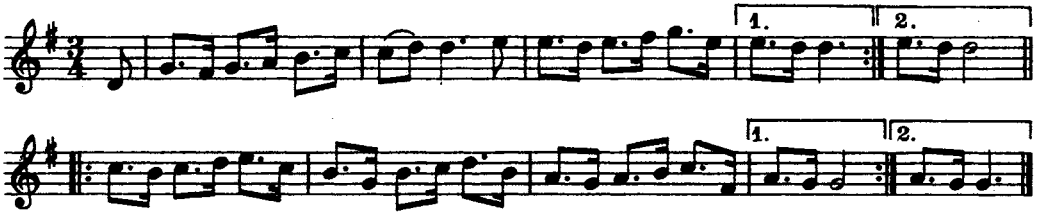

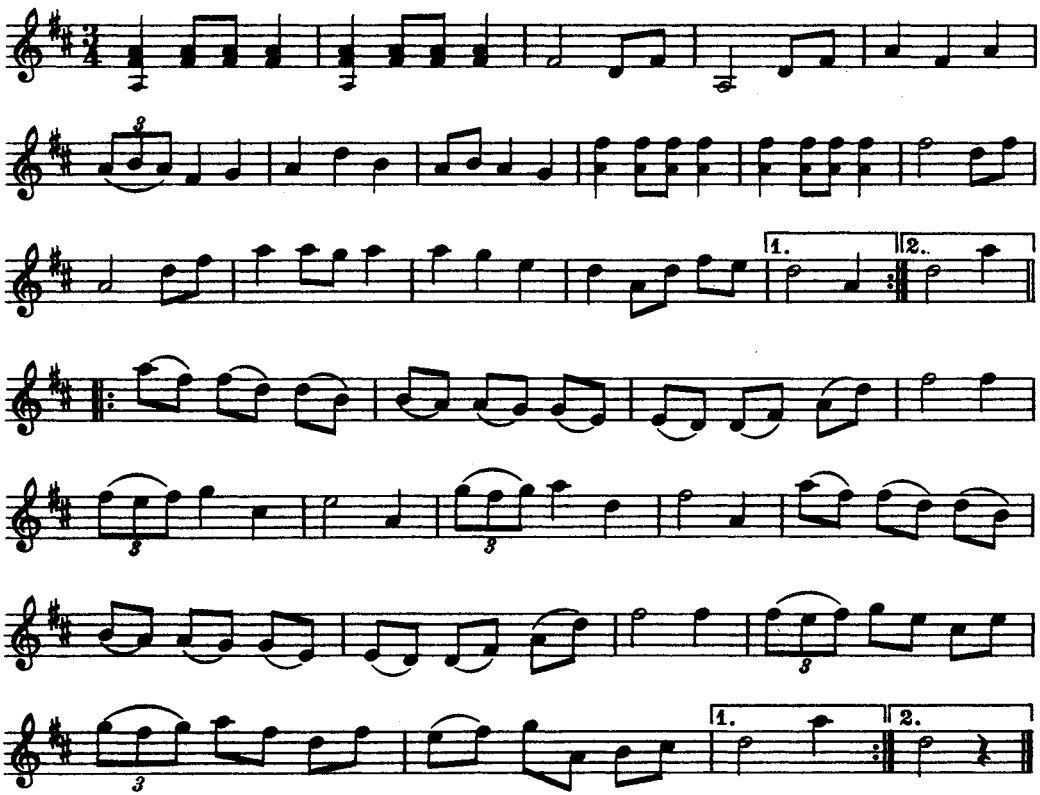

Låten kallades 'Åbrinks vals' och skall ha kommit från Nyköpingstrakten.

Åbrink var en gammal nu avliden spelman från Sörmland. Han hade varit trädgårdsmästare vid flottans anläggningar i Karlskrona och var som pensionär bosatt i Essingen. Han var notkunnig och brukade ofta spela tillsammans med Ohlsson.

227. MARSCH

efter Kalle vid da

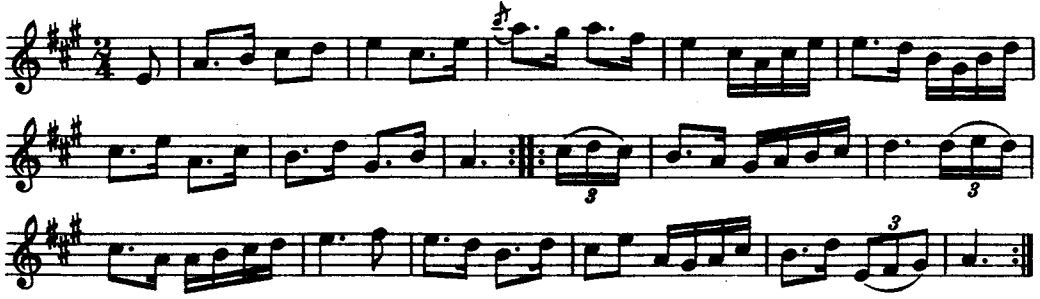

Jfr Svenska Låtar, Jämtland och Härjedalen, h. I, n:r 247.

228. POLSKA

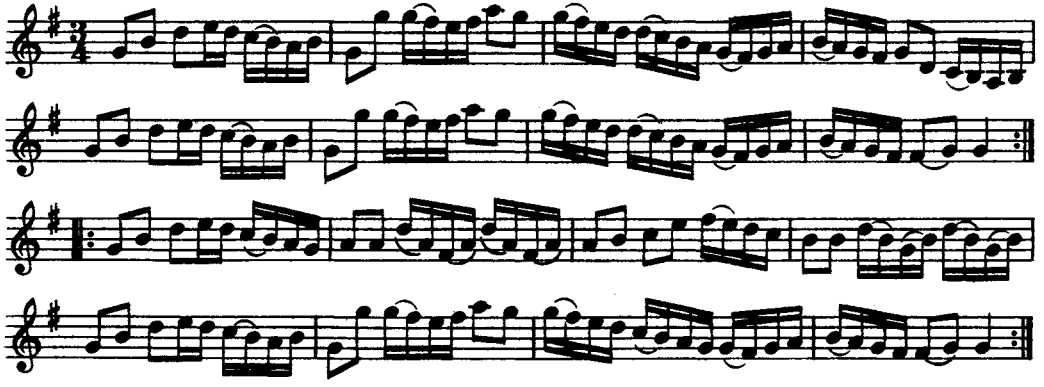

229. POLSKA

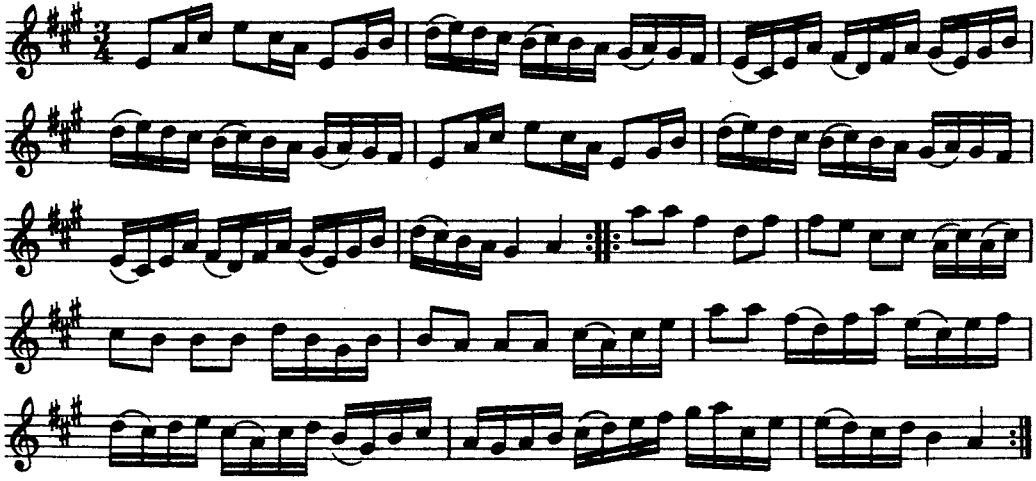

230. MARSCH

efter Spel Petter

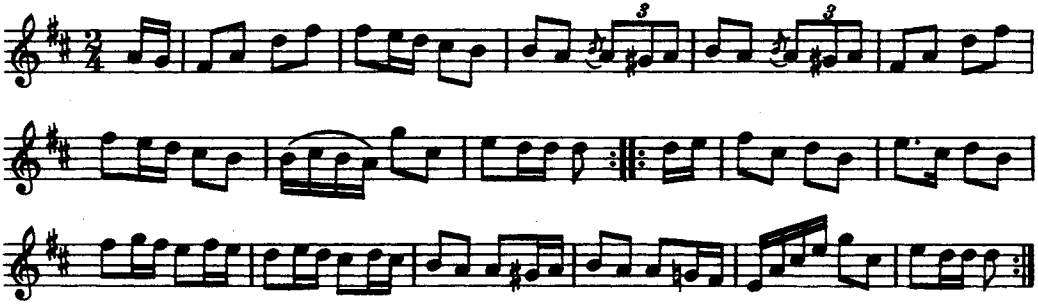

Melodien är en variant av en känd polka.

231. POLSKA

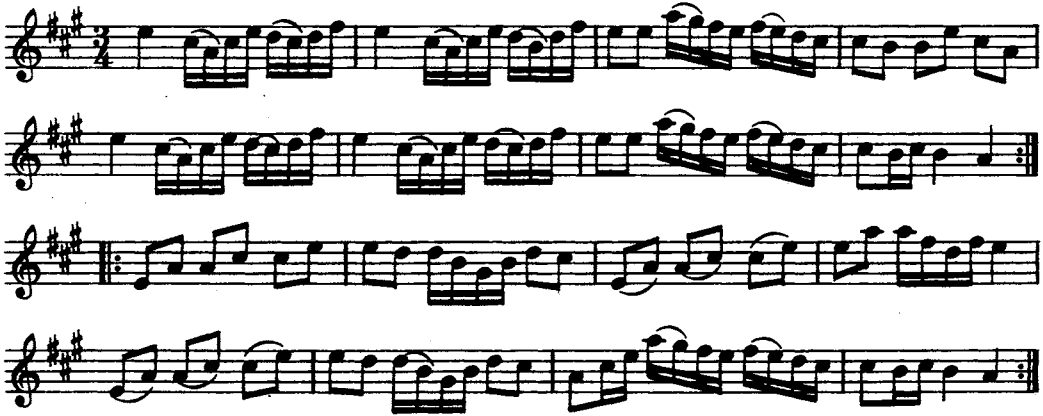

232. POLSKA

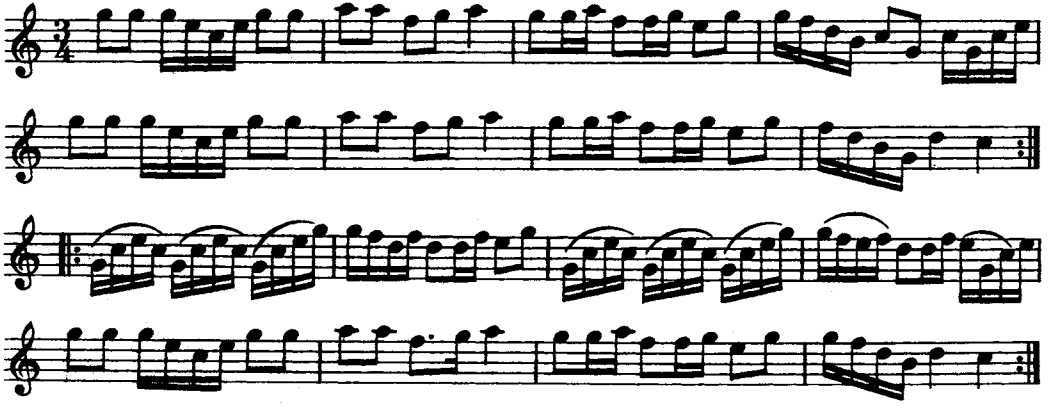

233. POLSKA

efter Kulagubben

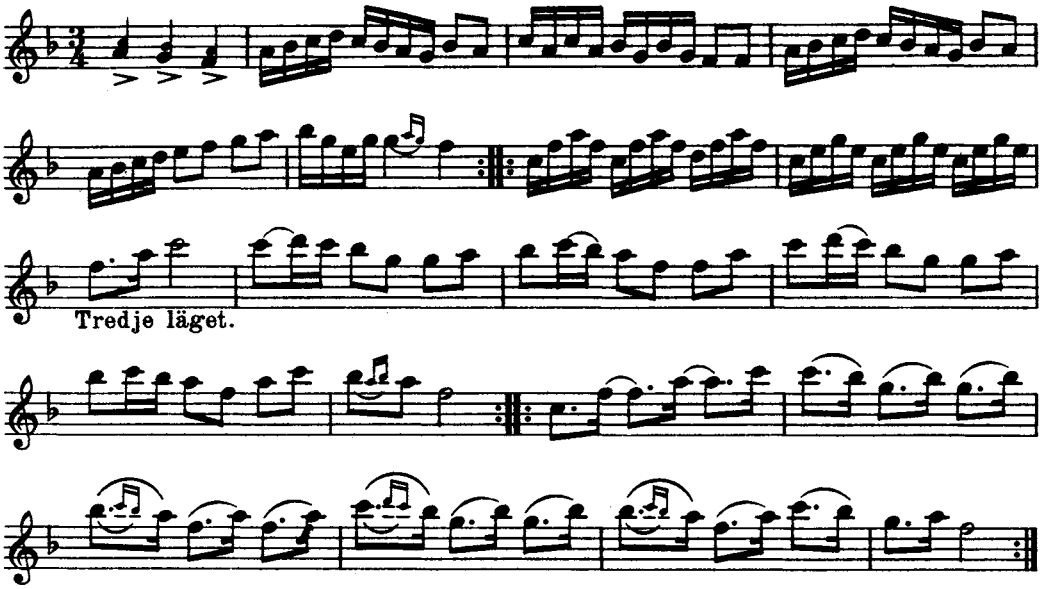

234. POLSKA

komp. av Ohlsson

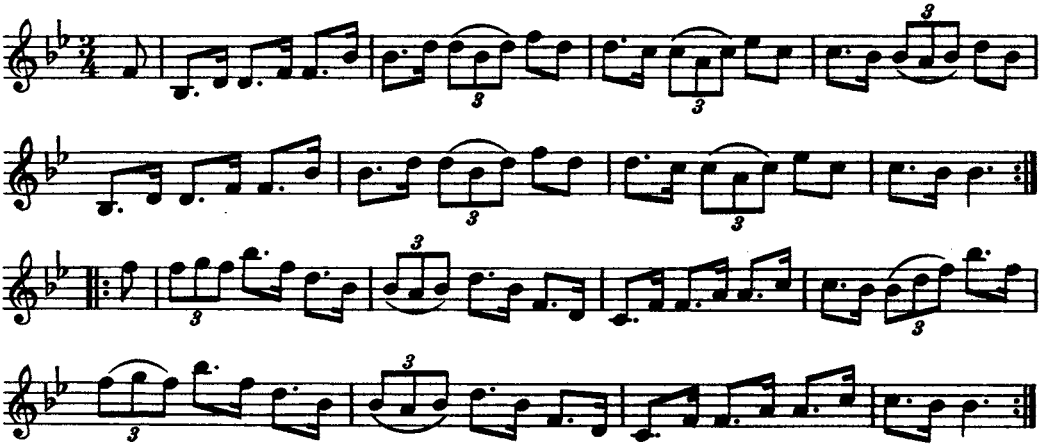

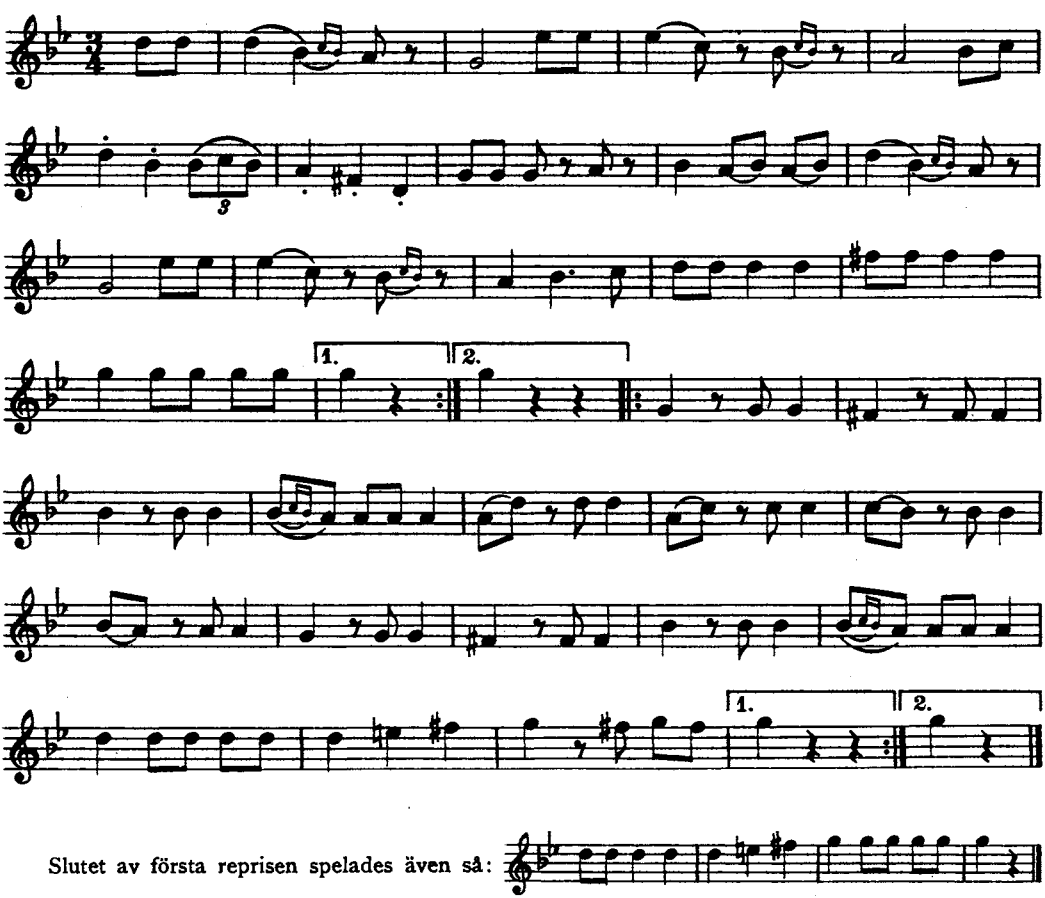

Slutet av första reprisen spelades även så:

Sellin har komponerat valsen på nyckelharpa, men spelar den även på fiol. Den tillkom under en resa i Norrland omkring 1918, på en gästgivaregård i Nora socken i Ångermanland.

236. VALS

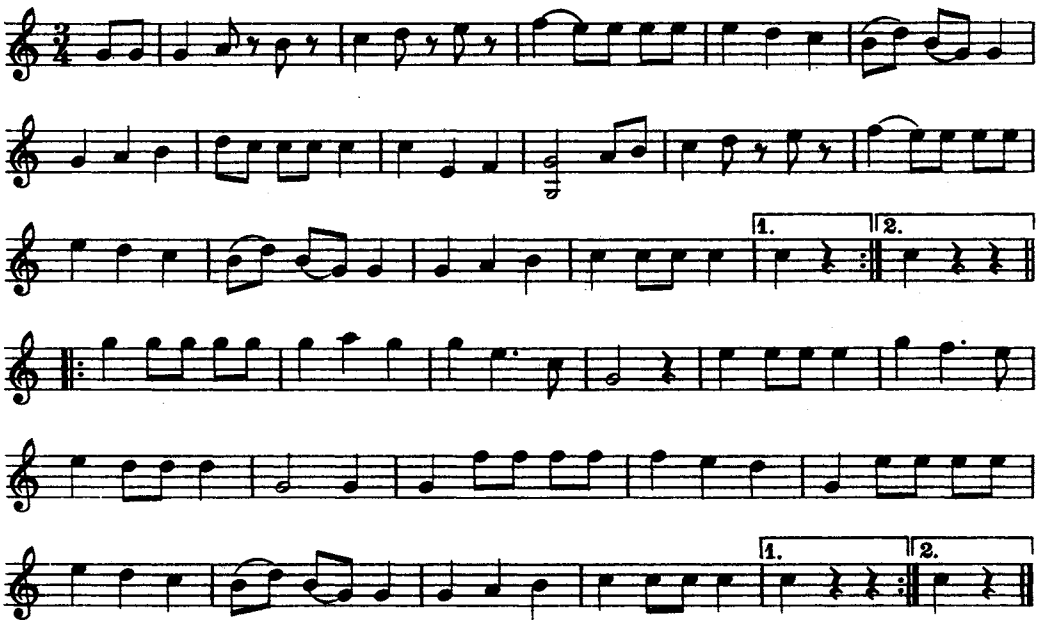

Låten gick under benämningen 'Tysslingevalsen'. Sellin lärde den som pojke hemma i Tysslinge.

237. VALS

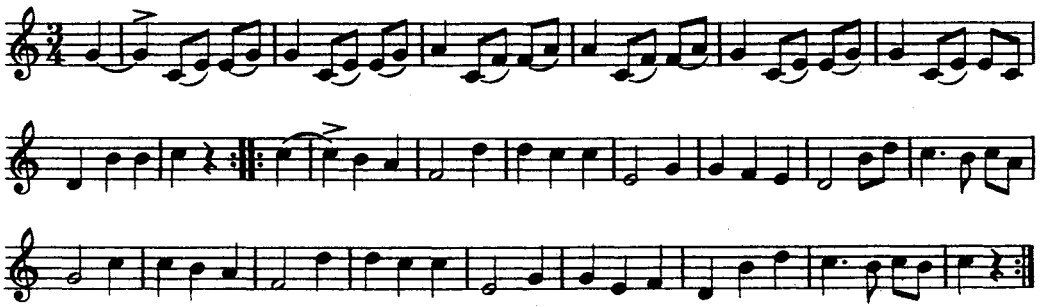

238. VISA

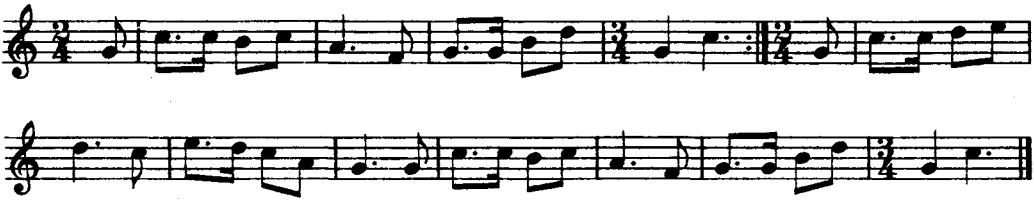

Text: Det sattes fram för mig två sorgetunga skålar.

239. VISA

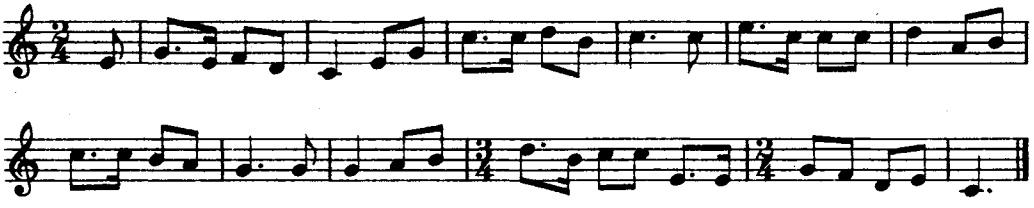

Text: En visa vill jag sjunga som är alldeles ny.
Den handlar om tre flickor allt uti Holmstorps by.
Tjo hi faderallanlallan lej,
allt uti Holmstorps by.

Sellin hade hört låten, som var en smädevisa, i en drängstuga i sin ungdom.

240. VISA

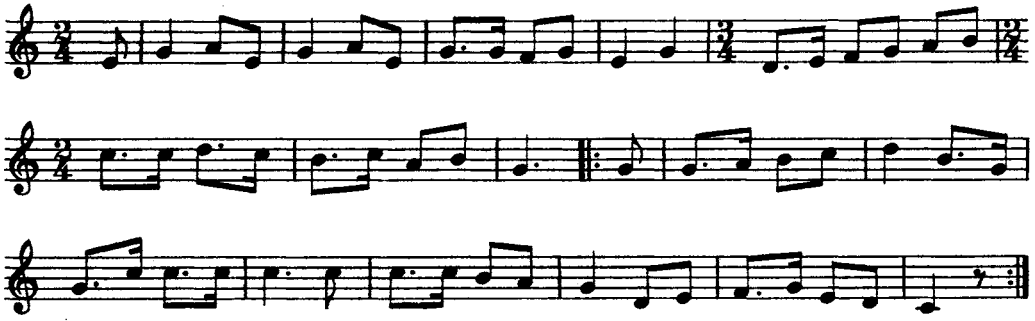

Text: I Strassburg, i Strassburg,
där bodde en adelsman så skön etc.

241. POLSKA

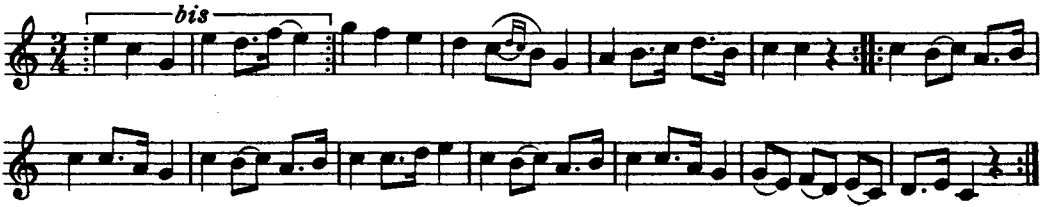

Låten kallades 'Hins polska'. Den brukade spelas av en gubbe, som gick under benämningen *Spelman*. Denne livnärde sig med att tillverka borstar som hans gumma, Spelmans Sara, brukade gå omkring i bygden och sälja.

Sellin hade i barndomen hört berättas att polskan skulle haft tolv repriser. Vid sista reprisen började allt i rummet att dansa och fortsatte därmed tills fiolen togs ifrån spelmannen. Sellin mindes endast dessa två repriser.

Första reprisen är en variant av Stenbockens polska. Sista reprisen ingår i den s. k. Jössehäradspolskan. När polskan spelades på fiol, var denna stämd i *a, e, a, ciss*. Första takten togs då pizzikato.

242. VALS

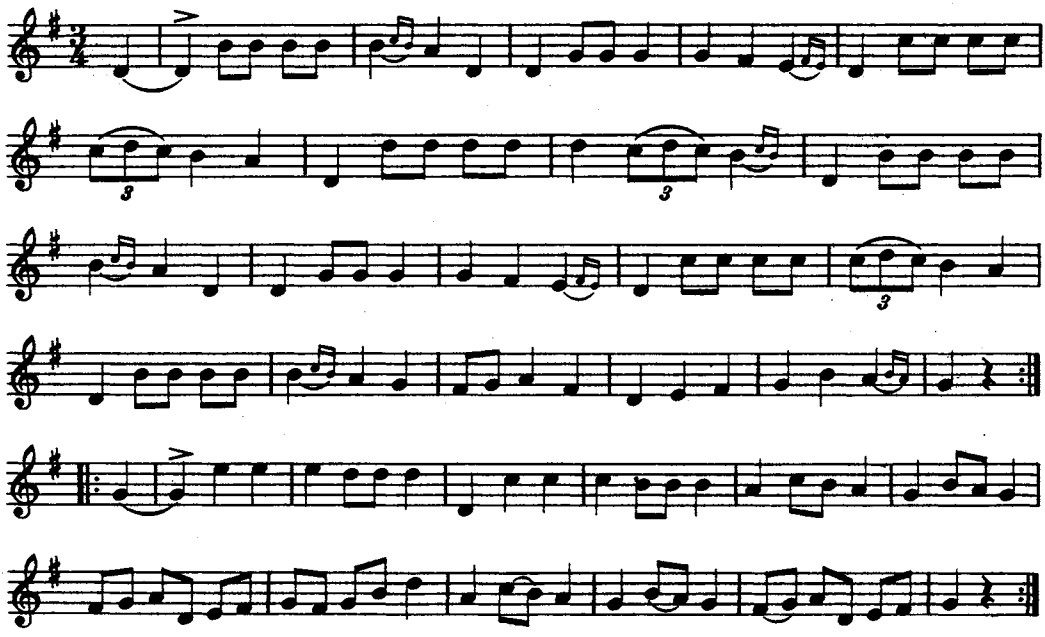

Låten kallades 'Bergslagsvalsen', och var mycket omtyckt i Sellins hemort.

243. POLSKA

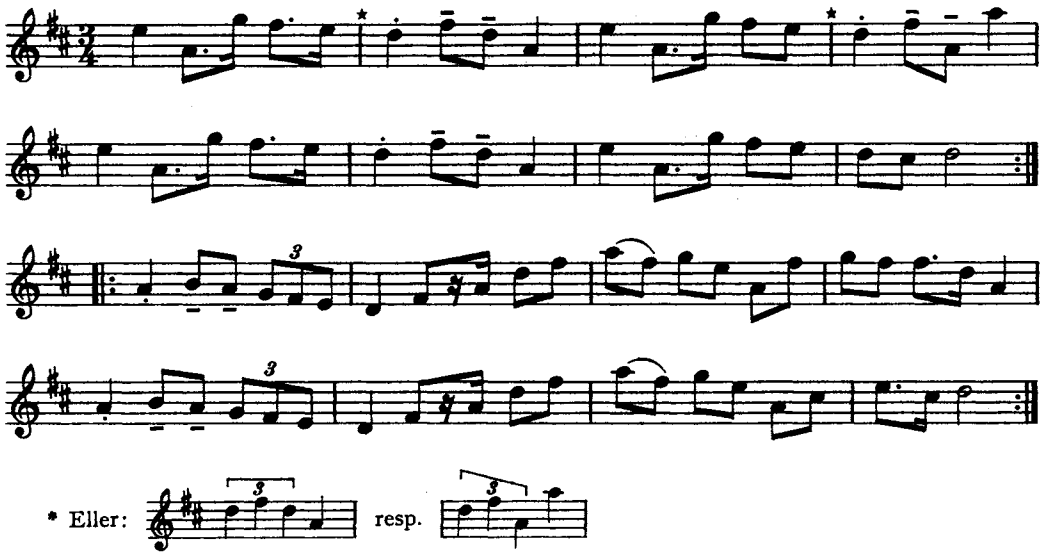

Polskan spelades även på fiol.

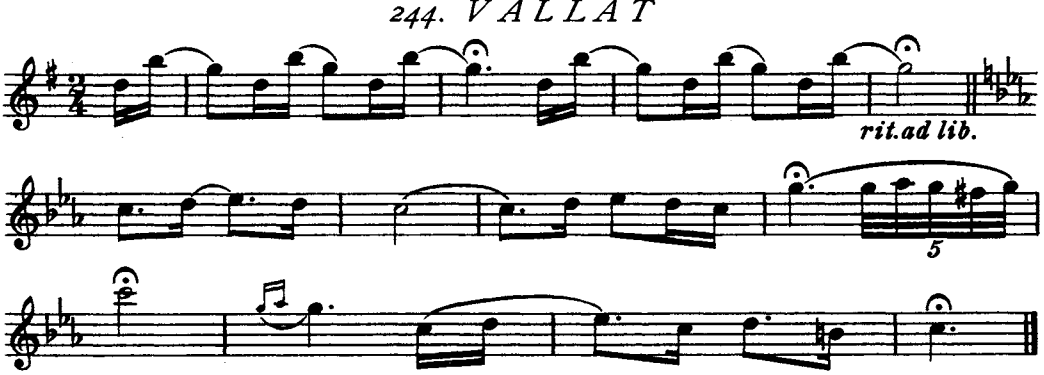

Sellin blåste vallåten på klarinett. Han hade lärt den i tioårsåldern som vallpojke.

245. POLSKA

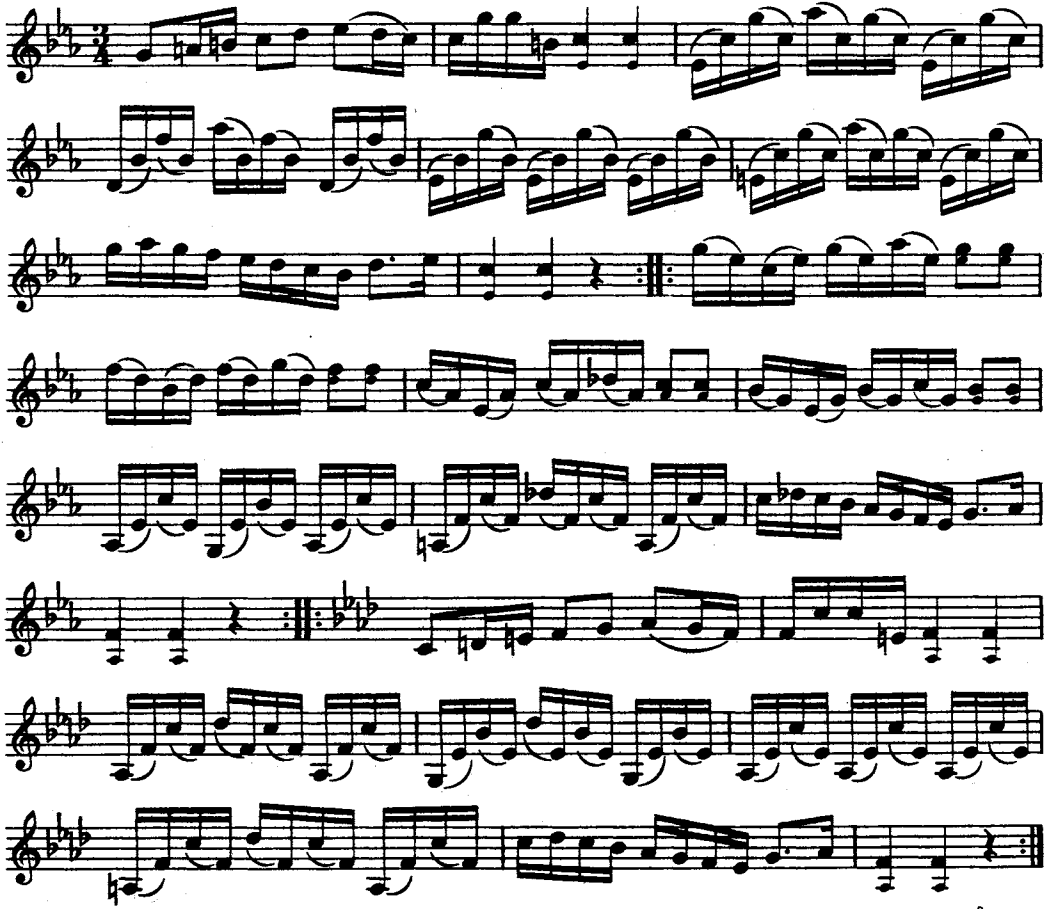

Polskan komponerades av Einar Olsson år 1930. Han kallade den 'Åstabäcken'.

246. POLSKA

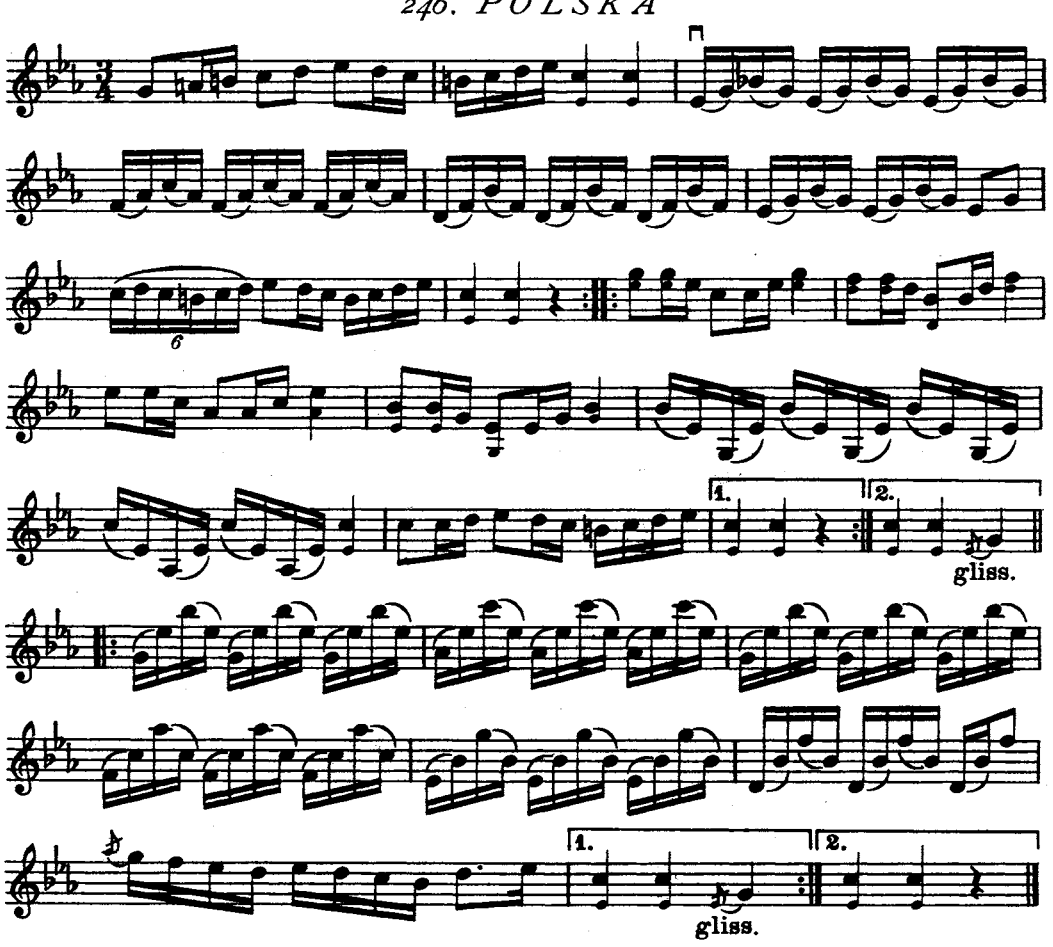

Låten kallades 'Hjälmarens vågor'. Den är komponerad av Olsson år 1928.

247 a. MARSCH

komp. av Olsson år 1927

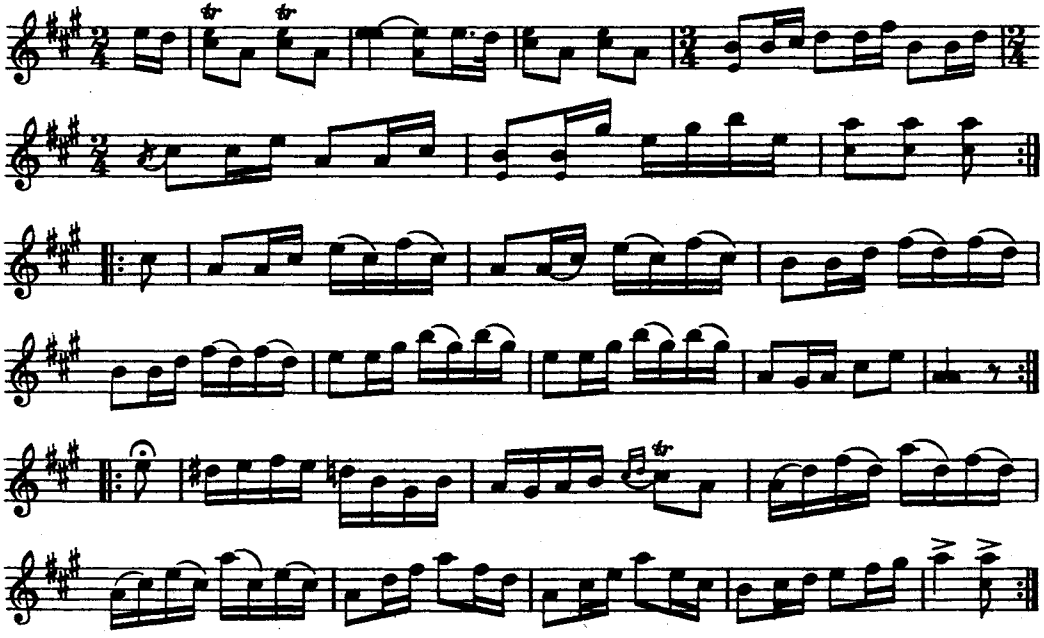

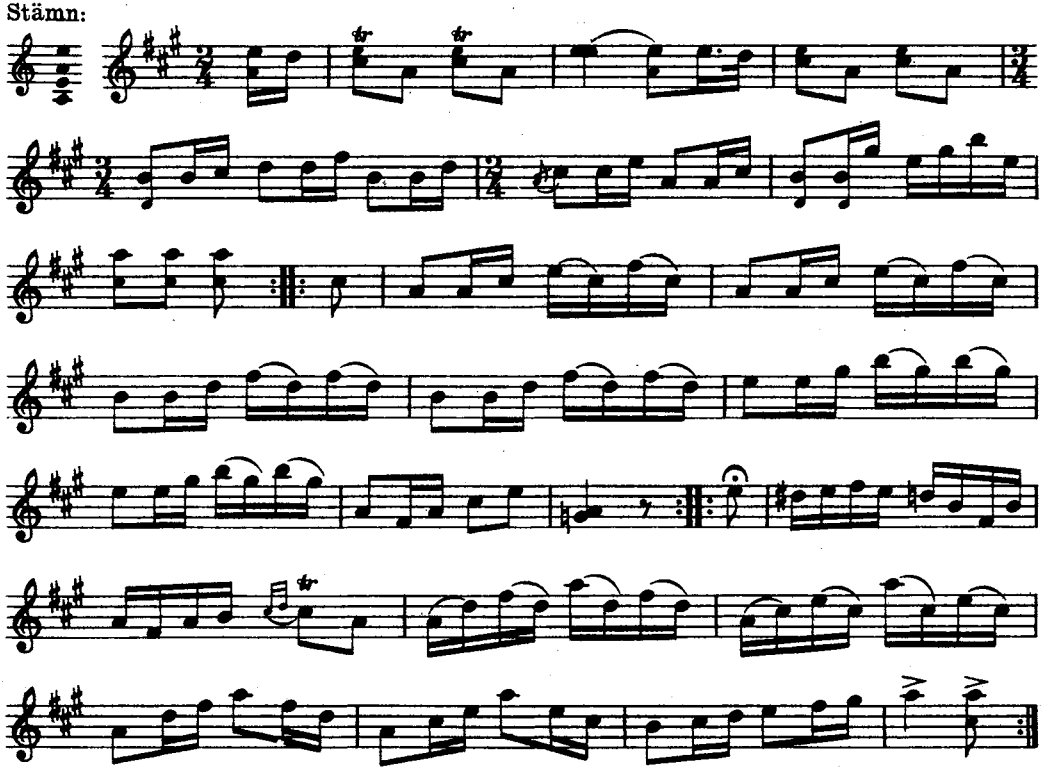
Stämn:

248 a. POLSKA

komp. av Olsson år 1928

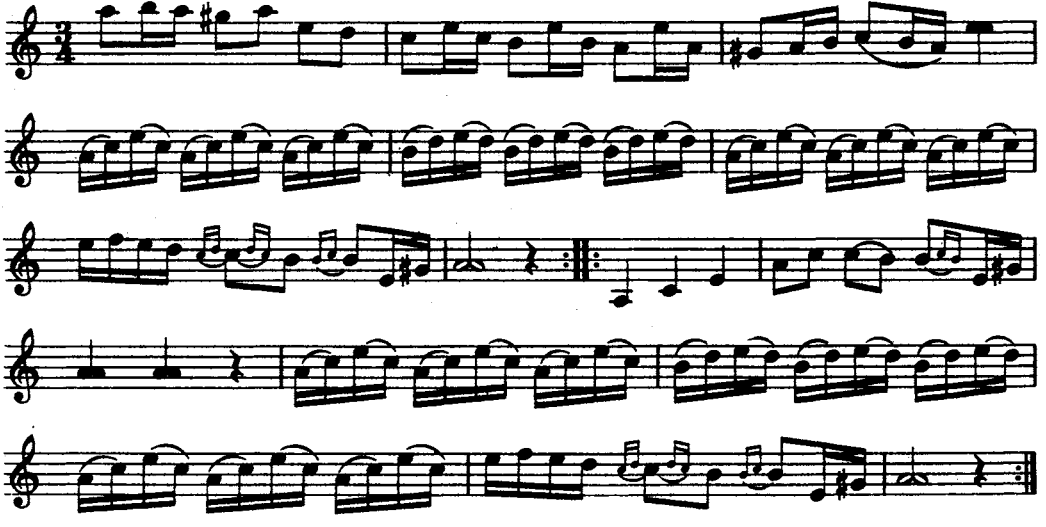

Stämn:

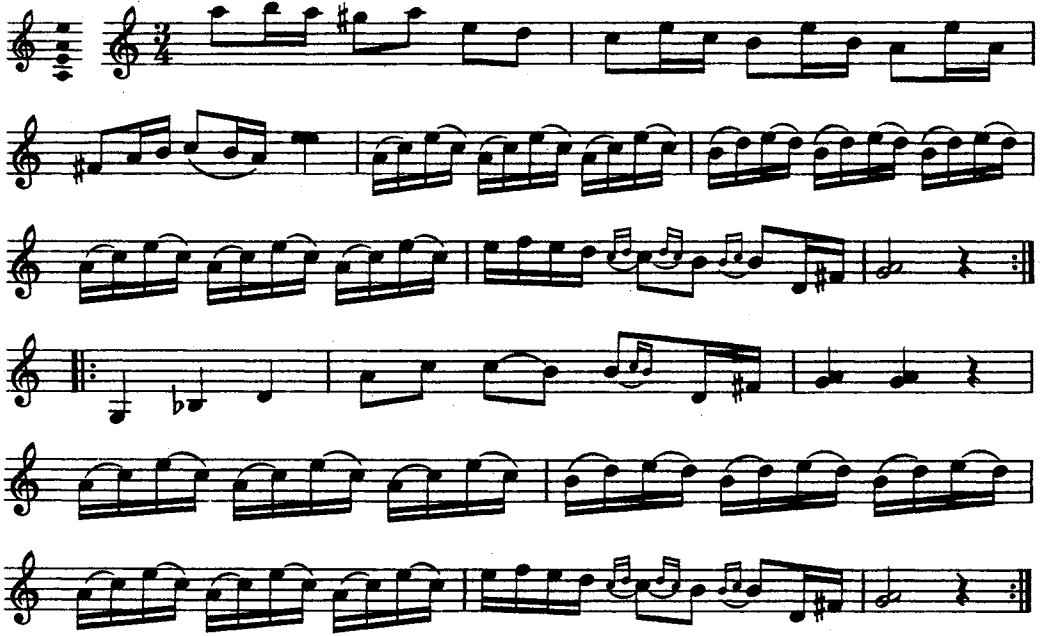

249. POLSKA

komp. av Olsson år 1928

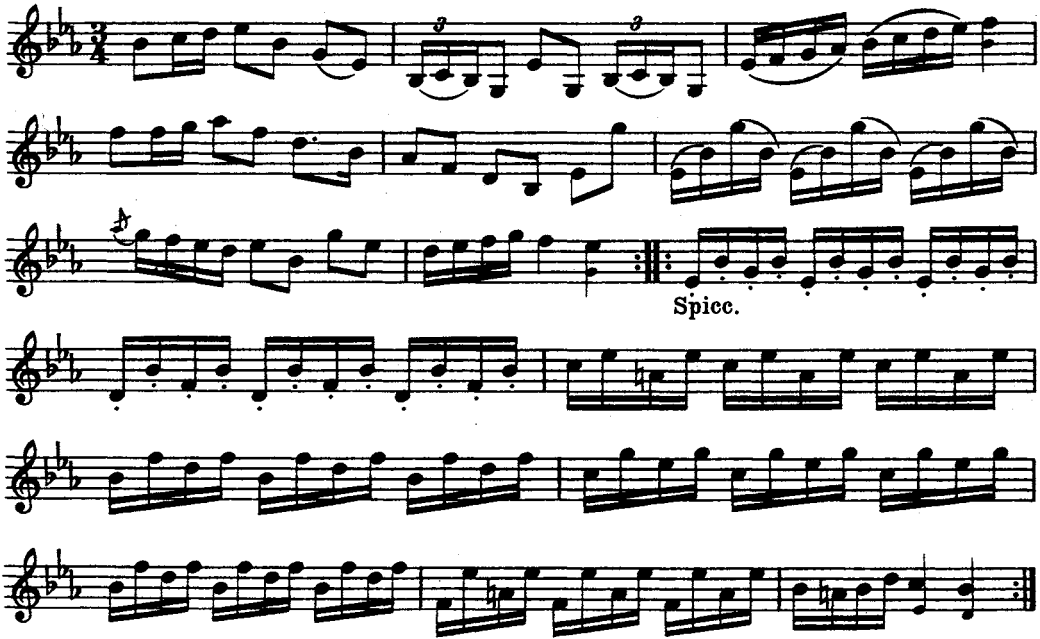

250. POLSKA

komp. av Olsson år 1929

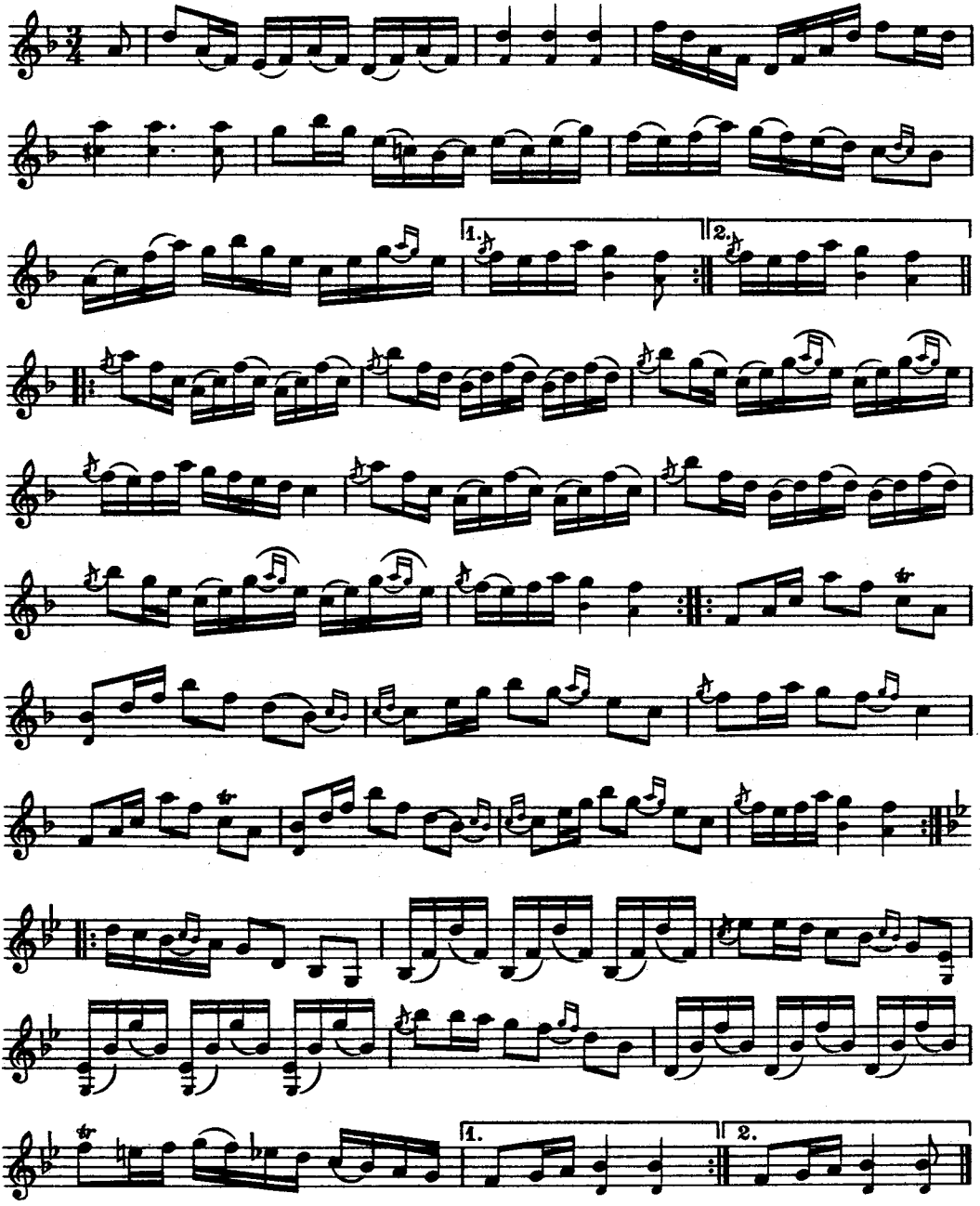

Olsson kallade polskan 'Närkeslivet'.

251 a. POLSKA

komp. av Olsson år 1929

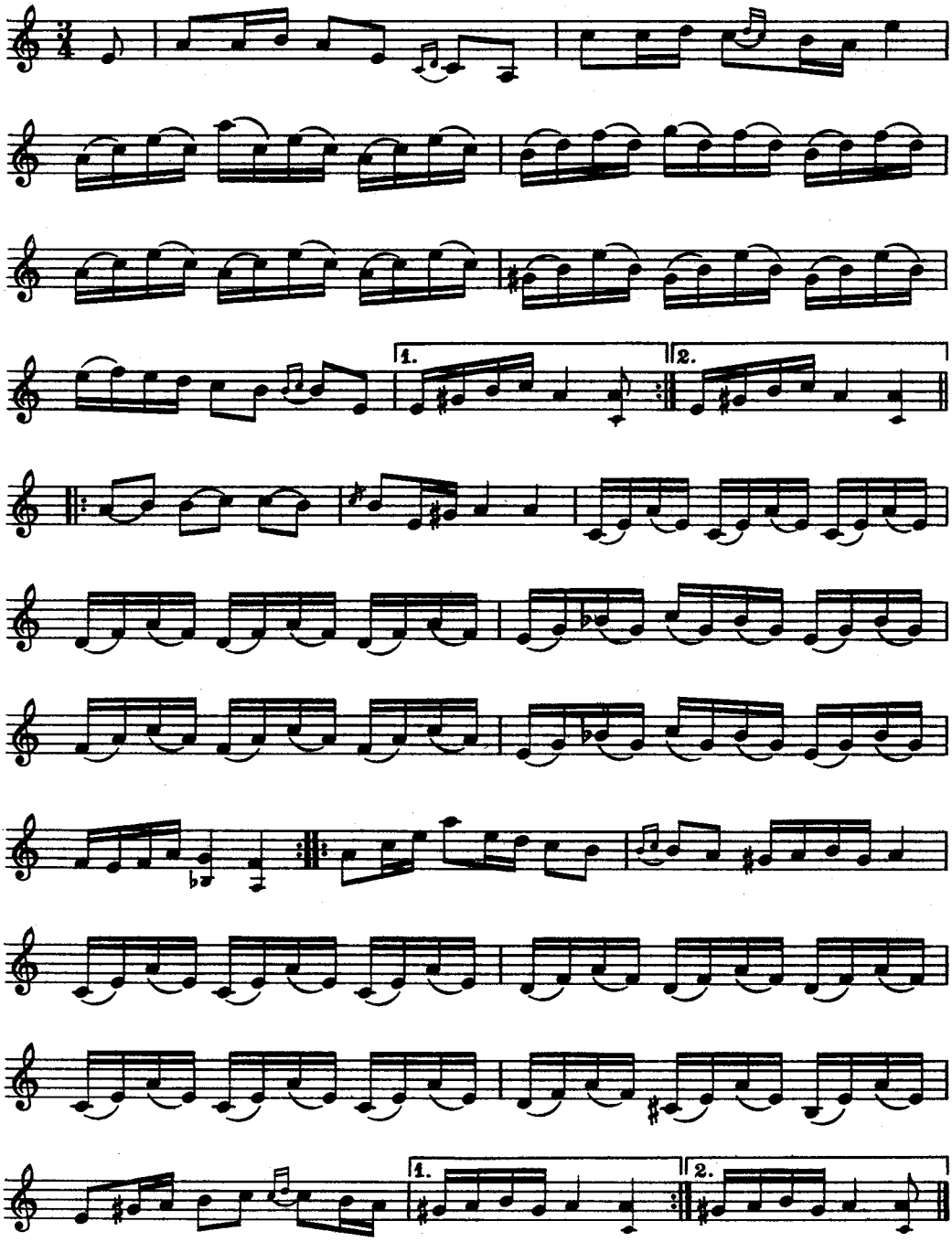

Stämn:

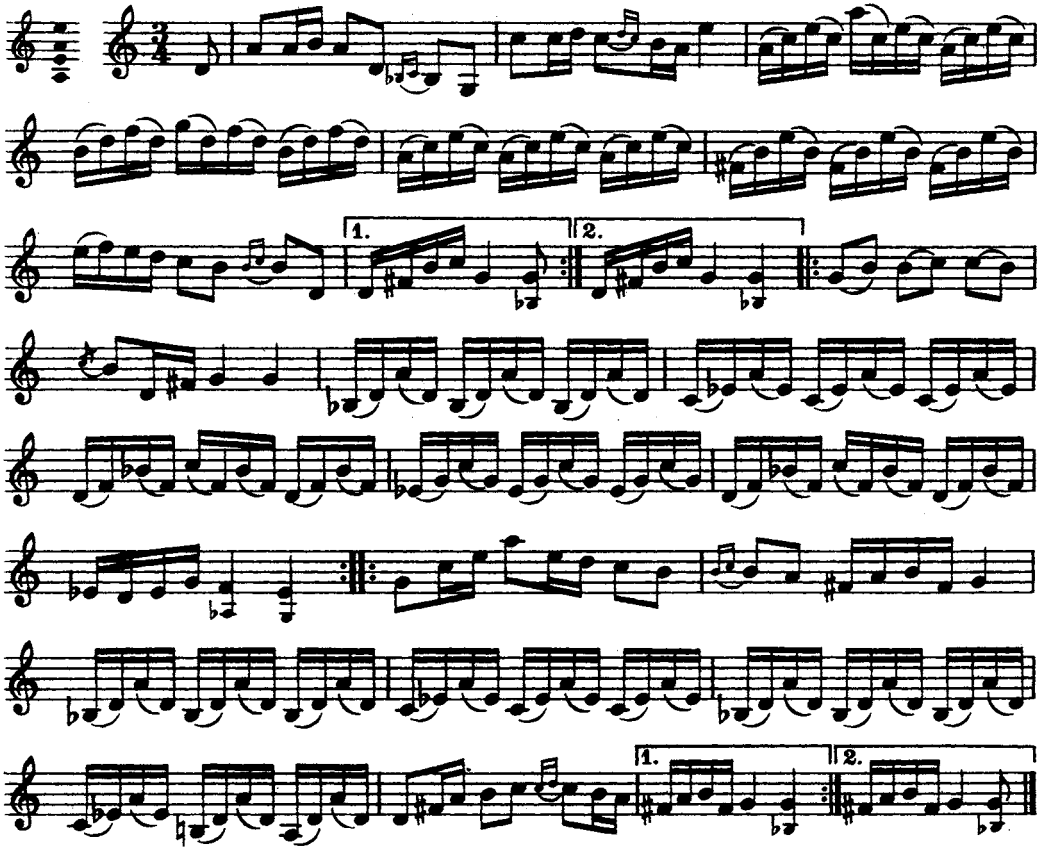

252. POLSKA

komp. av Olsson

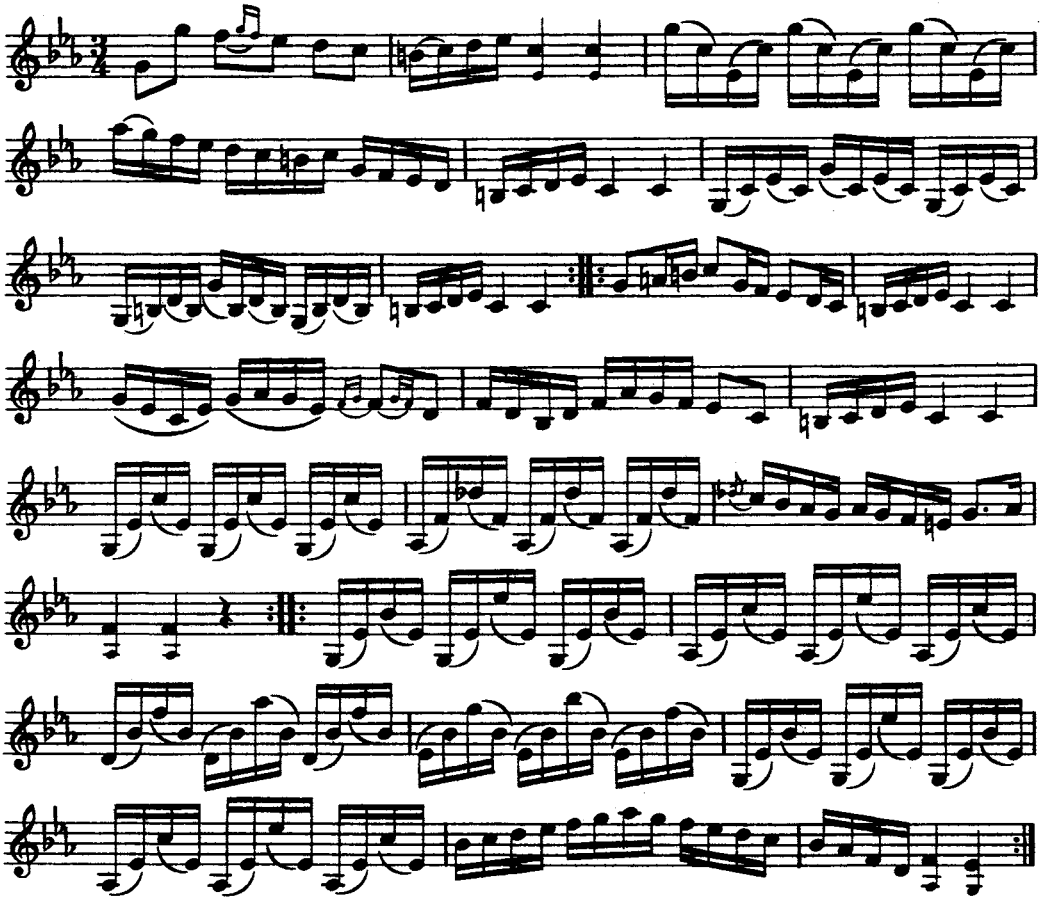

Olsson kallade låten för 'Ursnäspolskan'.

253. POLSKA

komp. av Olsson år 1930

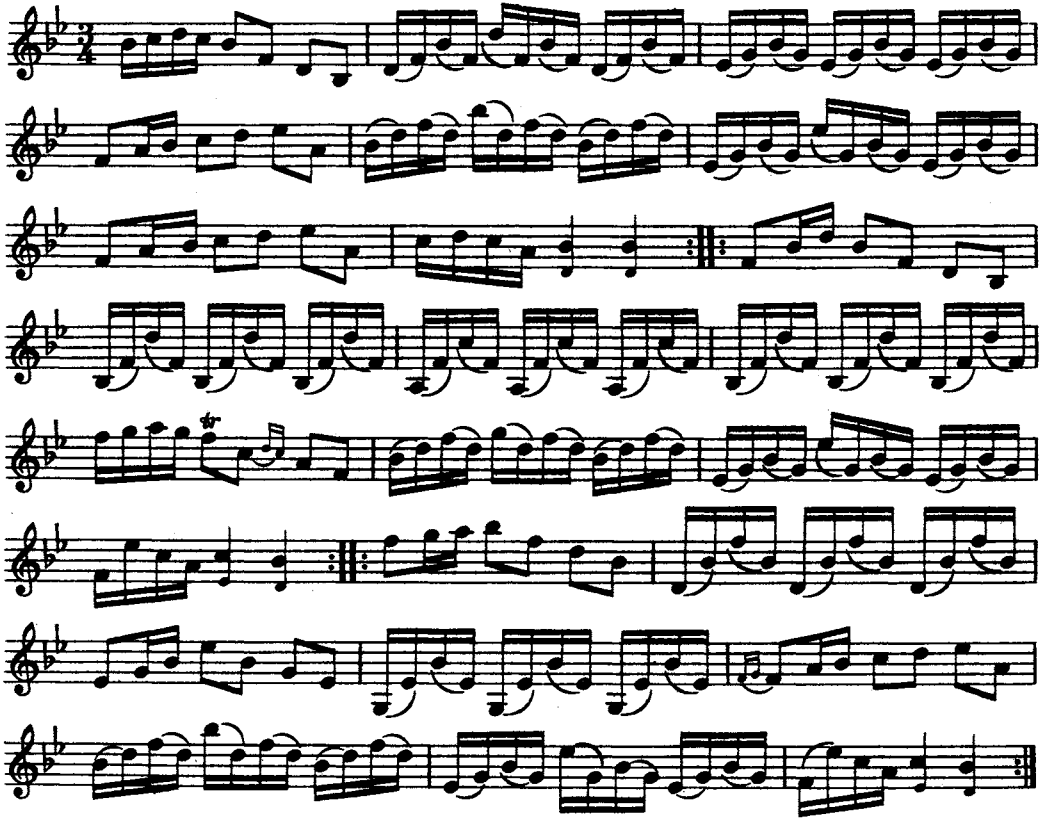

254. POLSKA

komp. av Olsson år 1927

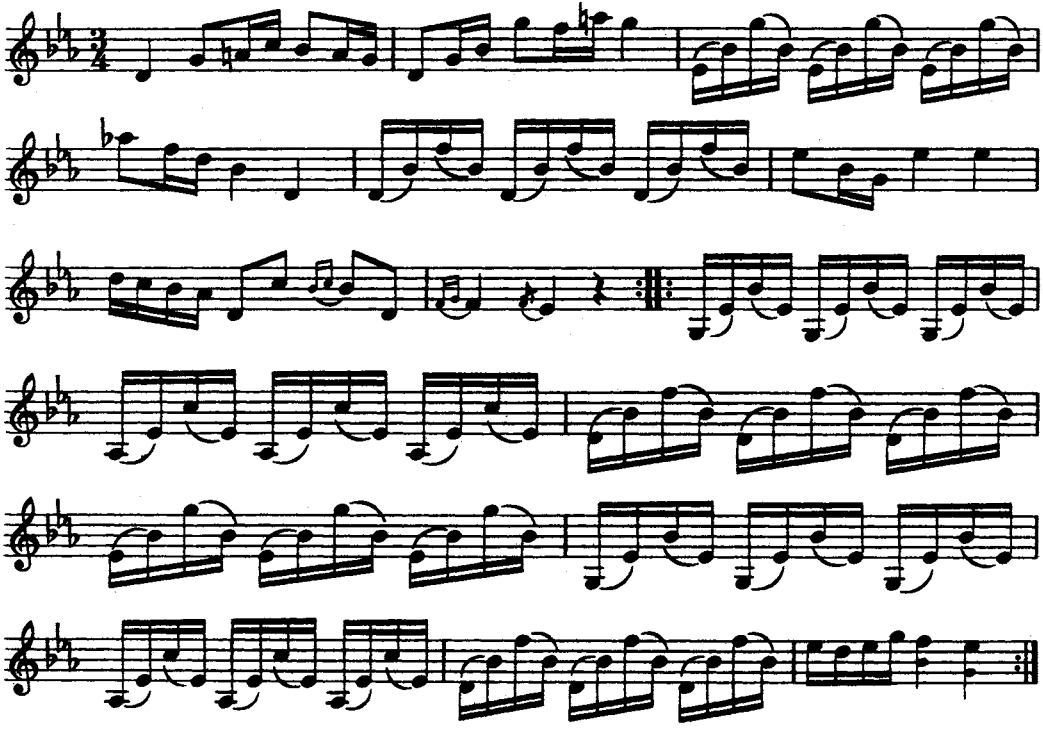

255. POLSKA

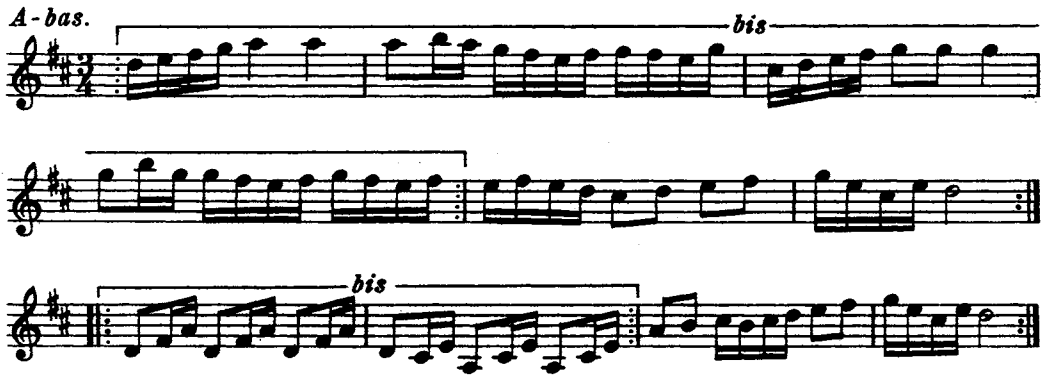

Låten kallades 'Ström Jans polska' efter en spelman från Götlunda. Det berättades att *Ström Jan* till hjälp för minnet i en käpp inskurit nitton olika märken, ett för varje polska.

256. POLSKA

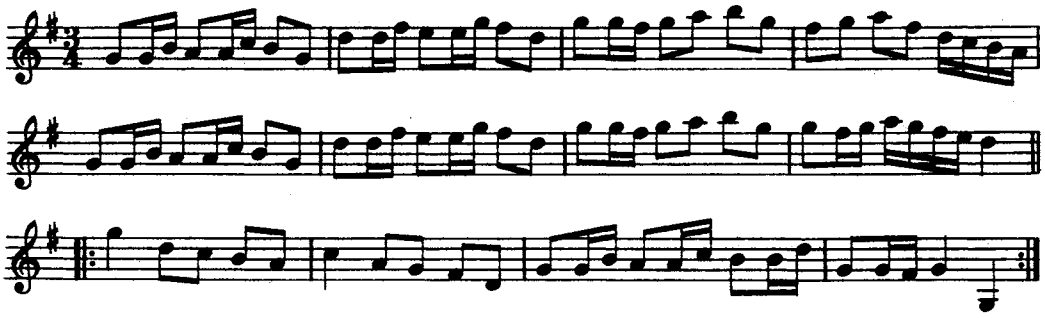

257. POLSKA

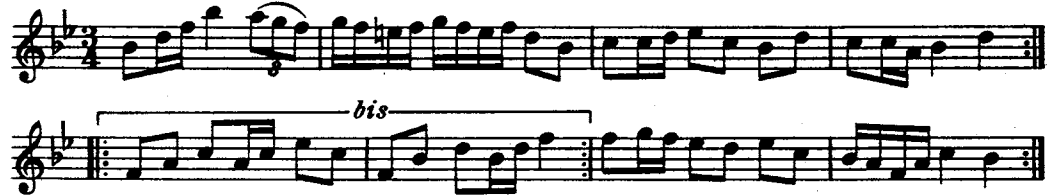

258. GÖKPOLSKA

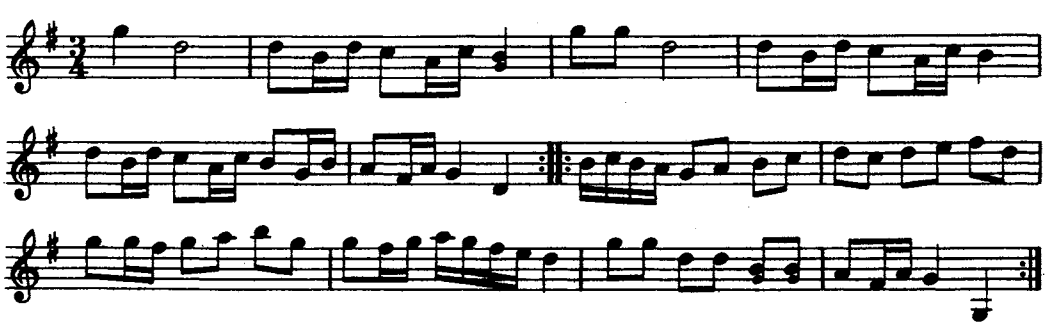

259. *POLSKA*

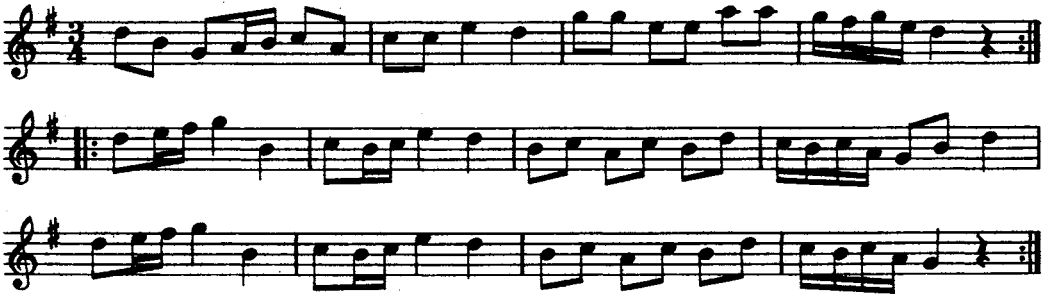

Text: »Tänker du att jag går och friar» etc.

260. POLSKA

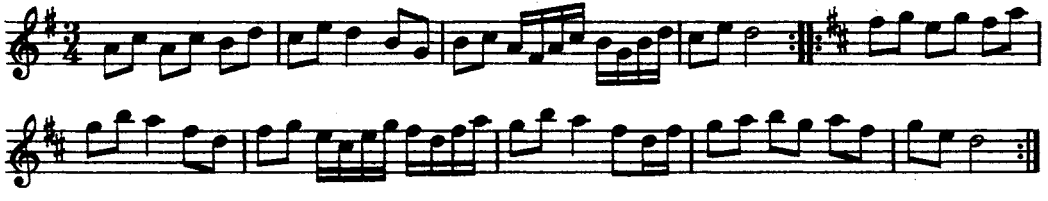

Text: Tolv skilling för en liten pinne
å tolv skilling för en liten sup.

261. POLSKA

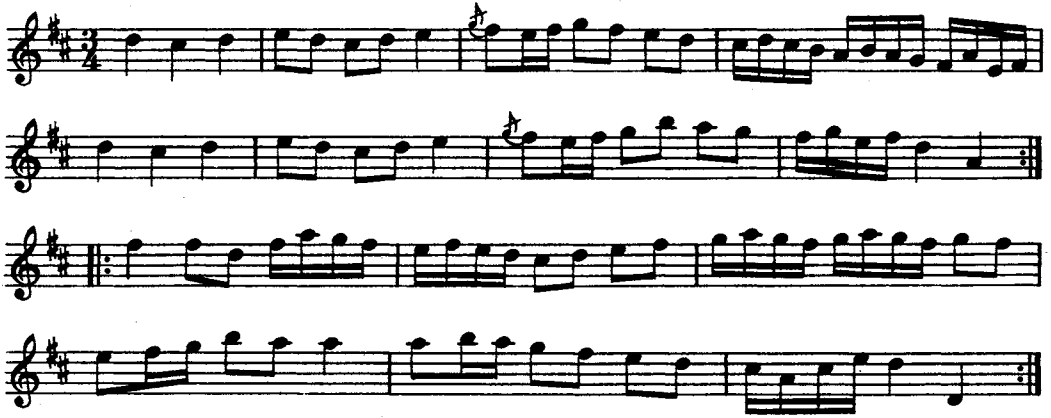

Text: »En sup till, det behöver jag» etc.

Melodien förekommer i olika landskap, t. ex. Dalarna, Hälsingland, Värmland, Västergötland, Närke, Gotland och Skåne. Ovanstående version kommer närmast den från Hälsingland upptecknade varianten. Jfr Svenska Låtar, Hälsingland och Gästrikland, h. I, n:r 177. Se f. ö. n:r 120 och anmärkningen där.

262. POLSKA

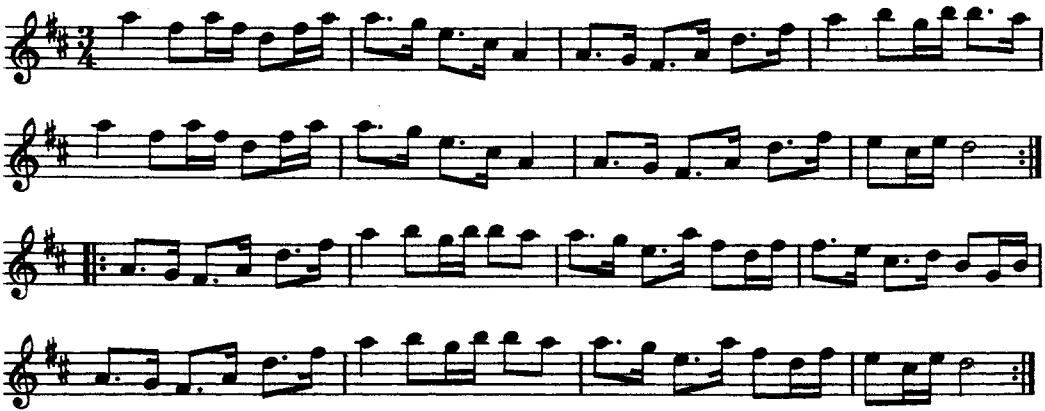

Polskan kallades 'Galingen'.

263. POLSKA

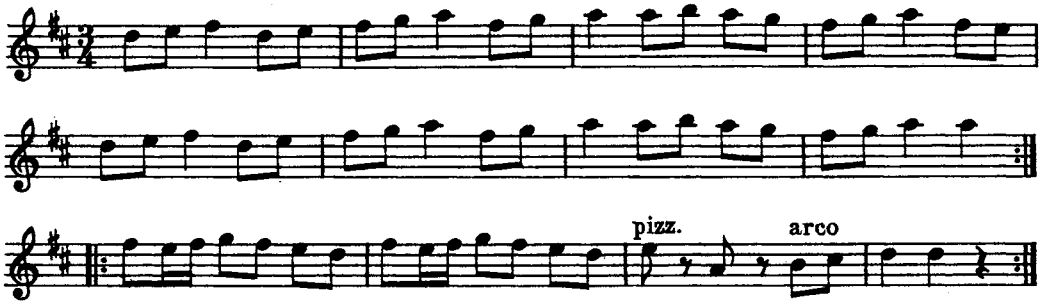

264. POLSKA

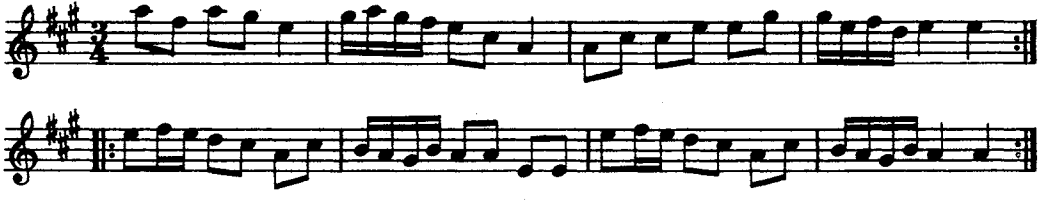

Text: »Högt uppå källarne» etc.

265. POLSKA

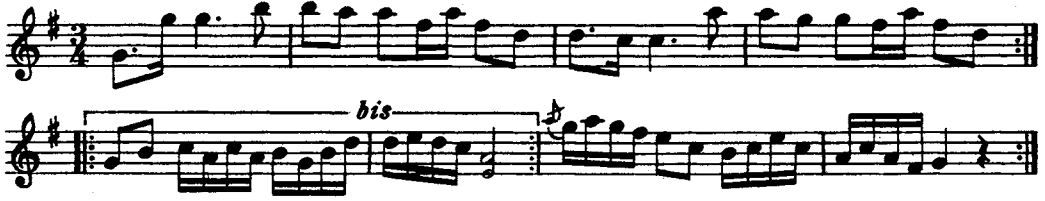

266. POLSKA

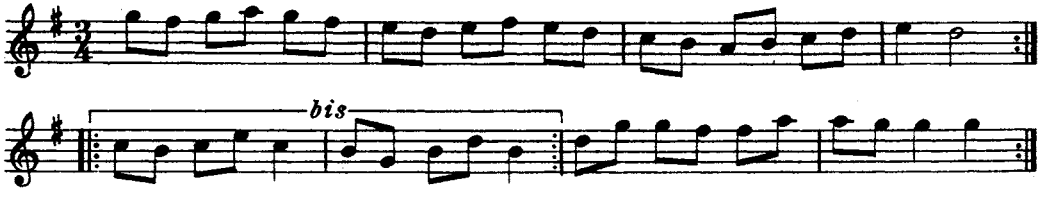

267. POLSKA

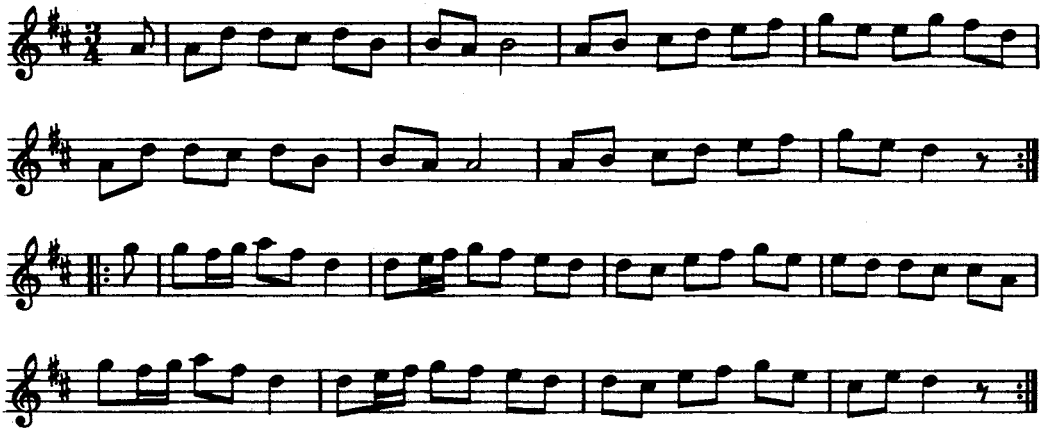

Låten gick under benämningen 'Bambrinken'.

268. POLSKA

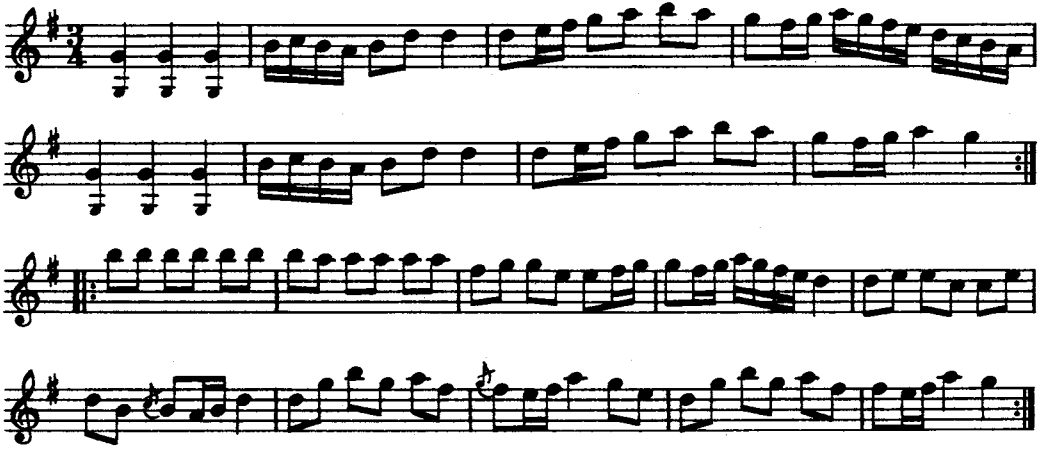

269. POLSKA

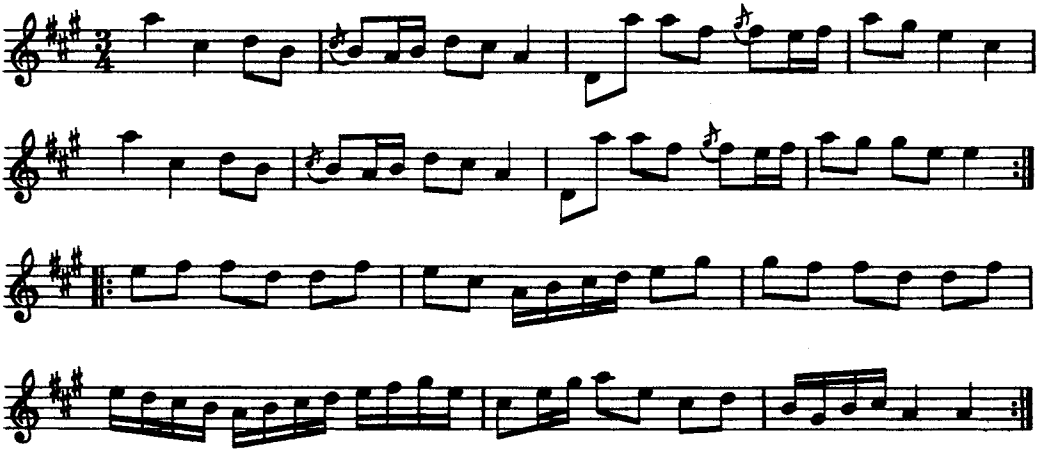

Polskan kallades för 'Blankan'.

270. POLSKA

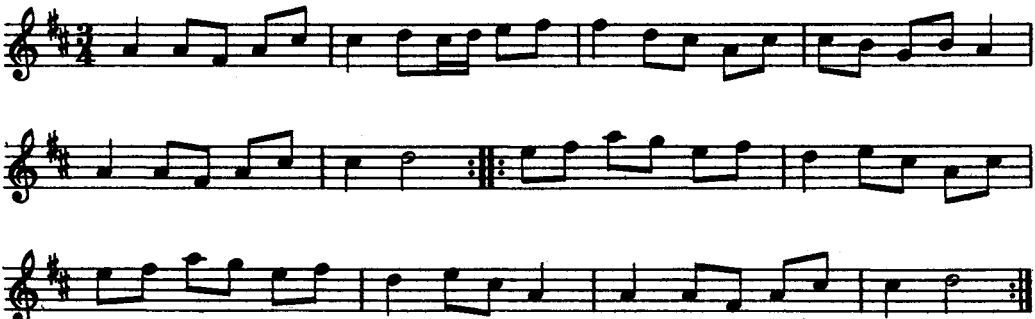

Text: »Tre rynkor fram å tre rynkor bak» etc.

I Dalarna sjöngs melodien med text: »Tre tusen män från Dalorten sprang» etc.

Jfr Svenska Låtar, Dalarna, h. II, n:r 466 och h. III, n:r 1042.

271. POLSKA

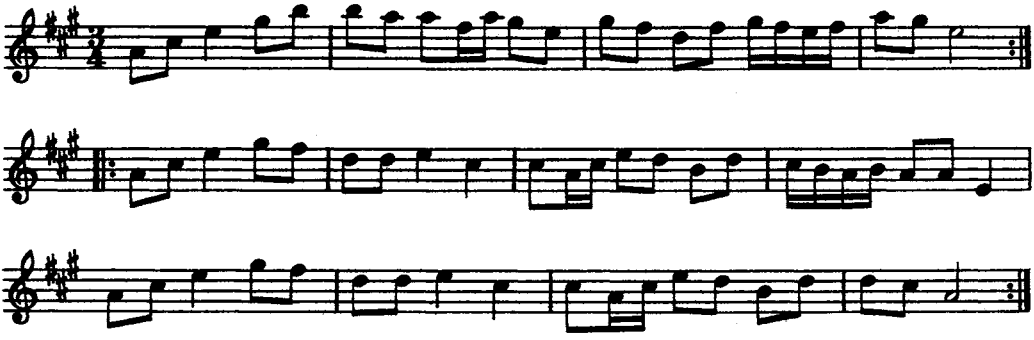

Text: »Inte sörjer jag för morgondagen» etc.

272. POLSKA

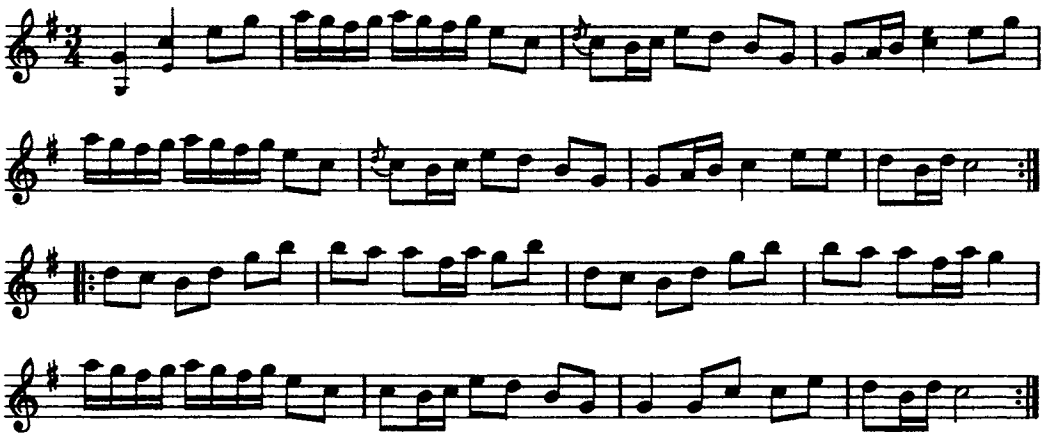

Polskan gick under namnet 'Jordjänkaren'.

273. POLSKA

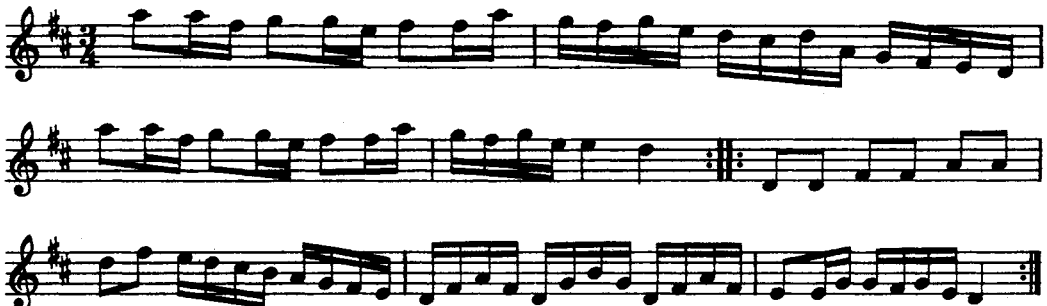

274. POLSKA

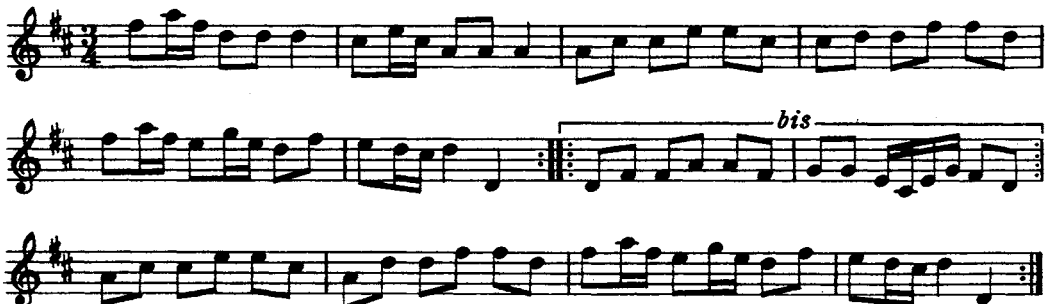

Jfr Svenska Låtar, Dalarna, h. III, n:r 976 samt Hälsingland och Gästrikland, h. I, n:r 247.

275. POLSKA

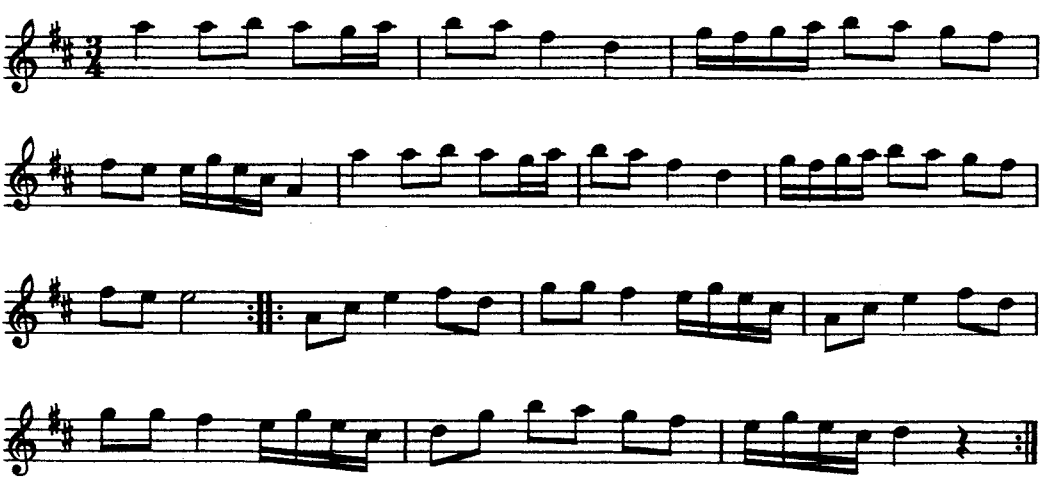

Låten kallades 'Guck Olles polska'.

Polskan torde ha kommit från Dalarna. Jfr Svenska Låtar, Dalarna, h. I, n:r 3.

276. POLSKA

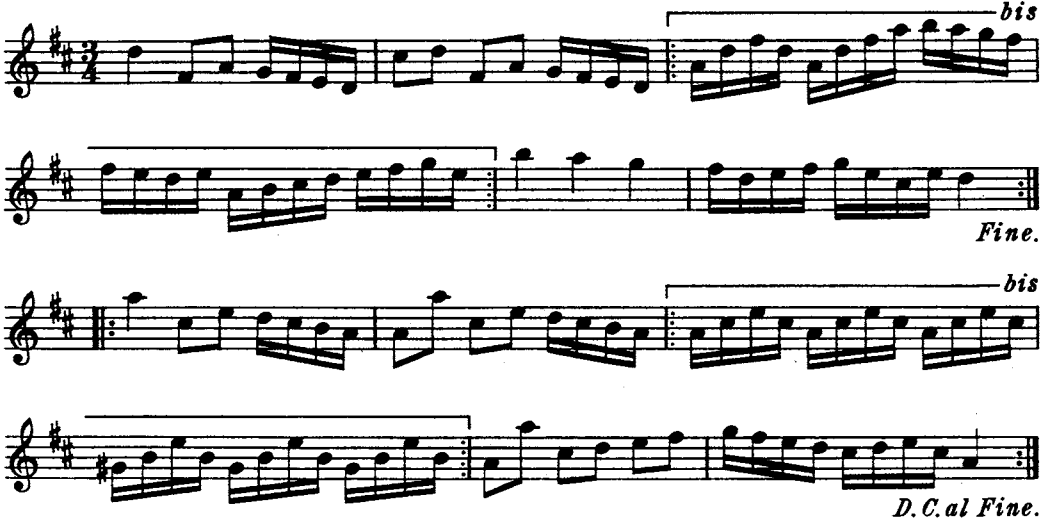

Polskan förekommer i olika versioner från Skåne och Småland och finnes i handskrift från 1780-talet. Jfr Svenska Låtar, Hälsingland och Gästrikland, h. II, n:r 428, Bohuslän och Halland n:r 236 samt Nils Andersson, Skånska melodier, n:r 335.

277. POLSKA

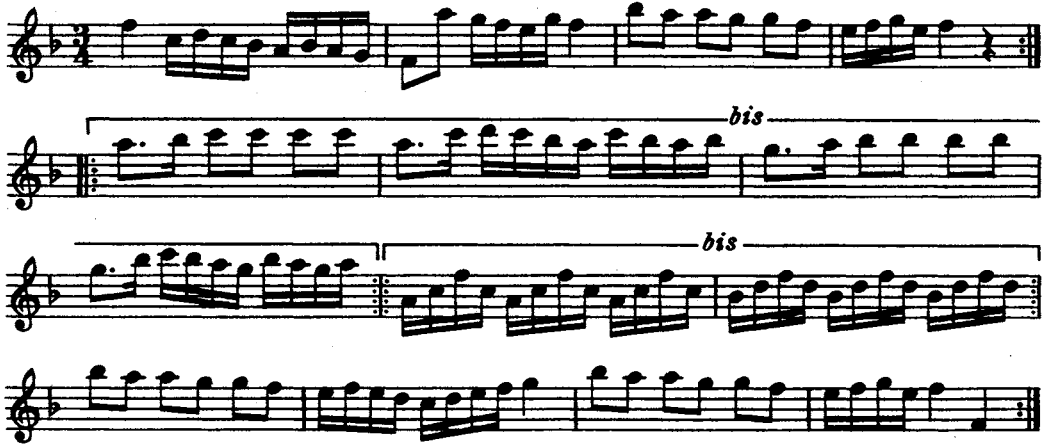

Polskan skall vara komponerad i mitten av 1700-talet av *Esser*. Den förekommer i olika handskrifter från senare delen av 1700-talet.

Jfr n:r 99.

278. POLSKA

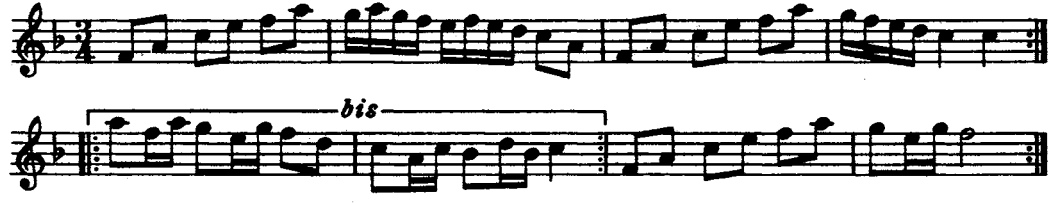

279. POLSKA

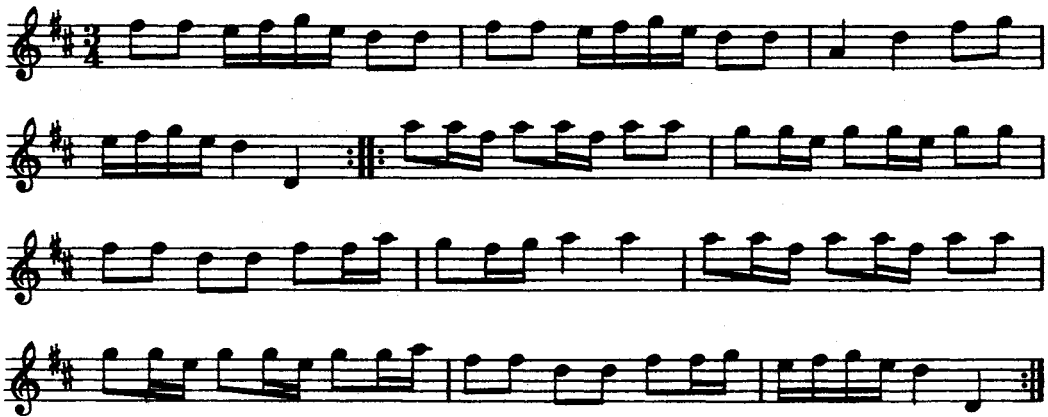

280. POLSKA

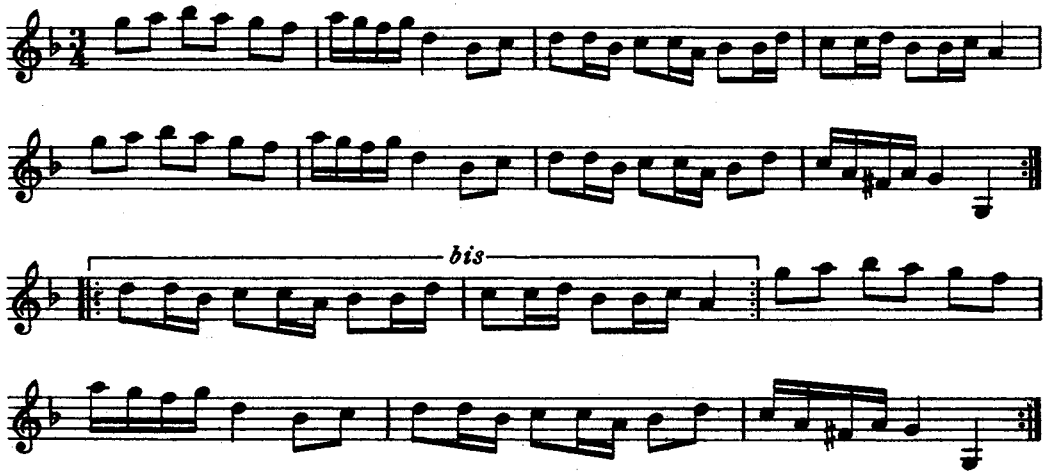

281. POLSKA

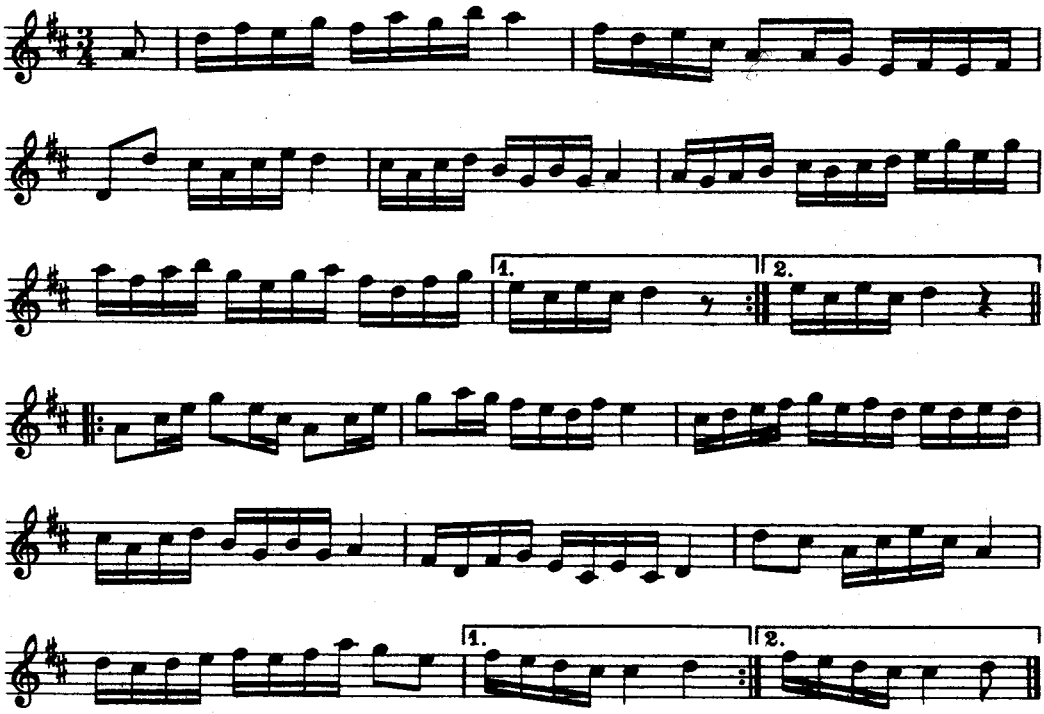

Polskan gick under namnet 'Huggaremamma'.

282. POLSKA

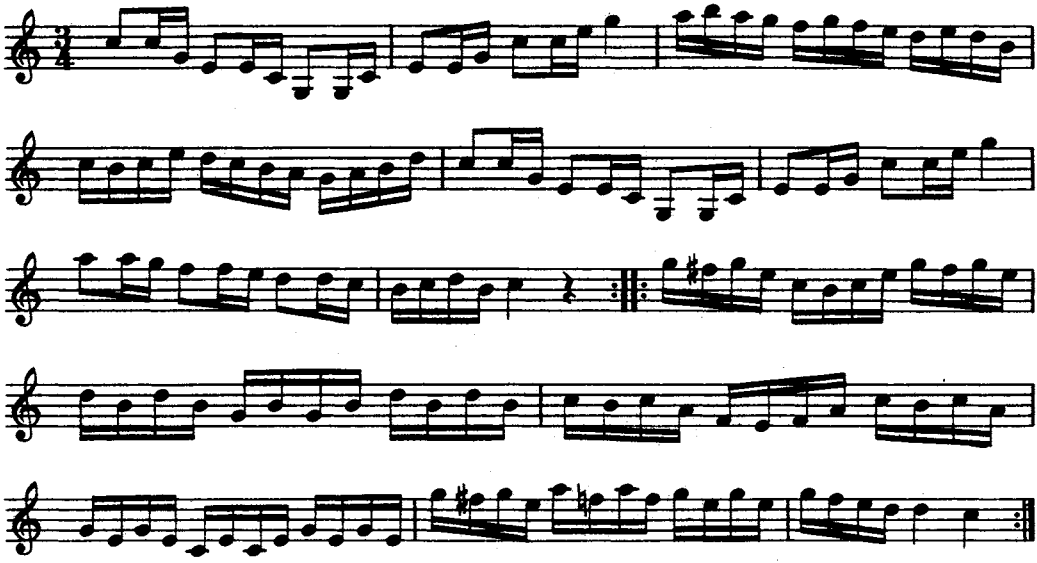

Varianter av polskan ha upptecknats i flera landskap, bl. a. i Dalarna, Värmland, Jämtland och Hälsingland. Den är mest känd under namnet 'Norralapolskan'. Jfr Svenska Låtar, Dalarna, h. I, n:r 67 samt Hälsingland och Gästrikland, h. I, n:r 195 och h. II, n:r 705.

283. POLSKA

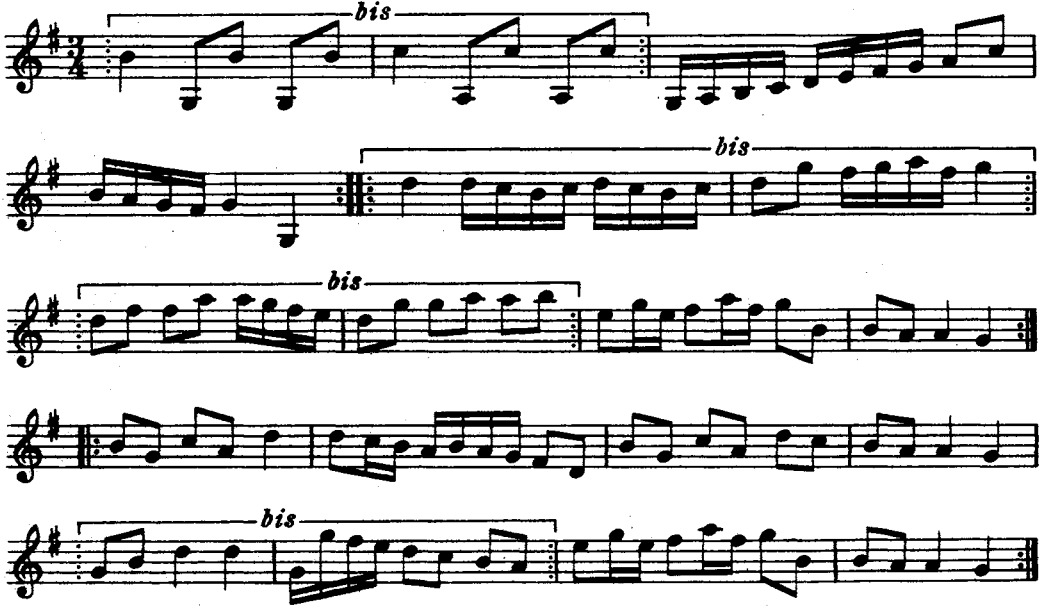

284. POLSKA

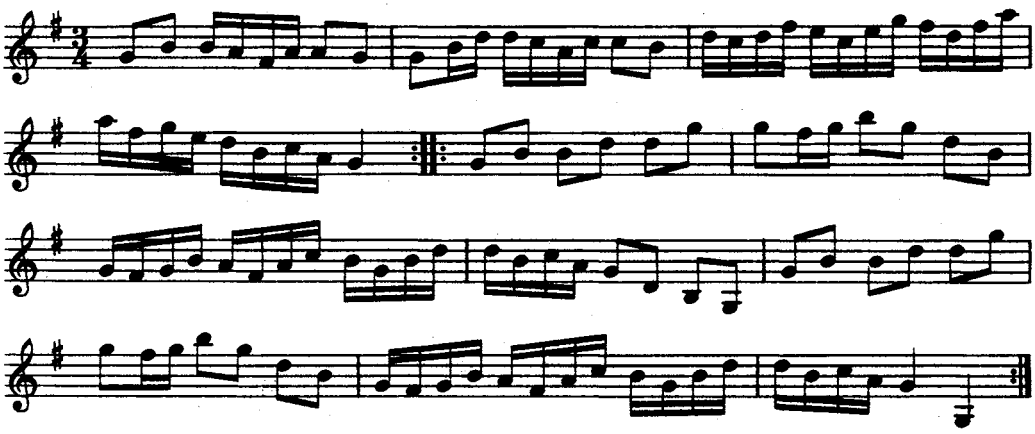

Text: »Kära du, söta du Kari» etc.

285. POLSKA

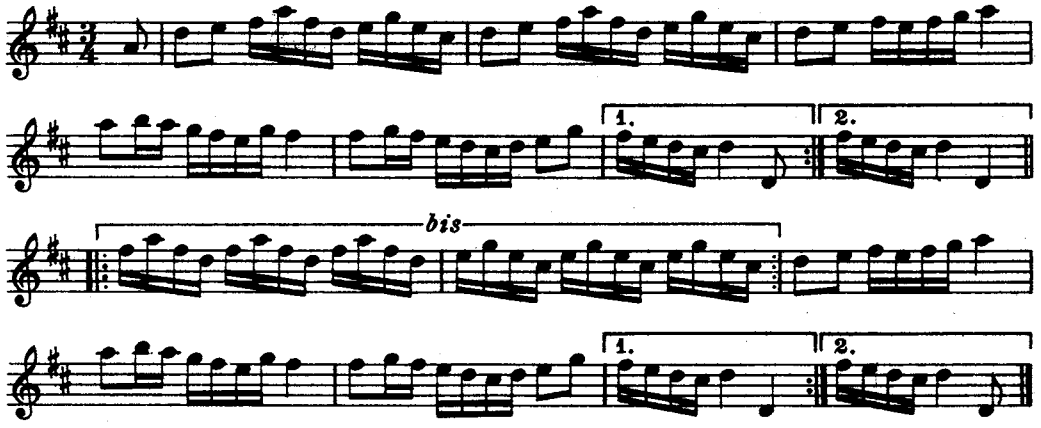

286. POLSKA

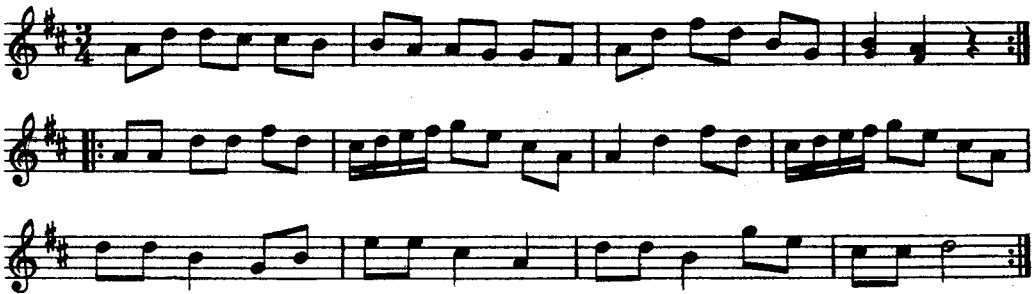

287. POLSKA

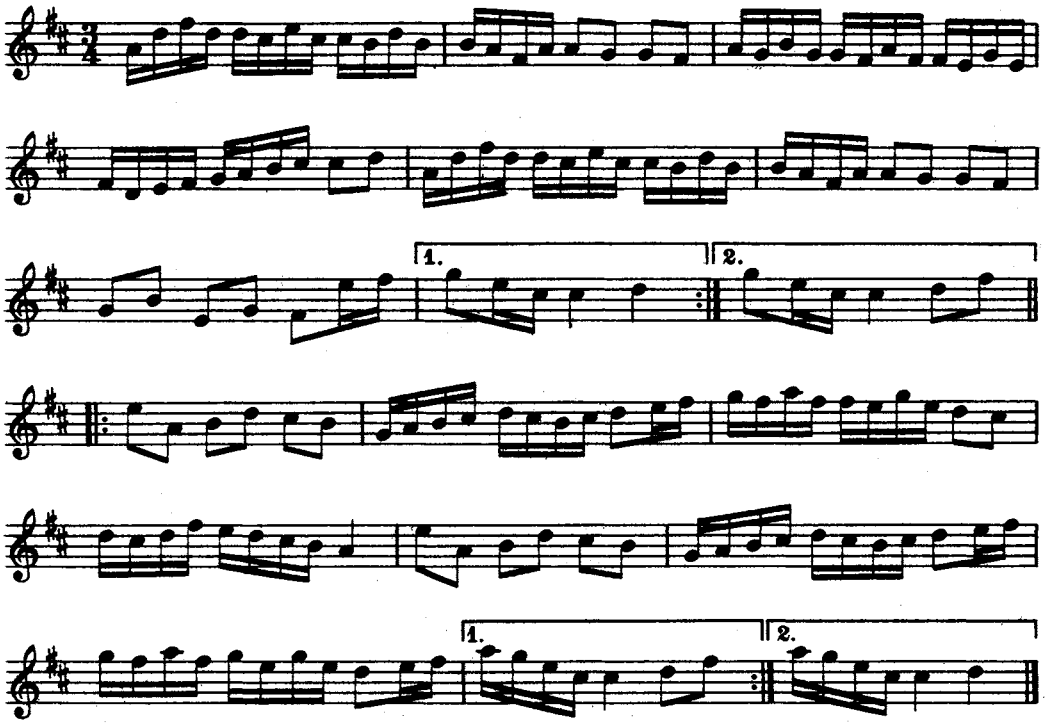

Jfr Rulin, n:r 108.

288. POLSKA

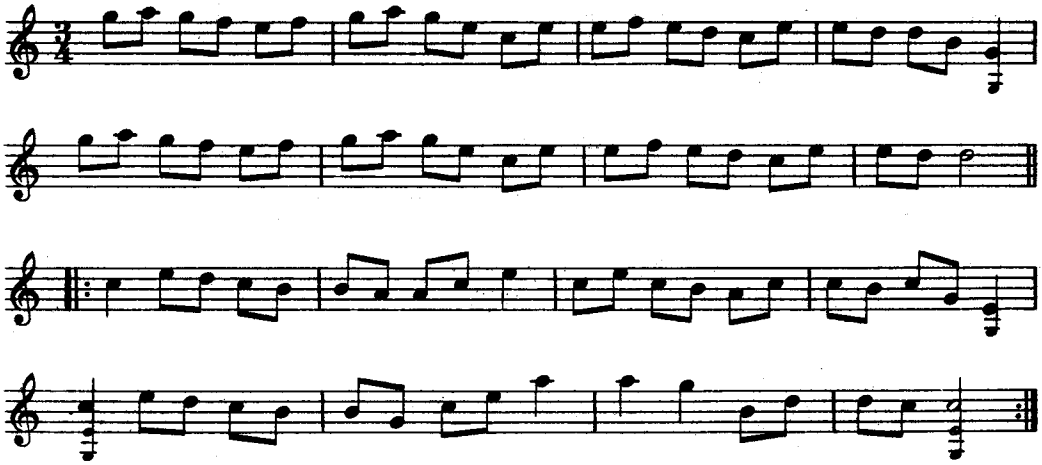

289. POLSKA

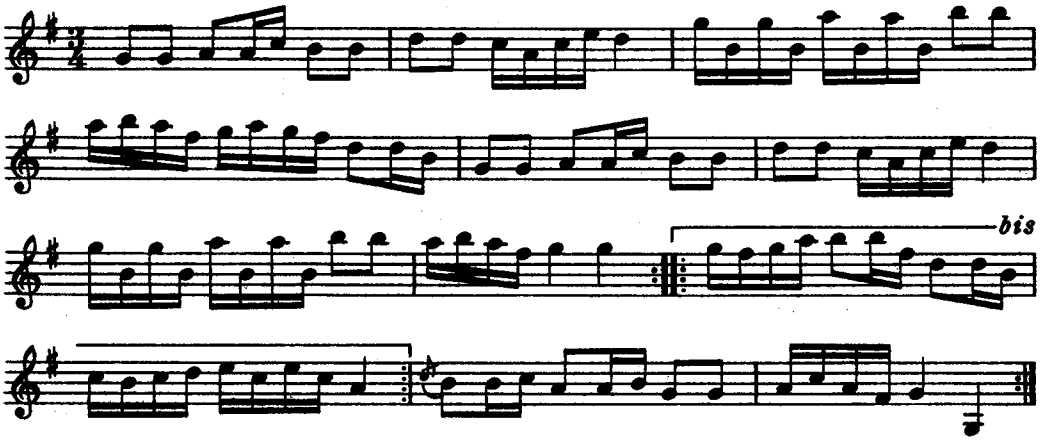

290. *POLSKA*

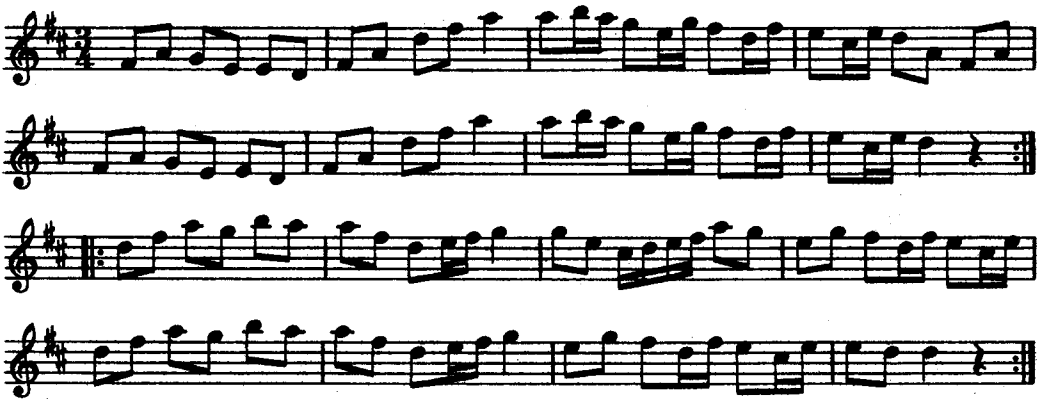

291. MARSCH

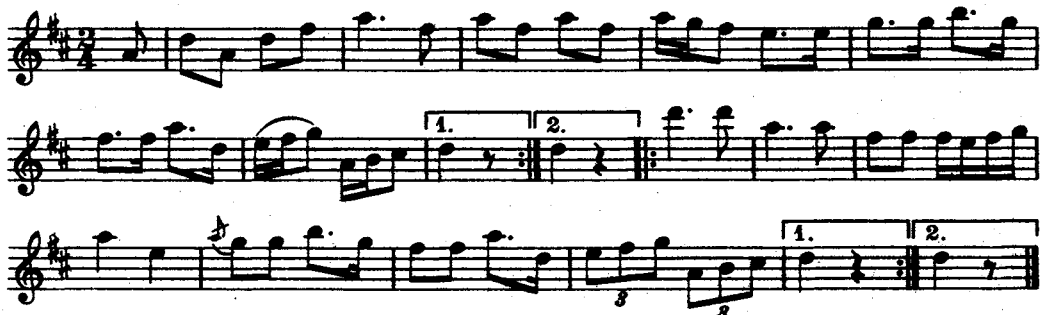

Marschen uppgavs vara från Glanshammar.

Jfr Svenska Låtar, Västergötland, n:r 35.

292. POLSKA

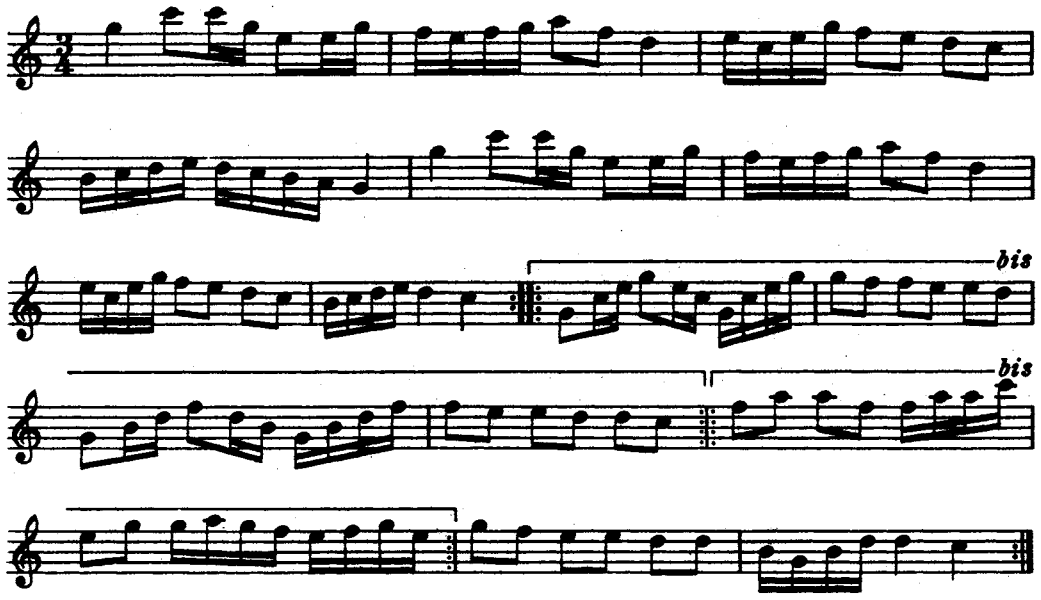

293. POLSKA

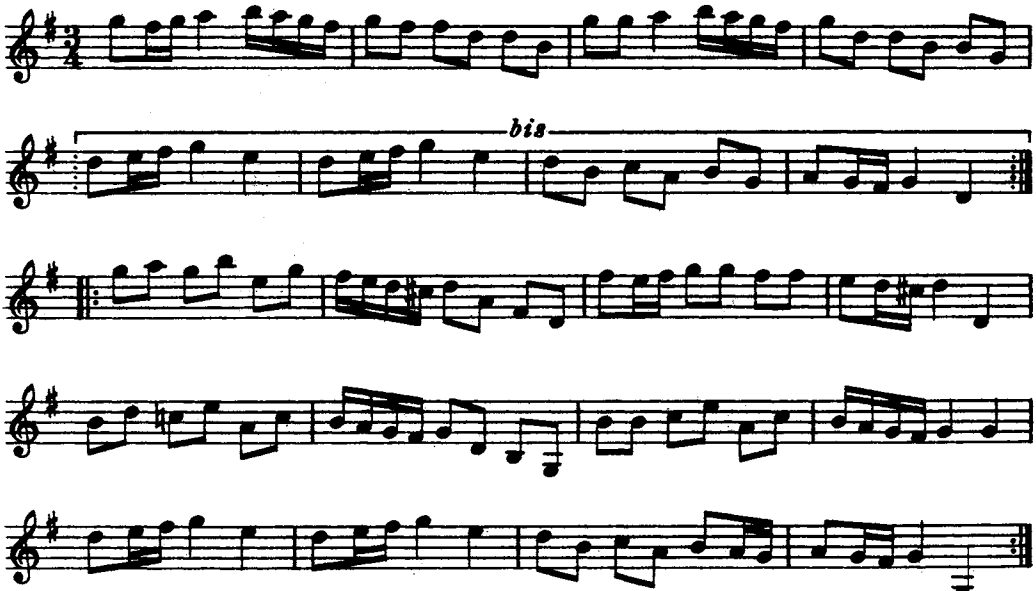

Polskan har upptecknats även i Östergötland. Jfr Bagge, 76 Polskor från Östergötland, n:r 2.

294. VALS

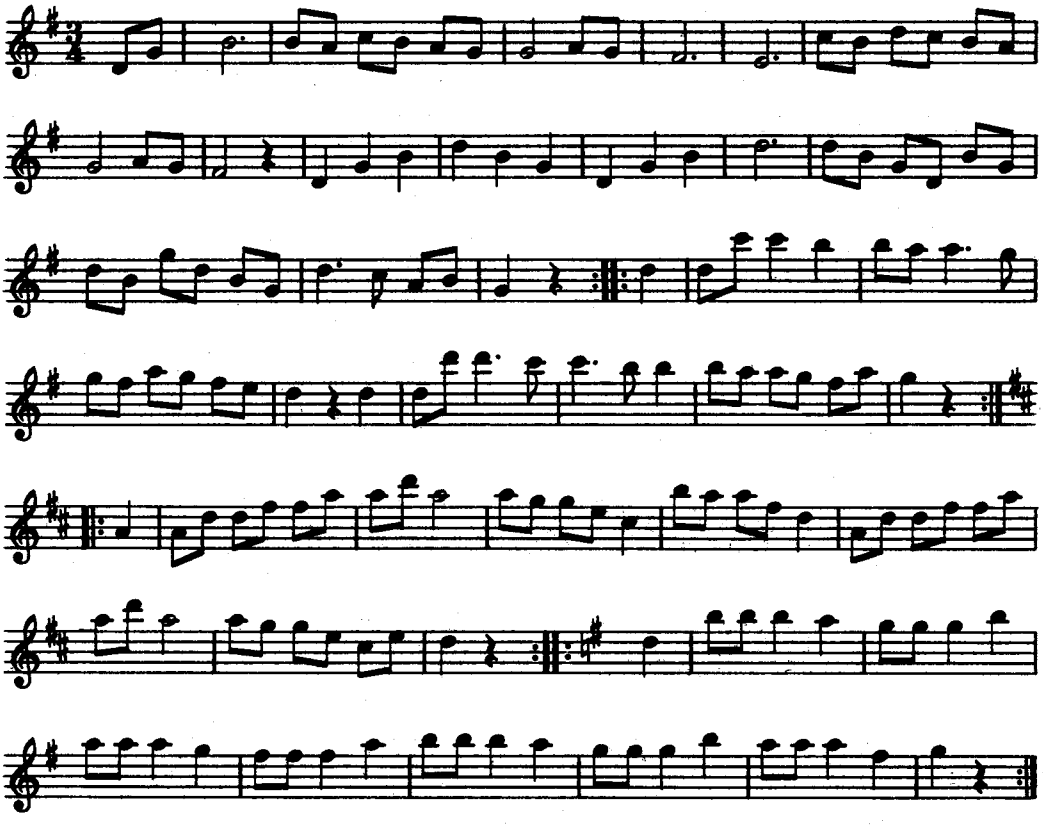

295. POLSKA

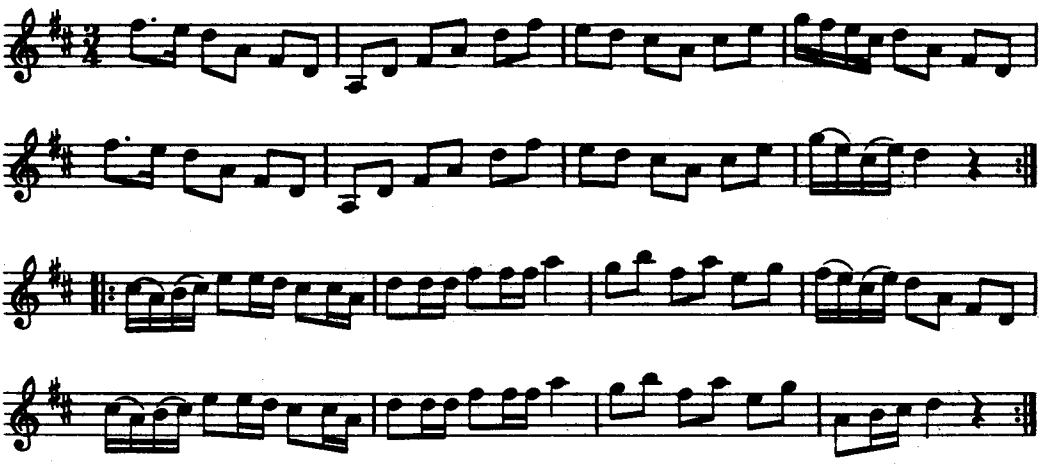

296. POLSKA

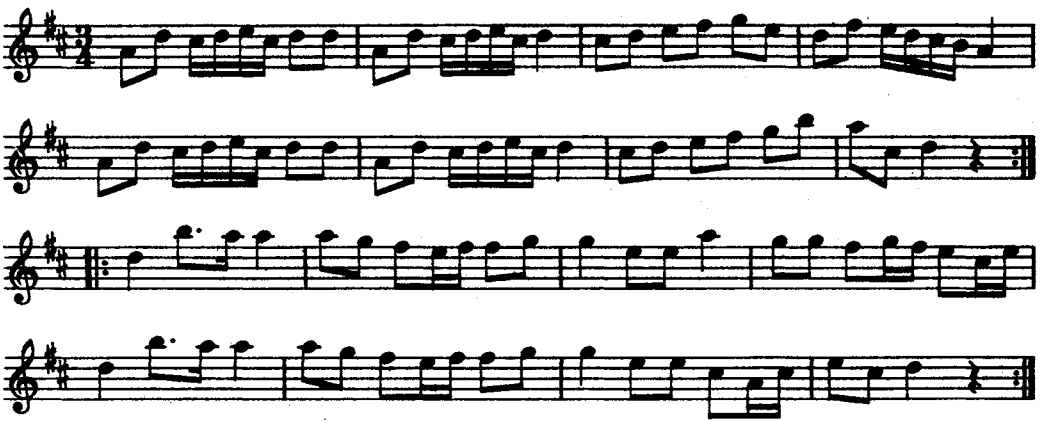

297. BRUDMARSCH

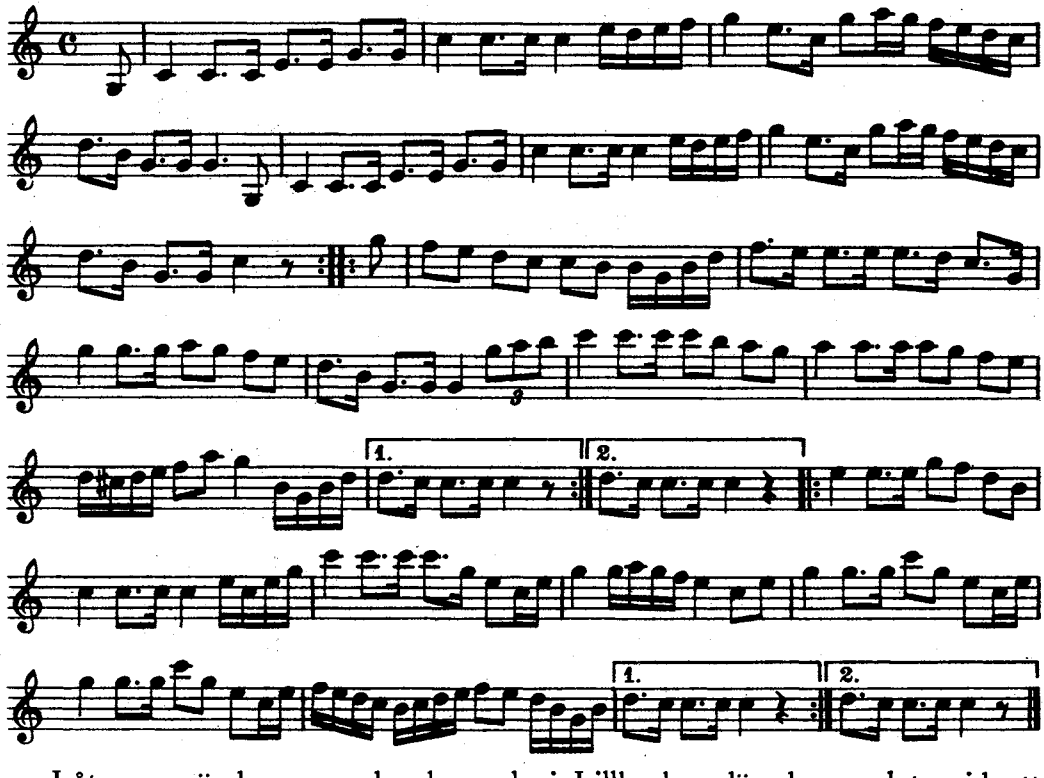

Låten användes som brudmarsch i Lillkyrka, där den spelats vid ett bröllop i sockenkyrkan av en nu avliden spelman, *Karl Johan Jansson* från Sörlund, Gunnarsökna.

298. VALS

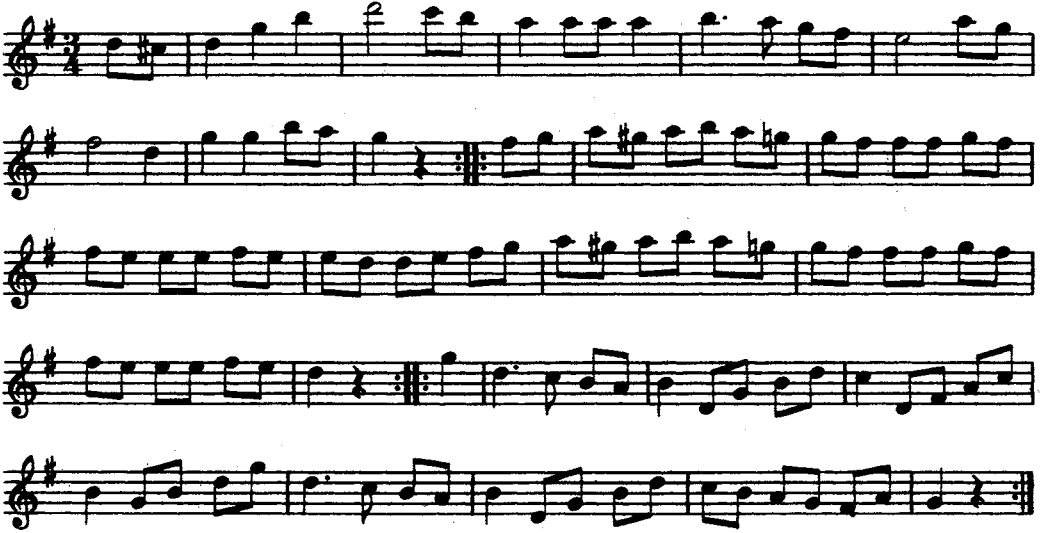

299. POLSKA

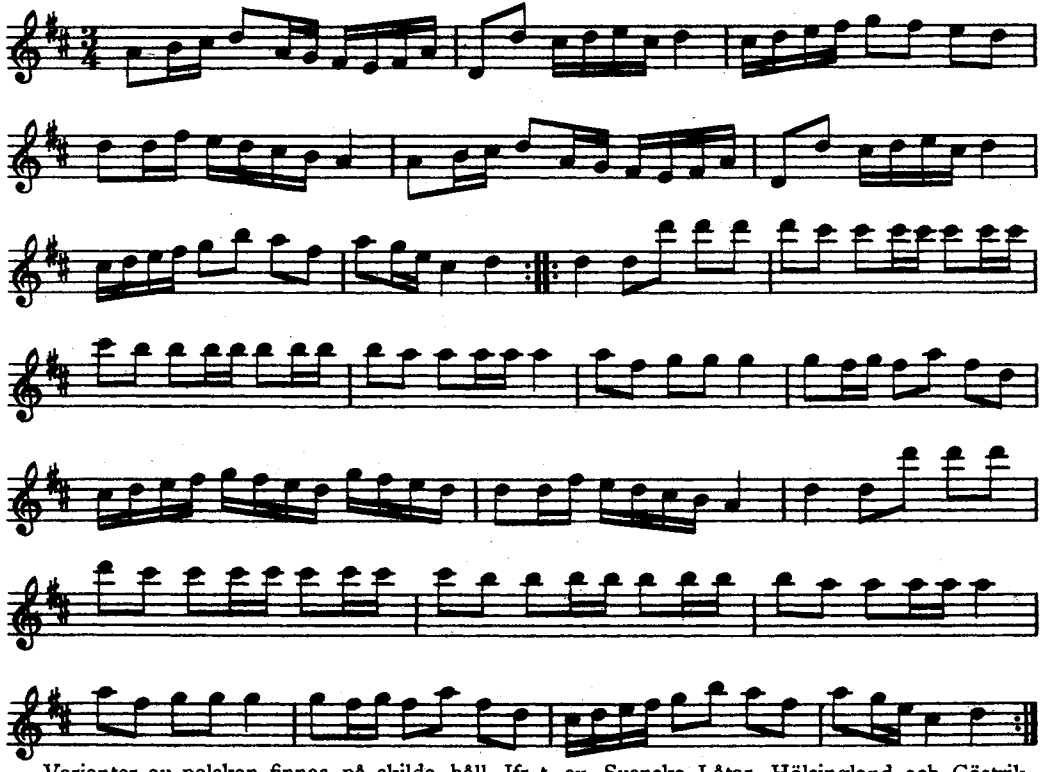

Varianter av polskan finnas på skilda håll. Jfr t. ex. Svenska Låtar, Hälsingland och Gästrikland, h. II, n:r 570 samt Närke, n:r 99.

300. VALS

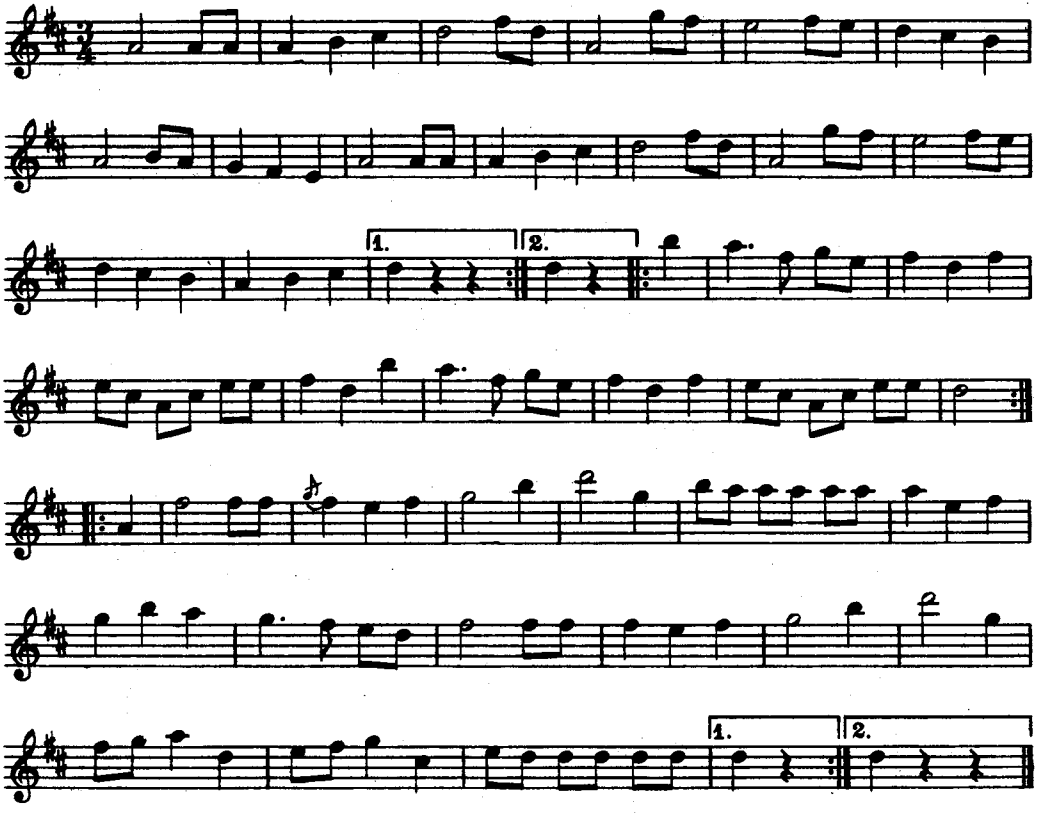

301. POLSKA

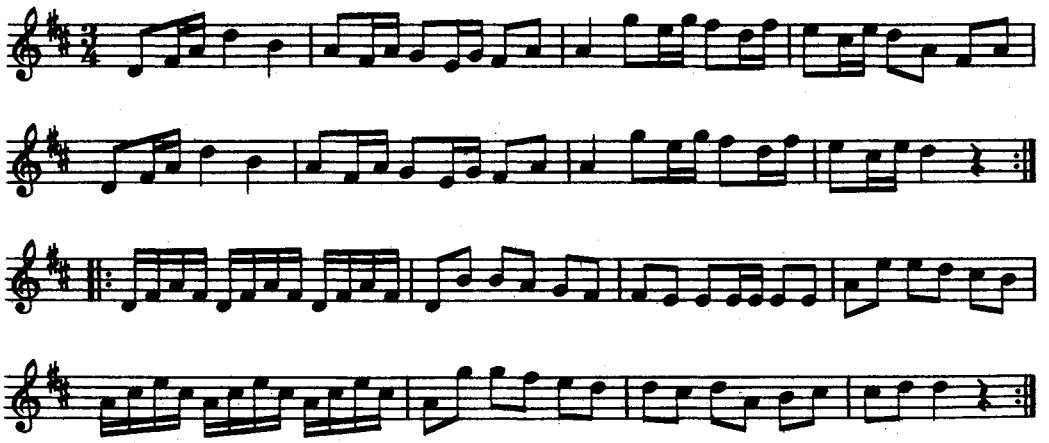

302. POLSKA

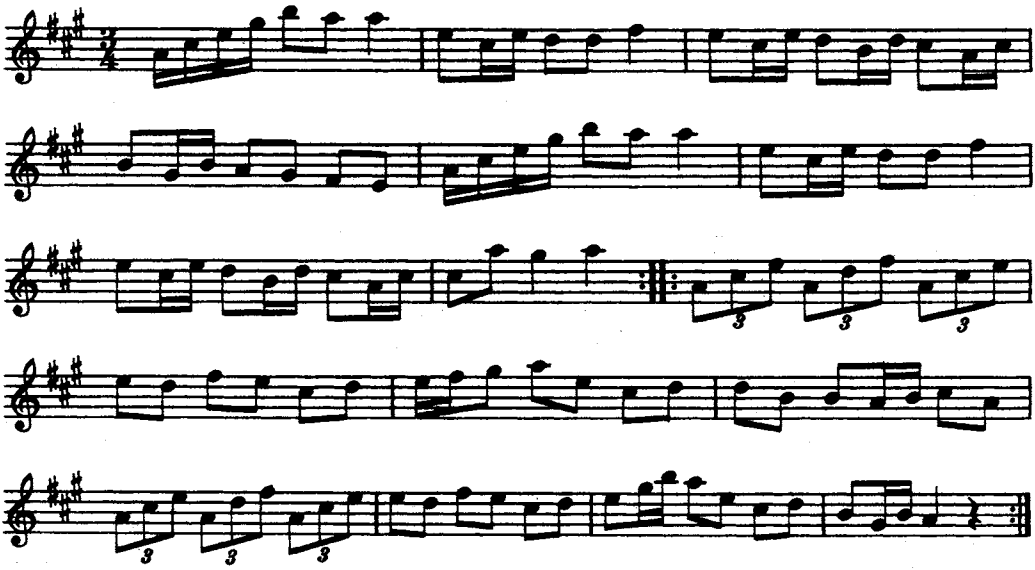

303. VALS

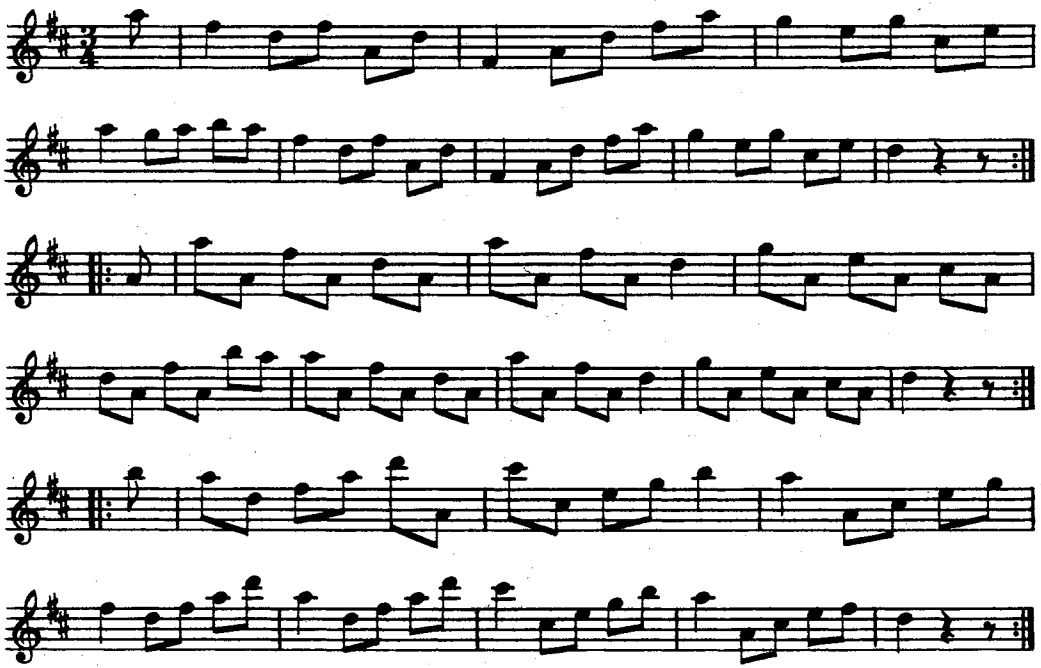

Valsen uppgavs vara från Västerås.

304. POLSKA

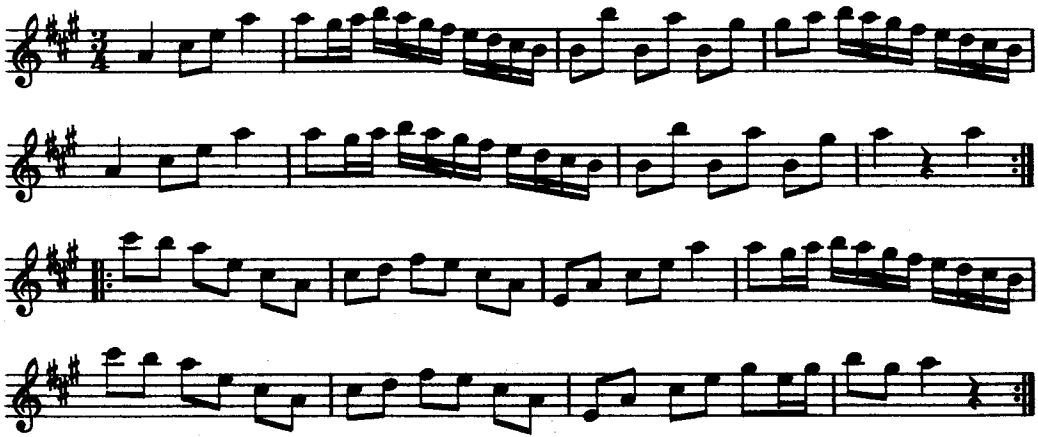

305. VALS

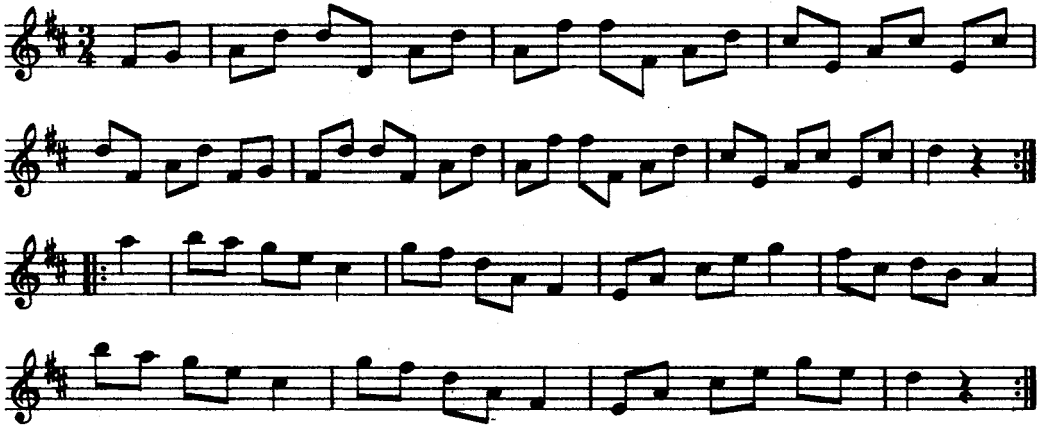

306. POLSKA

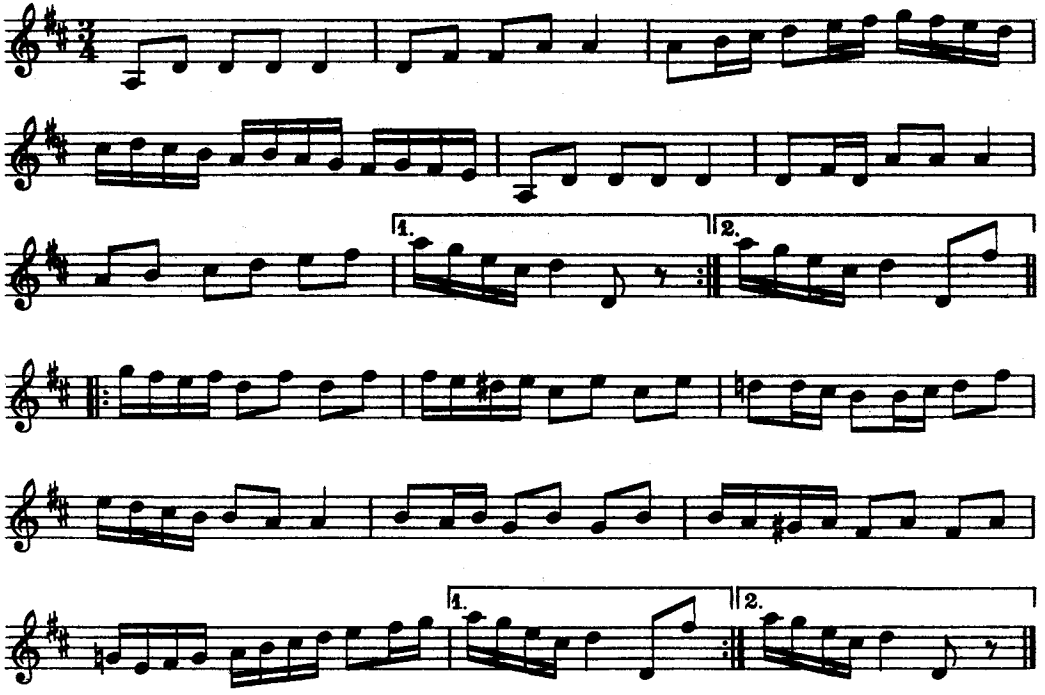

307. VALS

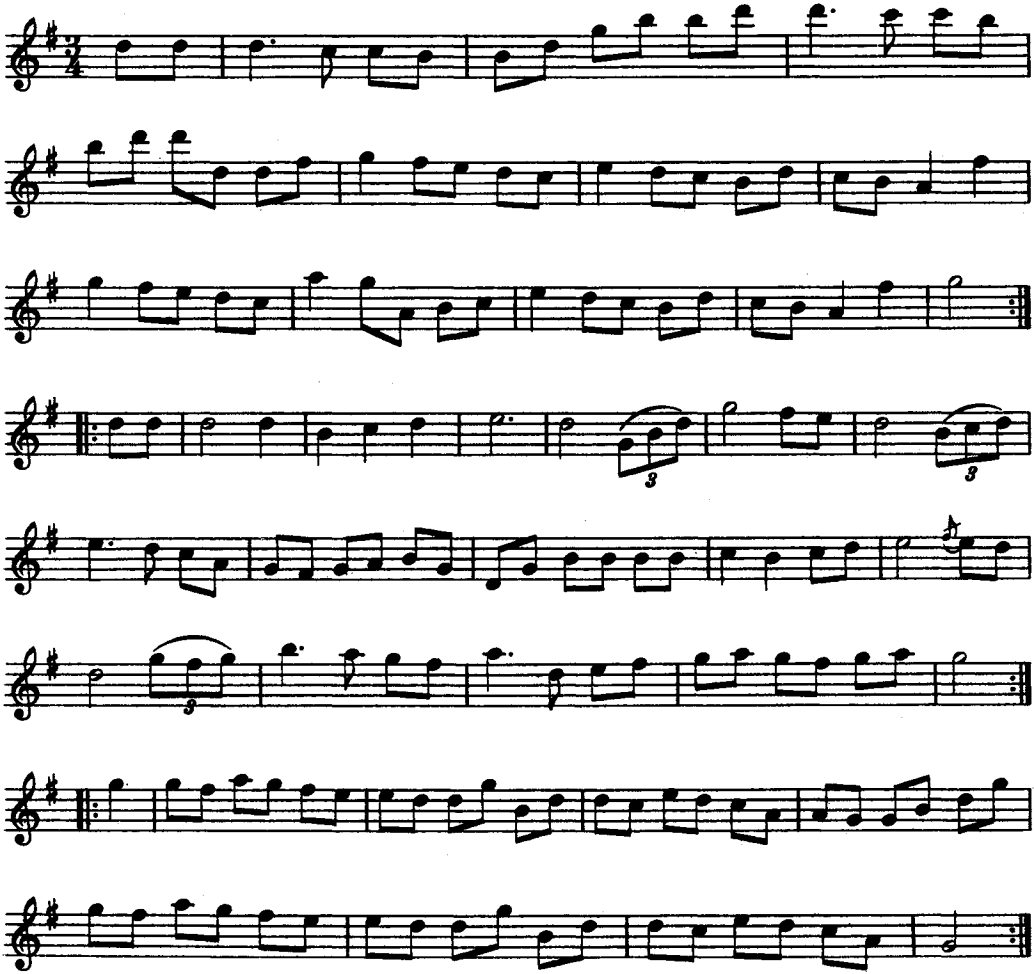

308. POLSKA

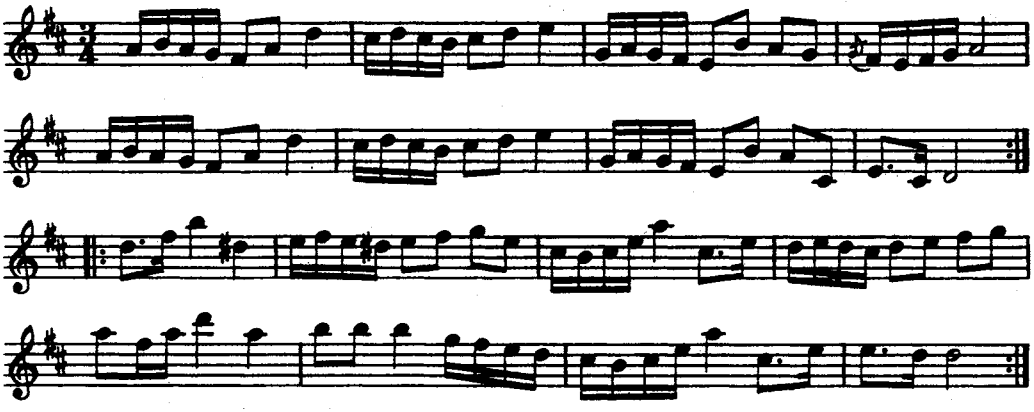

309. VALS

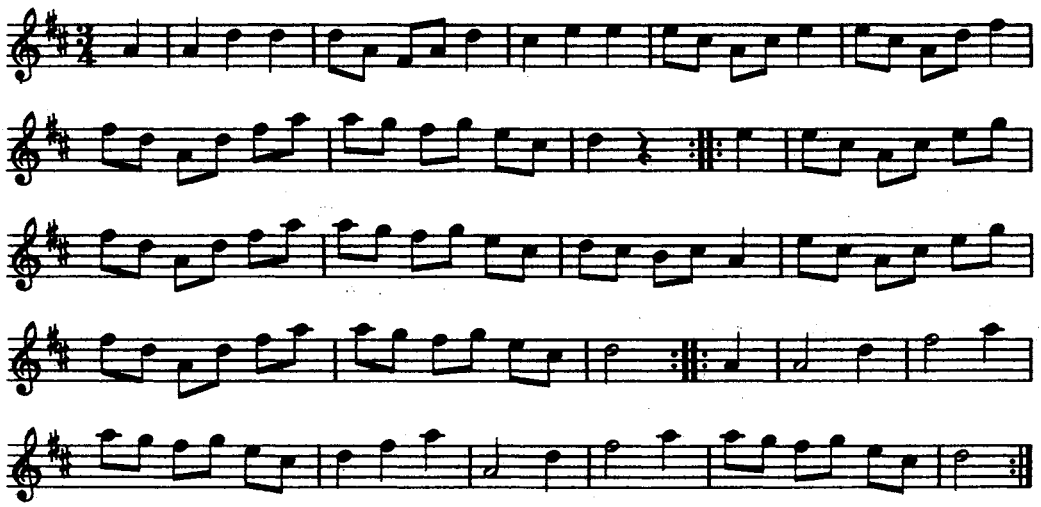

310. VALS

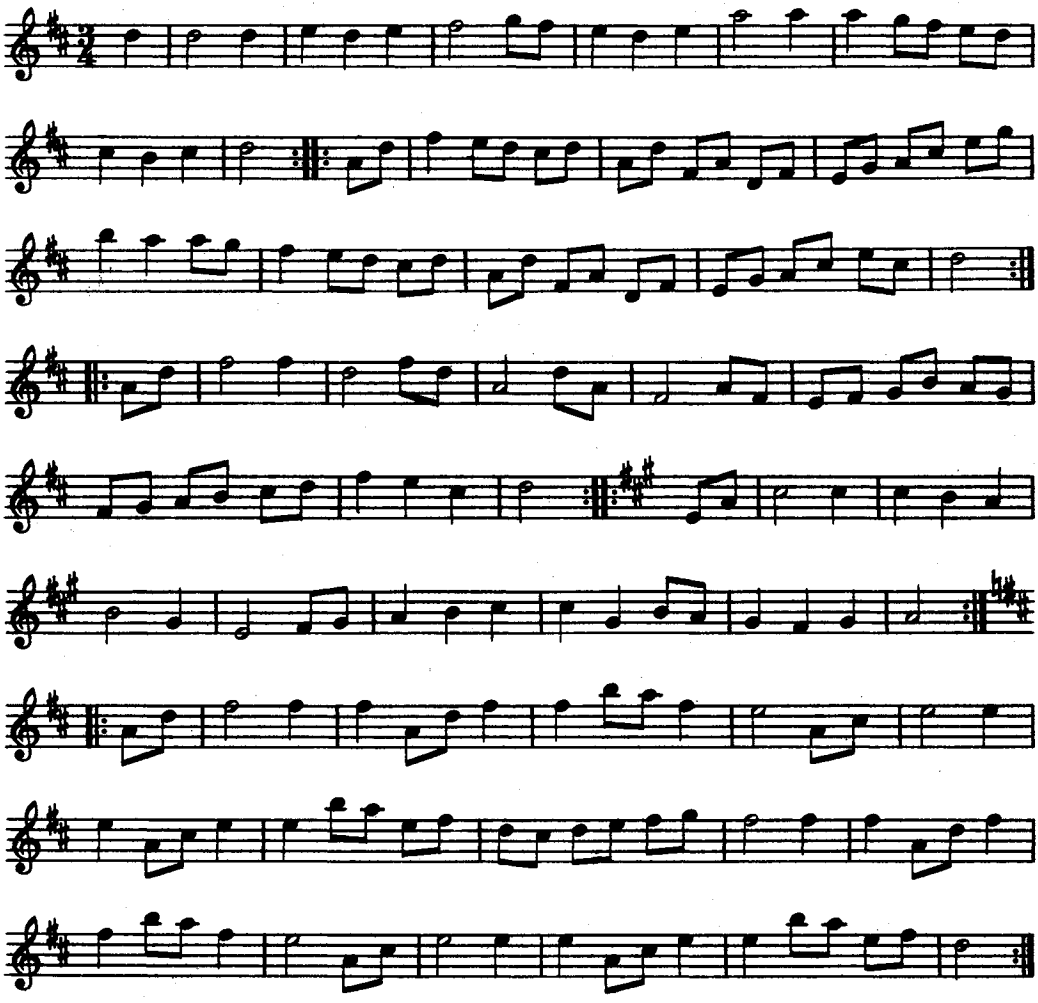

311. POLSKA

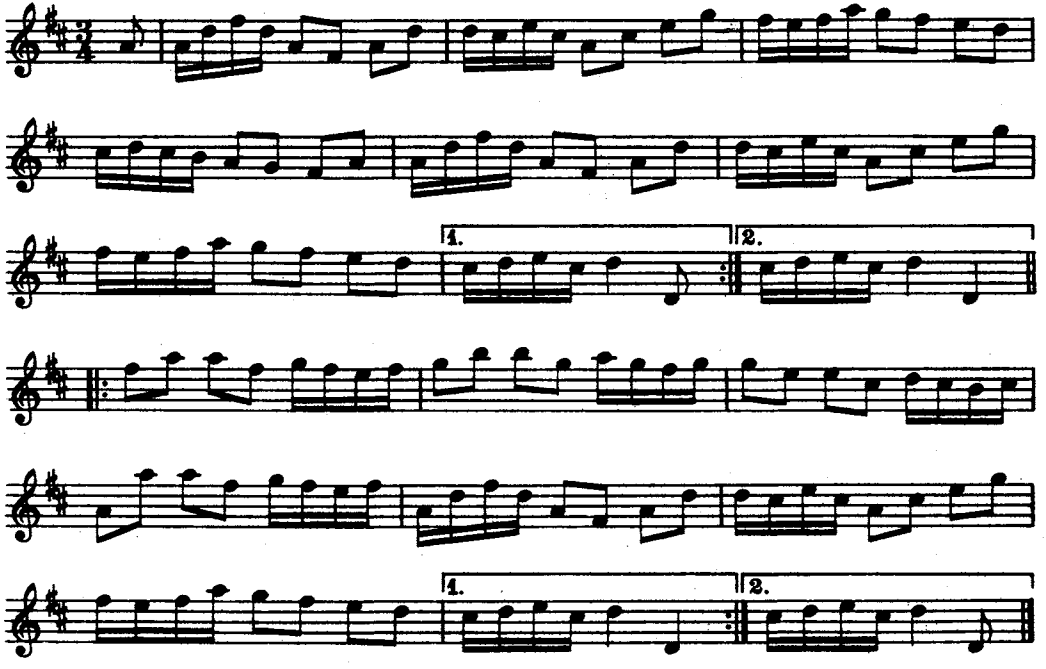

312. VALS

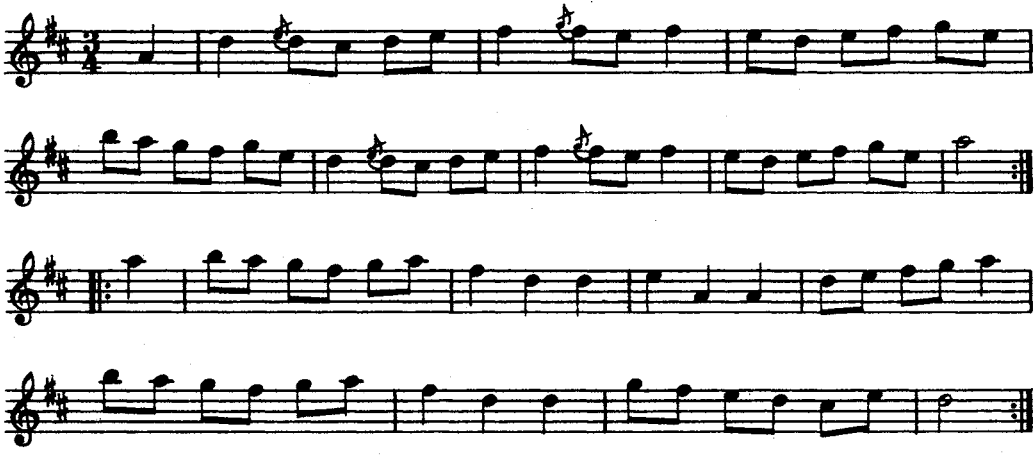

313. VALS

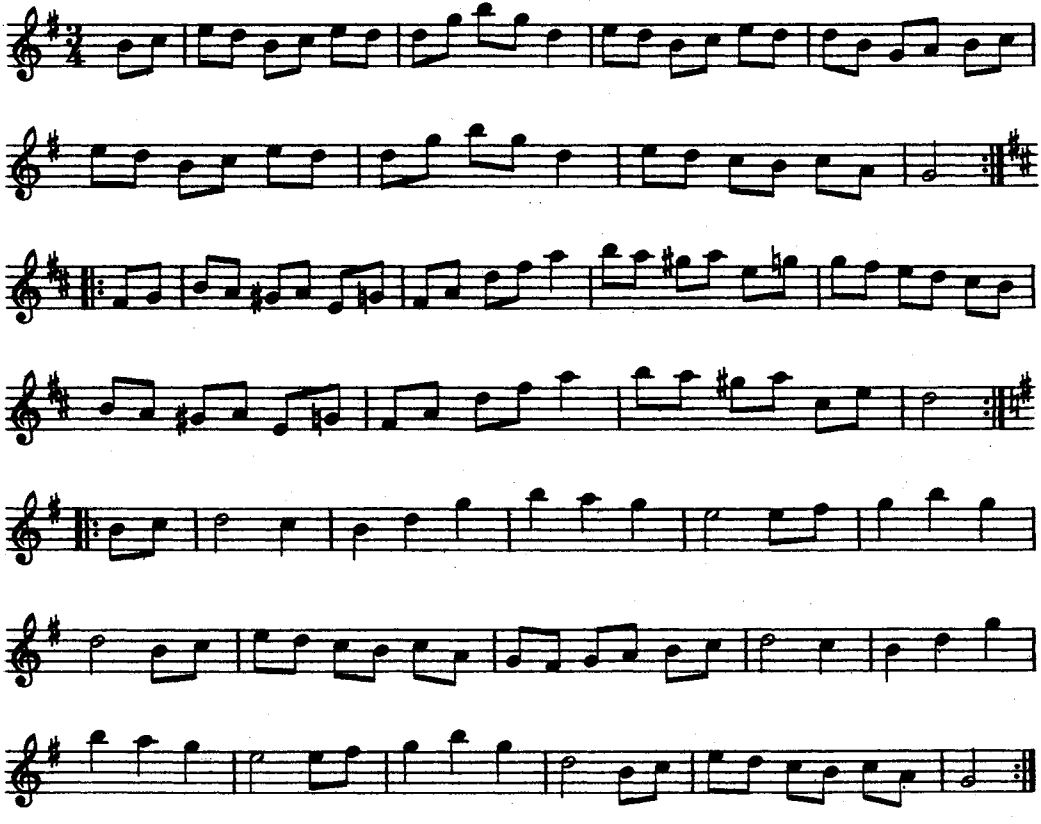

314. POLSKA

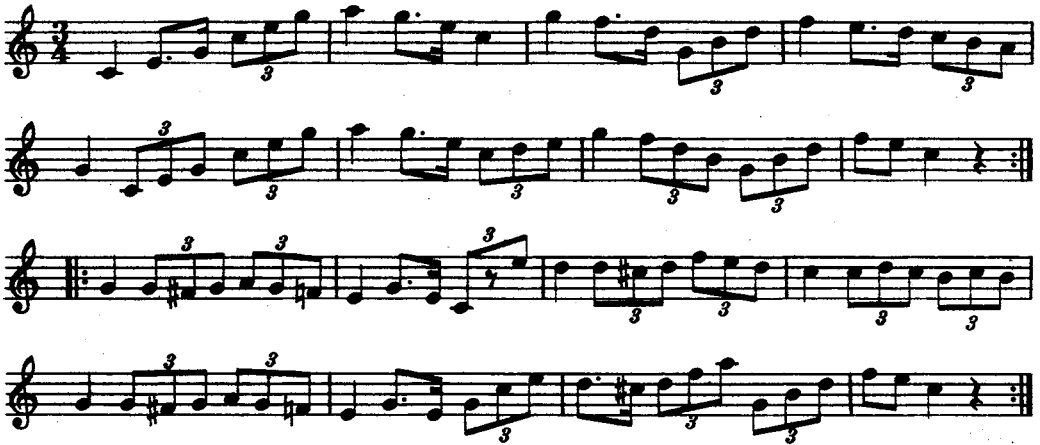

Denna och efterföljande polska spelades av den förut omnämnde Erik Velin. Han var bosatt i Kumla. En murare och fiolspelman *Johan Andersson* i Kumla brukade också spela ovanstående polska.

315. VALS

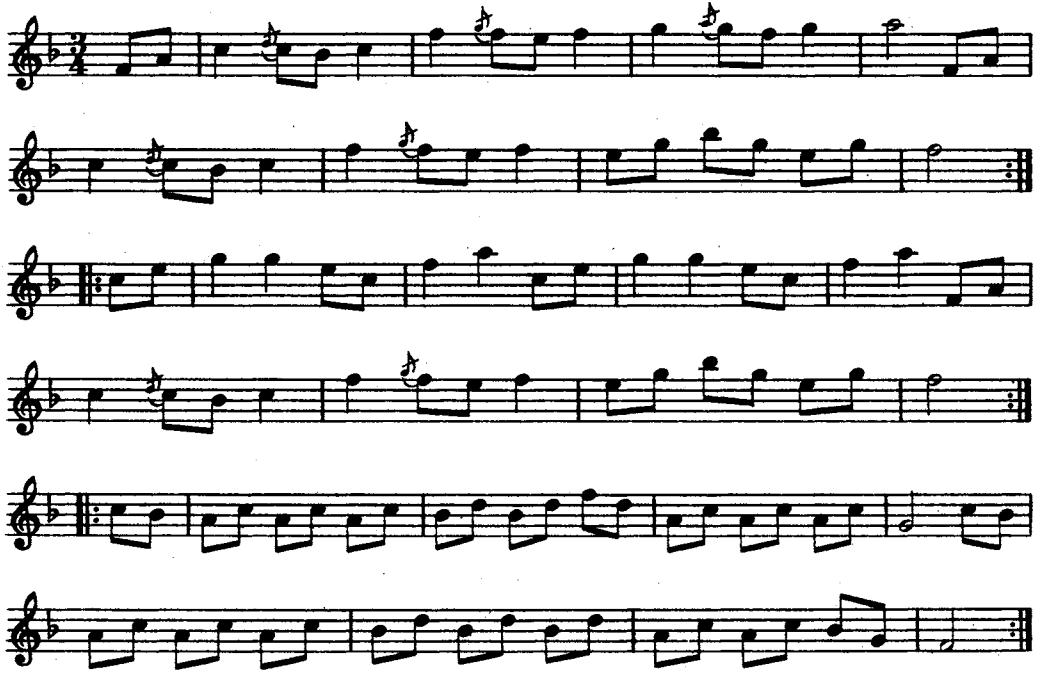

316. VALS

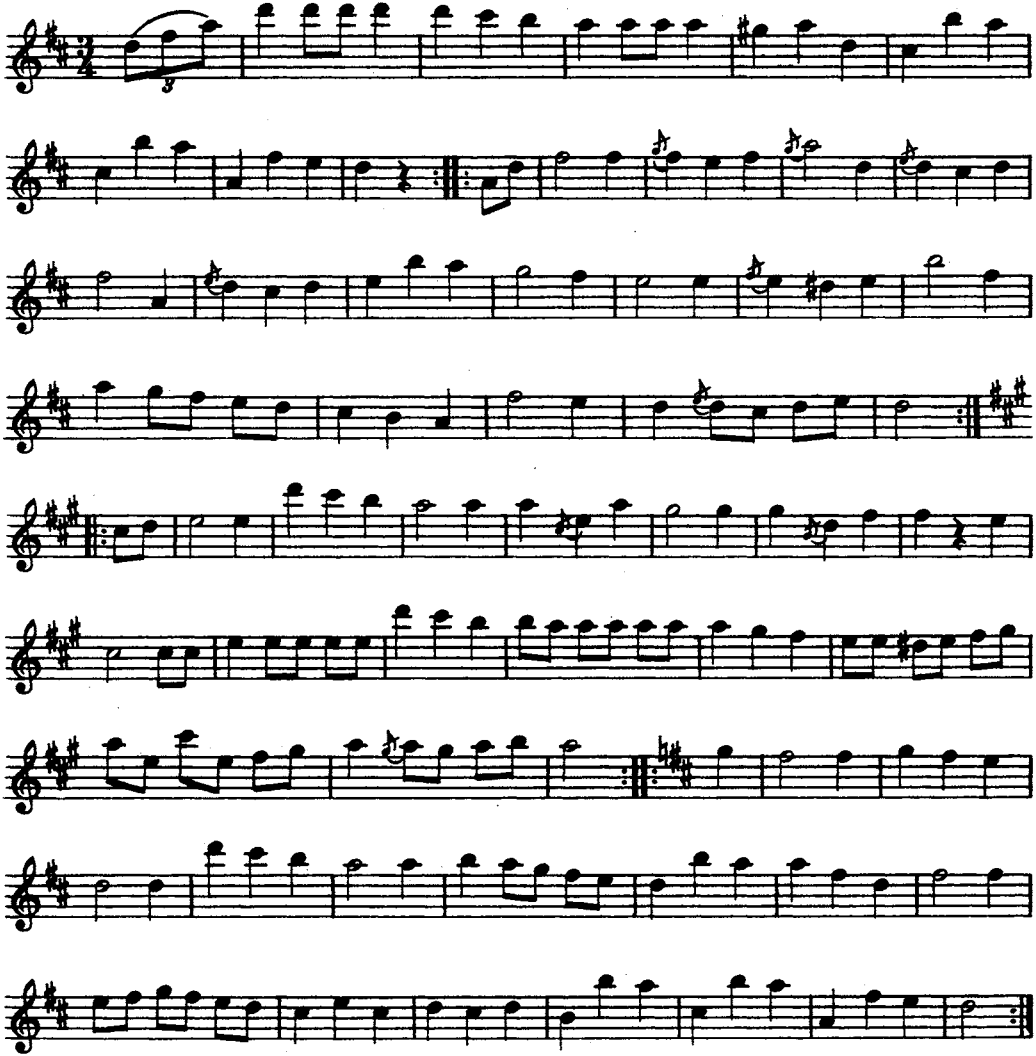

317. POLSKA

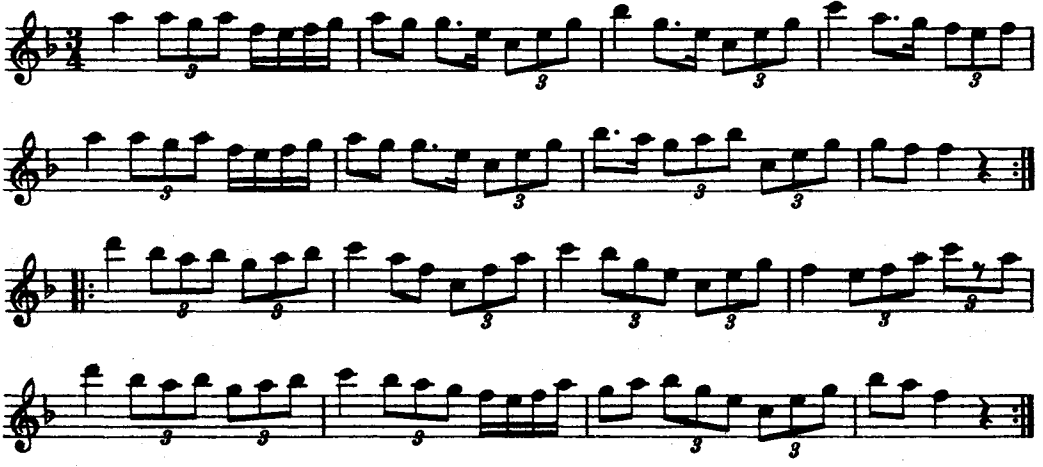

318. VALS

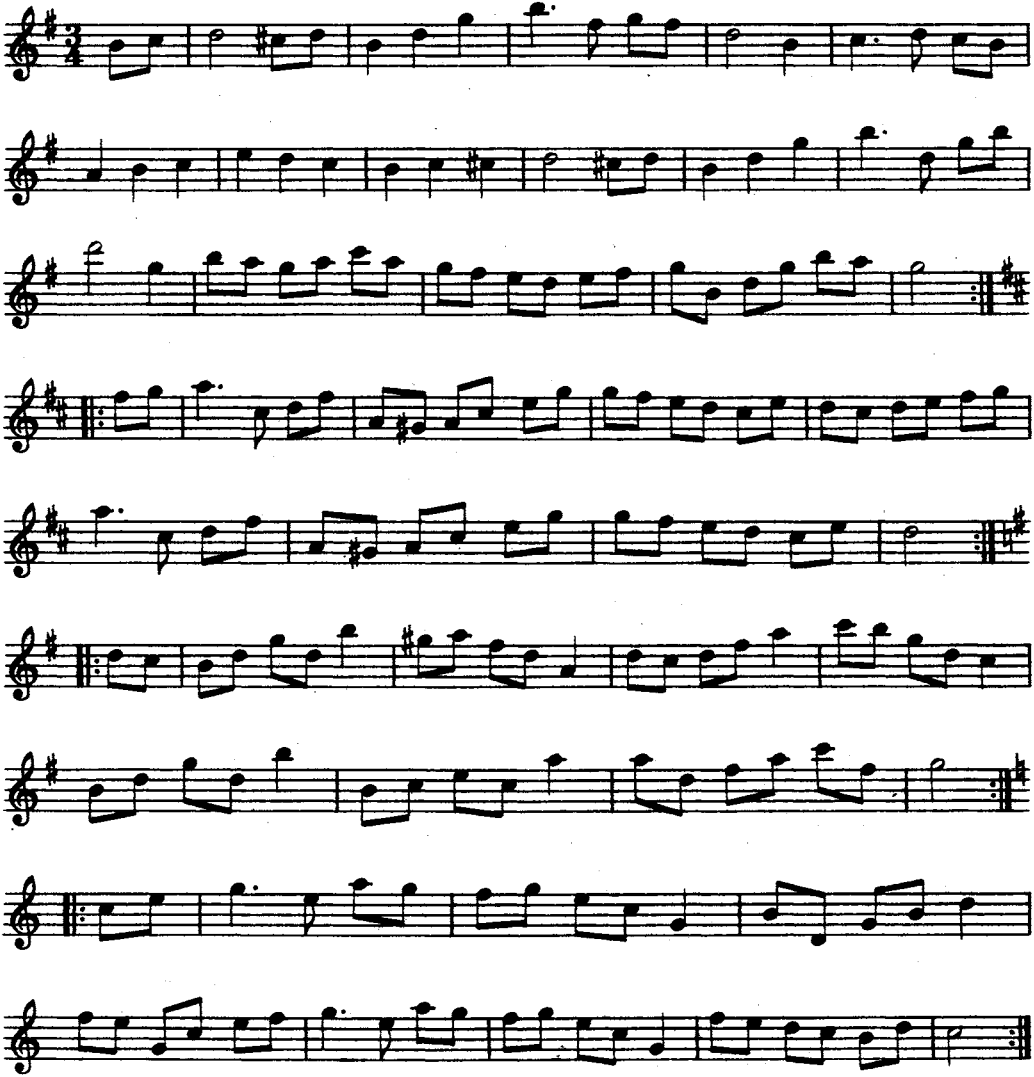

319. VALS

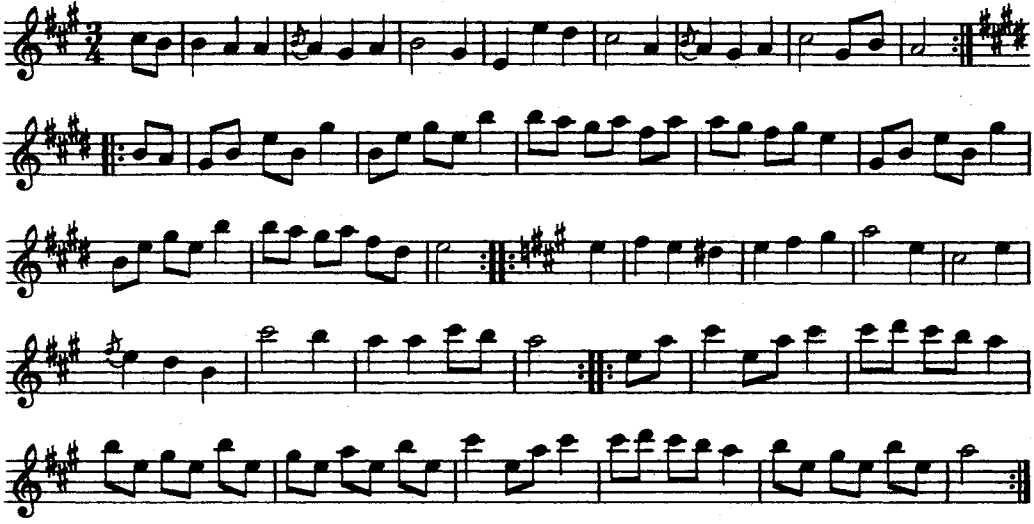

320. POLSKA

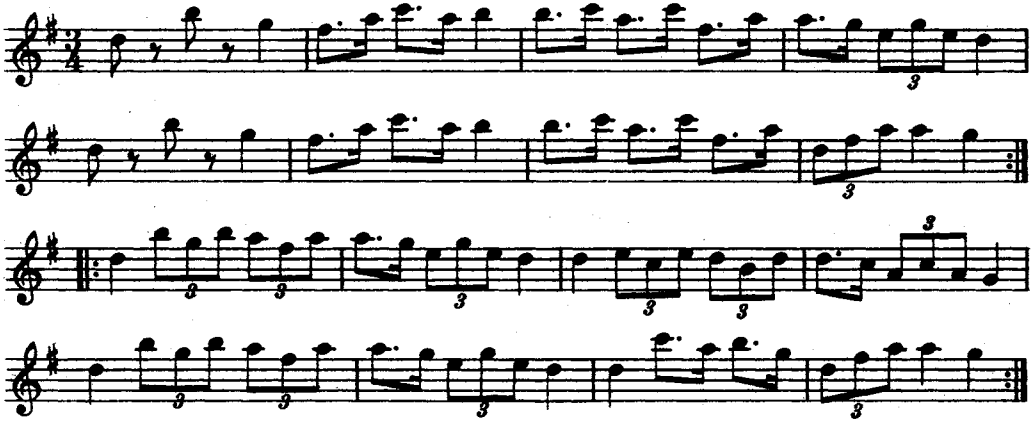

Låten skall ha kommit från musikfanjunkaren Lindahl i Örebro.

321. VALS

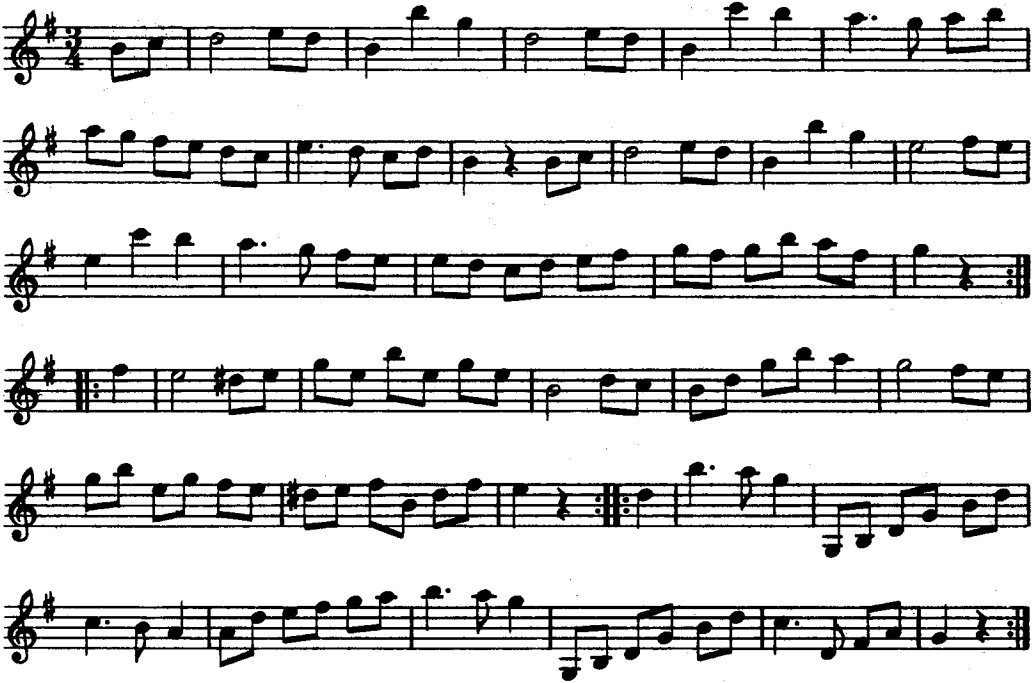

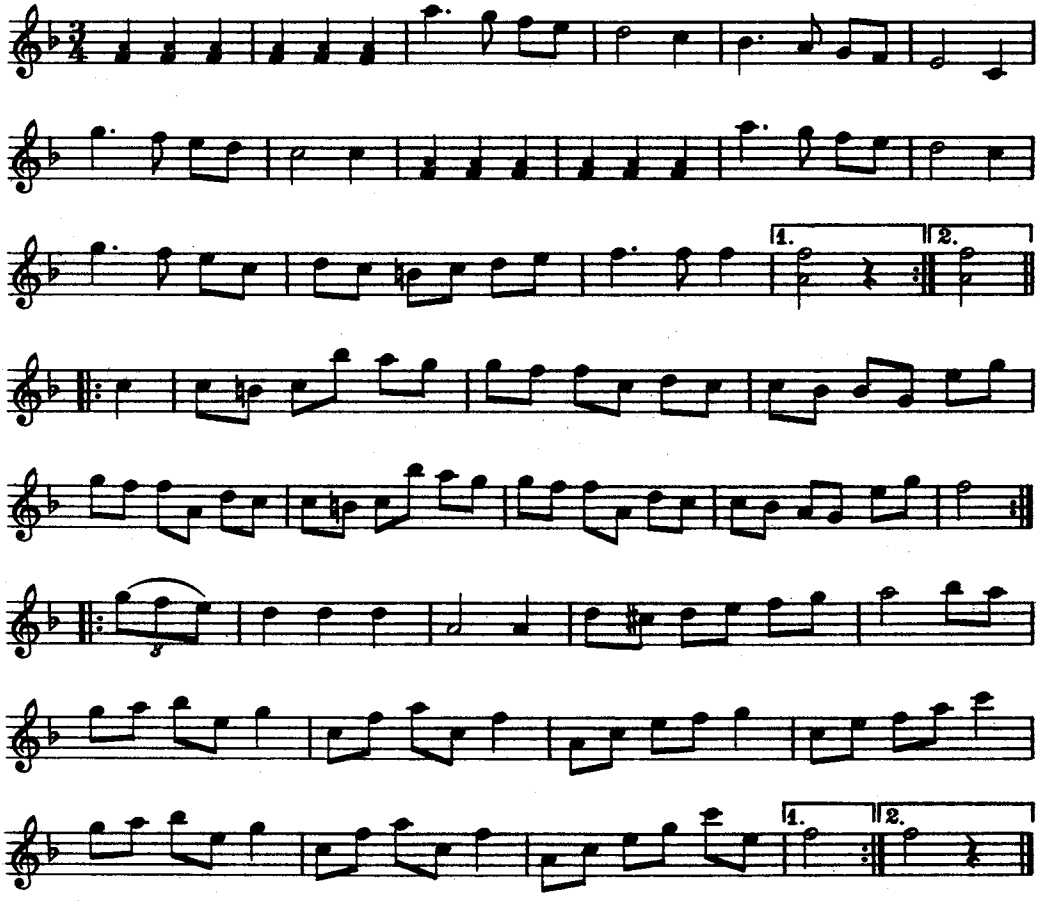
1.
2.
1.
2.

323. POLSKA

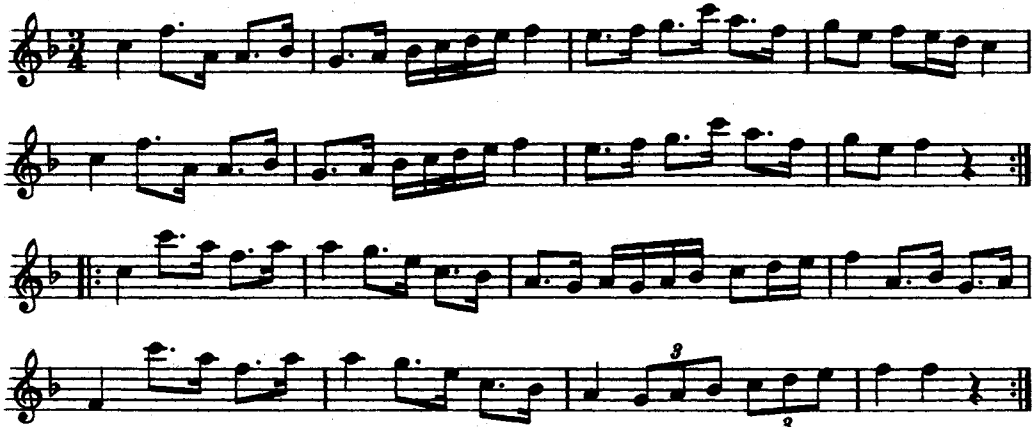

Låten kallades 'Syraks polska' och var efter skräddare Högberg i Hidinge.

324. VALS

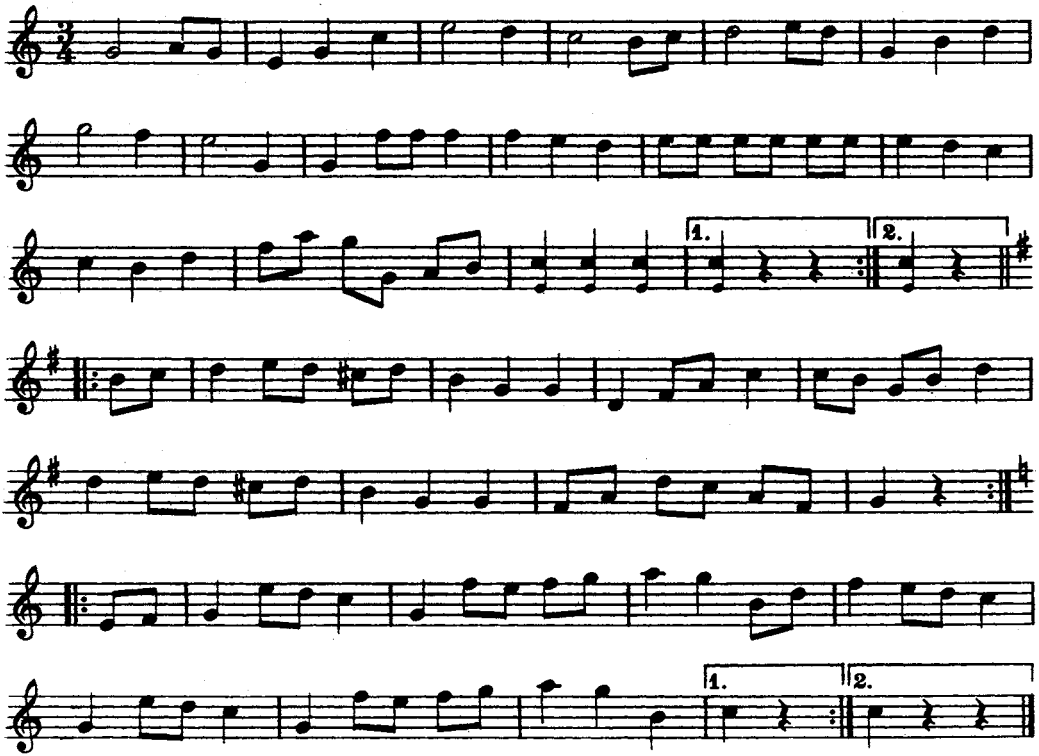

325. POLSKA

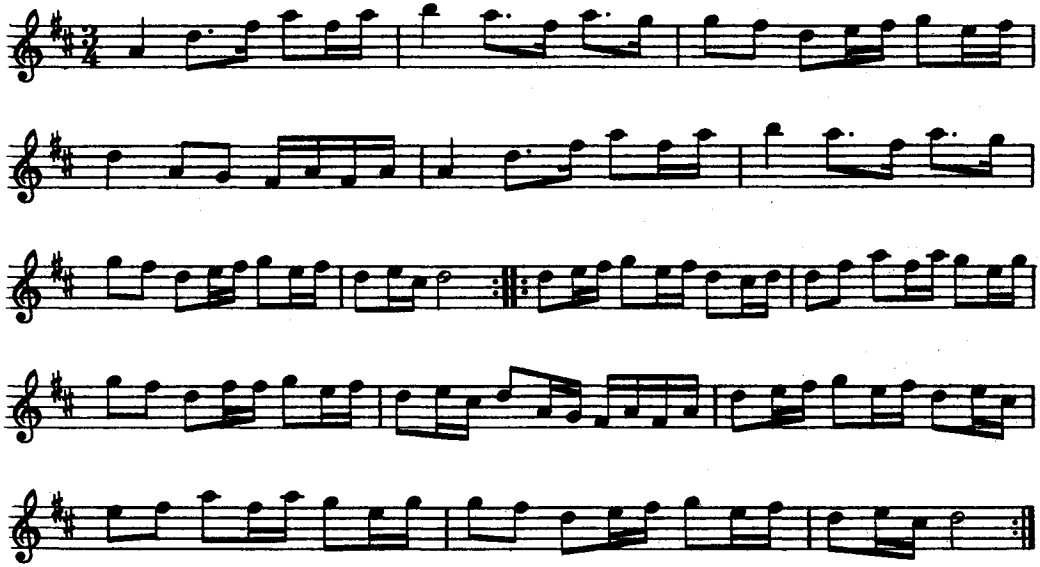

Såväl denna polska som n:r 323 visar släktskap med Jämtpolskorna.

326. VALS

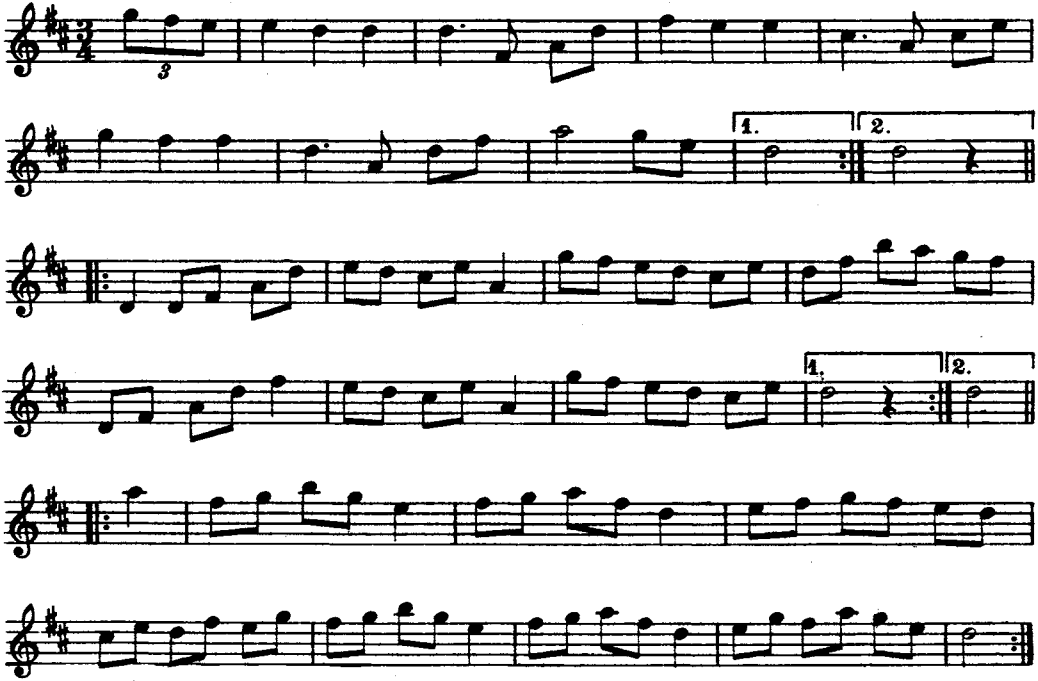

327. POLSKA

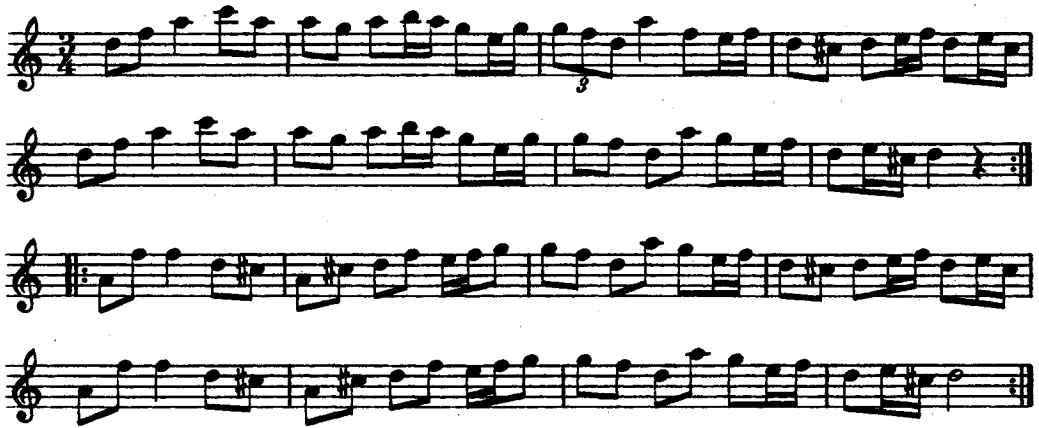

Även denna låt är befryndad med Jämtpolskorna.

328. VALS

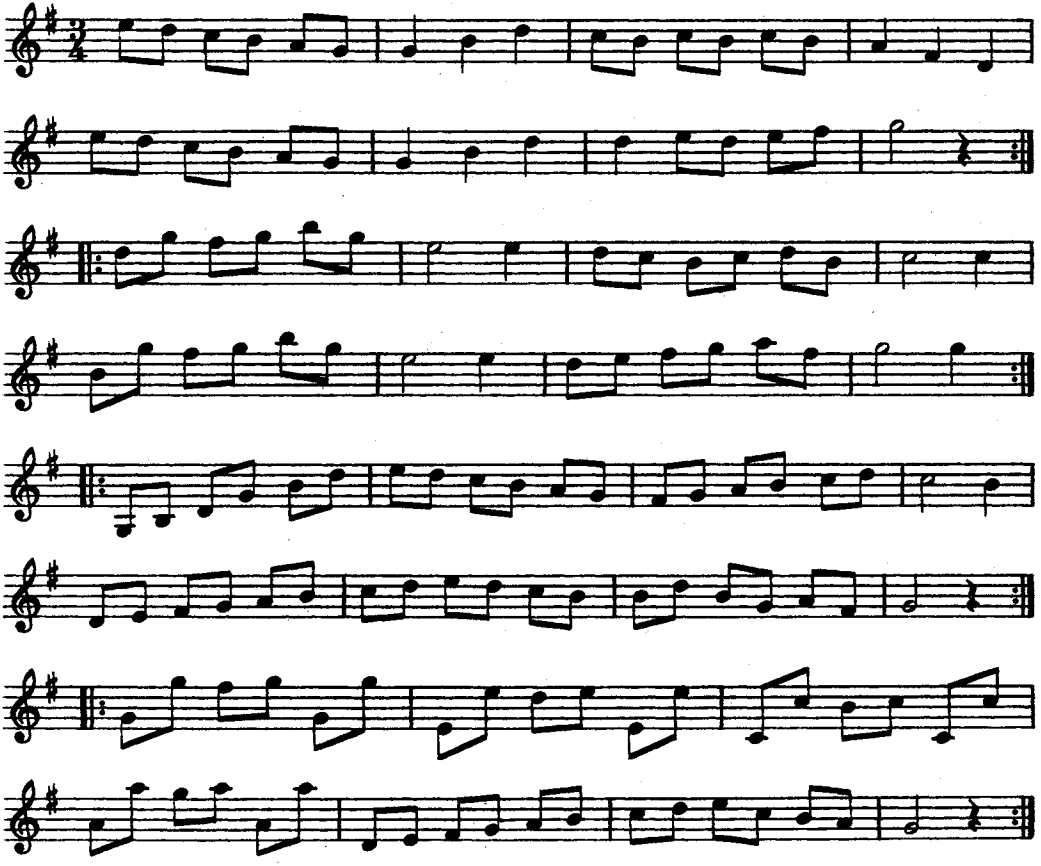

329. VALS

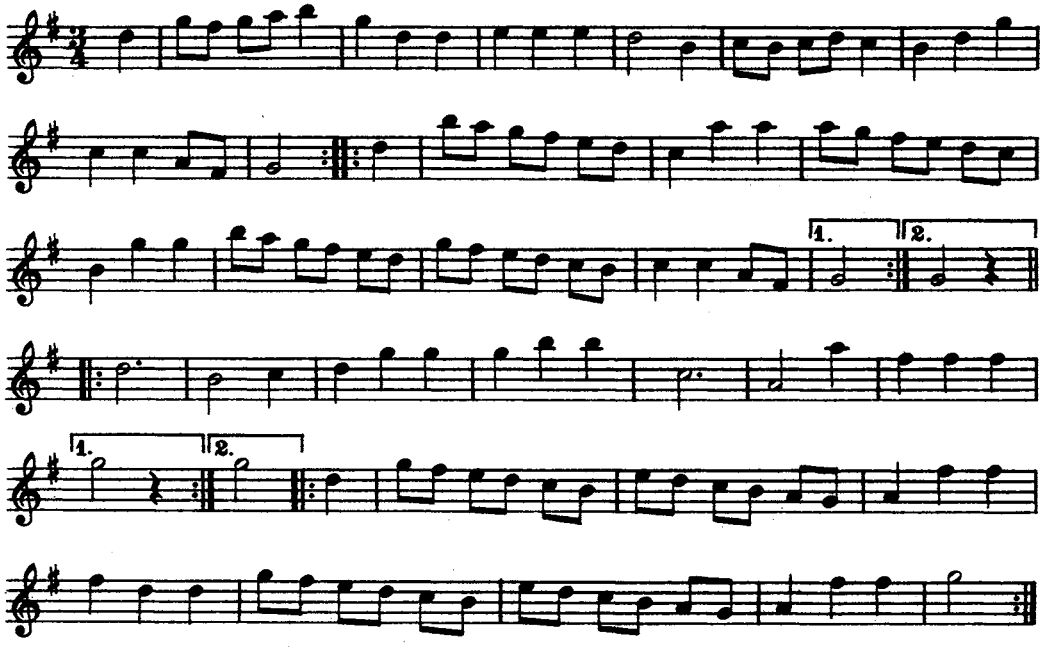

330. POLSKA

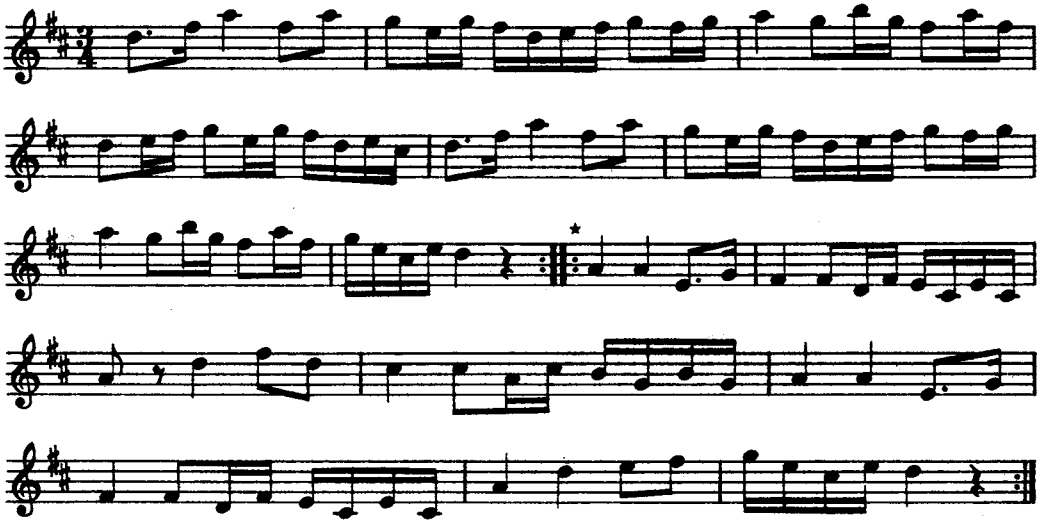

* Eller: o.s.v.

331. VALS

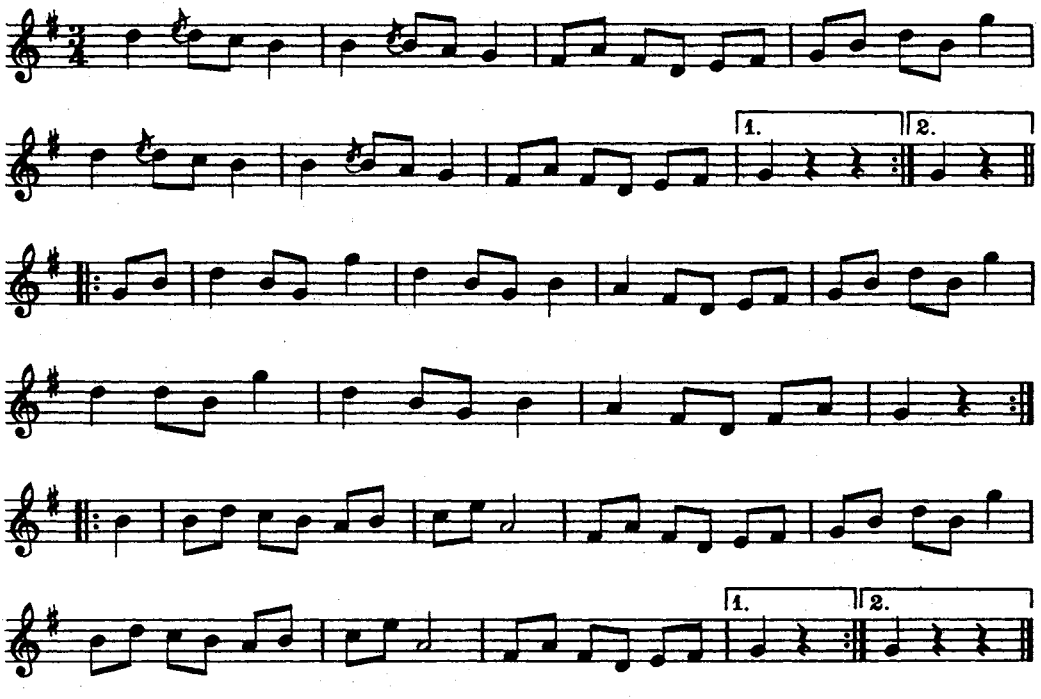

332. POLSKA

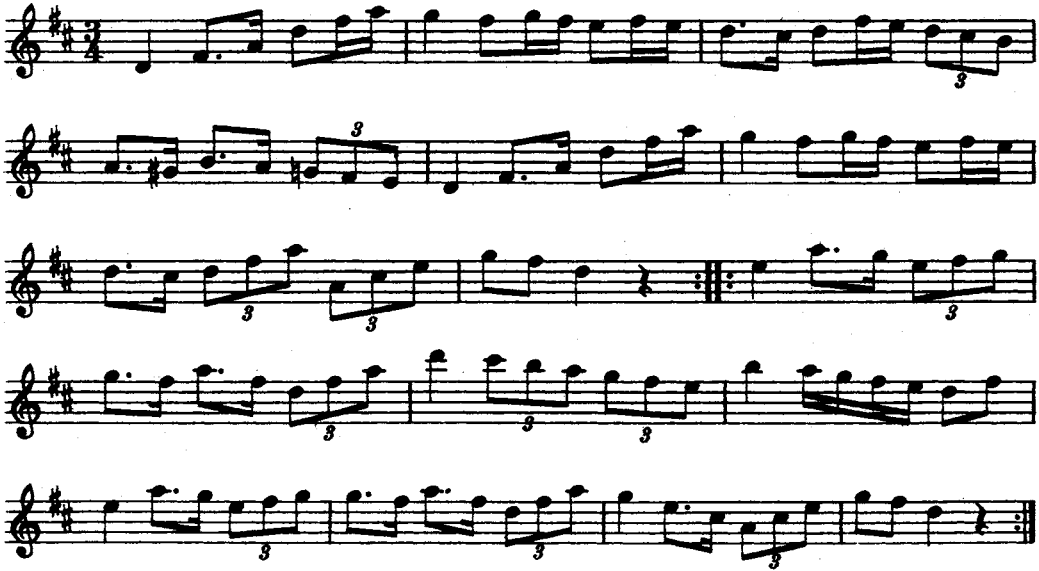

333. VALS

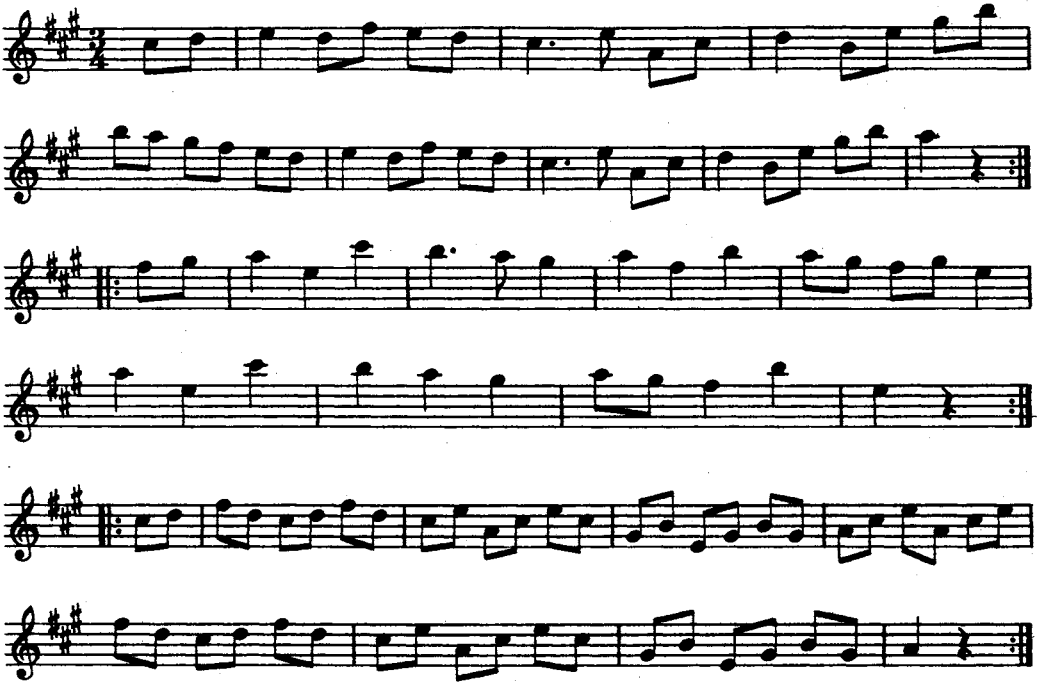

334. POLSKA

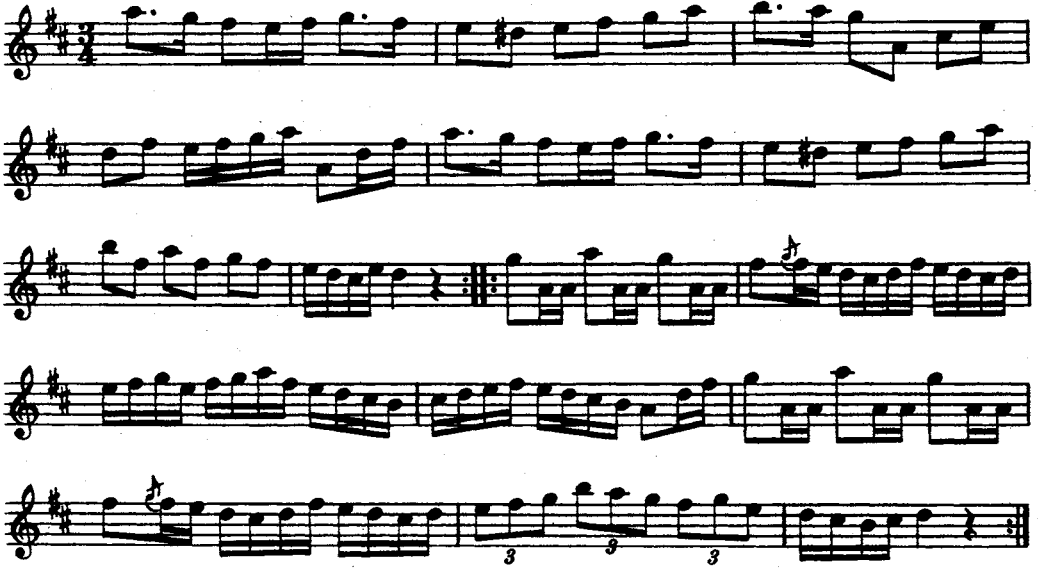

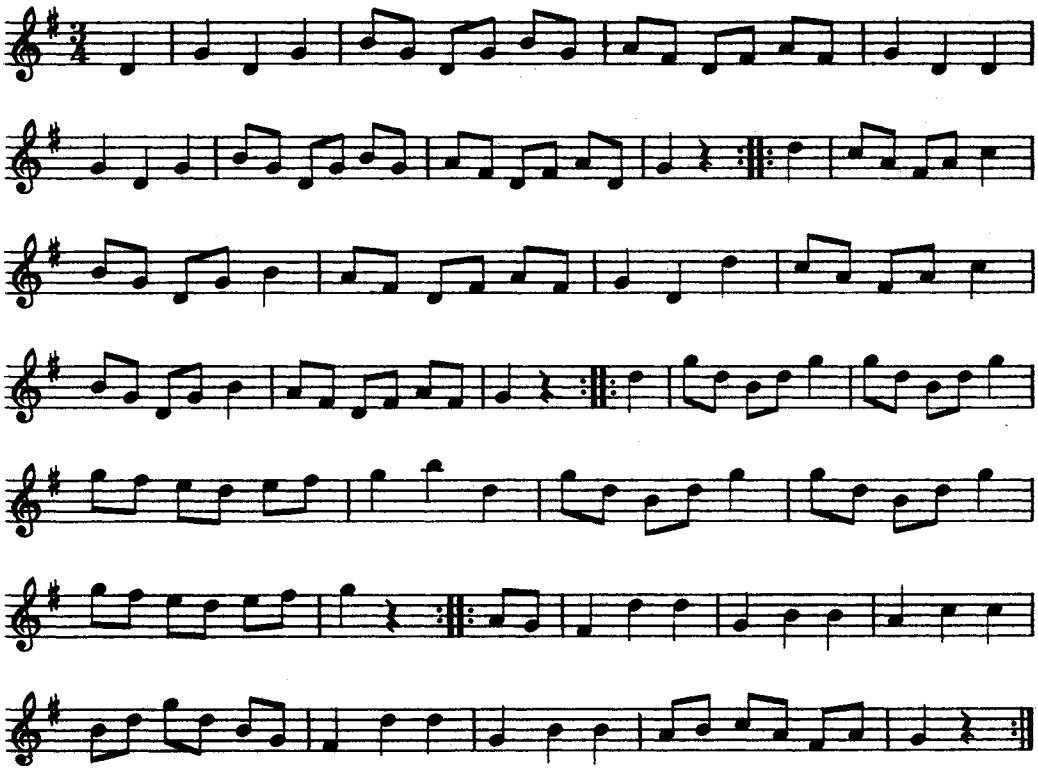

Låten kallades 'Skomakarvalsen'.

336. POLSKA

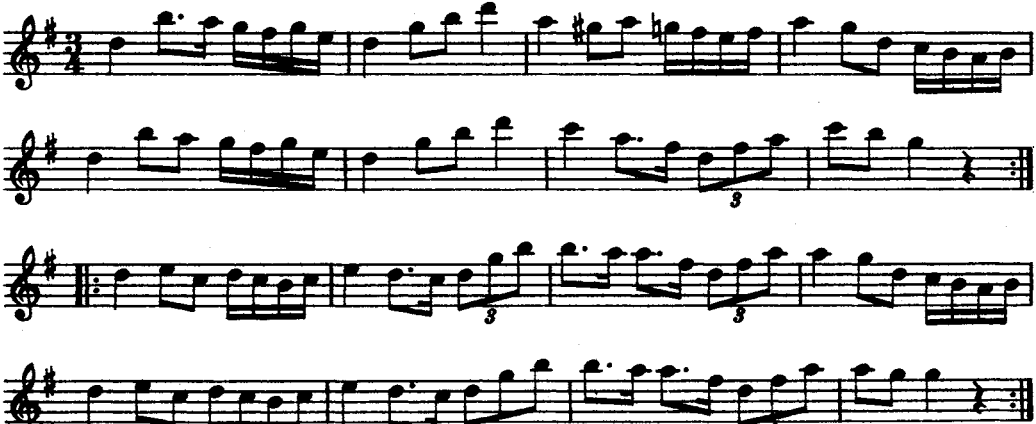

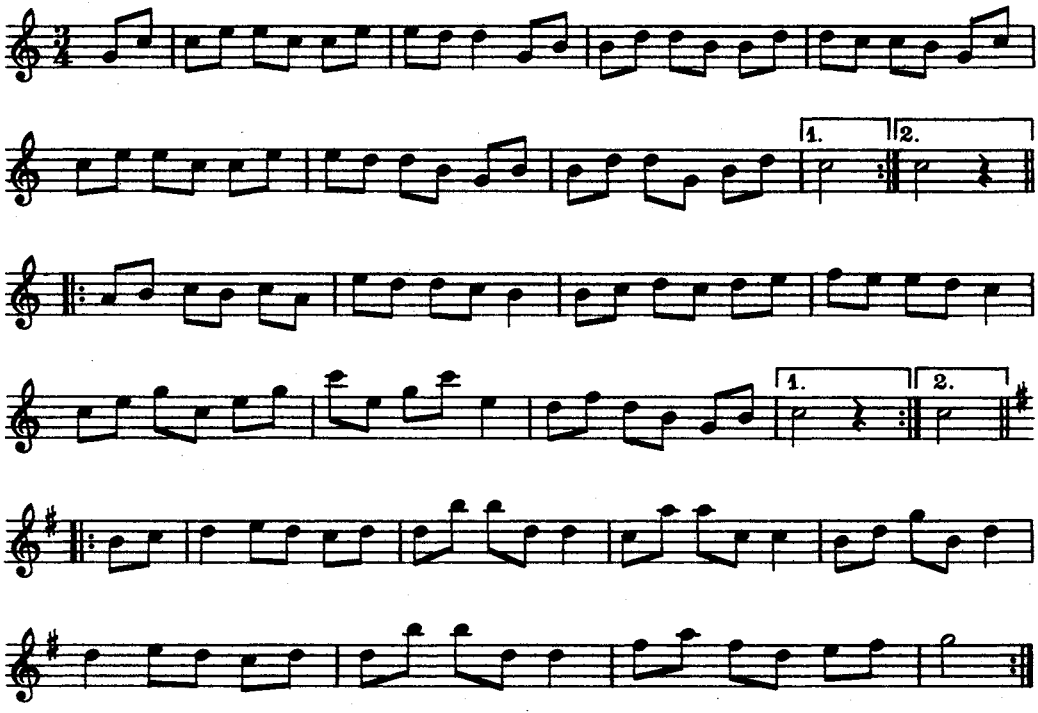

Melodien gick under benämningen 'Nyårsvalsen'.

338. POLSKA

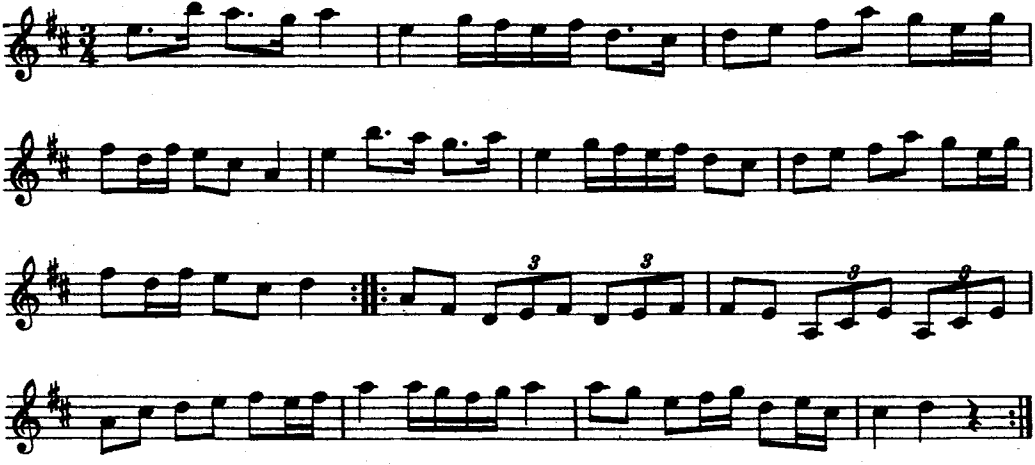

339. VALS

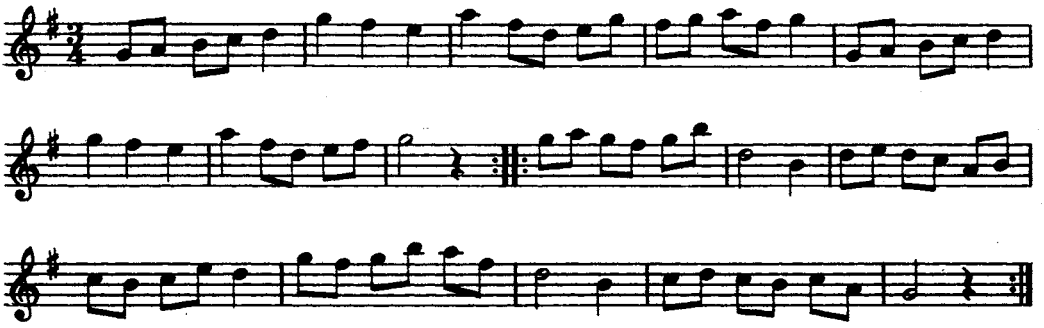

Valsen skall ha kommit från Dalarna.

340. POLSKA

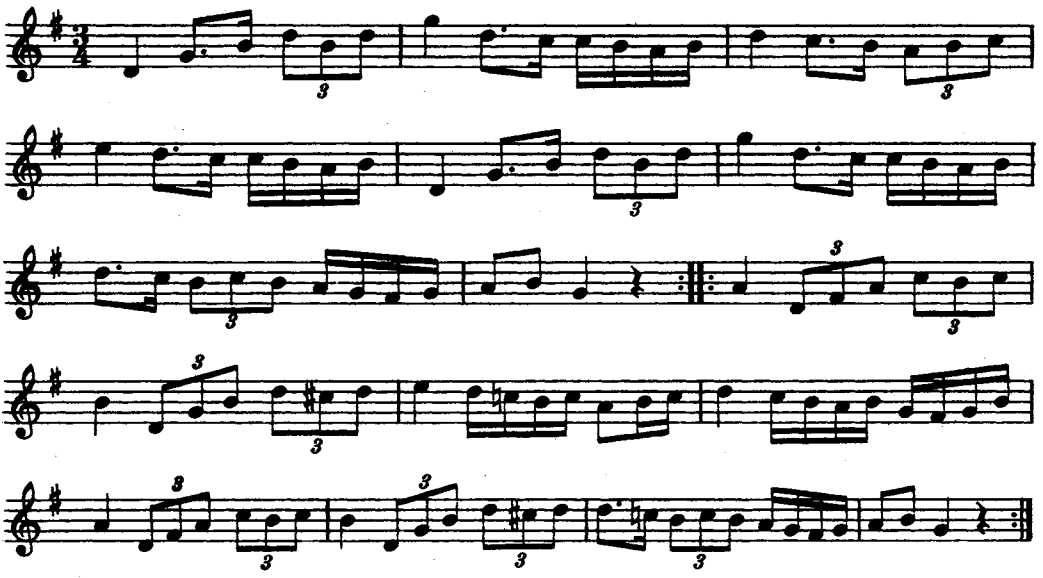

341. VALS

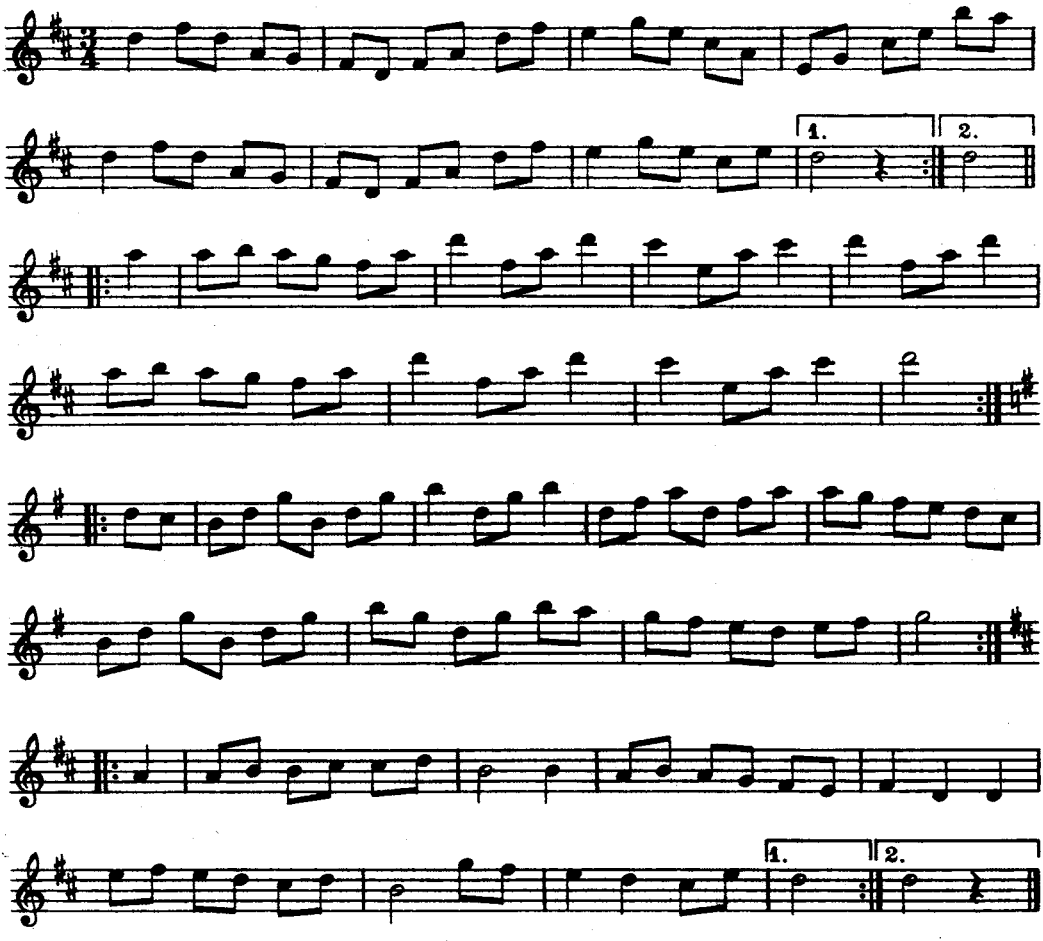

Valsen kallades 'Första Majoren'.

342. POLSKA

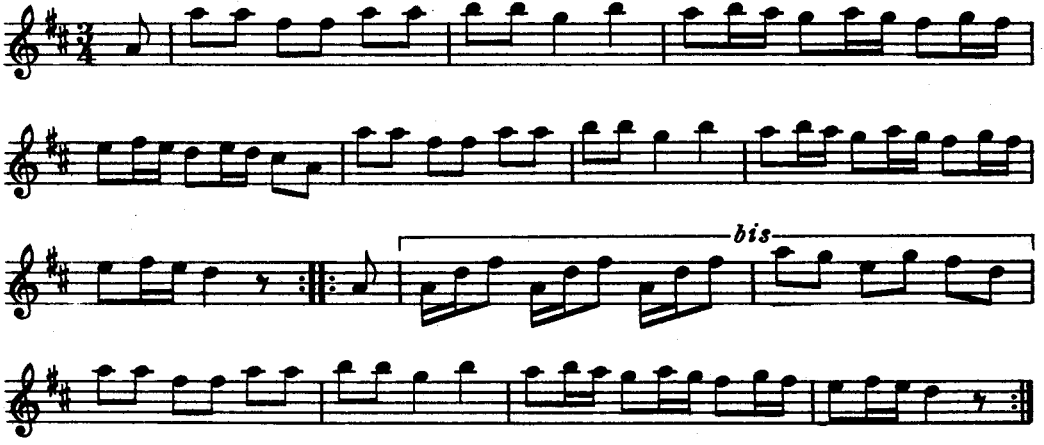

Text: »Fyra flickor dansa på en kista» etc.

Jfr Svenska Låtar, Dalarna, h. III, n:r 886.

343. VALS

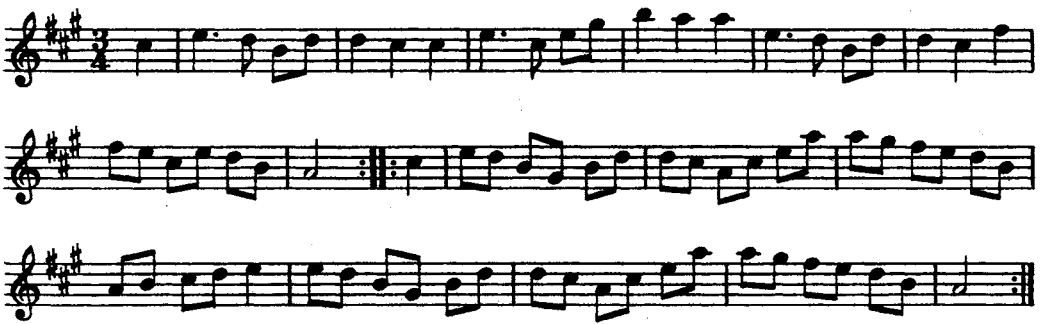

344. POLSKA

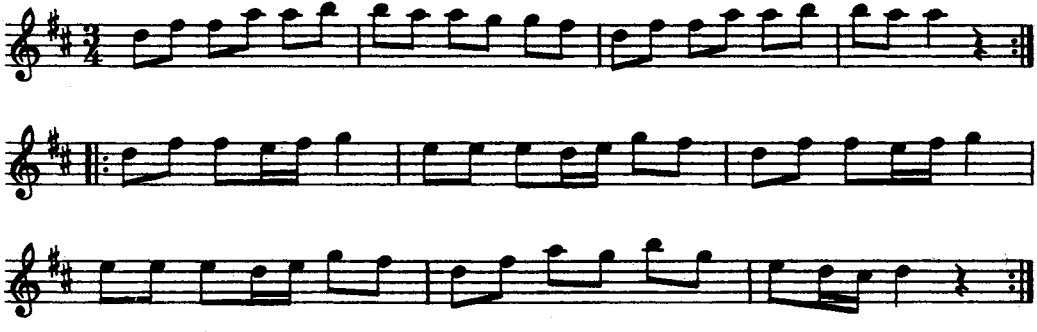

Polskan kallades 'Lilla Ulla'.

345. POLSKA

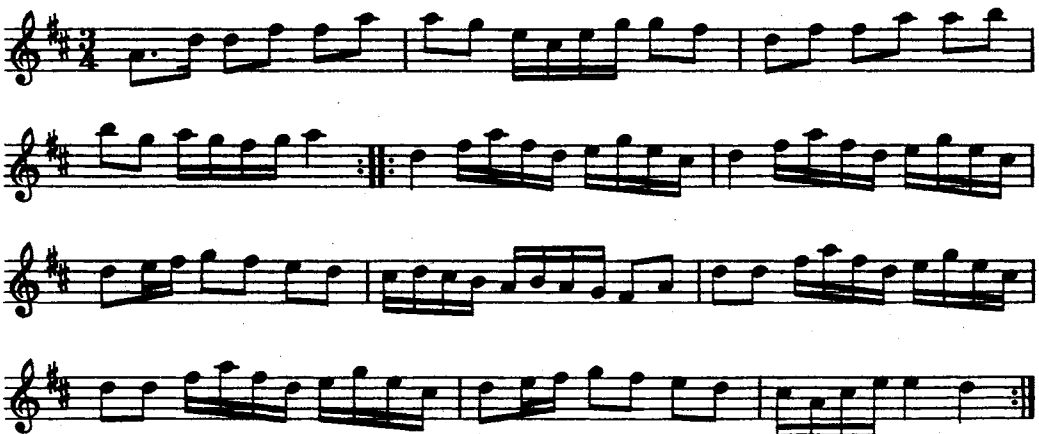

346. VALS

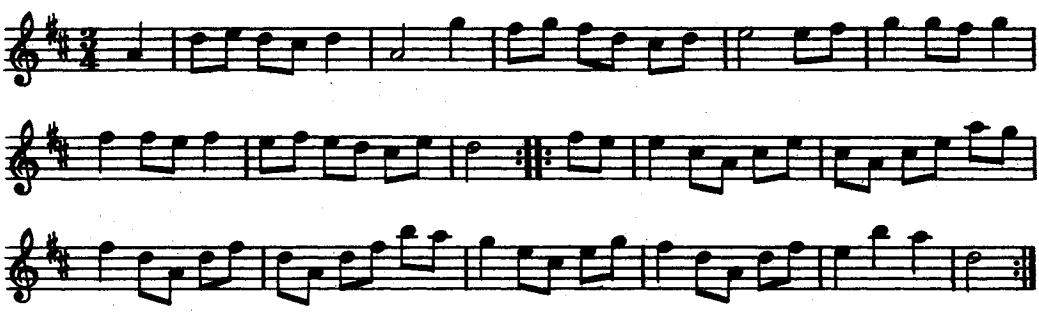

347. POLSKA

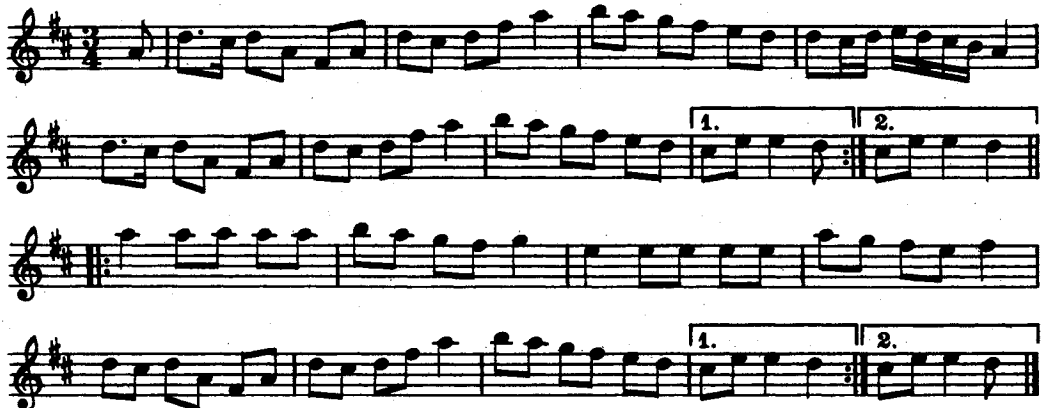

Polskan uppgavs ha kommit från Fryksdalen i Värmland.

348. VALS

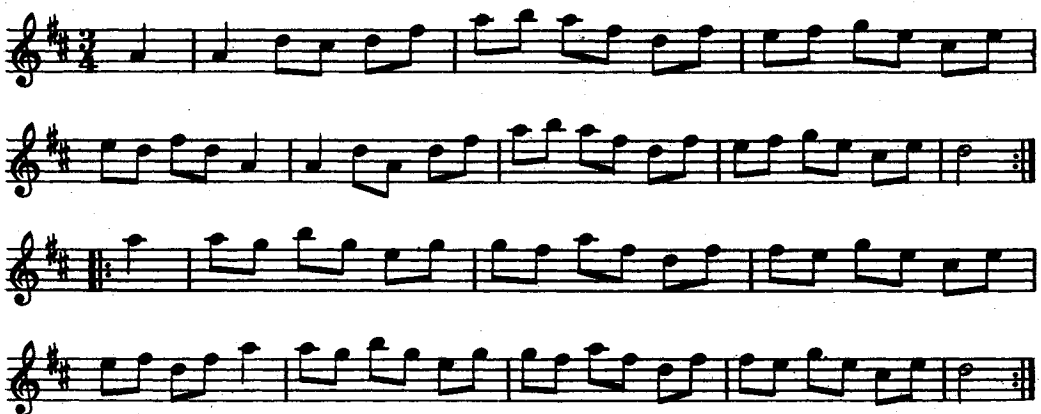

349. POLSKA

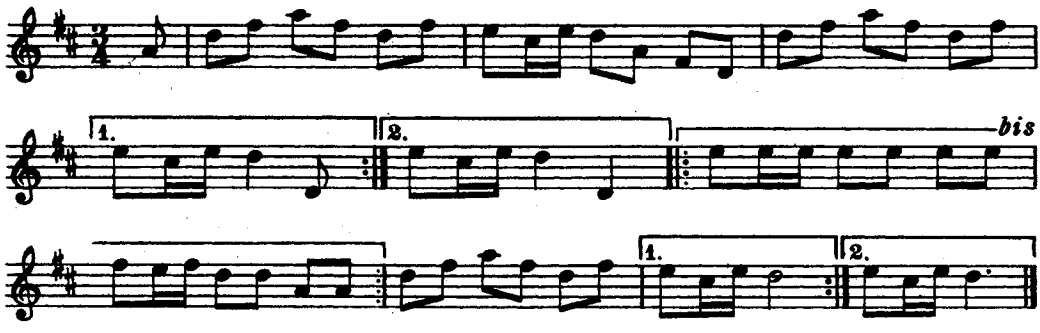

350. POLSKA

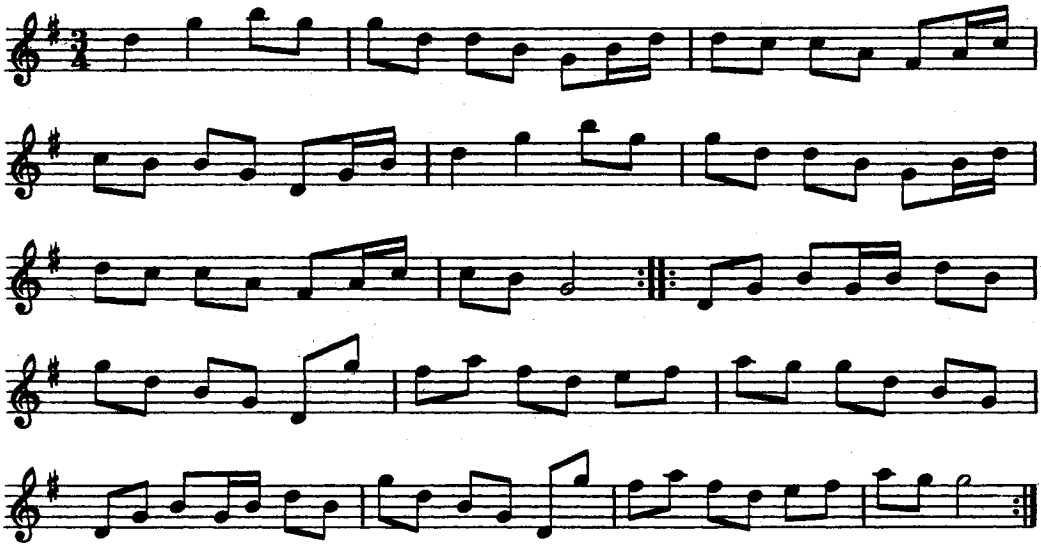

351. VALS

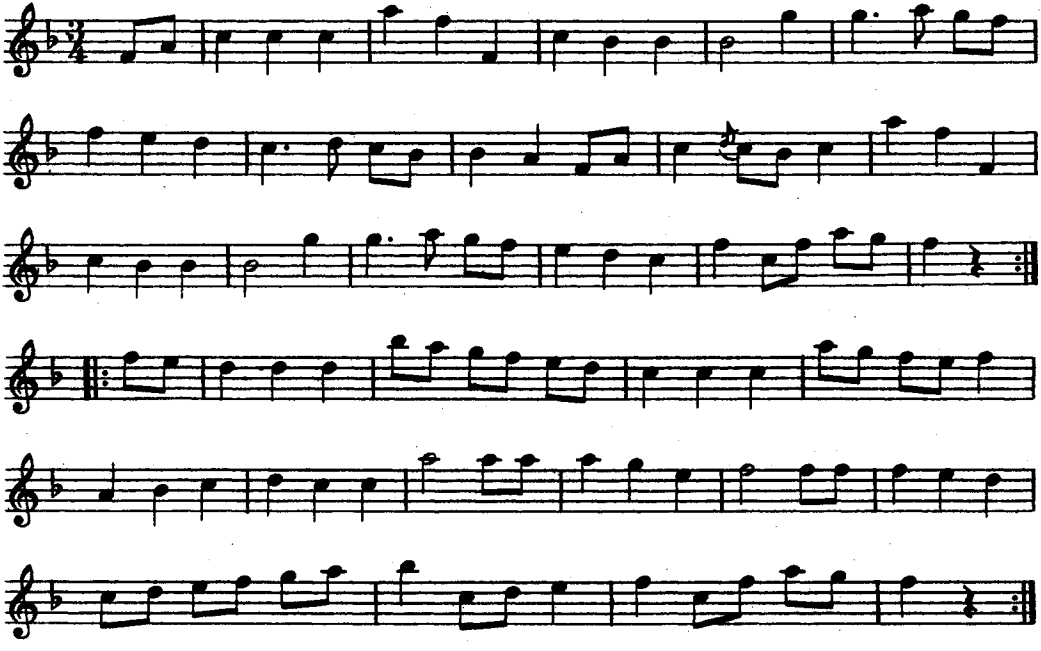

352. POLSKA

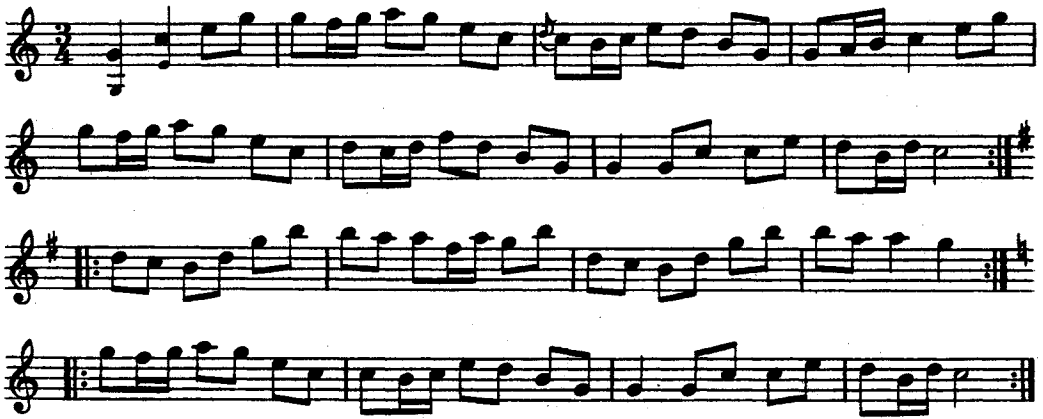

353. POLSKA

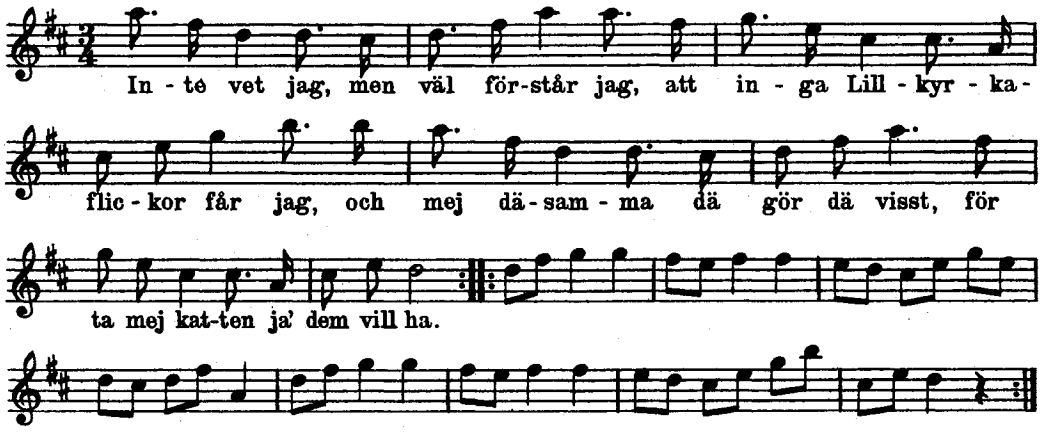

Polskan uppgavs vara från Lillkyrka.

Jfr Svenska Låtar, Dalarna, h. II, n:r 587.

354. VALS

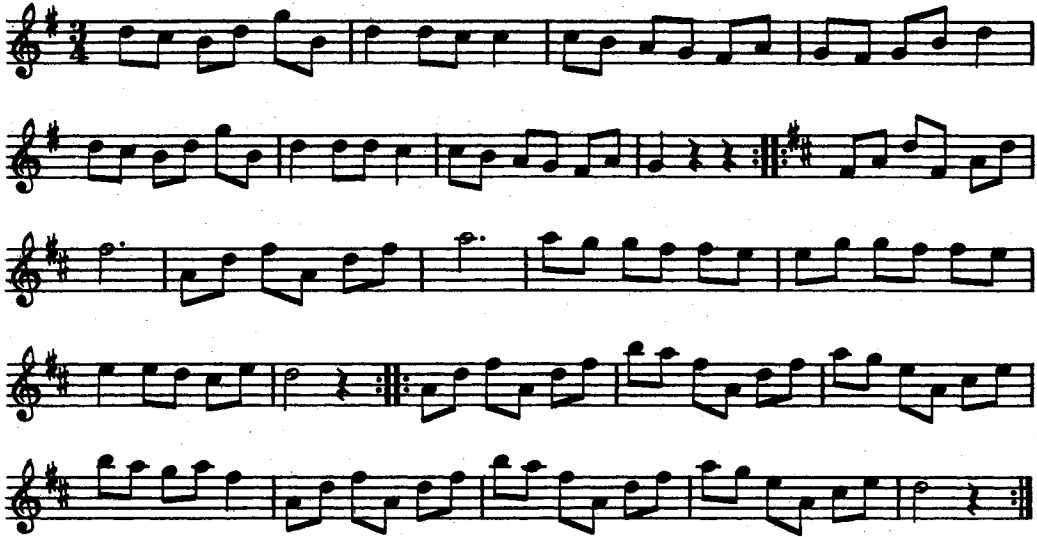

355. POLSKA

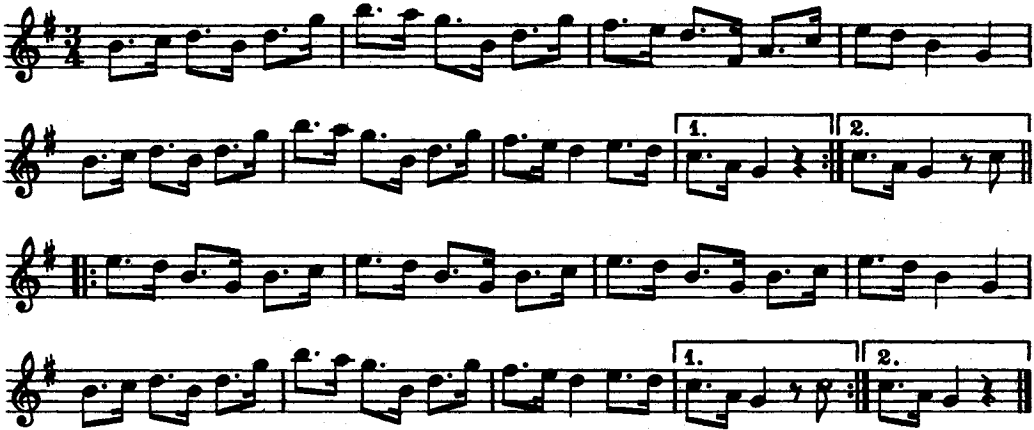

356. POLSKA

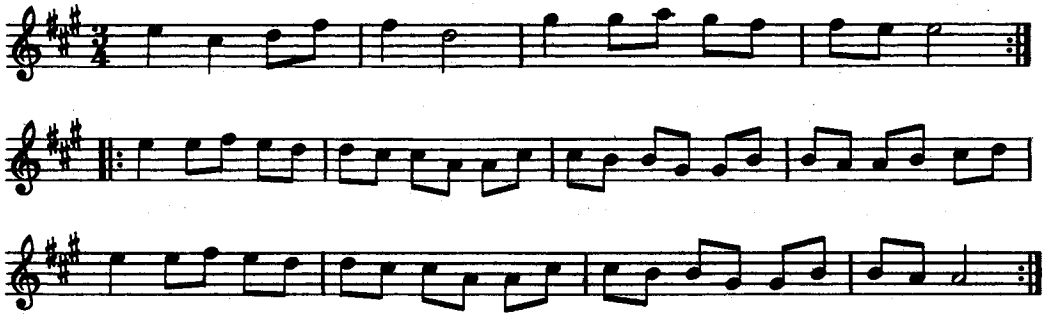

Låten torde ha kommit från Dalarna, där den spelas allmänt. Den går vanligen under benämningen 'Skvaltkvarnspolskan'.

Jfr Svenska Låtar, Dalarna, h. I n:r 327, h. II n:r 585 och 662, h. III n:r 801 och 841 m. fl.

357. POLSKA

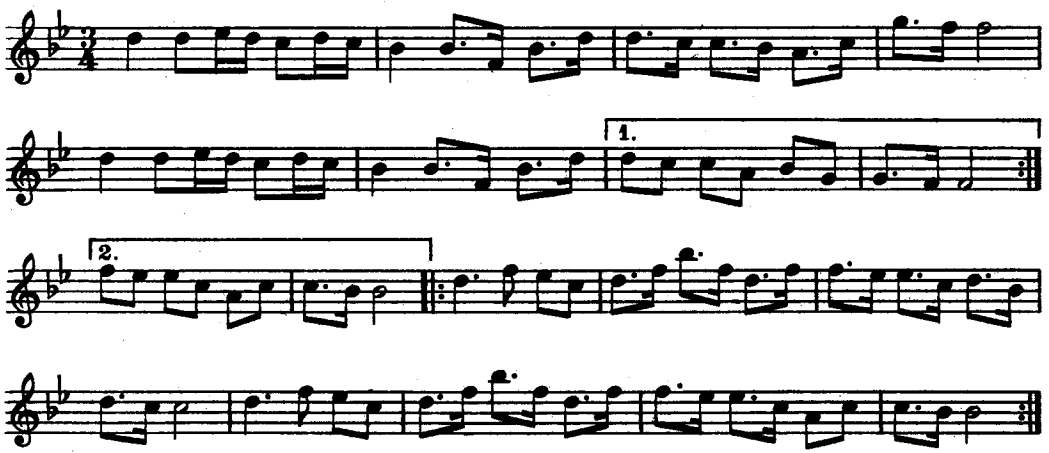

358. VALS

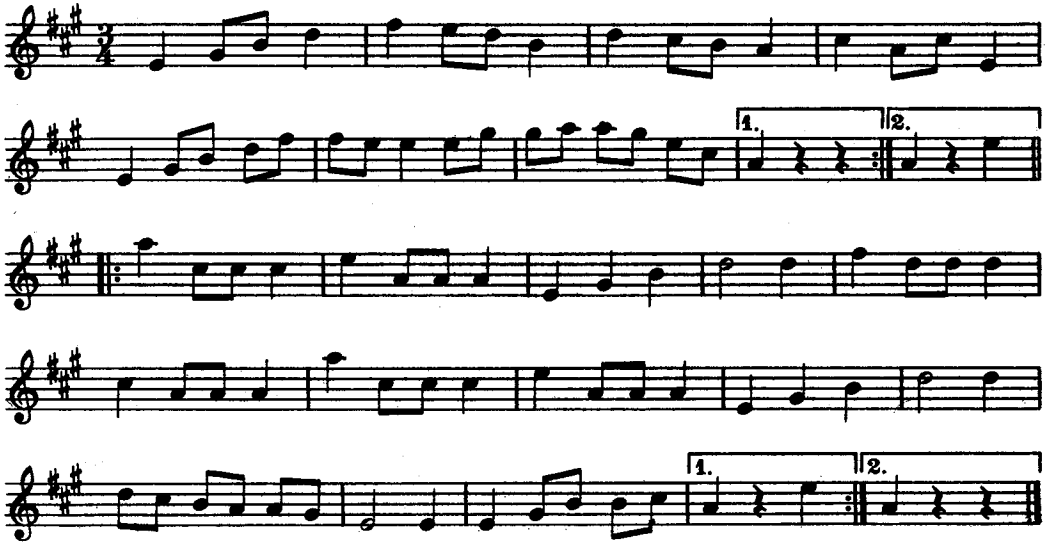

359. POLSKA

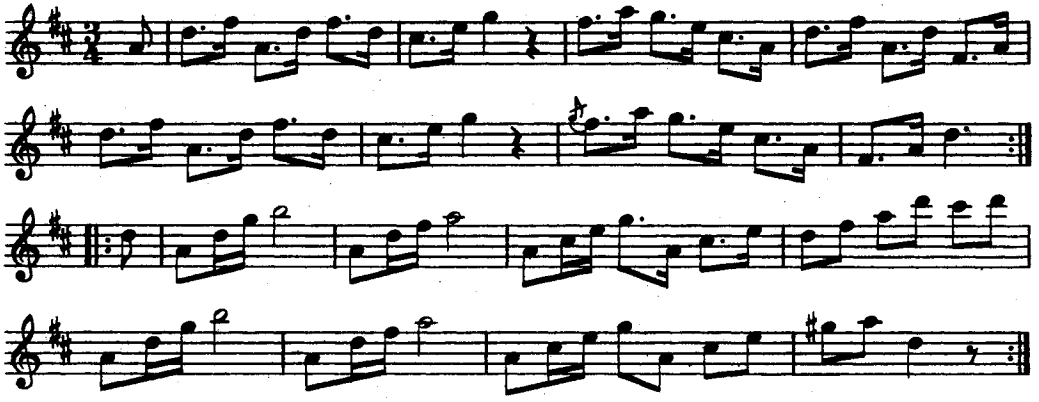

360. MARSCH

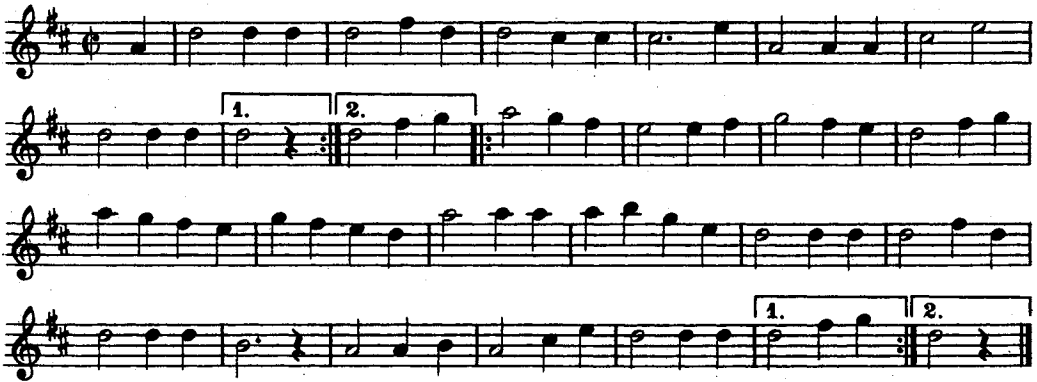

Låten benämndes 'Karl Johans marsch'.

En variant av marschen har upptecknats i Dalarna. Jfr Svenska Låtar, Dalarna, h. I, n:r 199.

361. POLSKA

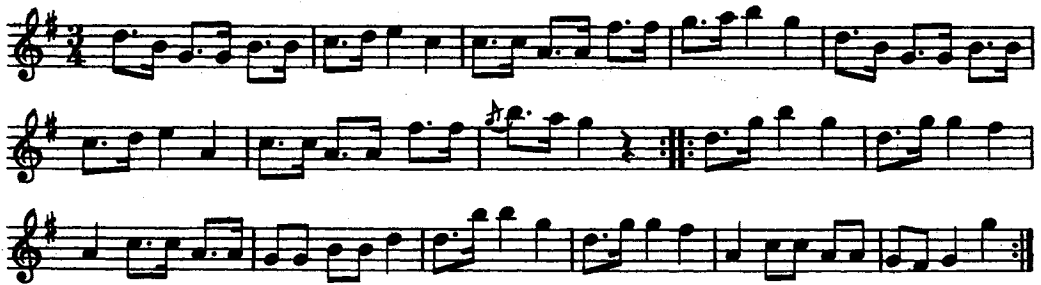

Polskan var efter *Anders Andersson* i Bredmossen, Lillkyrka.

362. POLSKA

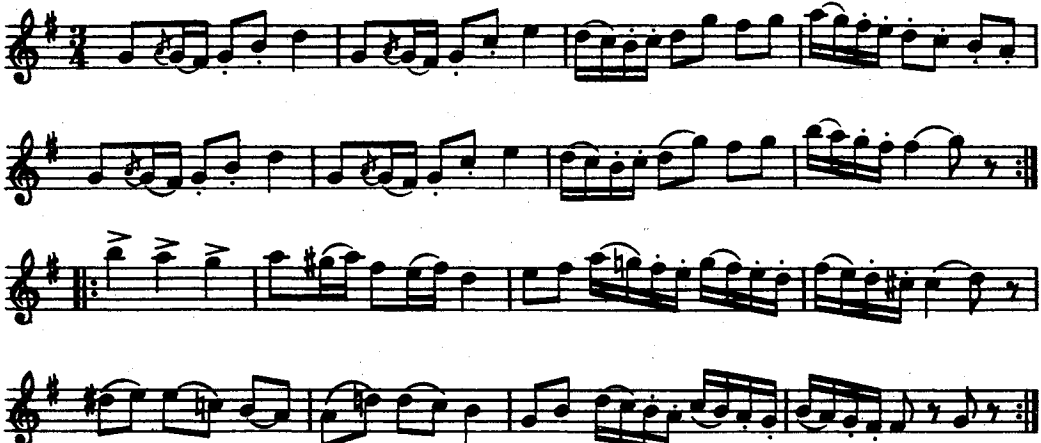

Polskan förskriver sig från förra hälften av 1700-talet. Den äldsta kända versionen finns i handskrift i Musikaliska Akademiens arkiv (se T. Norlind, Studier i svensk Folklore, musikbilagan n:r 61), och flera varianter ingå i andra, från 1700-talet stammande handskrifter. Jfr Svenska Låtar, Hälsingland och Gästrikland, h. II n:r 593, Jämtland och Härjedalen, h. II n:r 736, samt K. P. Läffler, Bidrag till Södermanlands äldre kulturhistoria, Svenska Landsmålen X, sid. 63, n:r 70.

363. POLSKA

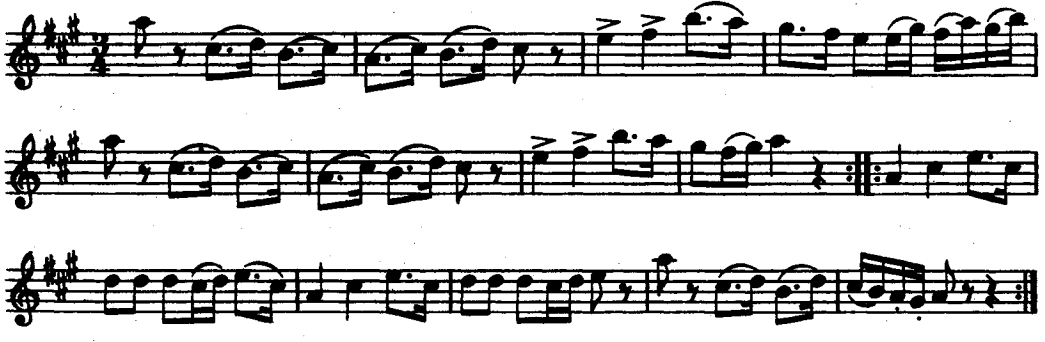

364. POLSKA

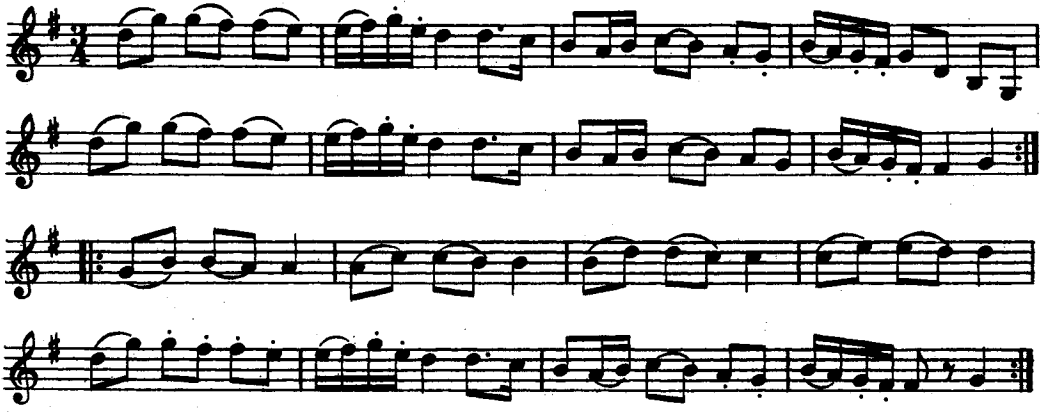

Jfr Johan Andersson, n:r 29.

365. POLSKA

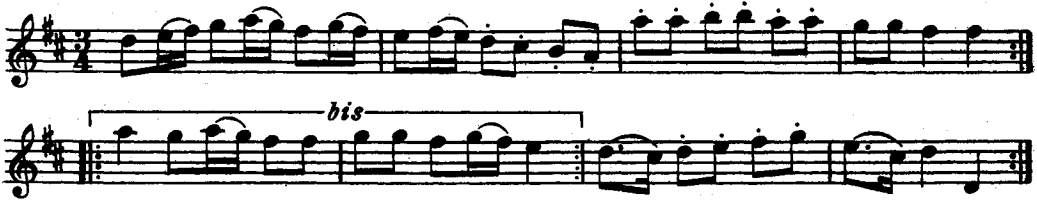

Jfr Rosenberg, 160 Polskor, Visor och Danslekar, n:r 50, Bagge, 76 polskor från Östergötland, n:r 31, och Läffler, Bidrag till Södermanlands äldre kulturhistoria, Svenska Landsmålen X, n:r 50.

Polskan förekommer i olika handskrifter från 1700-talet, bl. a. i en samling från Närke med årtal 1731 och meddelad av C. V. Rulin i Folketorp, samt i en samling från Sexdrega i Västergötland, signerad 'Anders Larsson' och 'Johannes Bryngelsson, Lalarp, Sexdrega, 1774', ävensom i en handskrift från Fogelvik i Stockholms län, märkt 'A. Dahlgren, Fogelvik, 1784'.

366. POLSKA

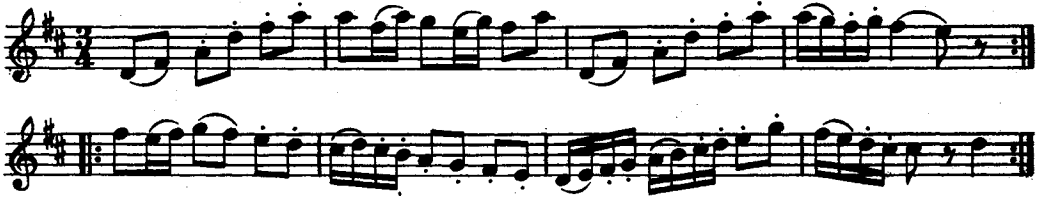

Jfr Svenska Låtar, Dalarna, h. III, n:r 699, 770 och 887, Hälsingland och Gästrikland, h. I, n:r 200 samt Rosenberg, 160 Polskor, Visor och Danslekar, n:r 28, och Bagge, 76 polskor från Östergötland, n:r 21.

Polskan var mycket spridd och spelades allmänt under 1700-talet. Den återfinnes i de flesta handskrifter från denna tid. Den äldsta versionen, ur Närkesamlingen 1731, meddelas här som jämförelse.

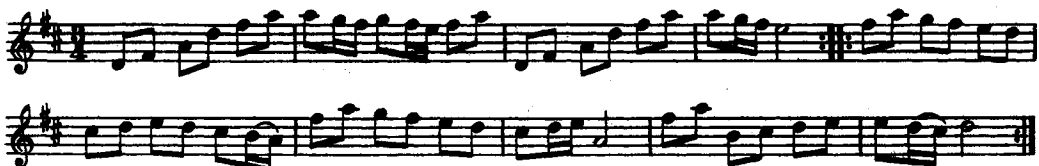

367. POLSKA

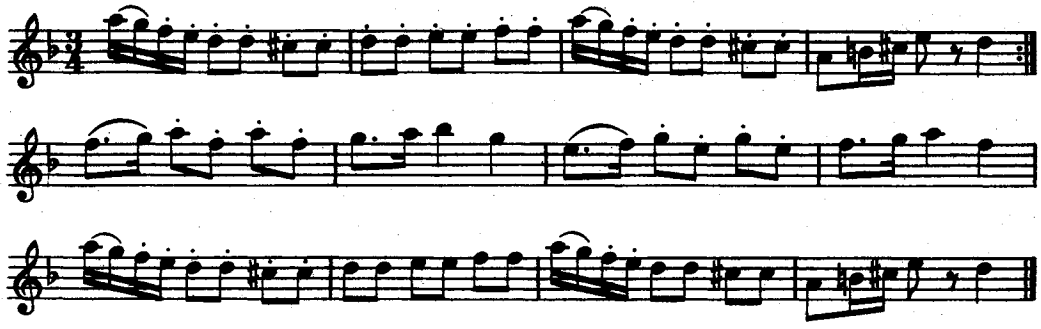

Låten kallades för 'Moster Karins polska'.

Melodien, som även är känd under namnet Blekingepolskan, är spridd i olika landskap. Den är tryckt bl. a. i Skånska Landsmålsföreningens publikation, Teckningar och Toner (Dybecksvisan), i Svenska Låtar, Jämtland och Härjedalen, h. I, n:r 363 och Dalarna, h. III, n:r 885, samt i Bagge, 76 polskor från Östergötland, n:r 12, och 75 polskor från Uppland och Södermanland, n:r 43.

Se Rulin, n:r 46 och Danielsson, n:r 389.

368. POLSKA

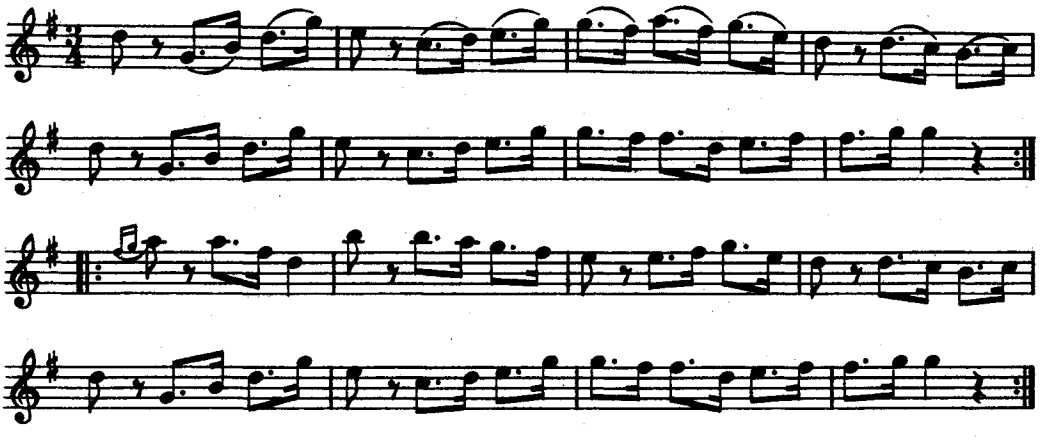

369. POLSKA

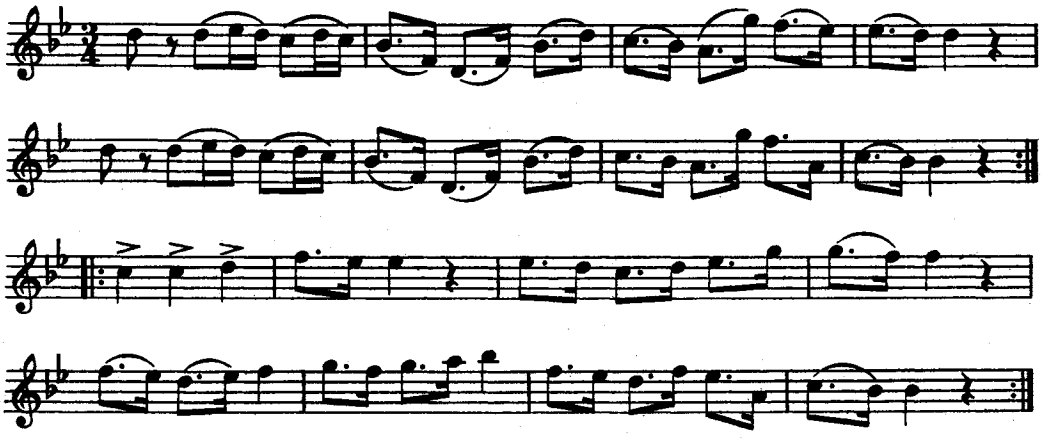

Jfr Tirén, Från Vildmark och Lekstuga, n:r 18. Se även Rulin, n:r 357, första reprisen.

370. POLSKA

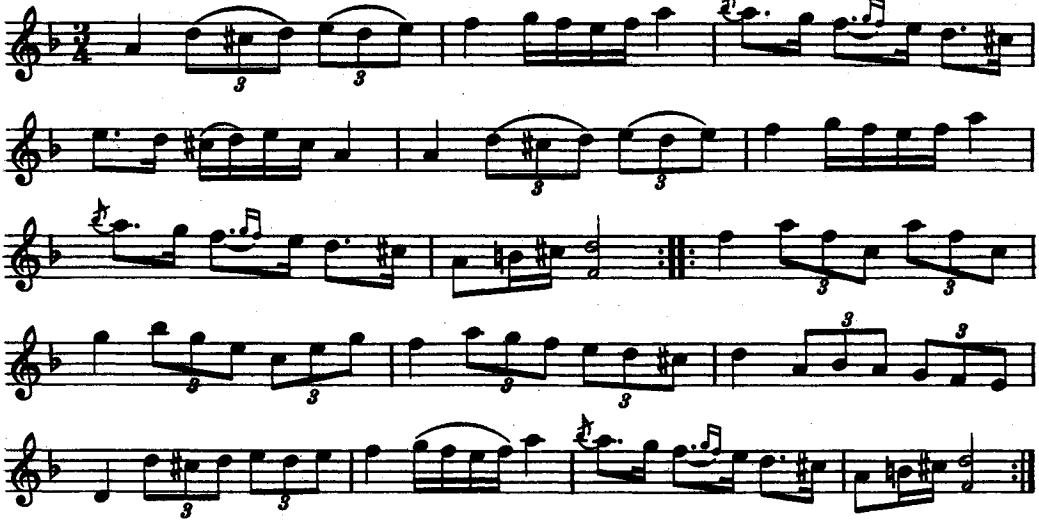

371. GÅNGLÅT

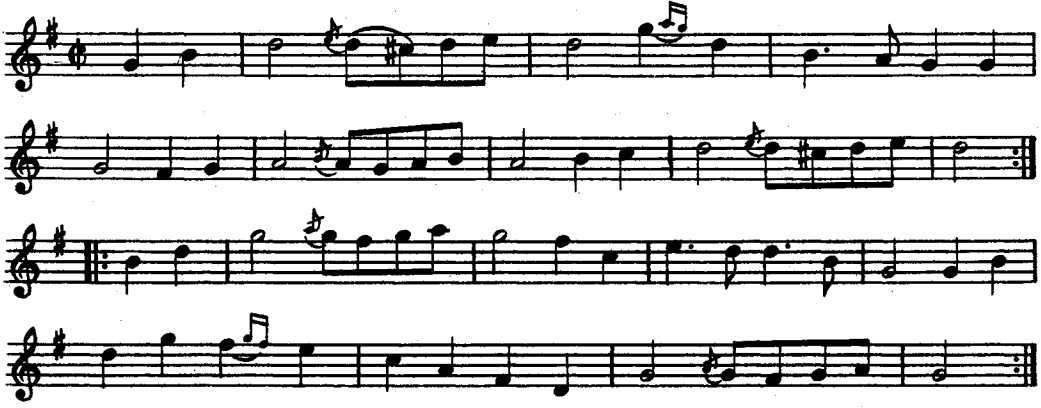

Danielsson har låten efter en skräddare *Lars Olof* i Manberga, Götlunda socken.

372. POLSKA

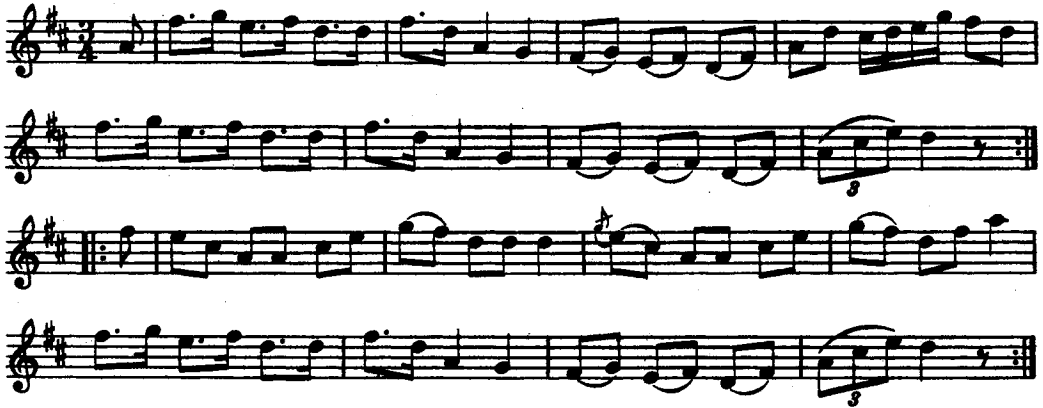

373. VALS

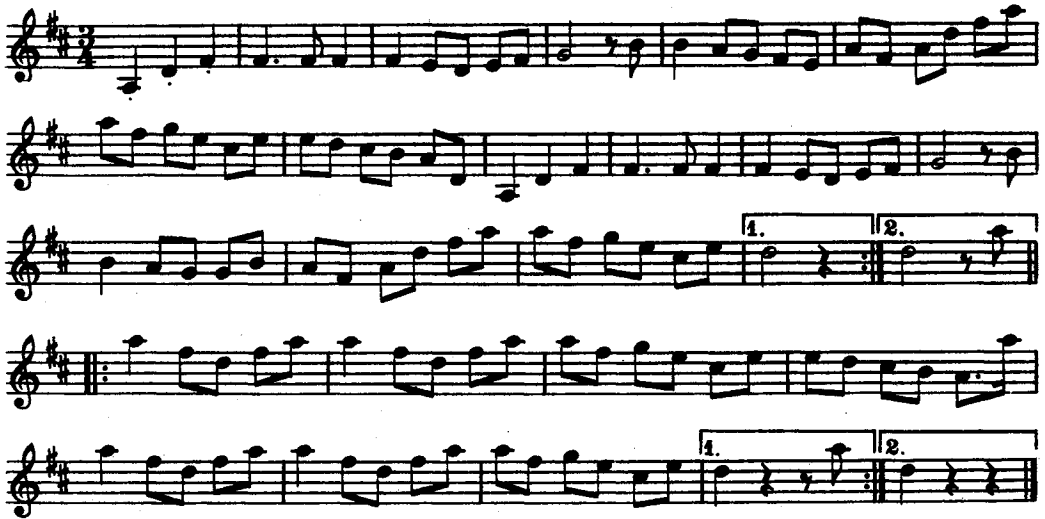

Låten kallades 'Kogubbens vals'.

374. POLSKA

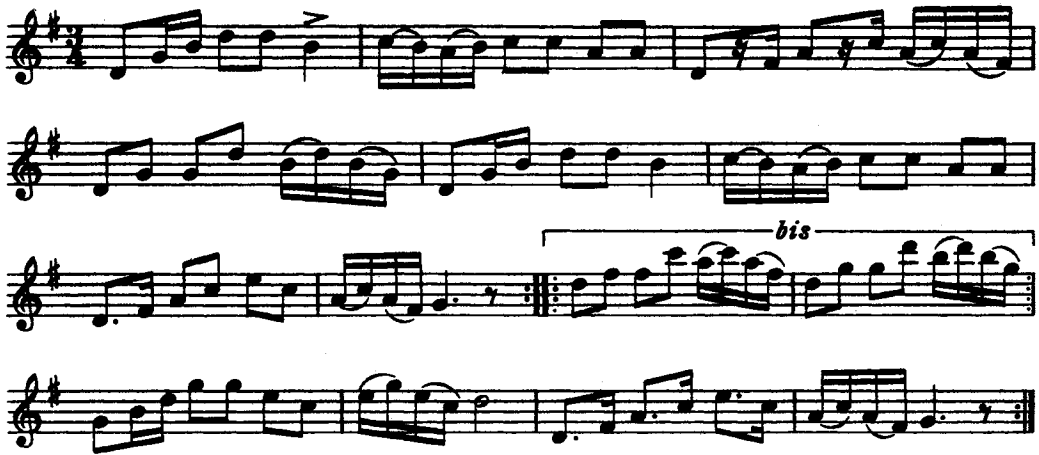

Polskan var vanlig i Götlundatrakten.

375. POLSKA

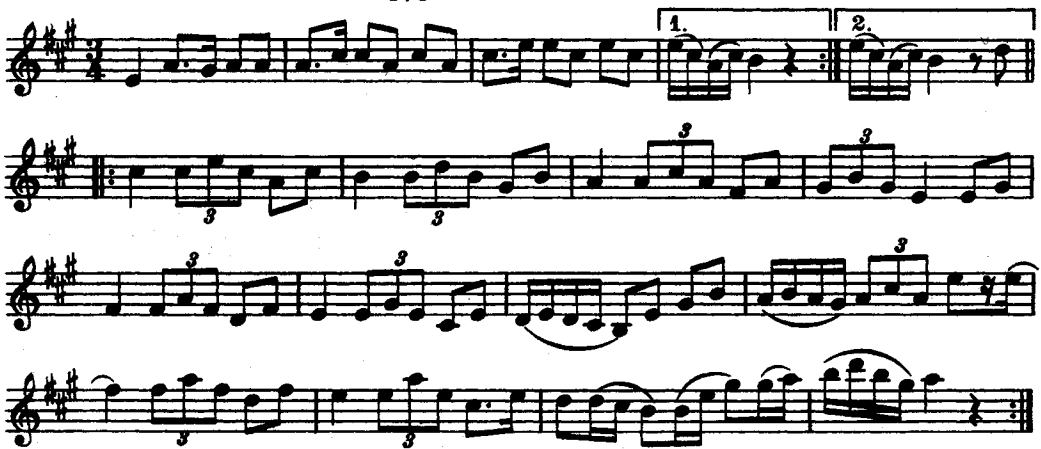

376. POLSKA

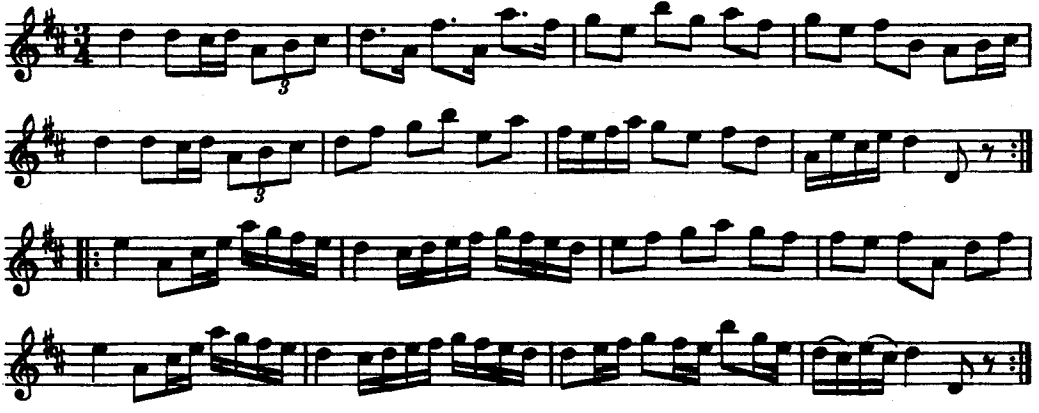

377. VALS

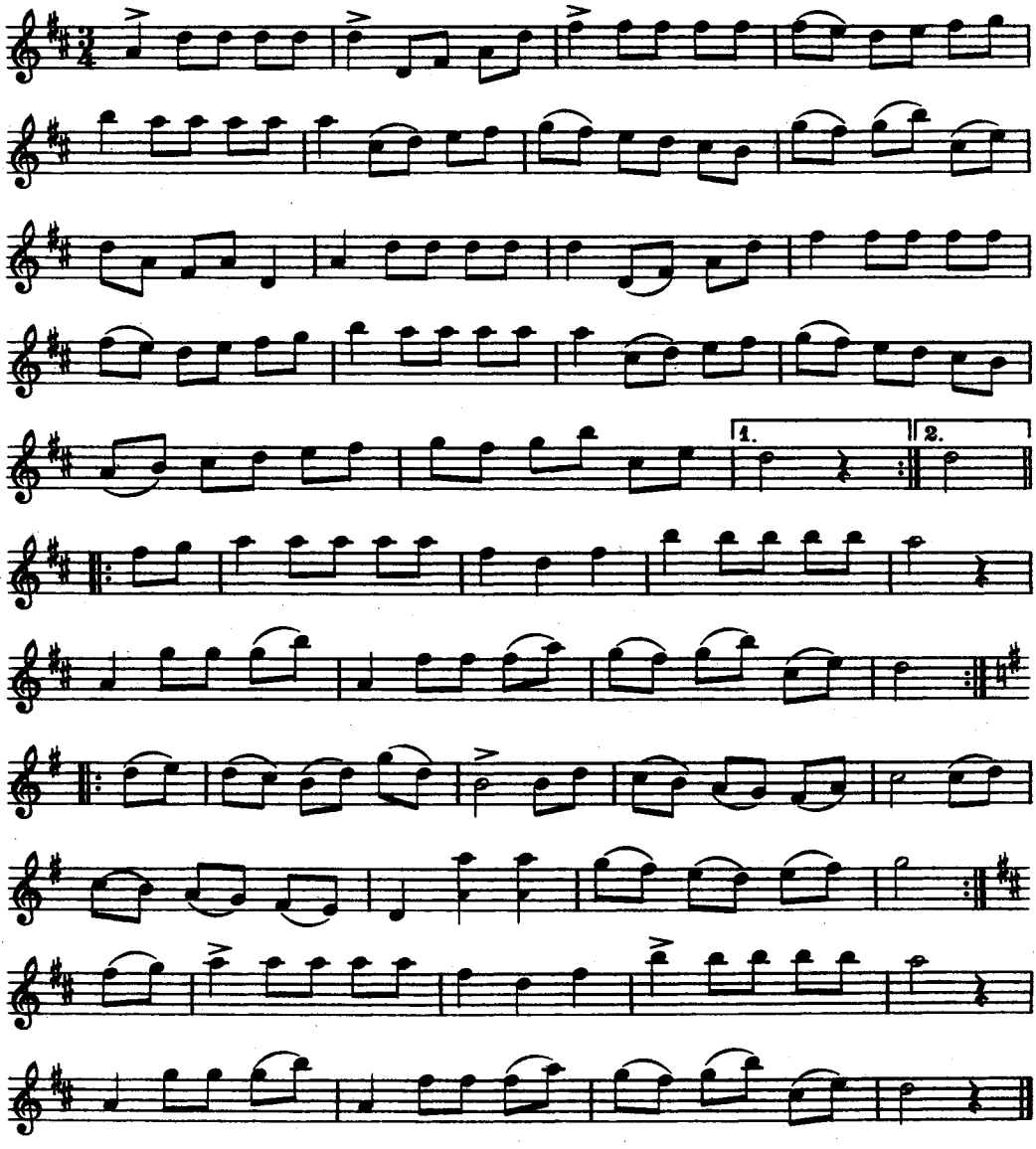

378. POLSKA

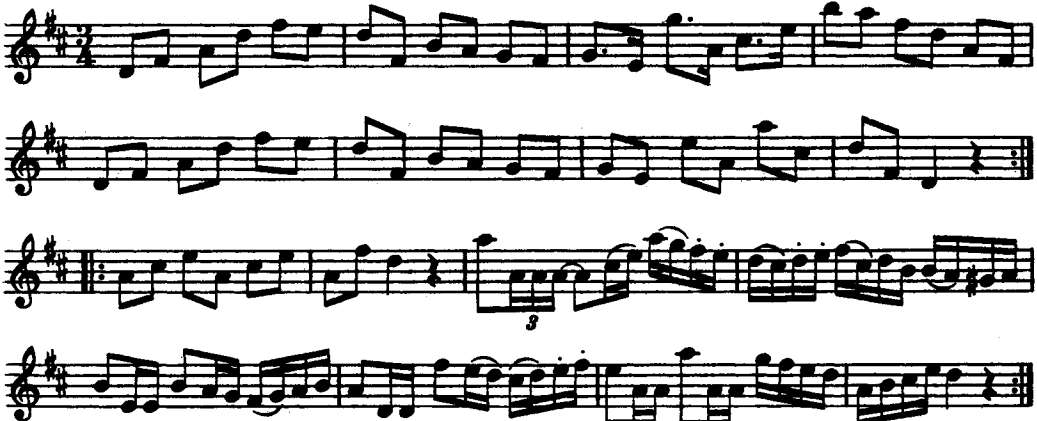

379. POLSKA

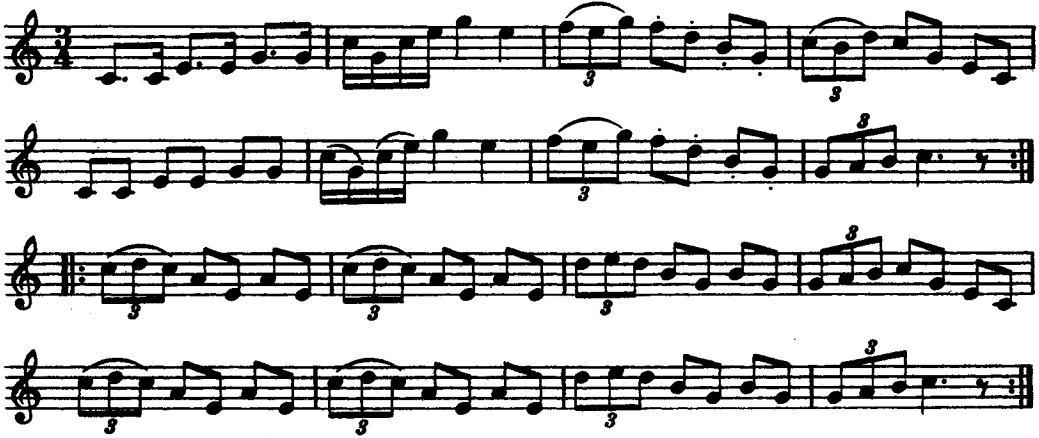

380. POLSKA

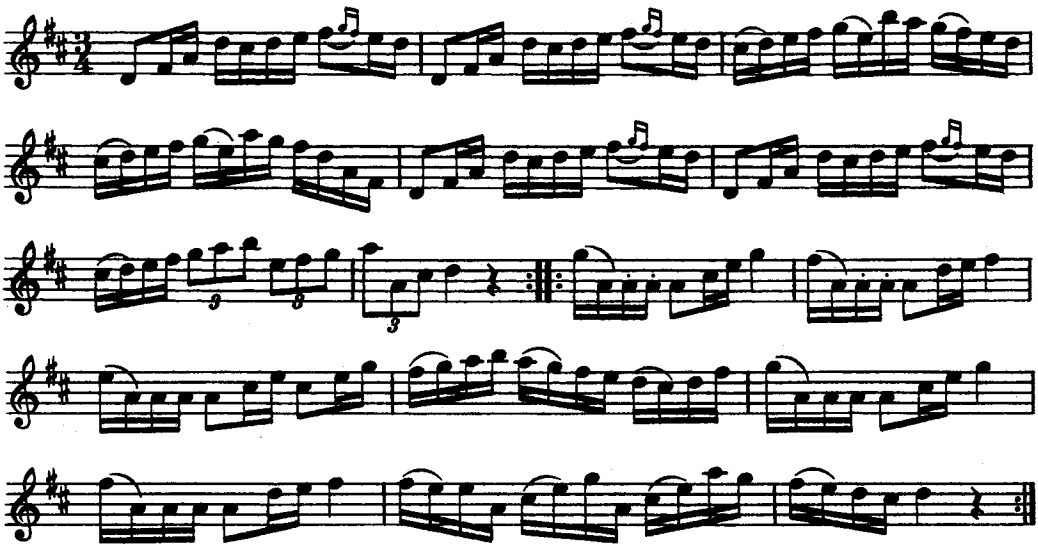

381. BRUDPOLSKA

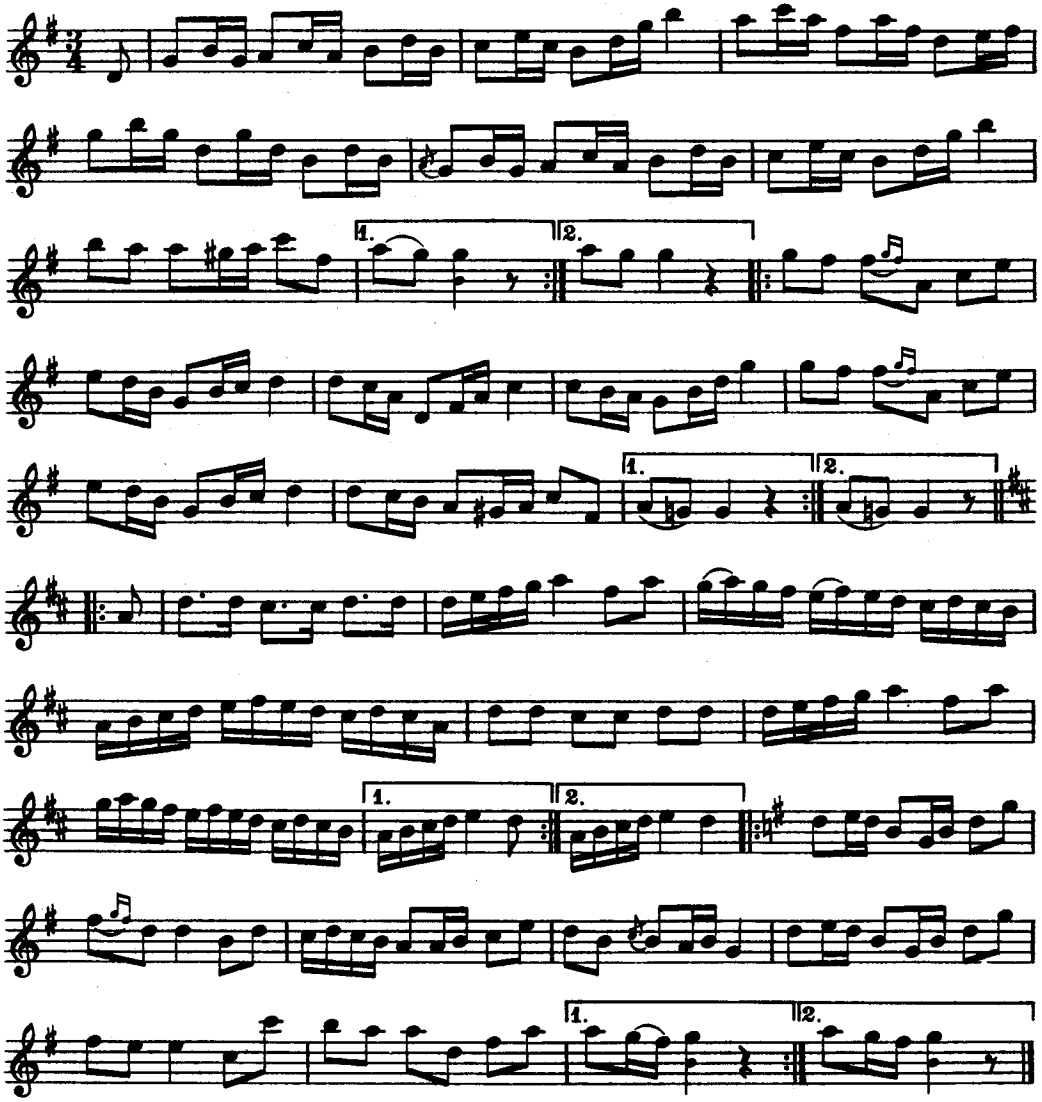

Polskan uppgavs ha kommit från Uppland.

382. VALS

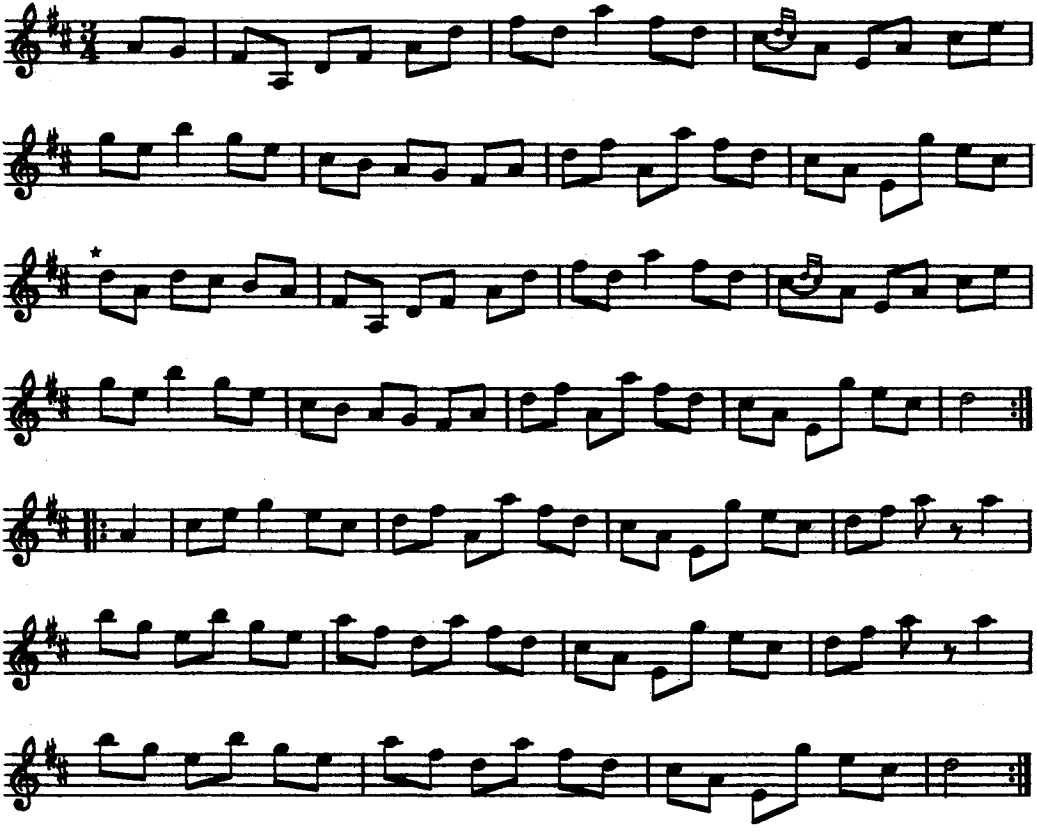

* Eller: etc.

Även denna låt skall ha kommit från Uppland.

Jfr Svenska Låtar, Värmland, n:r 260.

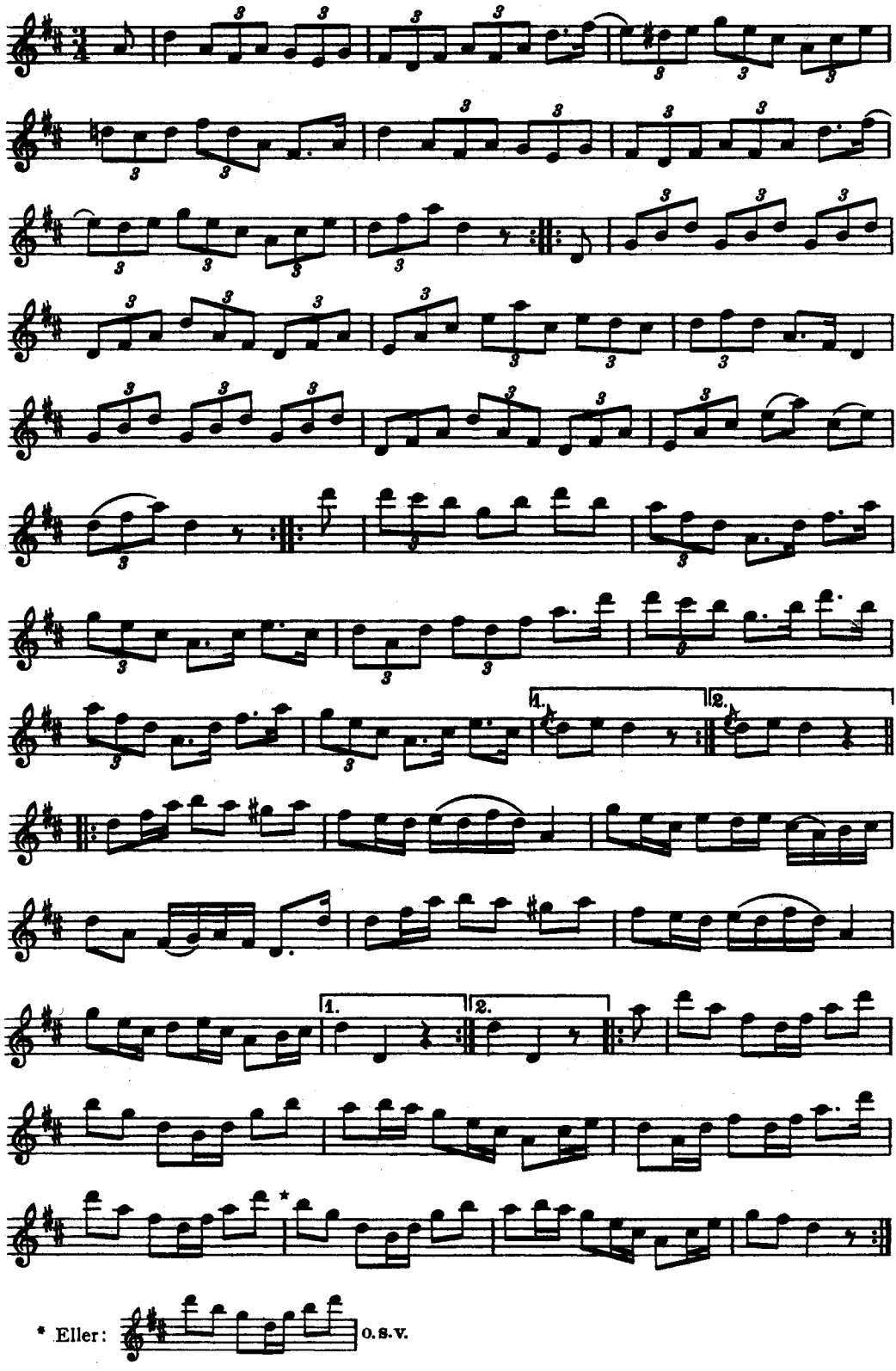

Polskan uppgavs ha kommit från Närkes bergslag. Danielsson hade den efter en spelman vid namn *Calle Wester*.

384. POLSKA

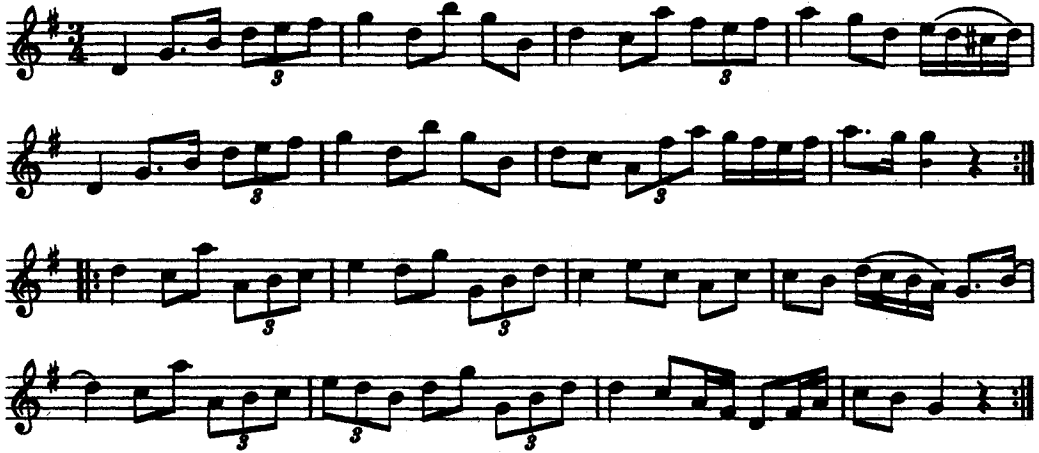

385. POLSKA

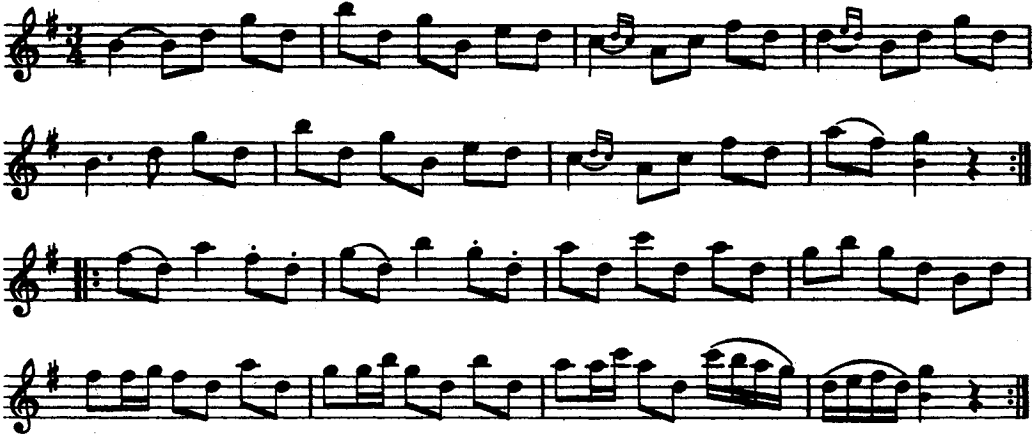

Jfr Rulin, n:r 159.

386. POLSKA

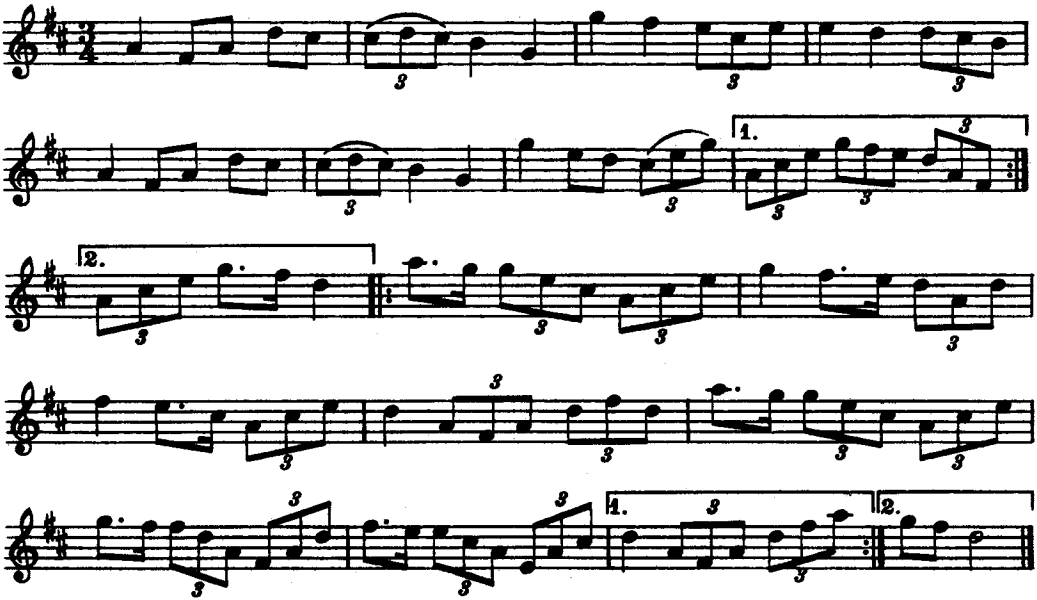

387. POLSKA

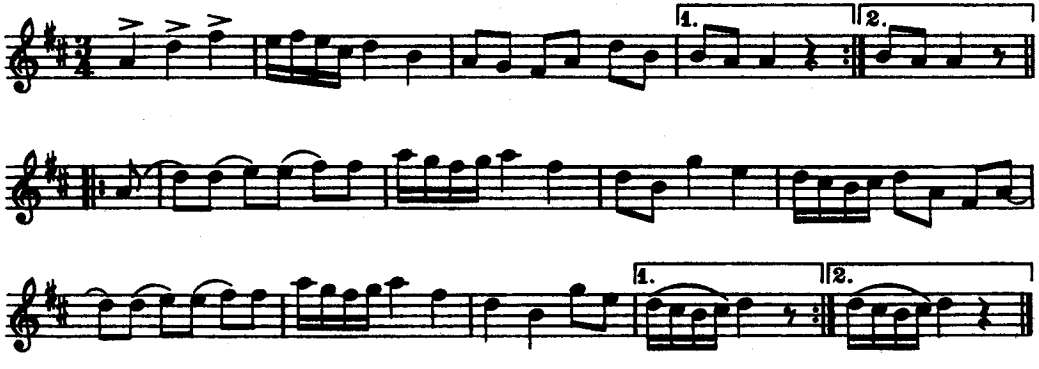

388. POLSKA

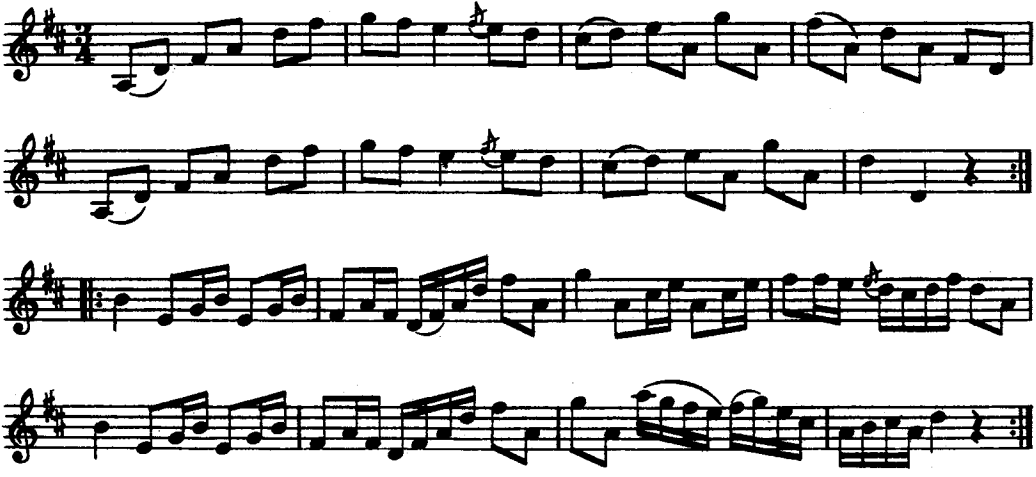

389. POLSKA

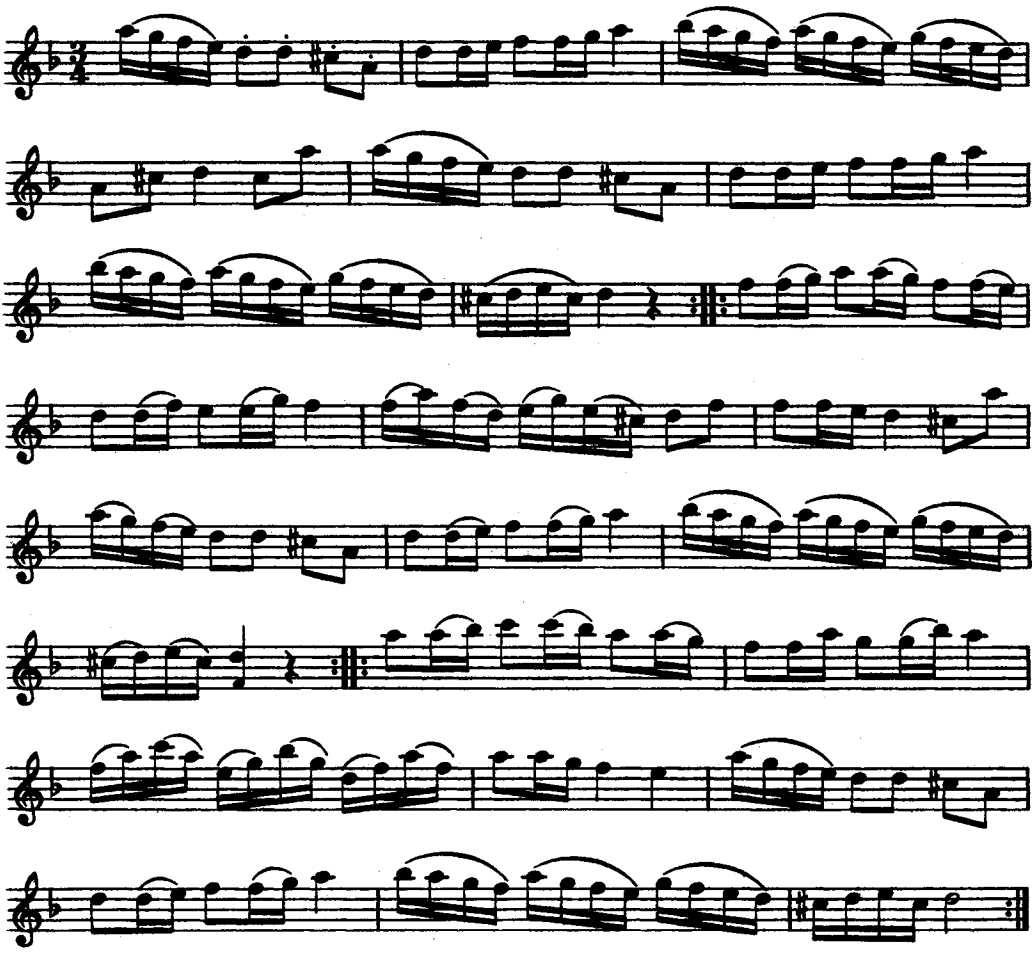

Melodien är en variant av en känd polska.
Jfr Holmberg, n:r 367 och Rulin, n:r 46.